

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE PARDUBICKÉHO KRAJE

2023

Regionální statistiky

Pardubice, 31. 10. 2024

Kód publikace: 330130-24

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Pardubicích

Ředitel odboru: Veronika Tichá

Autorský tým: Hedvika Fialová, Monika Mikanová, Aleš Trpík, Klára Vávrová

Kontaktní osoba: Hedvika Fialová, e-mail: hedvika.fialova@csu.gov.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.csu.gov.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 056 789 | e-mail: infoservis@csu.gov.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@csu.gov.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 732 | e-mail: esds@csu.gov.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@csu.gov.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673
e-mail: infoservispraha@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/praha

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/stredocesky

České Budějovice | Žižkova 1a, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihocesky

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108
e-mail: infoservisplzen@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/plzensky

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529
e-mail: infoserviskv@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/karlovarsky

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176
e-mail: infoservisul@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/ustecky

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec, tel.: 704 675 184
e-mail: infoservislbc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/liberecky

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 762 322
e-mail: infoservishk@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/kralovehradecky

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480
e-mail: infoservispa@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/pardubicky

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 080
e-mail: infoservisvys@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/vysocina

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihomoravsky

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 511
e-mail: infoservisolom@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/olomoucky

Zlín | třída Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 936
e-mail: infoserviszl@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/zlinsky

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230
e-mail: infoservisov@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/moravskoslezsky

ISBN 978-80-250-3493-4 (brožováno)

ISBN 978-80-250-3494-1 (pdf)

© Český statistický úřad, Pardubice, 2024

Obsah

Úvod	5
Shrnutí hlavních poznatků	6
1. Demografický vývoj	11
Sídlní struktura	11
Počet a pohyb obyvatel	12
Věková struktura obyvatel	23
Cizinci	26
2. Sociální vývoj	28
Zaměstnanost, ekonomická aktivita	28
Zaměstnanost cizinců	30
Nezaměstnanost	31
Příjmy a životní podmínky domácností	37
Mzdy	39
Úplné náklady práce	40
Vzdělávání	41
Zdraví	43
Státní sociální podpora	46
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením	47
Důchodci, důchody	49
Kultura	53
Kriminalita, dopravní nehody, požáry	55
3. Ekonomický vývoj	60
Makroekonomický rámec	60
Místní rozpočty	62
Věda, IT	63
Ekonomické subjekty	66
Zemědělství	68
Lesnictví	71
Průmysl	73
Energetika	74
Stavebnictví, stavební povolení	76
Bytová výstavba	79
Ceny nemovitostí	82
Doprava	84
Cestovní ruch	85
4. Životní prostředí	87
Půdní fond	87
Chráněná území	89
Ekologické zemědělství	90
Vodovody a kanalizace	90
Emise	92
Odpady	94
Výdaje na ochranu životního prostředí	95
5. Mezikrajské srovnání	97
Demografický vývoj	97
Sociální vývoj	99
Ekonomický vývoj	104
Životní prostředí	111

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – demografický vývoj	116
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – sociální vývoj	117
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – ekonomický vývoj	118
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – životní prostředí	119
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Pardubického kraje v letech 2001–2023	120
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj 2018–2023 – demografický vývoj	122
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj 2018–2023 – sociální vývoj	123
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj 2018–2023 – ekonomický vývoj	127
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj 2018–2023 – životní prostředí	129
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Pardubického kraje v letech 2021, 2022 a 2023	130
Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Pardubického kraje v letech 2018 a 2023	132
Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů ORP Pardubického kraje v letech 2021, 2022 a 2023	136
Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů ORP Pardubického kraje v letech 2018 a 2023	138
Zkratky krajů a okresů	142

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i. d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 15. 10. 2024. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Pardubického kraje v roce 2023, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2018). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přitom klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2023. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2022.

Území České republiky se podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů člení na správní obvody krajů, které jsou složeny ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hl. města Prahy). Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny výčtem obcí a vojenských újezdů. Těmito správními obvody jsou vymezeny rovněž okresy (v hl. městě Praze jsou na úrovni okresů obvody). V návaznosti na tento zákon vstoupily v platnost vyhlášky Ministerstva vnitra, které správní obvody přesně vymezují. V důsledku toho došlo s účinností od 1. 1. 2021 ke změně území okresů Nymburk, Kolín, Domažlice, Plzeň-jih, Semily, Jablonec nad Nisou, Vsetín a Zlín. Změnila se také území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Český Brod, Lysá nad Labem, Turnov, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod a Jihlava. S účinností od 1. 1. 2023 došlo na základě vyhlášky Ministerstva vnitra v Olomouckém kraji k přesunu obce Přemyslovice ze správního obvodu ORP Prostějov do správního obvodu ORP Konice. Na úrovni krajů naopak k žádné územní změně nedošlo.

Stejně jako v předešlých letech jsme se z územního hlediska v textu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se opět postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály s jednotnou osnovou naleznete zpracované i na všech dalších krajských pracovištích ČSÚ. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Kromě meziokresního srovnání v jednotlivých krajích jsme zařadili i srovnání správních obvodů ORP v příslušném kraji. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Více informací v podrobnějším územním členění však můžete najít ve Veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální krajské údaje průběžně zveřejňujeme také na internetové adrese www.csu.gov.cz/pardubicky. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Pardubického kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Pardubického kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Pardubický kraj je rozlohou 4 519 km² pátým nejmenším krajem republiky; počtem obyvatel (530,6 tis. ke konci roku 2023) je v mezikrajském srovnání čtvrtým nejmenším krajem. V sídelní struktuře kraje jsou nadprůměrně zastoupeny malé obce, 81 % obcí v kraji (při 76% republikovém průměru) mělo v roce 2023 méně než tisíc obyvatel, což v mezikrajském srovnání představuje čtvrtý nejvyšší podíl. Ve 38 obcích se statutem města žily ke konci roku 2023 tři pětiny obyvatel kraje. V krajském městě žilo 92,4 tis. obyvatel, tj. 17 % populace Pardubického kraje.
- K 31. 12. 2023 žilo na území Pardubického kraje 530 560 osob. Meziročně vrostl celkový počet obyvatel kraje o 1,8 tis. Přirozenou měnou se počet obyvatel snížil již čtvrtým rokem v řadě, když počet zemřelých osob byl o 911 vyšší než počet živě narozených dětí. Na přírůstku počtu obyvatel se tak podílelo opět pouze zahraniční stěhování, které v letech 2022 a 2023 ovlivnil válečný konflikt na Ukrajině. Saldo zahraniční migrace sice v roce 2023 meziročně výrazně pokleslo, i tak byl přírůstek ve výši 3,8 tis. osob (přibližně čtvrtina rekordního přírůstku z roku 2022) druhý nejvyšší od vzniku kraje v roce 2000.
- Na území Pardubického kraje žilo ke konci roku 2023 celkem 39,4 tis. cizinců (občané cizích zemí s povolením k trvalému nebo dlouhodobému pobytu, bez cizinců s mezinárodní ochranou), což i přes 7,5% meziroční pokles představuje druhý nejvyšší počet za dobu existence kraje. Cizinci pobývající na území kraje tvořili 7,4 % krajské populace (sedmý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání při 9,8% republikovém průměru) a 3,7 % z celkového počtu cizinců žijících v Česku.
- Od ledna do prosince roku 2023 se v kraji živě narodilo 4 516 dětí (o 8,4 % dětí méně než v předchozím roce), nejméně za posledních 22 let. Počet narozených dětí se snížil již čtvrtým rokem v řadě. Mimo manželství se narodilo 47,4 % dětí (o jeden procentní bod méně než v předchozím roce) při 47,1% republikovém průměru. Úhrnná plodnost žen v Pardubickém kraji se (již podruhé v řadě) meziročně snížila na hodnotu 1,51 dítěte na jednu ženu (čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji), což je nejméně za posledních deset let.
- V průběhu roku 2023 v kraji zemřelo 5 427 osob, o 10,3 % méně než v roce předchozím. Počet zemřelých osob se tak vrátil na úroveň před vypuknutím pandemie onemocnění covid-19. Nejčastější příčinou úmrtí mužů i žen byly nemoci oběhové soustavy. Naděje dožití při narození druhým rokem meziročně vzrostla (o 1,3 roku u mužů na 76,9 let a o 1,5 roku u žen na 82,8 let) a navázala tak na pozitivní vývoj před vypuknutím pandemie. Hodnoty naděje dožití mužů i žen jsou na úrovni republikového průměru.
- V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji uzavřeno 2 231 manželství, o 416 (o 15,7 %) méně než v předchozím roce. Počet sňatků se tak po výrazném oživení sňatečnosti v roce 2022 (o 14,6 %) opět propadl. Rozvedeno bylo 907 manželství, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 78 více. Počty rozvodů v kraji vykazovaly v poslední dekádě klesající trend, úbytky však nebyly každoroční. Pošesté v řadě se po předchozím kolísavém vývoji meziročně snížil počet potratů, v kraji bylo v roce 2023 evidováno 1 033 případů, o 174 méně než v předchozím roce.
- Děti do 15 let ke konci roku 2023 tvořily 15,9 % populace kraje, obyvatelé v produktivním věku (15–64 let) 63,0 % a senioři nad 65 let 21,0 %. Vývoj souhrnných ukazatelů věkového složení v roce 2023 dokládá pokračující stárnutí obyvatel kraje. Migrační vlna válečných uprchlíků z Ukrajiny tento proces zbrzdila pouze dočasně. Průměrný věk obyvatel kraje v roce 2023 meziročně vzrostl o 0,2 roku na 42,9 let, což kraj řadilo na páté nejnižší místo mezikrajského srovnání při republikovém průměru 42,8 let. Meziroční nárůst zaznamenal také index stárání, v kraji v roce 2023 připadalo na 100 dětí do 15 let již téměř 132 seniorů nad 65 let.

Sociální vývoj

- Míra zaměstnanosti v kraji v roce 2023 (57,7 % při celorepublikovém průměru 58,4 %) byla v mezikrajském srovnání sedmá nejvyšší. V postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2023 v kraji 12,6 % zaměstnaných osob, což (stejně jako v roce 2022) představovalo druhou nejnižší hodnotu mezi kraji. Zastoupení manuálních (kvalifikovaných i nekvalifikovaných) pracovníků mezi zaměstnanými nadále řadí kraj na přední místa mezikrajského žebříčku.
- Podíl nezaměstnaných osob v kraji dosahoval ke konci roku 2023 hodnoty 3,10 % a byl pátý nejnižší v mezikrajském srovnání (do poloviny roku 2024 se snížil na 2,82 % a v mezikrajském žebříčku se posunul na třetí nejnižší pozici). Oproti stavu z konce roku 2022 se nezaměstnanost v kraji zvýšila o 0,24 procentního bodu, což znamenalo nejvyšší meziroční nárůst mezi kraji. Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji se v posledních letech snižuje, meziročně jejich počet poklesl o 12,6 % na 13 721 míst ke konci roku 2023, v polovině roku 2024 jich úřady práce v kraji hlásily již pouze 13 564.
- Výši průměrné hrubé měsíční mzdy 38 422 Kč se Pardubický kraj v roce 2023 řadil (stejně jako v roce předchozím) na předposlední místo v mezikrajském žebříčku. Tempo nominálního růstu mezd bylo na krajské i republikové úrovni nejvyšší za posledních pět let (o 8,0 %), reálně mzdy kvůli nadprůměrné inflaci meziročně poklesly (v kraji i ČR o 2,5 %). K reálnému poklesu mezd docházelo trvale v období od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023.
- Počet dětí navštěvujících mateřské i základní školy ve školním roce 2023/2024 byl v kraji i celé ČR meziročně nižší; na tomto poklesu se zčásti podílel úbytek počtu dětí ukrajinských uprchlíků. Střední školy v kraji zaznamenávají kontinuální růst počtu žáků v posledních šesti letech (dáno též demografickým vývojem), přičemž relativní přírůstky se neustále zvyšují. Počet absolventů vysokých škol přešel po letech poklesu v růst. Průměrné hrubé nominální mzdy učitelů v regionálním školství v kraji patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.
- Oproti roku 2020, kdy výdaje na dávky nemocenského pojištění (zejména ve vazbě na pandemii covidu-19) dosáhly dlouhodobého maxima, byly v roce 2023 tyto výdaje v kraji o 454 mil. Kč (tj. o 18 %) nižší. Objem výdajů z předcovidového roku 2019 však výdaje v kraji v roce 2023 převyšovaly o 285 mil. Kč (o 16 %). Na meziročním navýšení výdajů na dávky státní sociální podpory se rozhodující měrou podílel nárůst výdajů na příspěvek na bydlení.
- Počet příjemců důchodů se v kraji po třech letech poklesu zvýšil. V roce 2023 skokově vzrostl počet odchodů osob do předčasného starobního důchodu, do kterého odcházejí častěji muži než ženy. Průměrný starobní důchod v kraji je dlouhodobě pod celostátním průměrem (v prosinci 2023 byl 4. nejnižší v mezikrajském srovnání); ženy pobírají nižší penze než muži.
- V mezikrajské komparaci veřejných knihoven (vč. poboček) za rok 2023 patřily knihovny v kraji mezi nejmenší, prezentovaly se například nejnižším počtem studijních míst na knihovnu či třetím nejnižším počtem knihovnických jednotek na knihovnu. Muzea, galerie a památníky v provozu nabídly v roce 2023 na území kraje celkem 231 výstav a 207 expozic, přičemž tyto výstavy a expozice navštívilo v průběhu roku 2023 celkem 389 tisíc platících osob (tj. nejvíce z dlouhodobého pohledu).
- Trestná činnost se z dlouhodobého pohledu snižuje, oproti předchozímu roku se počet registrovaných trestných činů v kraji snížil o 4,7 % na 4 985 skutků v roce 2023, tj. na nejnižší hodnotu v mezikrajské komparaci a zároveň na třetí nejnižší hodnotu za dobu existence kraje. Při přepočtu trestné činnosti na tisíc obyvatel středního stavu na tom byl kraj stejně, počtem 9,4 registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel dosáhl na nejnižší hodnotu v mezikrajském žebříčku.

- Dopravních nehod v kraji v roce 2023 bylo meziročně méně. Výše škod způsobených při dopravních nehodách byla druhá nejnižší v mezikrajském srovnání. Již druhým rokem se začíná mírně zvyšovat počet dopravních nehod spojených se zraněním nebo usmrcením, po tříletém poklesu, který nastal po roce 2018.
- Celkový počet požárů v kraji se snížil, přímá škoda způsobená požáry však vzrostla o dvě třetiny proti roku 2022 a byla druhá nejvyšší od roku 2013. Počet osob usmrcených v důsledku požáru byl nejnižší od roku 2017.

Ekonomický vývoj

- Hrubý domácí produkt v roce 2022 (poslední dostupný údaj) meziročně vzrostl téměř ve všech krajích; v Pardubickém kraji přitom meziročně vzrostl (ve srovnatelných cenách) o 5,3 % (šlo o druhý nejvyšší nárůst mezi krají). Hodnotou 513,2 tis. Kč HDP na obyvatele kraj v roce 2022 obsadil sedmou nejvyšší pozici v mezikrajském srovnání, což bylo jeho nejvyšší umístění v období od roku 2005.
- Celkové příjmy místních rozpočtů v kraji v roce 2023 meziročně vzrostly o 11,2 %, tedy větší měrou než v roce 2022 (+10,4 %) i 2021 (+9,1 %). Objem daňových příjmů se v roce 2023 zvýšil ve všech krajích, v Pardubickém o 15,8 %, což bylo čtvrté nejvyšší procentuální navýšení v mezikrajském srovnání. Rok 2023 přinesl na krajské i celorepublikové úrovni dlouhodobě nejvyšší kladné saldo příjmů a výdajů místních rozpočtů – v kraji ve výši 2,2 mld. Kč (vyšší příjmy než výdaje přitom zaznamenaly všechny kraje).
- Produkce zemědělského odvětví byla nejvyšší v historii kraje. Ve struktuře zemědělské produkce kraje dominuje živočišná výroba, a to především díky drůbežářství. Kraj dlouhodobě vykazuje největší produkci zemědělského odvětví v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy, s výjimkou roku 2021, kdy ho těsně předstihl Jihomoravský kraj.
- V roce 2023 meziročně vzrostla sklizeň pšenice, řepky a luskovin; sklizeň ječmene, tritikale i kukuřice na zrno byla nižší. Stavby skotu se postupně snižují; chovy prasat se od roku 2013 rozšiřují s přechodným snížením v letech 2019 a 2022. Stavby drůbeže se od roku 2017 spíše redukuje s přechodným zvýšením v roce 2022. Chovy nosnic v kraji jsou již třetím rokem nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- Třetina republikové produkce vajec byla vyprodukována v Pardubickém kraji. Výroba jatečného skotu v kraji klesá a v roce 2023 byla druhá nejnižší za desetileté období, přesto zůstává pátá nejvyšší v mezikrajském srovnání. Výroba mléka v kraji se dlouhodobě zvyšuje.
- Těžba dřeva po roce 2017 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů. Od roku 2022 již klesá, stále ještě však dosahuje vysokých hodnot. V roce 2023 bylo v kraji zalesněno druhé největší území od roku 2010.
- Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se 100 a více zaměstnanci v roce 2023 v kraji dosáhly 297 mld. Kč, tj. druhé nejvyšší částky po dlouhodobém maximu zaznamenaném v roce 2022. Po přepočtu na zaměstnance byly tržby páté nejvyšší mezi krají. Podíl tržeb z přímého vývozu v kraji meziročně klesl a byl tak v roce 2023 třetí nejnižší v mezikrajském srovnání. Na stejnou pozici se v posledních třech letech řadily i průměrné mzdy ve velkých průmyslových podnicích se sídlem v kraji.
- Spotřeba elektřiny a zemního plynu v roce 2023 díky úsporným opatřením odběratelů nadále klesala a dostala se na krajské i celorepublikové úrovni na dlouhodobé minimum. Téměř čtyřprocentní meziroční pokles spotřeby elektřiny v domácnostech v kraji byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší.
- Objem základní stavební výroby podniků s 50 a více zaměstnanci a sídlem v kraji se meziročně zvýšil o 4,6 % na 11,5 mld. Kč v roce 2023, tj. na nejvyšší částku v dlouhodobém pohledu. Také produktivita práce dosáhla v kraji v roce 2023 svého dlouhodobého maxima, na jednoho zaměstnance připadala základní stavební výroba v hodnotě 3,06 mil. Kč, což znamenalo třetí nejvyšší částku mezi všemi 14 krají.

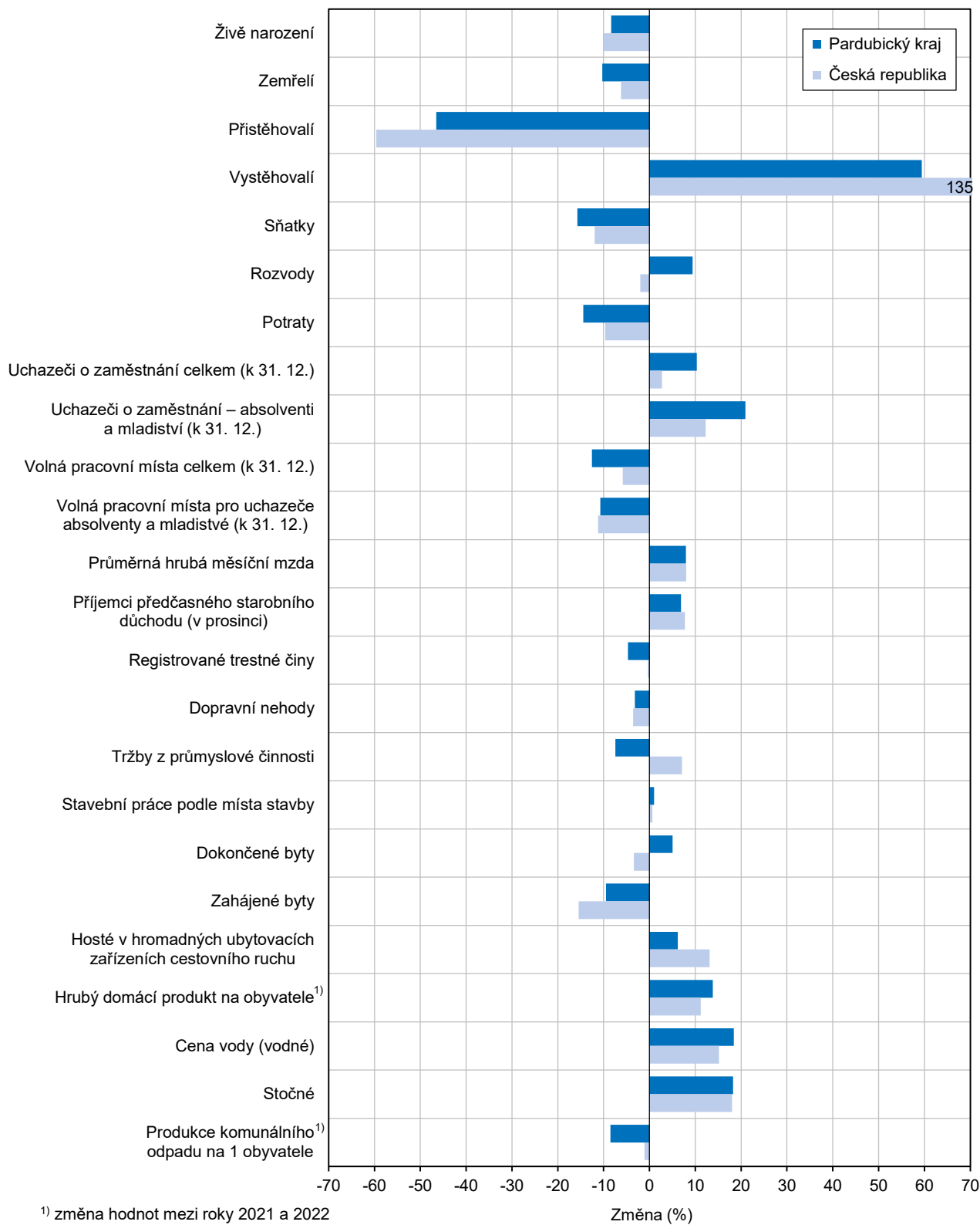

- Zatímco na území celého Česka se počet zahájených i dokončených bytů mezi roky 2022 až 2023 snížil (o 15,5 %, respektive o 3,4 %), v Pardubickém kraji evidujeme v tomto období pokles pouze v případě zahájené bytové výstavby (o 9,5 % na 1 888 bytů v roce 2023). Počet dokončených bytů v kraji meziročně vzrostl o 5,0 % na 1 940 bytů v roce 2023, což znamenalo nejvyšší roční hodnotu od vzniku kraje v roce 2000.
- Průměrné kupní ceny rodinných domů v kraji rostou v souladu s celostátním tempem s kulminací a následným poklesem v roce 2022. Kupní ceny rodinných domů v kraji byly o pětinu nižší, než činil celostátní průměr. Průměrné kupní ceny bytů rostly v Česku a Pardubickém kraji strměji než u rodinných domů, v celostátním průměru však nastal zlom v roce 2022 a na úrovni kraje se růst sice zpomalil, ale trvá. Ceny prodávaných bytů na území kraje jsou páté nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- V hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu Pardubického kraje se v roce 2023 ubytovalo 535 tis. hostů, což byl nejvyšší počet v dlouhodobém srovnání. Absolutní počet hostů nadále zůstává v mezikrajském srovnání nejnižší, po přepočtu na 1 000 obyvatel se jedná o čtvrtou nejnižší hodnotu. Průměrný počet přenocování domácích hostů v kraji v roce 2023 (2,7 noci) i zahraničních hostů (2,3 noci) byl nejnižší v posledních dvanácti letech. Počet pokojů i lůžek v HUZ se (jako v jediném kraji) meziročně zvýšil, po přepočtu na 1 000 obyvatel zůstal čtvrtý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Životní prostředí

- Podíl zemědělské půdy z celkového území kraje je dlouhodobě třetí nejvyšší mezi kraji Česka. I přes trvalý úbytek tvoří orná půda tři sedminy výměry kraje. Zmenšují se lesní pozemky, rozloha zastavěných ploch a nádvoří se výrazně nemění.
- Dlouhodobě roste cena vodného i stočného ve všech krajích. Meziročně vzrostla cena vodného v kraji o 7,70 Kč/m³ (třetí nejvyšší hodnota přírůstku v mezikrajském srovnání) na 49,60 Kč/m³. Cena služeb spojených s odváděním a čištěním odpadních vod (stočné) činila v roce 2023 v kraji 49,90 Kč/m³ a byla čtvrtá nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- Ovzduší v Pardubickém kraji patří spíše mezi znečištěné. Emise oxidu siřičitého a oxidů dusíku v kraji kolísají, přesto zůstávají nad republikovým průměrem. Emise tuhých látek a oxidu uhelnatého jsou dlouhodobě pod republikovým průměrem.
- Produkce odpadů se v kraji od roku 2018 zvýšila o 36,4 %, což byl nejvýraznější nárůst v mezikrajském srovnání. Celková produkce odpadů v roce 2022 v kraji činila 2 050,8 tis. tun, z toho 125,1 tis. tun tvořil odpad nebezpečný. Obdobně jako roste produkce odpadů, vzrostl i objem vyprodukovaného komunálního odpadu. Množství komunálního odpadu vyprodukovaného v kraji v roce 2022 činilo 262,3 tis. tun, což v přepočtu na 1 obyvatele kraje představovalo 499 kg a sedmou nejvyšší pozici ve srovnání krajů.
- Investice na ochranu a obnovu životního prostředí v kraji meziročně kolísají, porovnáním objemů investic mezi roky 2013 a 2023 však vidíme téměř pětinný pokles. Na jednoho obyvatele kraje připadla v roce 2023 částka 2 717 Kč pořízených investic na ochranu životního prostředí na daném území, což byla ve srovnání krajů čtvrtá nejnižší hodnota. Investoři se sídlem v Pardubickém kraji v roce 2023 vynaložili třetí nejnižší hodnotu investic od roku 2018. Nejvyšší podíl investic v kraji byl v průměru let 2018 až 2023 určen na ochranu ovzduší a klimatu a třetinu tvořily investice na nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v Pardubickém kraji během uplynulých pěti let výrazně rostly a dostaly se na historicky nejvyšší hodnotu 3,5 mld. Kč v roce 2023. Nadpoloviční většina neinvestičních nákladů je v kraji spojena s nakládáním s odpady a třetina je vynaložena na nakládání s odpadními vodami.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Pardubickém kraji a ČR mezi roky 2022 a 2023

1. Demografický vývoj

Sídelní struktura

Pardubický kraj je čtvrtým nejméně lidnatým krajem Česka.

Pardubický kraj je pátým nejmenším krajem republiky, svojí rozlohou 4 519 km² zaujímá necelých 6 % území státu. V kraji žilo ke konci roku 2023 celkem 530 560 obyvatel (5 % z celkového počtu obyvatel ČR), což je čtvrtý nejnižší počet obyvatel mezi kraji republiky; méně obyvatel žije pouze v Kraji Vysočina (518,0 tis.), Libereckém (450,7 tis.) a Karlovarském (295,1 tis.) kraji. Nejlidnatějším krajem Česka je s 1 455,9 tis. obyvateli Středočeský kraj, hranici jednoho milionu obyvatel překračuje ještě Hl. město Praha (1,4 mil.) a kraje Jihomoravský a Moravskoslezský (oba 1,2 mil.). Na 1 km² připadalo k 31. 12. 2023 v Pardubickém kraji 117 obyvatel, což je o 21 osob méně, než činil republikový průměr; v mezikrajském srovnání jde o šestou nejnižší hustotu zalidnění. Hustota zalidnění mezi kraji ČR se přitom pohybuje v rozpětí od 2 791 osob na km² v Hl. městě Praze po 65 osob na km² v Jihočeském kraji.

Z administrativně-správního hlediska se Pardubický kraj člení na 4 okresy, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně) a 451 obcí (7 % z celkového počtu obcí v ČR). Ke konci roku 2023 mělo 38 obcí statut města a dalších 12 obcí statut městyse.

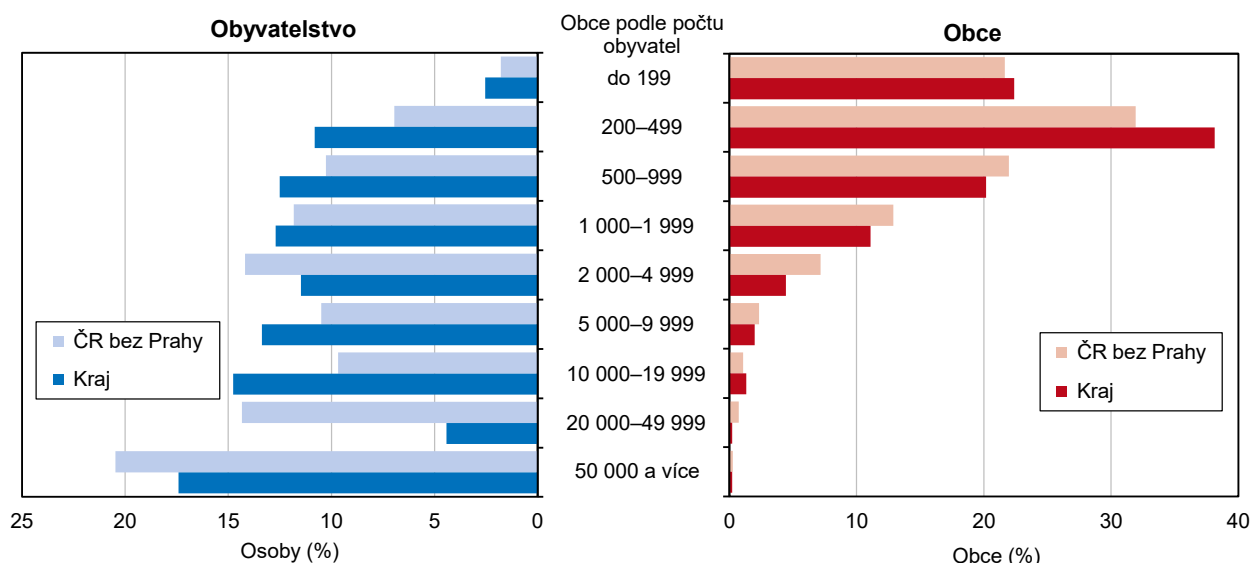
V krajském městě žije třetina obyvatel okresu Pardubice.

Největším okresem Pardubického kraje z hlediska rozlohy je okres Svitavy. Celkovou výměrou 1 379 km² k 31. 12. 2023 tvořil 31 % z rozlohy kraje a byl tak 14. největším okresem republiky. Nejmenším okresem kraje (a zároveň 27. nejmenším okresem v ČR) je okres Pardubice. Rozlohou 880 km² zaujímá necelou jednu pětinu výměry kraje, žije zde však celá třetina krajské populace a okres Pardubice je tak nejlidnatějším okresem kraje. Více než polovina (51 % v roce 2023) obyvatel okresu Pardubice žije v krajském městě. Pardubicko charakterizuje více než 2,5násobný počet obyvatel na km² oproti okresu Svitavy (205 proti 76). V okrese Ústí nad Orlicí připadá na 1 km² 109 obyvatel a v okrese Chrudim 107 obyvatel.

Výrazné rozdíly ve struktuře osídlení lze pozorovat také mezi správními obvody ORP v kraji. Nejvyšší koncentrací obyvatel na km² se vyznačují SO ORP Pardubice (331) a Česká Třebová (223 obyvatel na 1 km² v roce 2023). Mezi nejméně zalidněné správní obvody patří Králícko (54) a Moravskotřebovsko (62).

Graf 1.1 Sídelní struktura Pardubického kraje a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

V sídelní struktuře Pardubického kraje jsou nadprůměrně zastoupeny malé obce (měřeno počtem obyvatel). Ve velikostních skupinách obcí do 1 000 obyvatel se v roce 2023 nacházelo 80,7 % obcí v kraji (při 75,5% republikovém průměru), což byl čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání po Kraji Vysočina (90,3 %), Jihočeském (82,7 %) a Královéhradeckém kraji (81,5 %). V této velikostní skupině obcí žije přibližně čtvrtina populace kraje, v celé ČR jde o pětinu obyvatel. Méně než 2 000 obyvatel má 414 (tj. 91,8 %) obcí v kraji, v nichž žije 38,6 % obyvatel Pardubického kraje (na úrovni celé ČR je tento podíl 30,8%). Nadprůměrný je v kraji také podíl obyvatel žijících ve městech s pěti až deseti tisíci obyvateli (13,4 % při 10,5% republikovém průměru) a ve městech s deseti až dvaceti tisíci obyvateli (14,8 % proti 9,7 % v ČR). Do zbývajících dvou největších velikostních skupin patří v kraji pouze města Chrudim a Pardubice a ve srovnání s republikovým průměrem je podíl obyvatel žijících v těchto kategoriích výrazně nižší (21,8 % oproti 34,8 %).

Ve městech žijí tři pětiny krajské populace.

Ke konci roku 2023 žilo ve 38 městech Pardubického kraje 323,1 tisíc obyvatel, městské obyvatelstvo tak tvořilo 60,9 % krajské populace (pátý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání). Nejlidnatějším městem bylo ke konci roku 2023 krajské město Pardubice s 92,4 tis. obyvateli (17,4 % obyvatel kraje), početně nejmenším městem zůstal Brandýs nad Orlicí s 1,3 tis. obyvateli. Mezi okresy Pardubického kraje se nejvyšším podílem městského obyvatelstva vyznačuje okres Pardubice (69,0 %), nejnižším okres Svitavy (49,0 %).

Počet a pohyb obyvatel

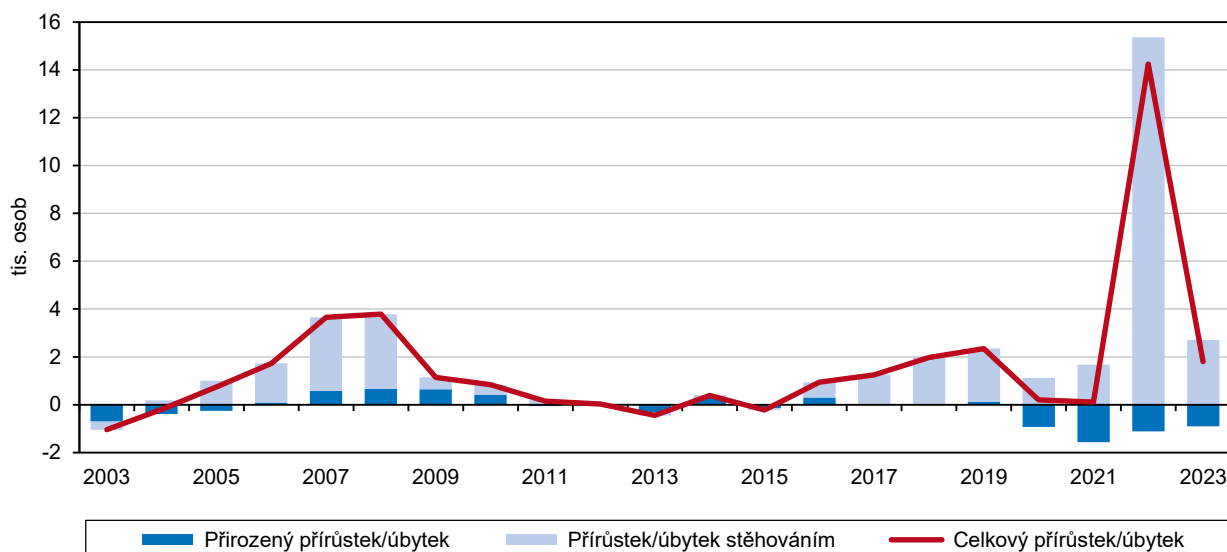
Počet obyvatel Pardubického kraje vzrostl v průběhu roku 2023 o 1,8 tis. osob.

K 31. 12. 2023 žilo na území Pardubického kraje celkem 530 560 osob (262 028 mužů a 268 532 žen). V průběhu roku 2023 vzrostl celkový počet obyvatel v kraji o 1,8 tis. osob. Ve srovnání s rekordním populačním přírůstkem z roku 2022 způsobeným imigrační vlnou uprchlíků z Ukrajiny byl loňský celkový přírůstek o více než 12 tisíc osob nižší.

K nárůstu počtu obyvatel došlo v průběhu roku 2023 ve všech krajích České republiky s výjimkou krajů Ústeckého a Moravskoslezského. V přepočtu na tisíc obyvatel přibylo nejvíce osob v Hl. městě Praze (19,9 ‰), Plzeňském (13,1 ‰) a Středočeském kraji (11,4 ‰). Pardubický kraj se s hodnotou 3,4 ‰ zařadil na osmé místo.

Graf 1.2 Pohyb obyvatel v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Přirozenou měnou obyvatel ubylo.

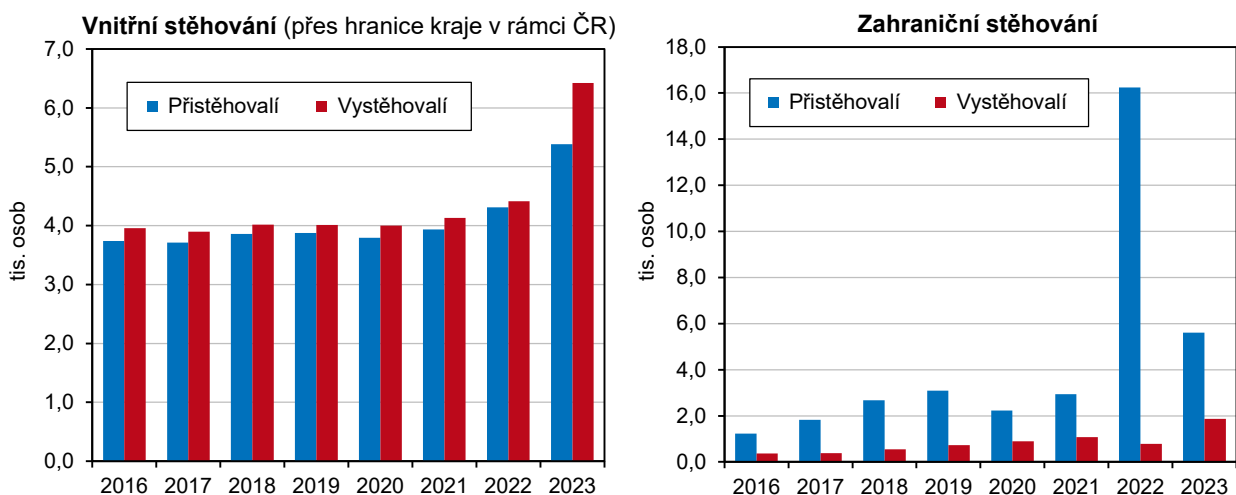
Přirozenou měnou kraj již čtvrtým rokem v řadě obyvatele ztratil, když počet zemřelých osob byl o 911 vyšší než počet živě narozených dětí. Zatímco v letech 2020 a 2021 stál v pozadí přirozeného úbytku zejména vysoký počet zemřelých v souvislosti s epidemií covidu-19, v letech 2022 a 2023 souvisel záporný přirozený přírůstek primárně s nízkými počty narozených.

Početní růst populace kraje je dlouhodobě spjat s kladným saldem zahraničního stěhování.

V dlouhodobém pohledu roste počet obyvatel v Pardubickém kraji především zásluhou zahraničního stěhování. Do statistiky zahraniční migrace se v letech 2022 a 2023 promítl válečný konflikt na Ukrajině. Saldo zahraniční migrace sice v roce 2023 meziročně výrazně pokleslo, i tak byl přírůstek ve výši 3,8 tis. osob (přibližně čtvrtina rekordního přírůstku z roku 2022) druhý nejvyšší od vzniku kraje v roce 2000. Právě u občanů Ukrajiny bylo v roce 2023 zaznamenáno nejvyšší kladné migrační saldo (3,4 tis. osob).

Graf 1.3 Migrace v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Trend úbytku počtu obyvatel vnitřním stěhováním pokračoval i v roce 2023.

Vnitřní migrací (přes hranici kraje v rámci ČR) se počet obyvatel kraje od roku 2011 snižuje. Stěhováním mezi kraji České republiky ztratil Pardubický kraj v roce 2023 celkem 1 040 obyvatel (5 381 přistěhovalých a 6 421 vystěhovalých). Záporné saldo stěhování kraj zaznamenává především s Hlavním městem Prahou (-1,9 tis. osob v období let 2019–2023) a Jihomoravským krajem (-408 osob). Nejvyšší kladné saldo vnitřní migrace měl Pardubický kraj v posledních pěti letech se sousedním Královéhradeckým krajem (+723 osob).

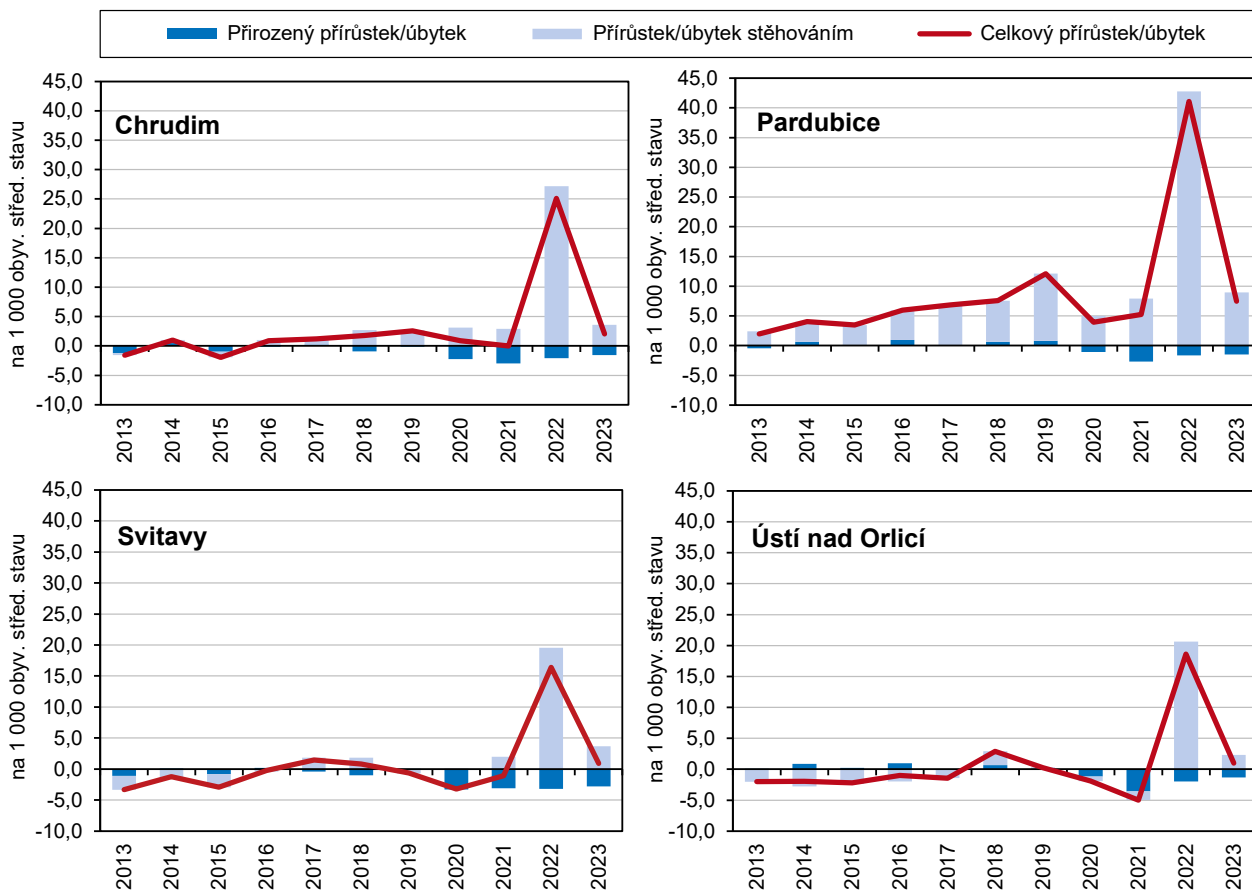
Počet obyvatel vzrostl ve všech okresech kraje, ve srovnání s rokem 2022 byly však přírůstky výrazně nižší.

Počet obyvatel vzrostl v průběhu roku 2023 ve všech okresech Pardubického kraje. Nejvyšší absolutní i relativní celkový přírůstek obyvatel zaznamenal okres Pardubice (+1 351 osob, 7,5 ‰), nejnižší pak Svitavsko (+93 osob, 0,9 ‰). Jediným okrese kraje, kde dlouhodobě (již od roku 2004) zaznamenáváme populační přírůstky, je okres Pardubice; podílil se na nich zejména kladné saldo migrace. Od roku 2020 byly každoročně ve všech okresech kraje evidovány záporné přirozené přírůstky, stejně tak se ve všech okresech v roce 2022 výrazně odrazila imigrační vlna válečných uprchlíků na hodnotách přírůstků stěhování (viz Graf 1.4).

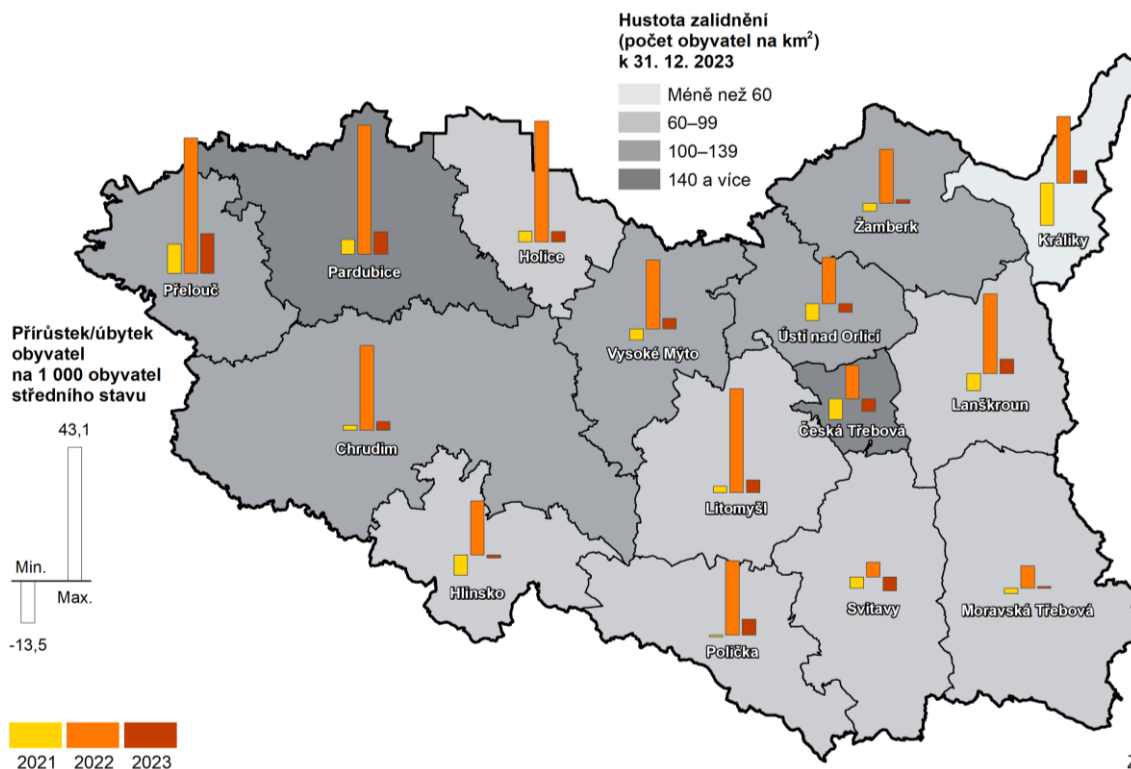
Dopad pandemie a válečného konfliktu na Ukrajině se projevil také na vývoji populačních přírůstků v jednotlivých správních obvodech ORP. Příchod uprchlíků stál v roce 2022 za kladnými celkovými přírůstky i v těch oblastech kraje, které byly do té doby dlouhodobě populačně ztrátové (Králicko, Českotřebovsko, Moravskotřebovsko, Svitavsko, Hlinecko). Celkové kladné populační přírůstky jsou v kraji dlouhodobě charakteristické pro Pardubicko a správní obvody v zázemí krajského města, tedy pro Přeloučsko a Holicko.

Graf 1.4 Pohyb obyvatel v okresech Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2021 až 2023

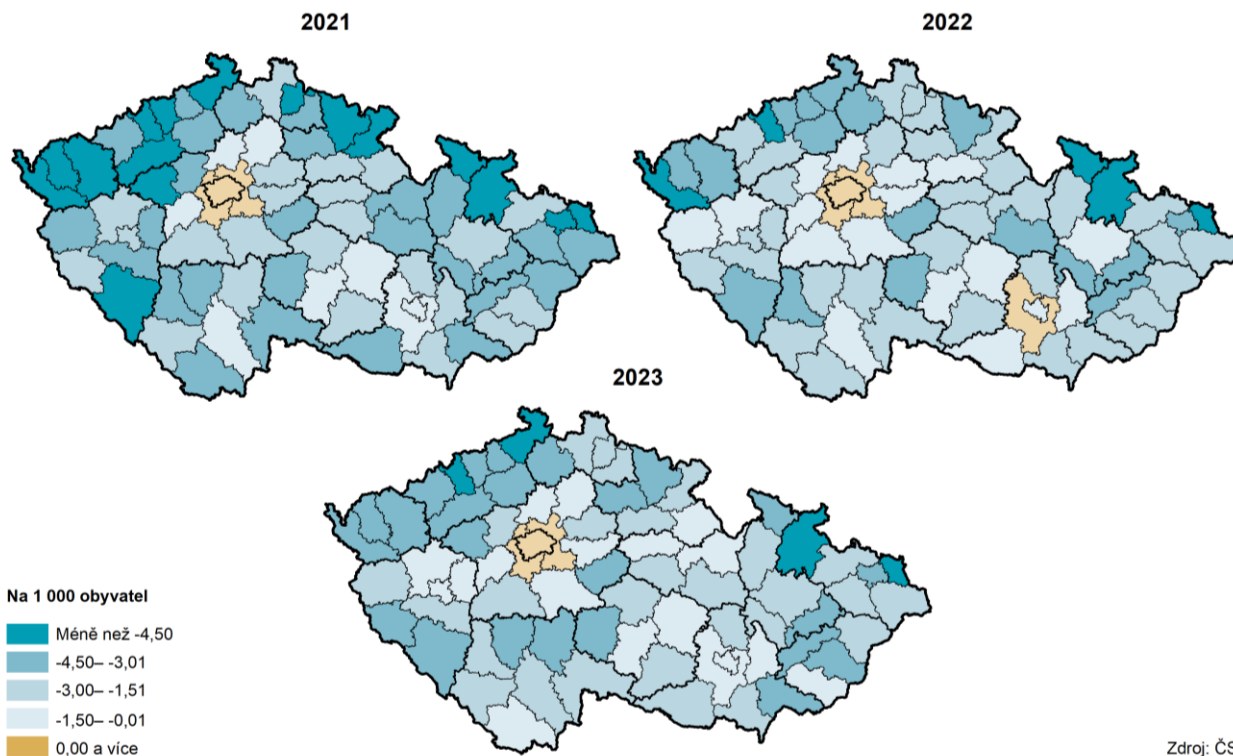

Zdroj: ČSÚ

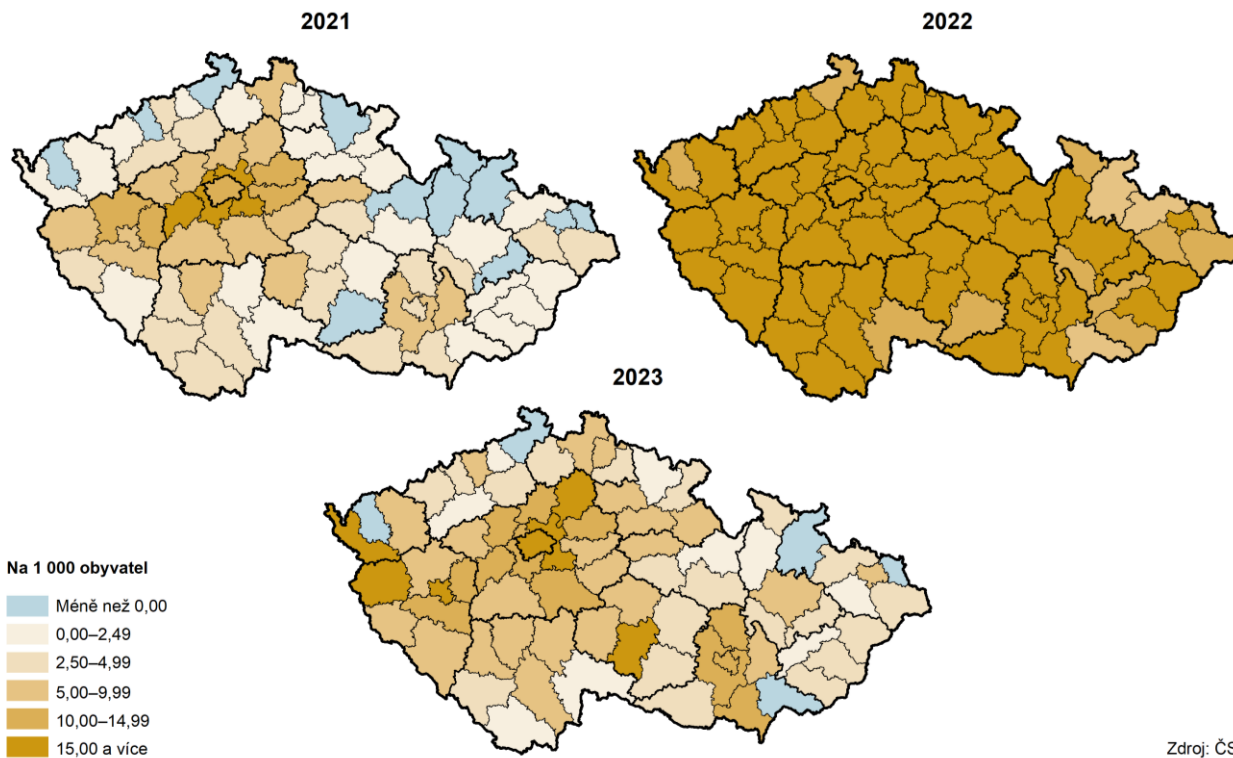

Pohled na vývoj populačních a migračních přírůstků/úbytků v posledních třech letech na úrovni okresů celé České republiky přináší následující kartogramy.

Přirozený přírůstek/úbytek počtu obyvatel v okresech v letech 2021 až 2023

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním v okresech v letech 2021 až 2023

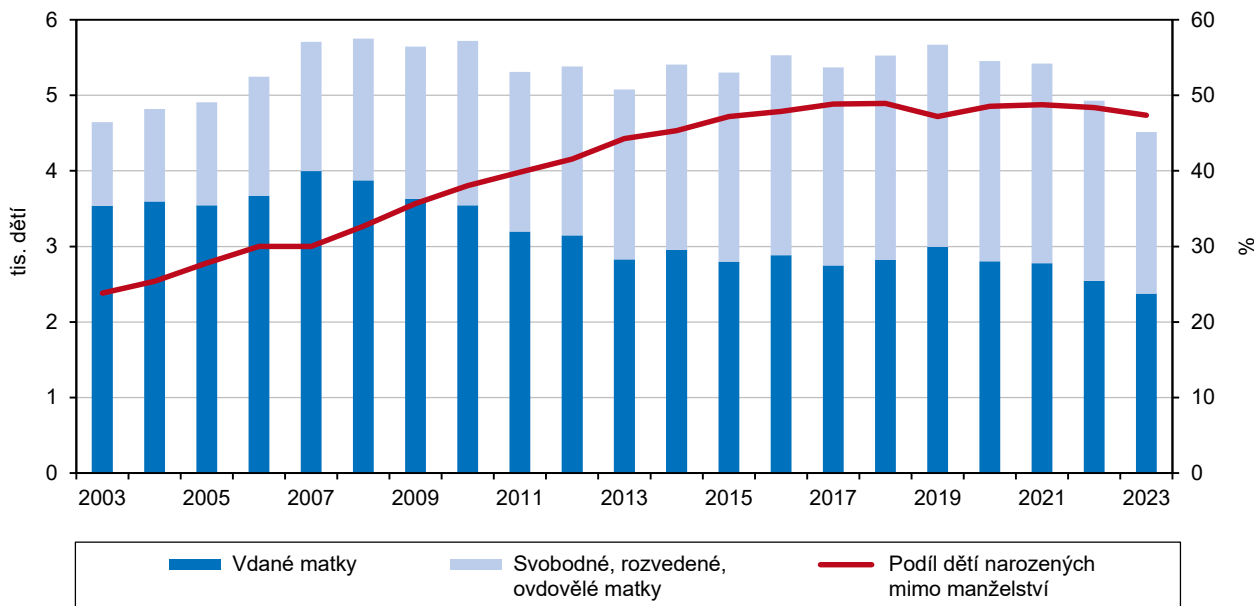

Počet živě narozených dětí se meziročně snížil již čtvrtým rokem v řadě.

Během roku 2023 se v Pardubickém kraji živě narodilo 4 516 dětí (meziročně o 413 dětí méně, tj. o 8,4 %), nejméně za posledních 22 let. Jednalo se již o druhý výrazný meziroční pokles v řadě, za kterým stojí jak nižší plodnost žen, tak i změny ve věkovém složení žen. Podíl živě narozených dětí s jiným než českým státním občanstvím¹ na všech živě narozených v kraji v roce 2023 činil 6,7 % při 8,3% republikovém průměru. Mezi živě narozenými dětmi v loňském roce bylo 2 349 chlapců a 2 167 dívek, což odpovídá poměru 108 chlapců na 100 dívek. V posledních deseti letech se tento poměr pohyboval v kraji v rozmezí od 102 do 111.

Graf 1.5 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi okresy kraje byla v roce 2023 nejvyšší porodnost na Chrudimsku, nejnižší na Svitavsku.

Na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 2023 připadalo v kraji 8,5 živě narozených dětí při republikovém průměru 8,4 ‰, mezi všemi kraji Česka šlo o čtvrtou nejvyšší hodnotu. Relativně nejvíce dětí se v rámci kraje narodilo na Chrudimsku (9,0 ‰), nejnižší porodností se již od roku 2012 (s výjimkou let 2021 a 2022) vyznačovalo Svitavsko (8,0 ‰ v roce 2023).

Meziroční pokles se v roce 2023 projevil u dětí všech pořadí.

Struktura živě narozených dětí podle pořadí je v dlouhodobém pohledu poměrně stabilní. V posledních deseti letech představovaly prvorozené děti v průměru 46 % ze všech živě narozených dětí v kraji, druhorozené 38 % a děti narozené ve třetím či vyšším pořadí 15 %. Meziročně se v roce 2023 snížily absolutní počty dětí všech pořadí (o desetinu u prvorozených, o 4 % u druhorozených a o 14 % u dětí vyšších pořadí).

Průměrný věk matky při narození dítěte zůstal na úrovni roku 2022, za posledních deset let vzrostl o 0,4 roku.

Průměrný věk matky při narození dítěte vzrostl v Pardubickém kraji za posledních deset let o 0,4 roku a v roce 2023 dosáhl 30,8 let (o 0,3 roku pod průměrem ČR). Průměrný věk prvorodiček dosáhl 29,1 roku (0,5 roku pod republikovým průměrem), v mezikrajském srovnání šlo o sedmou nejnižší hodnotu. V průměru nejstarší byly ženy při porodu prvního dítěte v Hl. městě Praze (31,5 roku), nejmladší pak v Ústeckém kraji (28,0 roku). Za posledních deset let vzrostl průměrný věk prvorodiček v kraji o necelý jeden rok.

¹ Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství ČSÚ udává pouze u dětí, u nichž ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR.

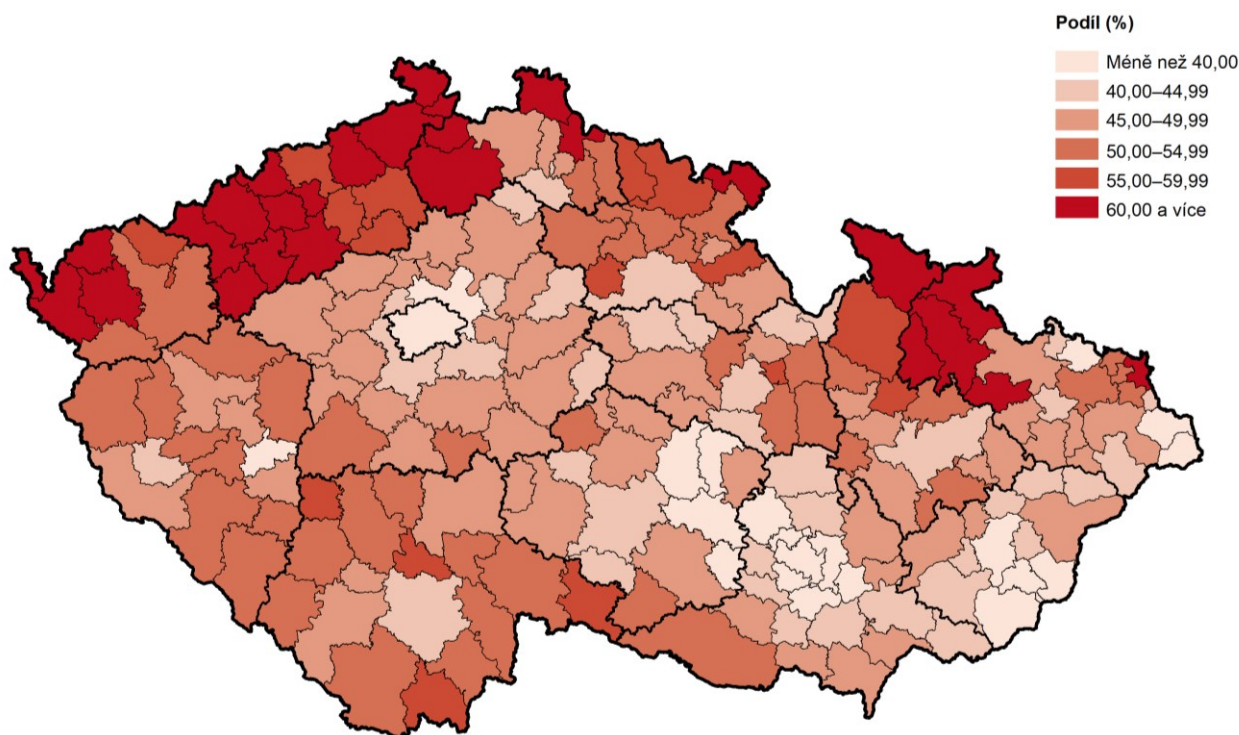
Meziročně se mírně snížil podíl dětí narozených mimo manželství, mezi kraji republiky byl šestý nejnižší.

Mimo manželství se v kraji v roce 2023 narodilo celkem 2 139 dětí, tj. 47,4 % ze všech živě narozených dětí (o jeden procentní bod méně než v předchozím roce). V mezikrajském srovnání šlo o šestý nejnižší podíl při 47,1% republikovém průměru. Nejnižší zastoupení měly děti narozené mimo manželství v roce 2023 v Hl. městě Praze (38,5 %), nejvyšší v Ústeckém kraji (62,8 %).

Nejvyšší měrou jsou děti narozené mimo manželství zastoupeny mezi prvorozenými dětmi (58,0 %), 39,5 % byl v kraji v roce 2023 podíl narozených mimo manželství mezi druhorozenými a 37,6 % u dětí vyšších pořadí.

V rámci kraje dosáhl podíl dětí narozených neprovdaným matkám v roce 2023 nejvyšší hodnoty v okrese Ústí nad Orlicí (50,2 %), nejnižší pak na Pardubicku (43,7 %). Mezi správními obvody ORP kraje se podíl narozených mimo manželství pohyboval od 40,6 % na Litomyšlsku po 58,3 % na Českořebovsku.

Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Úhrnná plodnost v kraji poklesla na 1,51 dítěte na jednu ženu.

Úhrnná plodnost² žen v Pardubickém kraji se již podruhé v řadě meziročně výrazně snížila a v roce 2023 dosáhla hodnoty 1,51 dítěte na jednu ženu, což je nejméně za posledních deset let. V mezikrajském srovnání se Pardubický kraj zařadil na čtvrtou nejvyšší pozici, když první příčku obsadil s hodnotou 1,56 Kraj Vysočina a poslední náležela Praze (1,30); republikový průměr činil v loňském roce 1,45 dítěte na jednu ženu.

Počet potratů dále klesal.

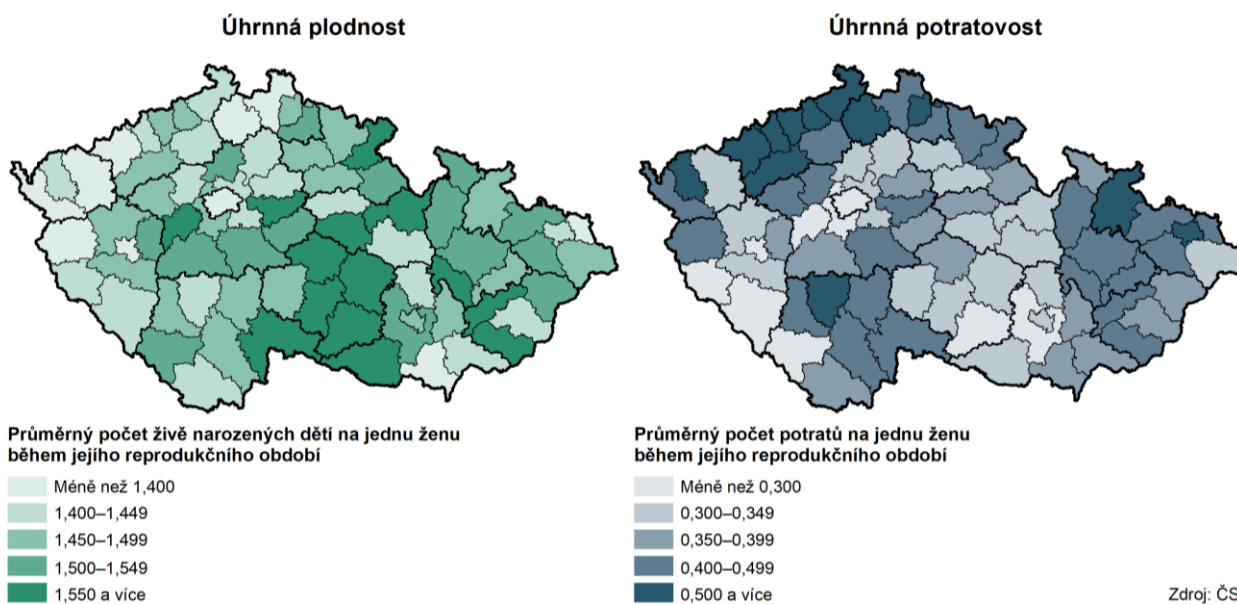
Podle údajů Ústavu zdravotnických informací a statistiky bylo v kraji v roce 2023 evidováno 1 033 potratů, což bylo o 174 případů méně než v předchozím roce a šlo tak již o šestý meziroční pokles v řadě za sebou. Z celkového počtu potratů představovala 57,4 % umělá přerušování těhotenství (z toho ve 12 % případů bylo těhotenství ukončeno ze zdravotních důvodů), 37,8 % samovolné potraty

² Úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během celého jejího reprodukčního období (15–49 let) neměnné. Hodnota úhrnné plodnosti 2,1 zajišťuje prostou reprodukci obyvatelstva.

a zbývajících necelých pět procent připadalo na ukončení mimoděložního těhotenství. V relativním vyjádření (po přepočtu na 1 000 obyvatel) byla celková potratovost v Pardubickém kraji (1,9 ‰) třetí nejnižší v mezikrajském srovnání při republikovém průměru 2,3 ‰. Z hlediska věku se 71 % potratů týkalo žen ve věku 25–39 let; z hlediska rodinného stavu připadala polovina potratů na svobodné ženy, 36 % pak na ženy vdané.

Ukazatel úhrnné potratovosti (průměrný počet potratů na jednu ženu během jejího reprodukčního období) se v Pardubickém kraji meziročně snížil na hodnotu 0,34 potratu na jednu ženu. V mezikrajském srovnání šlo o pátou nejnižší hodnotu při republikovém průměru 0,39, minimu v Hl. městě Praze (0,29) a dlouhodobém maximu v Ústeckém kraji (0,56).

Úhrnná plodnost a úhrnná potratovost v okresech v roce 2023

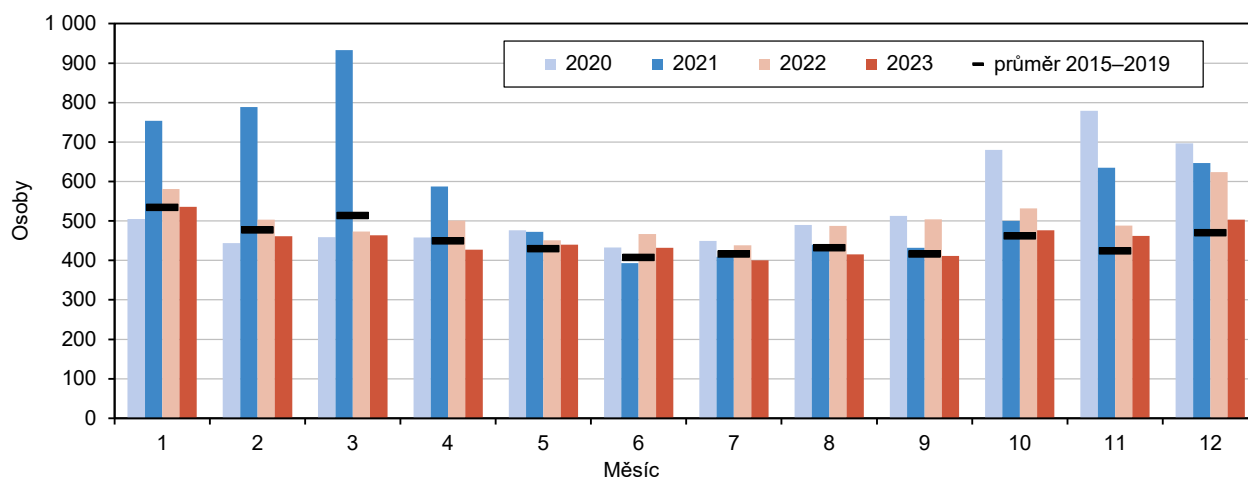

Počet zemřelých se v roce 2023 vrátil na úroveň před vypuknutím pandemie.

V roce 2023 zemřelo v Pardubickém kraji 5 427 osob (2 816 mužů a 2 611 žen), což bylo o 622 osob méně (tj. o 10,3 %) než v předchozím roce. Počet zemřelých osob se tak vrátil na úroveň před vypuknutím pandemie covidu-19. Meziročně se výrazněji snížil počet zemřelých žen (o 11,9 %) než mužů (o 8,7 %). Úmrtnost vyjádřená počtem zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu dosáhla v kraji 10,2 ‰ (pátá nejnižší hodnota mezi kraji) při republikovém průměru 10,4 ‰.

Graf 1.6 Zemřelí v Pardubickém kraji podle měsíců

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce úmrtí bylo v roce 2023 evidováno v lednu a prosinci.

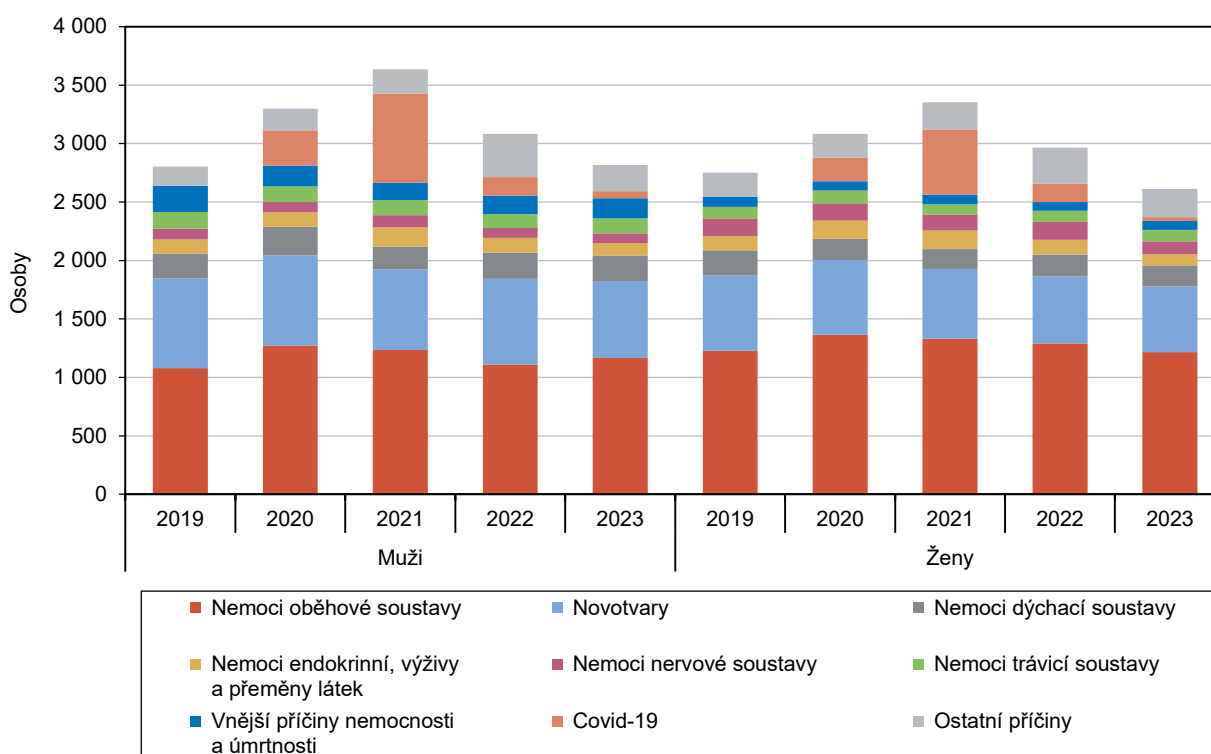
Z pohledu jednotlivých měsíců zemřelo v roce 2023 v kraji nejvíce osob v lednu (536), a prosinci (503), nejméně pak v červenci (400). Ve srovnání s rokem 2022 byly počty zemřelých v roce 2023 nižší ve všech kalendářních měsících. Porovnáme-li měsíční počty zemřelých v roce 2023 s předcovidovým obdobím v průměru let 2015–2019, zemřelo v kraji v roce 2023 znatelně více osob v listopadu (o 9,0 %), v prosinci (o 7,1 %) a také v červnu (o 6,0 %).

Nejpočetnější pětiletou věkovou skupinou mezi zemřelými byli 80–84letí.

Celkem 85,0 % zemřelých v kraji v roce 2023 bylo starších 65 let. Podíl starších seniorů (80 a víceletých) činil 35,8 % u mužů a 60,8 % u žen. Nejpočetnější věkovou skupinou mezi zemřelými byli v loňském roce 80–84letí (v úhrnu); mezi muži byl evidován nejvyšší absolutní počet zemřelých ve věkové skupině 75–79 let (490 osob, tj. 17,4 % všech zemřelých mužů), u žen pak ve skupině 85–89 let (520 osob, tj. 19,9 % všech zemřelých žen).

Graf 1.7 Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin smrti v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

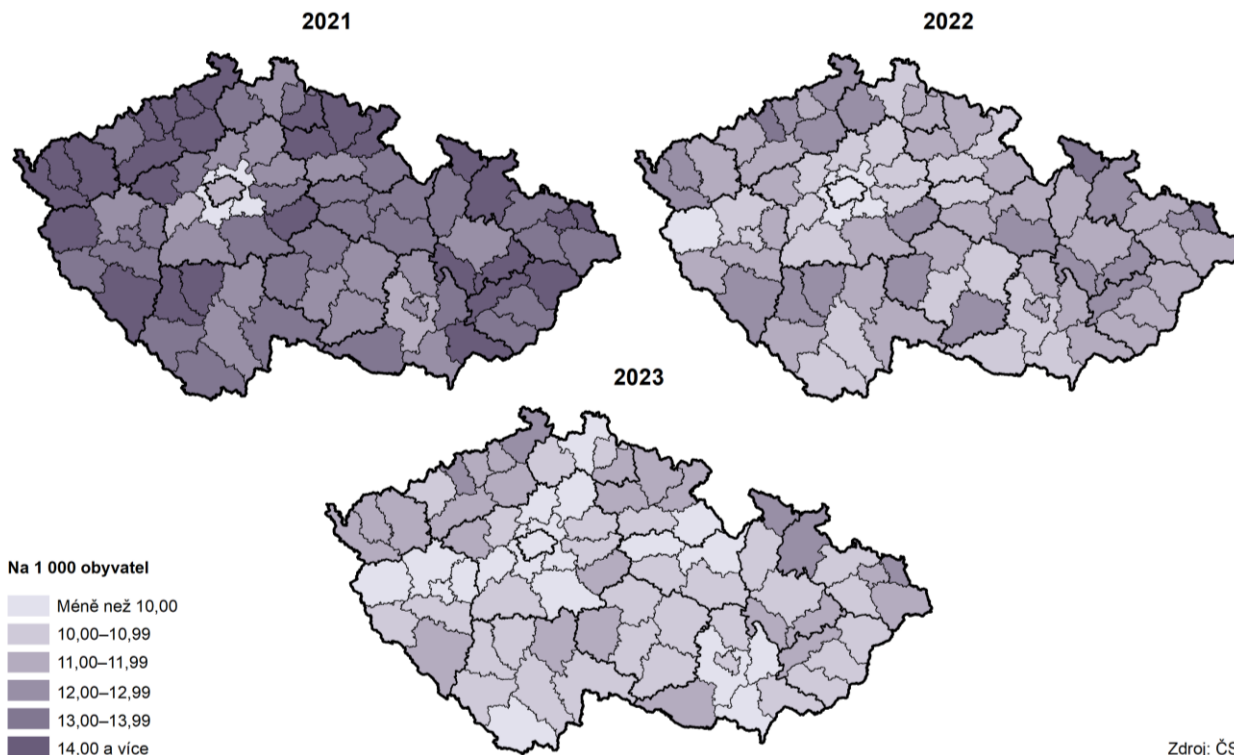
Nejvíce úmrtí bylo způsobeno některým z onemocnění oběhové soustavy.

Nejvíce úmrtí je dlouhodobě způsobeno nemocemi oběhové soustavy – v roce 2023 představovaly 41,4 % všech úmrtí mužů a 46,5 % úmrtí žen. Zdaleka nejčastěji jde o ischemickou chorobu srdeční, která byla v roce 2023 příčinou 15,4 % všech úmrtí mužů a 15,1 % úmrtí žen v Pardubickém kraji. V pořadí druhou nejčastější příčinou úmrtí jsou novotvary (23,4 % úmrtí mužů a 21,6 % úmrtí žen). Méně častá jsou úmrtí na nemoci dýchací soustavy (7,8 % úmrtí mužů a 6,9 % úmrtí žen) a vnější příčiny (6,1 % zemřelých mužů a 2,8 % zemřelých žen). Uvedené pořadí prvních tří nejčastějších skupin příčin smrti je dlouhodobě stálé, výjimkou byly roky 2020 a 2021, kdy třetí, resp. druhé místo obsadilo onemocnění covid-19. V roce 2023 se počet úmrtí na covid-19 významně snížil (z 316 v kraji v roce 2022 na 94 v roce 2023) a byl příčinou 2,2 % všech úmrtí mužů a 1,3 % úmrtí žen.

Kojenecká úmrtnost v kraji se meziročně mírně snížila.

V roce 2023 zemřelo v kraji 9 dětí do 1 roku (o 3 méně než v roce 2022), z toho 8 dětí do 28 dnů po narození (o 1 méně oproti roku 2022). Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) dosáhla hodnoty 2,0 ‰ (v celé ČR 2,2 ‰).

Zemřelí v okresech v letech 2021 až 2023

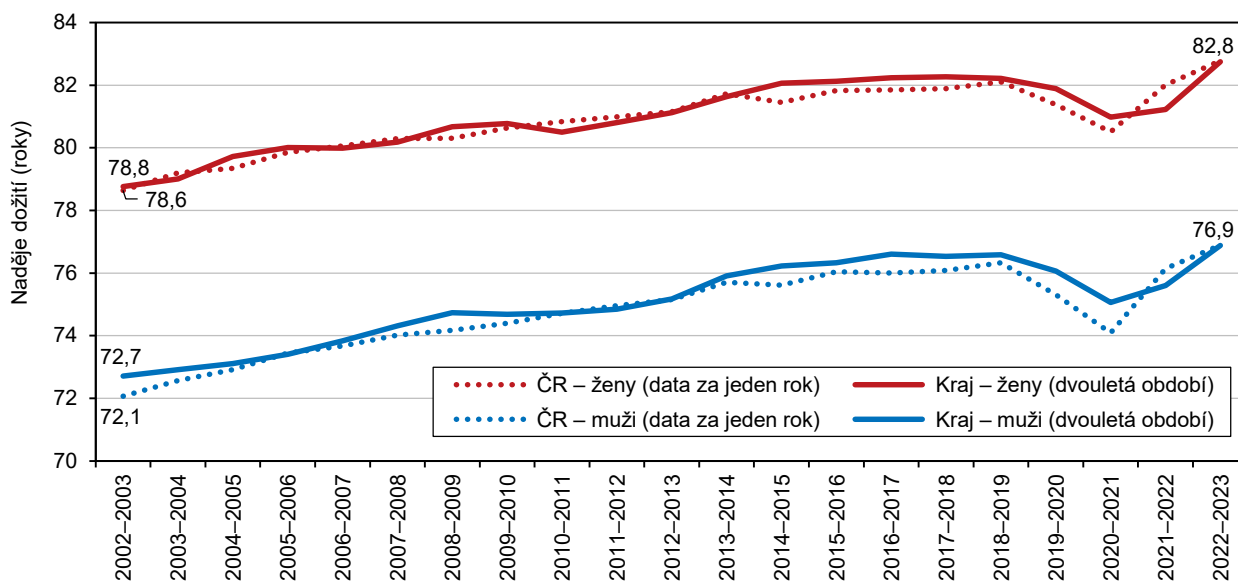

Naděje dožití mužů i žen druhým rokem rosla.

Naděje dožití (střední nebo očekávaná délka života) vyjadřuje, kolik let (průměrně) má před sebou osoba v daném věku za předpokladu zachování aktuální intenzity úmrtnosti. V Pardubickém kraji i v celém Česku se naděje dožití při narození již druhým rokem zvýšila a navázala tak na pozitivní vývoj před vypuknutím pandemie onemocnění covid-19. Podle posledních dostupných údajů o naději dožití při narození by se chlapec narozený v období 2022–2023 v Pardubickém kraji mohl dožít 76,9 let (o 1,3 roku více než v období 2021–2022), dívka narozená ve stejném období pak 82,8 let (nárůst o 1,5 roku).

Graf 1.8 Naděje dožití při narození v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

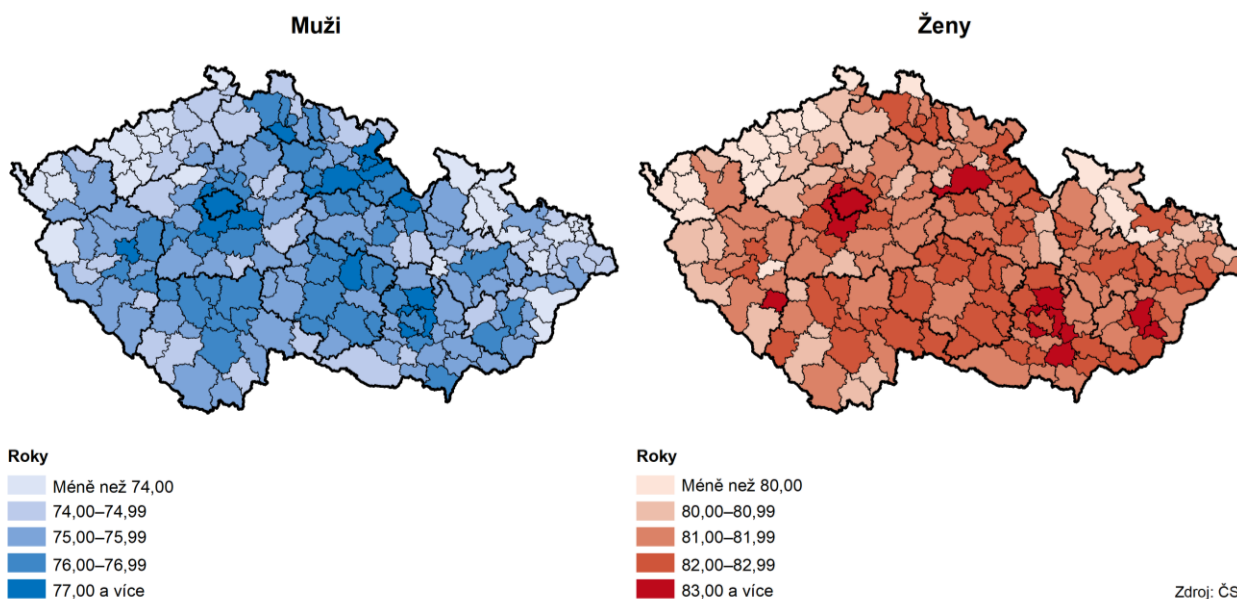

Hodnoty naděje dožití při narození mužů i žen v Pardubickém kraji jsou na úrovni celorepublikového průměru. Střední délka života v Pardubickém kraji byla v mezikrajském srovnání v uvedeném období v případě mužů sedmá nejvyšší, v případě žen pak pátá nejvyšší. Z porovnání hodnot naděje dožití při narození v období 2022–2023 mezi kraji Česka zjišťujeme nejdelsí očekávanou délku života mužů i žen v Hl. městě Praze (78,2 roku, resp. 83,8 roku). Oblastí s nejnižší nadějí dožití mužů i žen byl Ústecký kraj (74,5 roku u mužů a 80,4 roku v případě žen).

Prodloužila se také očekávaná průměrná délka života ve věku 65 let.

Naděje dožití může být počítána pro jakýkoliv věk. Muž, který v období let 2022–2023 v Pardubickém kraji dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě 16,5 let života, stejně stará žena pak 20,1 let života. I zde je patrný růst hodnot v posledních dvou letech (resp. dvouletých obdobích), u mužů o 1,2 roku a u žen o 1,0 roku.

Naděje dožití při narození podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2019 až 2023

Naděje dožití mužů v SO ORP Žamberk je čtvrtá nejvyšší mezi všemi správními obvody v Česku.

V průměru nejdelsí očekávanou délku života měli mezi správními obvody ORP v kraji v období let 2019–2023 muži na Žambersku (78,2 roku). Nejvyšší hodnotu naděje dožití žen evidujeme na Pardubicku a Českoříbovsku (shodně 82,6 let). Nejméně příznivá hodnota střední délky života byla zjištěna u mužů na Svitavsku (74,0 roku) a u žen na Králicku (80,2 roku).

Mezi všemi 206 správními obvody ORP v Česku (vč. Prahy) byla naděje dožití mužů při narození v SO ORP Žamberk ve sledovaném pětiletém období čtvrtá nejvyšší. Naděje dožití žen v SO ORP Pardubice byla při srovnání všech obvodů ORP 21. nejvyšší. Nejdelsí očekávaná délka života mužů byla zjištěna v SO ORP Nové Město nad Metují v Královéhradeckém kraji (79,0 roku), u žen pak ve správním obvodu Kuřim v Jihomoravském kraji (84,8 roku).

Počet sňatků se meziročně snížil o 16 %.

Po výrazném 15% meziročním nárůstu počtu uzavřených sňatků v roce 2022 (oživení sňatečnosti po předchozím propadu během pandemie onemocnění covid-19) došlo v roce 2023 opět ke snížení počtu uzavřených manželství. V Pardubickém kraji vstoupilo do manželství celkem 2 231 párů, tj. o 15,7 % méně než v roce 2022. Historického minima počtu sňatků bylo v kraji dosaženo v roce 2013 (2 057), nejvyšší počet sňatků byl v uplynulém desetiletí v kraji evidován v roce 2018 (2 648).

V relativním vyjádření (po přepočtu na 1 000 obyvatel) dosáhla sňatečnost v Pardubickém kraji v roce 2023 hodnoty 4,21 ‰, což byla hodnota pod republikovým průměrem (4,44 ‰) a zároveň druhá nejnižší sňatečnost mezi kraji.

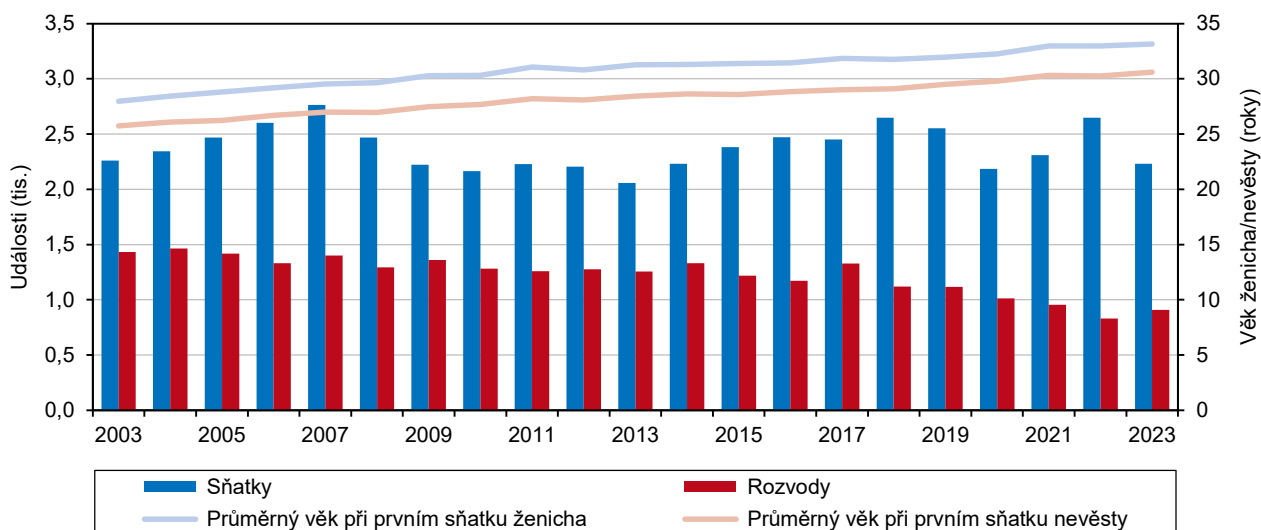
Tři čtvrtiny ženichů a nevěst vstupovaly do manželství poprvé.

Ve většině případů vstupovali ženichové i nevěsty do manželství poprvé (76 % mužů i žen v kraji v roce 2023). Podíl sňatků, v nichž byli oba snoubenci svobodní, dosáhl hodnoty 67 %. Svůj první sňatek uzavírali muži v Pardubickém kraji v průměru ve 33,1 letech, ženy pak ve 30,6 letech. Jak u mužů, tak u žen šlo o třetí nejnižší průměrný věk v mezikrajském srovnání. V průměru nejmladší ženichové i nevěsty jsou v Kraji Vysočina (32,9 let u mužů a 30,0 let u žen). Sňatky, v nichž byl v páru starší ženich, se na celkovém počtu uzavřených manželství v kraji v roce 2023 podílely 66 %, ve 22 % sňatků byla starší nevěsta a ve 12 % byli snoubenci stejně staří.

V tradičně snoubenci nejvíce oblíbeném období od června do září bylo v kraji v roce 2023 uzavřeno 68 % všech sňatků. Nejvíce svateb se konalo v červnu (421), nejméně v lednu (35).

Graf 1.9 Sňatky a rozvody v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Z úhrnu rozvedených manželských svazků byly téměř tři pětiny s nezletilými dětmi.

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v Pardubickém kraji v roce 2023 rozvedeno 907 manželství, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 78 více. Rozvodovost na 1 000 obyvatel dosáhla v kraji 1,71 ‰, v mezikrajském srovnání šlo o pátou nejnižší hodnotu při republikovém průměru 1,79 ‰.

Počty rozvodů v kraji vykazovaly v posledních deseti letech mírně klesající trend, úbytky však nebyly každoroční. Pardubický kraj se řadí ke krajům se spíše nižší intenzitou rozvodovosti. Při setrvání měř rozvodovosti roku 2023 by v kraji skončilo rozvodem 35,8 % manželství, což byla při republikovém průměru 37,1 % šestá nejnižší hodnota mezi kraji.

Přibližně ve čtyřech pětinach případů se muži i ženy rozváděli poprvé (83 % mužů a 80 % žen). Průměrný věk při prvním rozvodu dosáhl v roce 2023 u mužů 44,3 let, u žen pak 41,6 let.

Rozvedená manželství s nezletilými dětmi představovala v roce 2023 v kraji 58,2 % všech rozvodů, což byla v mezikrajském srovnání sedmá nejvyšší hodnota (spolu s Jihomoravským krajem) při 57,9% průměru ČR. Podíl rozvodů s dětmi v kraji dlouhodobě převyšuje republikový průměr. Celkem se v roce 2023 rozvod dotkl

855 nezletilých dětí, na jedno rozvedené manželství s dětmi připadlo v Pardubickém kraji v průměru 1,62 dítěte.

Ve dvou pětinach případů byla rozvedena manželství trvající déle než 15 let. Průměrná délka trvání manželství při rozvodu³ dosáhla v roce 2023 v kraji 13,9 roku (hodnota za celé Česko činila 13,5 roku) a ve srovnání s rokem 2014 byla o 0,7 roku delší. Nejkratší průměrná délka trvání manželství při rozvodu byla v roce 2023 evidována v Karlovarském kraji (11,9 roku), nejdelší pak ve Zlínském kraji (14,5 roku).

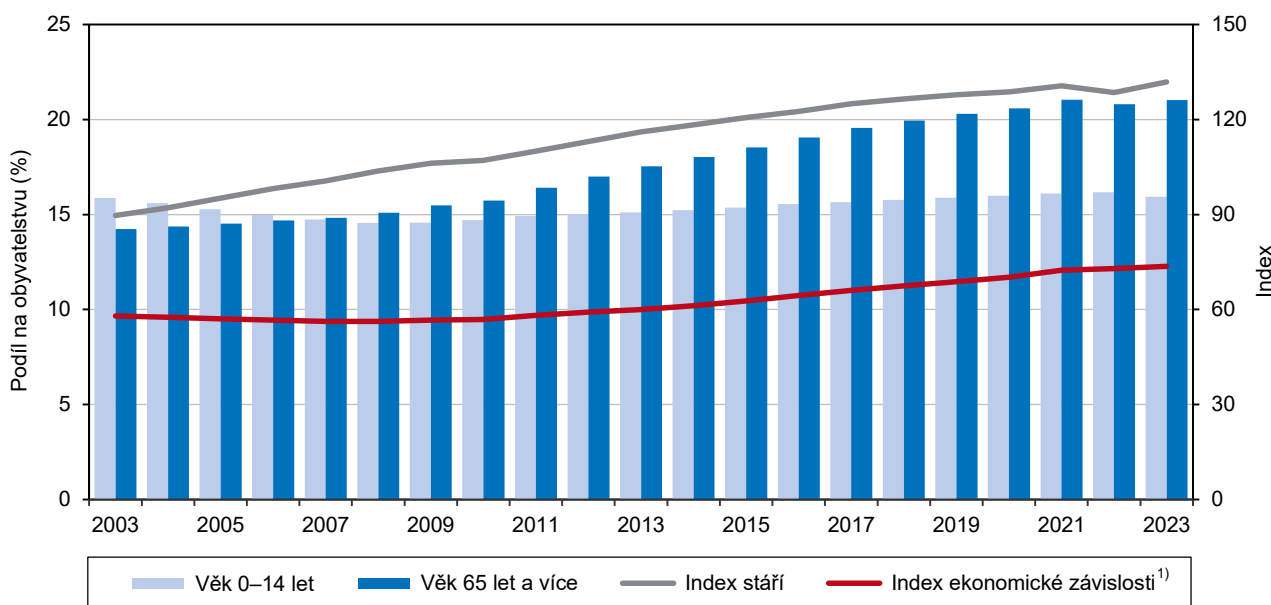
Věková struktura obyvatel

Děti do 15 let tvoří
15,9 % populace kraje.

V kraji žilo ke konci roku 2023 celkem 84 560 dětí do 15 let, meziročně téměř o tisíc dětí méně, přesto šlo o druhý nejvyšší počet za posledních dvacet let. K nejvýraznějšímu meziročnímu úbytku počtu dětí (o 1,1 tis.) došlo ve věkové skupině 0–4 roky, k čemuž přispěl propad porodnosti v letech 2022 a 2023. Po 14 letech se v roce 2023 meziročně snížil (o 0,2 p. b.) také podíl dětské složky v populaci kraje, který rostl nepřetržitě od svého minima v roce 2008 (14,6 %). Na konci roku 2023 představovaly děti do 15 let 15,9 % populace kraje. V mezikrajském srovnání šlo o třetí nejvyšší podíl s maximem ve Středočeském (17,6 %) a minimem v Karlovarském kraji (14,7 %).

Graf 1.10 Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

Počet i podíl osob
v produktivním věku vzrostl
druhým rokem v řadě.

Druhým rokem v řadě vzrostl počet i podíl obyvatel v produktivním věku (15 až 64 let). Ke konci roku 2023 dosáhl v kraji počet obyvatel v tomto věku 334 506 (meziročně o 1,2 tis. více), tj. 63,0 % z celkového počtu obyvatel kraje (šestý nejnižší podíl mezi kraji s maximem v Hl. městě Praze s 65,7% podílem a minimem v Královéhradeckém kraji s 62,1 %). Zastoupení této věkové skupiny na obyvatelstvu kraje se snižovalo od roku 2007, kdy osoby v produktivním věku představovaly

³ Průměrná délka trvání manželství při rozvodu je počítána z rozložení měr rozvodovosti podle délky trvání manželství. Uvedené údaje o průměrné délce trvání manželství a úhrnné rozvodovosti (vyjadřuje průměrný podíl manželství, která by se rozvedla, pokud by rozvodovost v daném roce zůstala neměnná po celou dobu trvání manželství) jsou převzaty z analýzy ČSÚ „Vývoj obyvatelstva České republiky“.

70,4 % krajské populace. Za snižováním početnosti v uvedeném období stálo přesouvání jednotlivých generací do vyššího věku – do produktivního věku přecházely početně nejslabší ročníky narozené v 90. letech 20. století a zároveň ho opouštěly početně silné generace osob narozených na konci 40. let a na počátku 50. let 20. století. V roce 2022 přispěla k početnímu navýšení v této hlavní věkové skupině imigrační vlna osob z válkou zasažené Ukrajiny, v roce 2023 pak přesun početnějších generací z let 2007 a 2008 do produktivního věku.

Senioři nad 65 let tvoří již více než pětinu populace kraje.

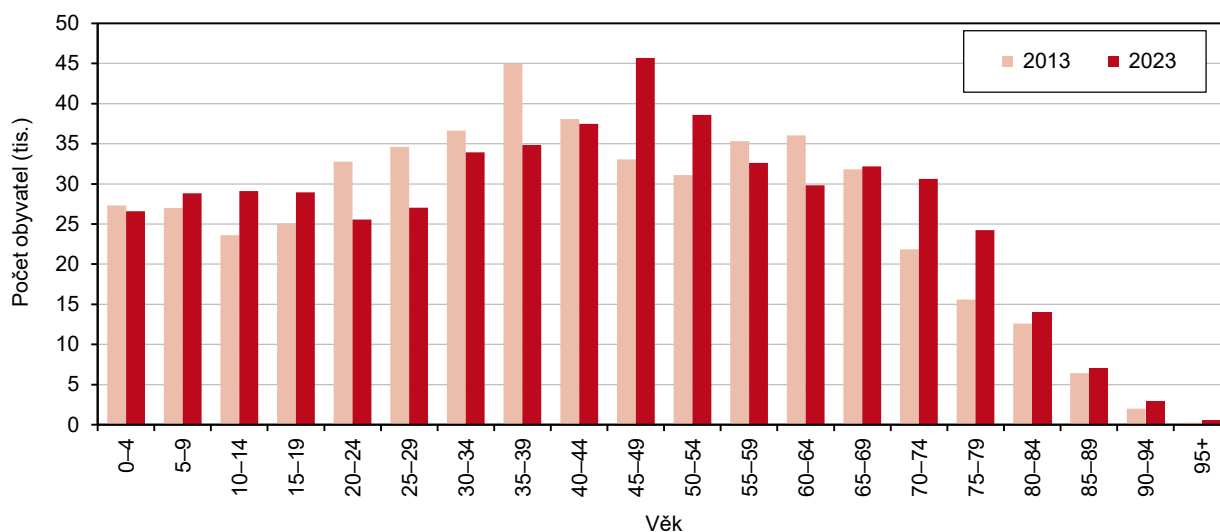
Jednoznačně rostoucí trend zaznamenává dlouhodobě věková skupina osob starších 65 let. K 31. 12. 2023 žilo v Pardubickém kraji 111 494 seniorů (o 1,5 tis. osob více než v předchozím roce). V populaci kraje představovali senioři v roce 2023 již více než jednu pětinu (21,0 %). Hranici jedné pětiny seniorů v populaci překročilo v roce 2023 již dvanáct krajů republiky, nejvyšší (22,4%) podíl byl evidován v Královéhradeckém kraji. Méně než 20% zastoupení mají osoby 65leté a starší pouze v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji (18,5 %, resp. 18,7 %).

Nejpočetnější pětiletou věkovou skupinou v kraji jsou 45–49letí.

Z pohledu pětiletých věkových skupin byly v kraji v roce 2023 nejvíce zastoupeny osoby ve věku 45–49 let (45,7 tis. osob ke konci roku 2023, tj. 8,6 % z celkového počtu obyvatel kraje) a 50–54 let (38,6 tis. osob, 7,3 %), tedy silné populační ročníky narozené v 70. letech 20. století.

Graf 1.11 Obyvatelé Pardubického kraje podle věku (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Obyvatelstvo kraje bylo v roce 2023 v mezikrajském srovnání páté nejmladší.

Migrační vlna válečných uprchlíků z Ukrajiny zbrzdila stárnutí populace pouze dočasně. Po mírném poklesu v roce 2022 průměrný věk obyvatel Pardubického kraje v roce 2023 meziročně vzrostl o 0,2 roku na 42,9 let a vrátil se tak na úroveň roku 2021. Mužům bylo v průměru 41,5 let, ženám 44,3 roku. Za poslední dekádu vzrostl průměrný věk obyvatel kraje o 1,2 roku, muži zestárlí ve srovnání s rokem 2014 v průměru o 1,2 roku, ženy pak o 1,1 roku. V průměru nejstarší obyvatele měly v roce 2023 kraje Zlínský (43,9 roku), Královéhradecký (43,7 roku) a Karlovarský (43,6 let). Nejmladší populací se dlouhodobě (v posledních třinácti letech) vyznačuje kraj Středočeský (41,5 roku), pod hranici 42 let se nacházela ještě Praha s průměrným věkem 41,7 let. V mezikrajském srovnání bylo v roce 2023 obyvatelstvo Pardubického kraje páté nejmladší, republikový průměr za celé Česko činil 42,8 let.

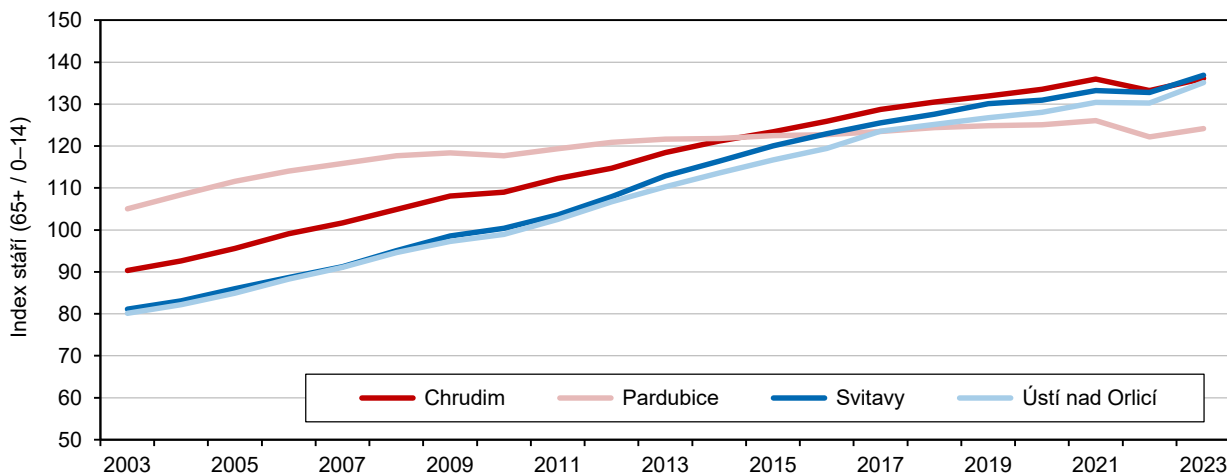
Na 100 dětí do 15 let připadlo v roce 2023 v Pardubickém kraji již téměř 132 seniorů nad 65 let.

Stále vyšších hodnot nabývá index stáří, který vyjadřuje poměr počtu osob seniorské a dětské složky obyvatelstva. Početní převaha seniorů nad dětmi byla v kraji poprvé evidována v roce 2007, kdy index stáří dosáhl hodnoty 100,6. V roce 2023 připadlo na 100 dětí do 15 let již 131,9 seniorů starších 65 let; šlo o pátou nejnižší hodnotu mezi kraji při republikovém průměru 129,5. Nejvyšší hodnoty dosáhl index stáří v Královéhradeckém kraji (145,5), nejnižší pak v kraji Středočeském (106,3). Věkový medián, rozdělující populaci na dvě stejně početné části, činil v kraji 44,2 roku a převyšoval tak průměrný věk obyvatel o 1,3 roku.

Index ekonomické závislosti dává do vzájemného poměru složky populace obecně označované jako ekonomicky neproduktivní a produktivní (počet osob ve věku 0 až 19 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 20 až 64 let). Hodnota tohoto ukazatele v kraji trvale roste již od roku 2009, i když v průběhu let 2022 a 2023 jeho růst výrazně zpomalil. V roce 2023 meziročně vzrostl o 0,8 na 73,6 osob mimo produktivní věk na 100 osob v produktivním věku při republikovém průměru 71,9.

Graf 1.12 Index stáří v okresech Pardubického kraje (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Nejstarší obyvatelstvo má mezi okresy kraje Chrudimsko.

Mezi okresy kraje se nejstarším obyvatelstvem vyznačuje okres Chrudim, průměrný věk jeho obyvatel ke konci roku 2023 dosáhl 43,2 let, na 100 dětí do 15 let zde připadlo 136 seniorů nad 65 let. Nejmladší populací se až do roku 2019 vyznačovalo Orlickoústecko, v posledních čtyřech letech ho však na pozici okresu s nejmladším obyvatelstvem vystřídalo Pardubicko. Průměrný věk obyvatel okresu Pardubice v roce 2023 činil 42,5 let (jako jediný v rámci kraje nepřekročil hranici 43 let), index stáří zde dosáhl hodnoty 124 (od počátku 90. let minulého století byl přitom až do roku 2014 poměr mezi dětskou a seniorskou složkou populace v okrese Pardubice v rámci kraje nejméně příznivý).

Obyvatelstvo okresu Pardubice je mezi všemi okresy Česka 17. nejmladší.

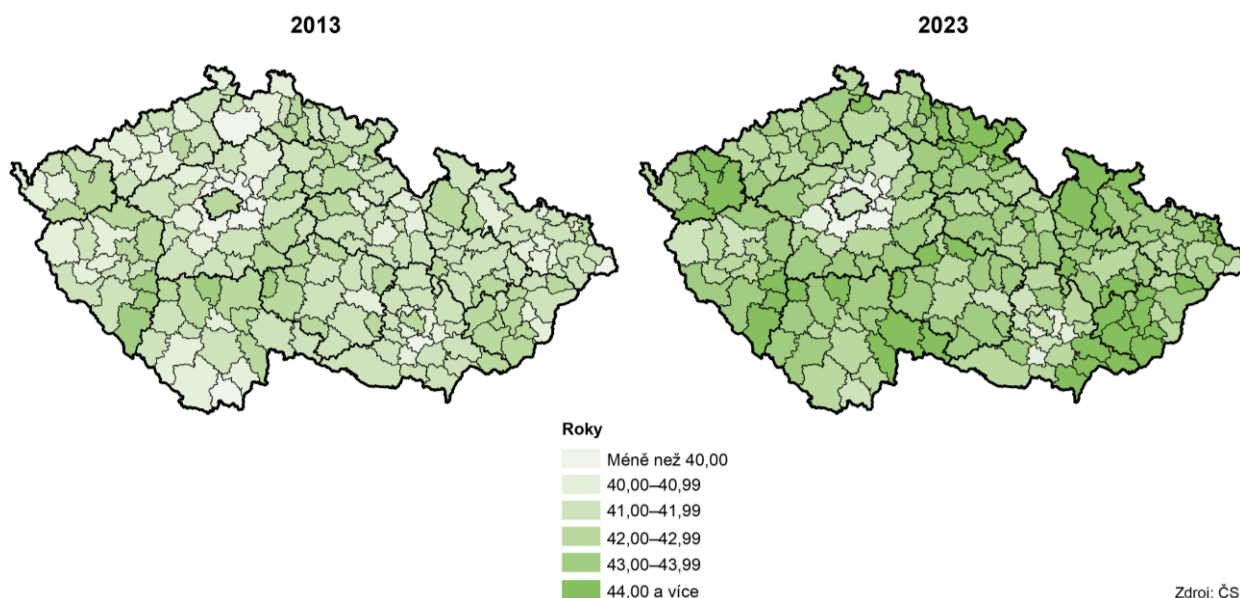
V žebříčku všech 77 okresů republiky z hlediska průměrného věku zaujímá okres Pardubice 17. příčku, „nejstarší“ okres kraje Chrudim je na 41. místě. Nejmladší obyvatelstvo žilo v okresech Praha-východ (39,1 let) a Praha-západ (39,5 let), což byly jediné dva okresy republiky, kde průměrný věk obyvatel zůstal pod hranicí 40 let a kde žilo více dětí do 15 let než seniorů. Nejvyšší průměrný věk v rámci celé republiky měli obyvatelé okresu Jeseník (44,8 let) v Olomouckém kraji.

Nejpříznivějším věkovým složením obyvatel mezi SO ORP kraje se dlouhodobě vyznačuje Holicko.

Mezi patnácti správními obvody obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje byla nejpříznivější věková struktura v roce 2023 na Holicku, Litomyšlsku, Pardubicku, Žambersku a Lanškrounsku. Tyto správní obvody se vyznačují v rámci kraje nejvyšším zastoupením dětské složky populace na straně jedné a nízkými podíly nejstarší věkové

kategorie na straně druhé, s čímž souvisí nejnižší zjištěné hodnoty indexu stáří (Holicko – 118, Litomyšlsko – 122, Pardubicko –123 a Žambersko s Lanškrounskem shodně 124). Průměrný věk obyvatel všech výše zmíněných správních obvodů ORP zůstal pod hranicí 43 let. Méně příznivé věkové složení obyvatelstva nacházíme ve správních obvodech Česká Třebová, Moravská Třebová, Králíky a Hlinsko. Průměrný věk obyvatel těchto regionů se v roce 2023 pohyboval od 43,7 let na Hlinecku po 44,1 let na Českořebovsku. Ve správních obvodech Česká Třebová a Moravská Třebová připadalo na 100 dětí do 15 let již více než 150 seniorů.

Průměrný věk obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2013 a 2023

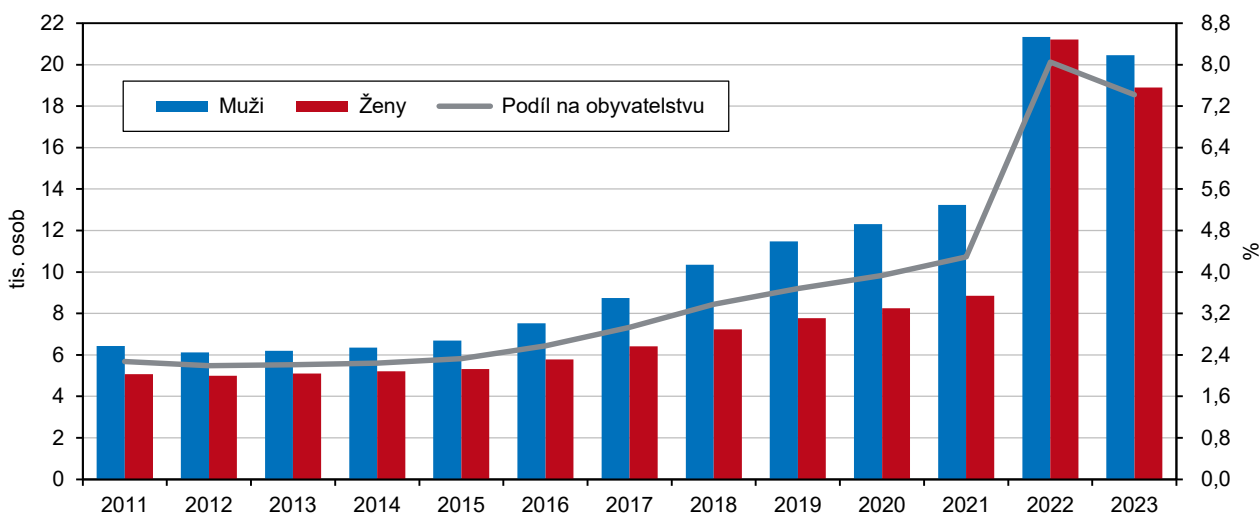
Cizinci

Počet cizinců žijících v kraji meziročně klesl o 7,5 %.

Na území Pardubického kraje žilo ke konci roku 2023 celkem 39,4 tis. cizinců (občané cizích zemí s povolením k trvalému nebo dlouhodobému pobytu, bez cizinců s mezinárodní ochranou). Oproti předchozímu roku klesl počet cizinců na území kraje o 3,2 tis. osob, tj. o 7,5 %, přesto jde o druhý nejvyšší počet za dobu existence kraje.

Graf 1.13 Cizinci (bez osob s mezinárodní ochranou) v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

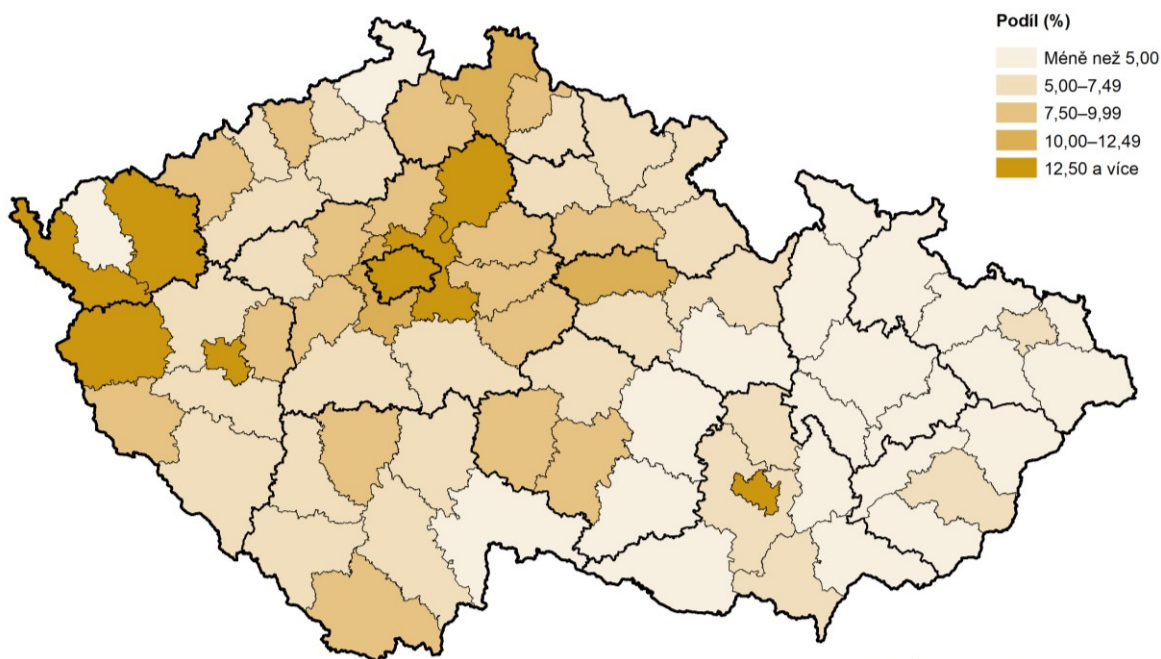
Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Více než polovina cizinců v kraji žije v okrese Pardubice.

Cizinci pobývající na území kraje tvořili 7,4 % krajské populace (sedmý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání při 9,8% republikovém průměru) a 3,7 % z celkového počtu cizinců žijících v České republice. Nejvíce jsou cizinci zastoupeni v Hl. městě Praze (24,7 % populace kraje a 32,2 % z celkového počtu cizinců žijících v Česku), nejméně v Olomouckém a Zlínském kraji (shodně 4,3% podíl na obyvatelstvu kraje). Více než polovina (54,5 % v roce 2023) všech cizinců v kraji pobývala na území okresu Pardubice, dlouhodobě nejnižší zastoupení mají cizinci z okresu Svitavy (12,1 % krajského úhrnu).

Cizinci v okresech k 31. 12. 2023

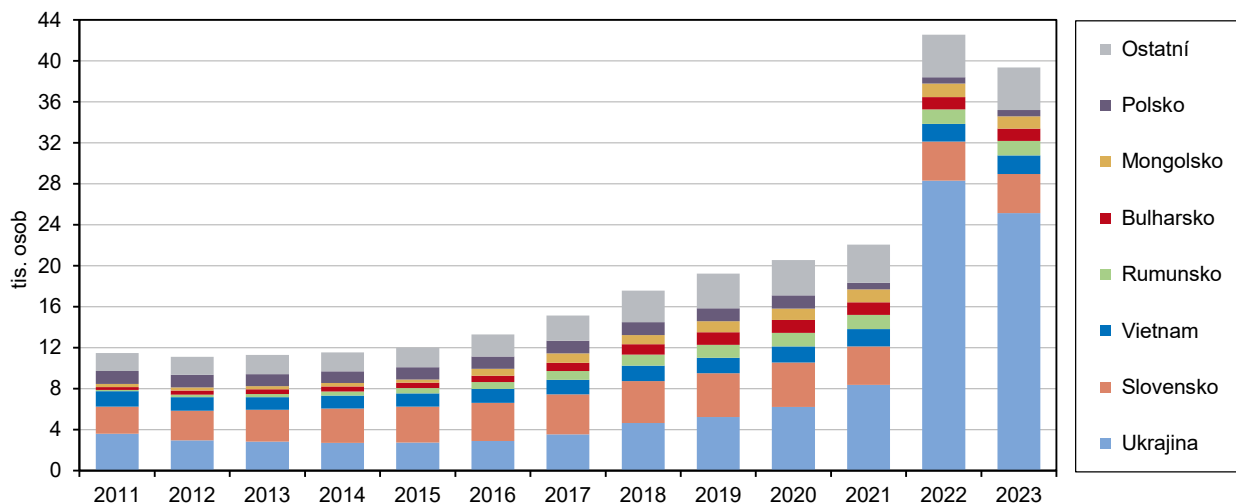
Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Pětina cizinců v Pardubickém kraji pochází ze států Evropské unie.

Ze států Evropské unie v roce 2023 pocházelo 20,2 % cizinců žijících v Pardubickém kraji (průměr za ČR dosáhl 21,5 %). Podle státního občanství bylo nejvíce cizinců z Ukrajiny (25,1 tis., tj. 63,9 % všech cizinců v kraji) a ze Slovenska (3,8 tis., tj. 9,8 %). Ve srovnání s průměrem Česka jsou v kraji dlouhodobě více zastoupeni občané Ukrajiny, Mongolska, Rumunska a Bulharska; naopak nižší zastoupení mají mezi cizinci v Pardubickém kraji občané Ruska, Vietnamu, Slovenska a Německa. Mezi cizinci převažují muži, v roce 2023 tvořili 52,0 % (při 50,7% podílu za celou ČR).

Graf 1.14 Cizinci podle státního občanství v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

2. Sociální vývoj

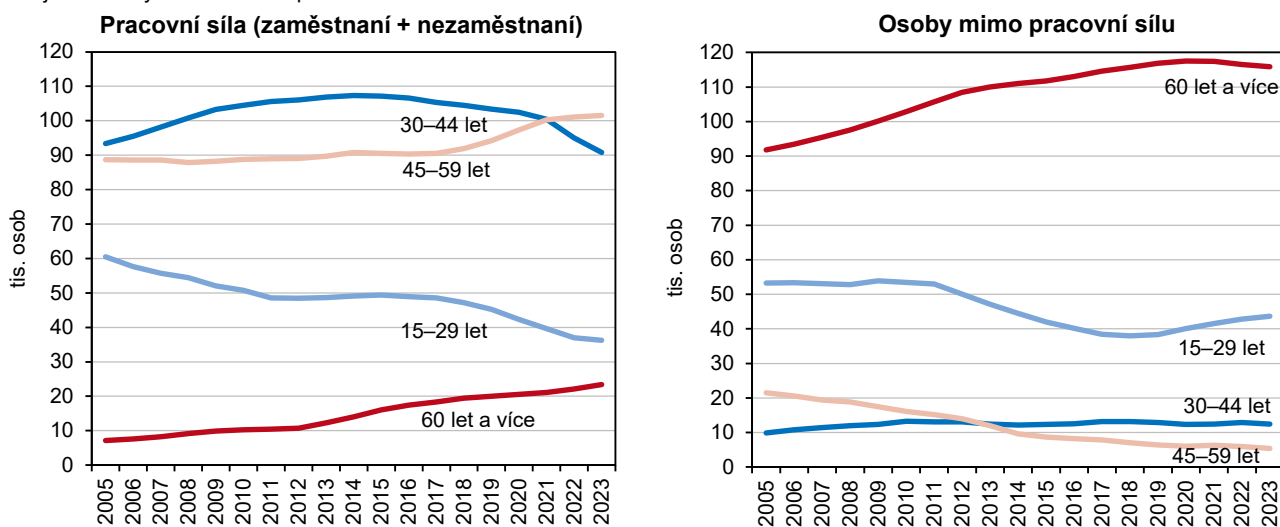
Zaměstnanost, ekonomická aktivita

VŠPS přechází na nové váhové schéma.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo (podle nové metodiky⁴) v roce 2023 pracovní sílu v kraji v průměru 251,4 tis. osob⁵, v tom 246,6 tis. (98,1 %) zaměstnaných a 4,8 tis. nezaměstnaných (1,9% podíl nezaměstnaných na pracovní síle představuje 4. nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti mezi kraji). Počet osob mimo pracovní sílu ve věku 15 a více let dosahoval v kraji maximálních hodnot v letech 2009 až 2011 (více než 185 tis.), v následujícím období se ustálil na přibližně 174 tis. osob, přičemž v roce 2023 dosáhl 176,0 tis. osob.

Graf 2.1 Obyvatelstvo 15leté a starší podle ekonomické aktivity a věku v Pardubickém kraji (třileté průměry)¹⁾

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Pracovní síla stárne.

Pracovní síla nadále stárne. Od roku 2020 se podíl osob ve věku 15 až 29 let na úhrnu zaměstnaných a nezaměstnaných v kraji pohybuje pod hranicí 15 % (14,4 % v roce 2023), zastoupení osob 60letých a starších na pracovní síle naopak trvale roste, přičemž v roce 2023 v kraji dosáhlo 10,0 %. Mezi osobami mimo pracovní sílu v posledních letech zřetelně narůstá podíl osob patřících do věkové kategorie 15 až 29 let.

Míra zaměstnanosti osob v předdůchodovém věku v kraji převyšuje celorepublikový průměr.

Míra zaměstnanosti⁶ osob 15letých a starších dosahovala v kraji nejnižších hodnot kolem roku 2011, následovalo období postupného růstu, které v posledních letech přešlo v meziroční pokles, resp. stagnaci. V roce 2023 činila míra zaměstnanosti v kraji 57,7 % (58,4 % v celé ČR), v mezikrajském srovnání šlo o sedmou nejvyšší hodnotu. Míra zaměstnanosti žen dlouhodobě zaostává za muži, rozdíl se však z dlouhodobého pohledu postupně snižuje. Zatímco míra zaměstnanosti mužů v kraji v roce 2023 činila 65,7 %, u žen dosahovala 50,1 %. Při pohledu na vybrané věkové kategorie nadále sledujeme rostoucí trend míry zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let. Do roku 2023 v kraji vzrostla na 76,6 % (v Česku činila 74,0 %), přičemž míra zaměstnanosti osob ve věkové skupině 20 až 29 let vstupujících na trh práce dosáhla 63,9 % (v ČR 64,6 %).

⁴ Pracovní sílu tvoří zaměstnané a nezaměstnané osoby. Zaměstnaní se podle postavení v zaměstnání člení na zaměstnance vč. členů produkčních družstev, zaměstnavatele, pracující na vlastní účet a pomáhající rodinné příslušníky.

⁵ Od roku 2023 přechází VŠPS na nové váhové schéma (odečteny osoby mimo soukromé domácnosti, např. v nápravných zařízeních, ústavech sociální péče, domovech pro seniory a zároveň započtení váleční uprchlíci z Ukrajiny). Data roku 2022 jsou k dispozici v původní i nové metodice (v této publikaci prezentováno dle nové metodiky).

⁶ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších, resp. podíl počtu zaměstnaných daného věku a pohlaví na počtu všech osob daného věku a pohlaví

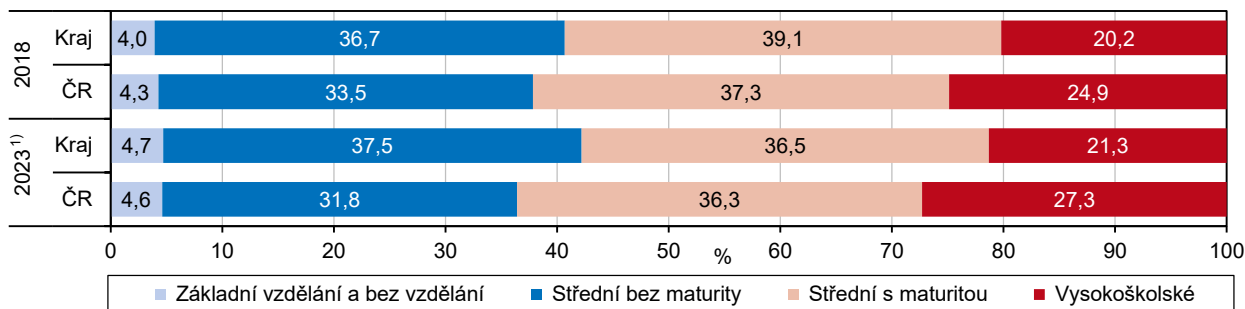

Podíl středoškolačů bez maturity mezi zaměstnanými patří k nejvyšším v mezikrajském srovnání.

Ve struktuře zaměstnaných podle nejvyššího dosaženého vzdělání v kraji v roce 2023 zjišťujeme 4,7% zastoupení osob se základním vzděláním a bez vzdělání, což představuje mírně vyšší podíl ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Nadále se kraj vyznačuje nadprůměrným podílem zaměstnaných osob se středním vzděláním bez maturity (37,5 % při 31,8% celorepublikovém podílu). Středoškolači s maturitou zaujímali v roce 2023 v kraji mezi zaměstnanými 36,5 %, což je hodnota nepatrně nad průměrem ČR; dlouhodobě podprůměrný je v kraji podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnaných osob vč. absolventů VOŠ (21,3 % v roce 2023 při 27,3% celorepublikovém podílu). Jestliže v roce 2023 mělo v kraji vysokoškolské vzdělání 26,3 % zaměstnaných žen, mezi muži činil podíl vysokoškolačů 17,4 %.

Graf 2.2 Zaměstnaní podle vzdělání v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

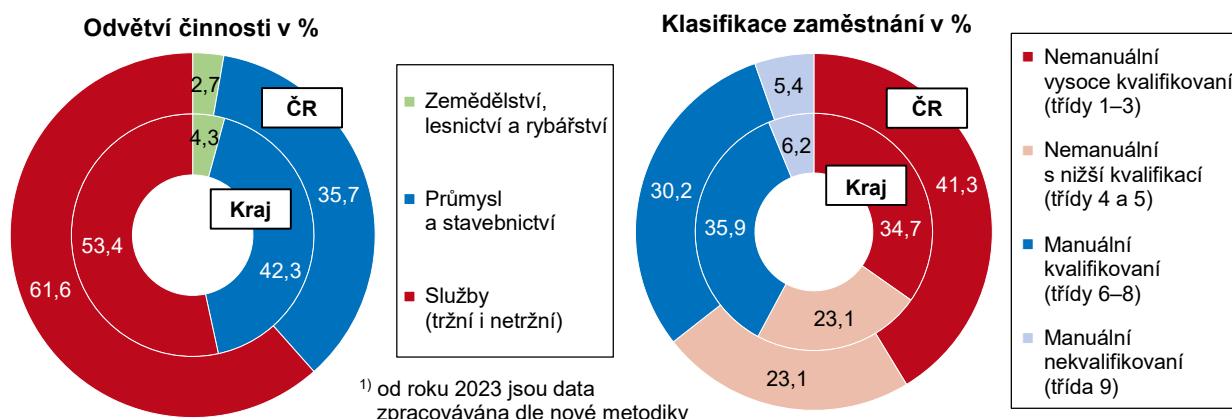
¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Kraj se vyznačuje nadprůměrným podílem manuálních pracovníků.

Podíl sekundárního sektoru (průmysl a stavebnictví) na celkové zaměstnanosti (42,3 %) byl v roce 2023 mezi kraji 4. nejvyšší. Stejnou pozici kraj obsadil i 4,3% podílem zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybářství). Nadále je v kraji patrný podprůměrný podíl zaměstnaných v terciárním sektoru (tržních i netržních službách). V roce 2023 činil 53,4 % a byl přitom v mezikrajském srovnání 4. nejnižší. Zatímco mezi ženami výrazně převládá právě uplatnění v terciární sféře (téměř ze 71 % v kraji v roce 2023), více než polovina mužů (56 % v kraji v roce 2023) nachází uplatnění v sekundárním sektoru. Zastoupení manuálních (kvalifikovaných i nekvalifikovaných) pracovníků mezi zaměstnanými řadí kraj na přední místa mezikrajského žebříčku, podíl nemanuálních vysoce kvalifikovaných pracovníků za průměrem ČR naopak zaostává.

Graf 2.3 Zaměstnaní podle odvětvových sektorů a klasifikace zaměstnání v Pardubickém kraji a ČR v roce 2023¹⁾

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

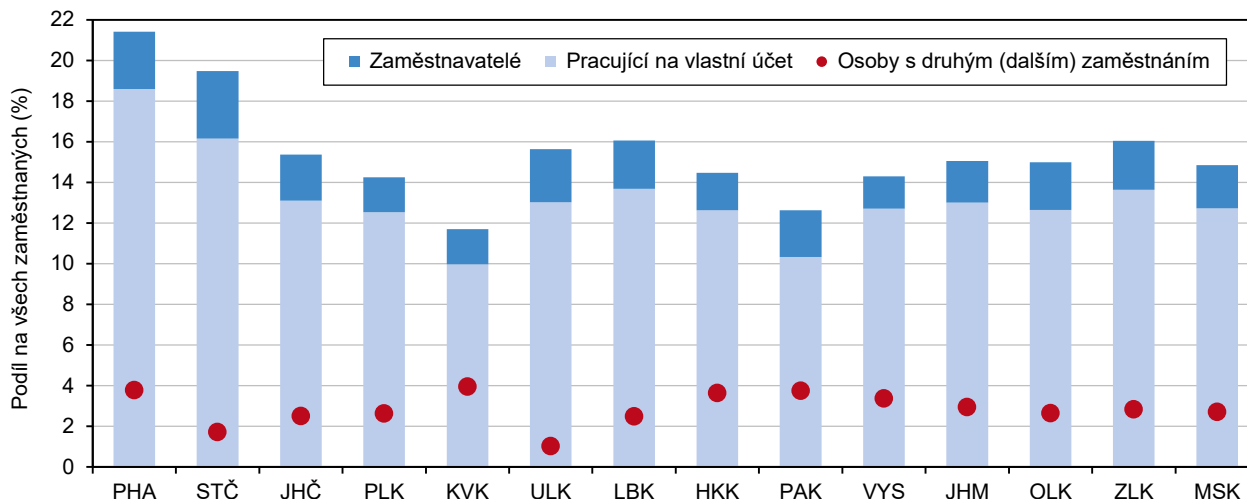
¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Intenzita podnikatelské aktivity v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.

V postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2023 v kraji 12,6 % zaměstnaných osob při republikovém podílu 16,3 %. V podílu podnikatelů se kraj umístil (stejně jako v roce předchozím) na předposledním místě v mezikrajském srovnání. Nejnižší zastoupení podnikatelů mezi zaměstnanými bylo přitom zaznamenáno v Karlovarském kraji, nejvyšší pak v Hlavním městě Praze.

Graf 2.4 Podnikatelé a osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v krajích v roce 2023¹⁾

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Podíl osob s více zaměstnáními v kraji je nadále nadprůměrný.

V roce 2023 mělo v kraji podle výsledků VŠPS 9,2 tis. osob více zaměstnání, přičemž na všech zaměstnaných se podílely 3,7 % při republikovém podílu 2,8 %. V mezikrajském srovnání se jednalo o třetí nejvyšší podíl s maximem v Karlovarském a minimem v Ústeckém kraji (v roce 2022 kraji patřila 4. příčka).

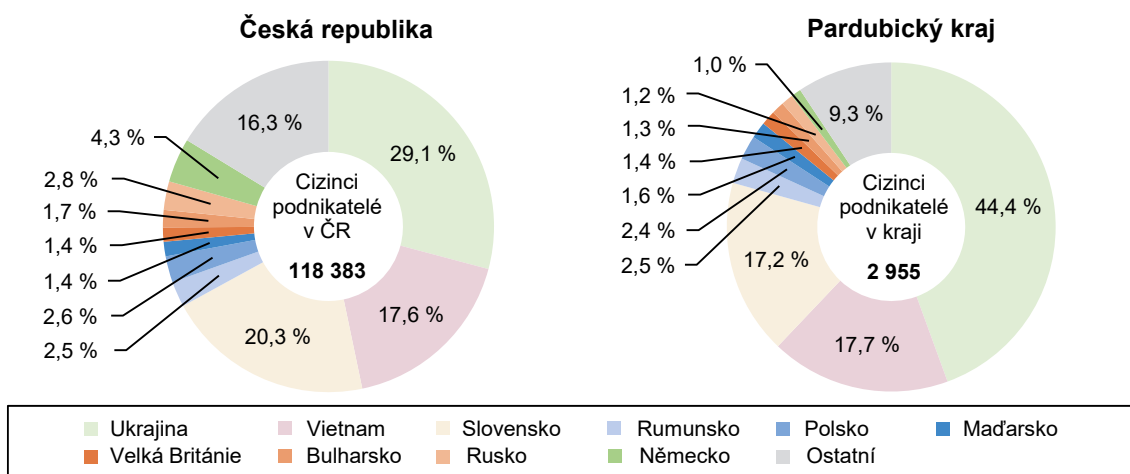
Zaměstnanost cizinců

Počet zaměstnaných cizinců se v Pardubickém kraji mezi lety 2016 až 2023 téměř zdvojnásobil.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu bylo v Pardubickém kraji ke konci roku 2023 evidováno celkem 32 583 zaměstnaných cizinců, z toho 29 628 osob evidovaly úřady práce a 2 955 osob mělo platné živnostenské oprávnění. Zatímco ve srovnání s předchozím rokem se počet zaměstnaných cizinců v kraji zvýšil o 1,4 % (v celém Česku o 4,1 %), oproti roku 2016 se jejich počet v kraji téměř zdvojnásobil (krajský růst činil 97,5 %, celostátní 101,1 %).

Graf 2.5 Cizinci s živnostenským oprávněním v ČR a Pardubickém kraji dle státního občanství k 31. 12. 2023

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Mezi podnikateli s cizím státním občanstvím byli nejvíce zastoupeni občané ze zemí mimo Evropskou unii.

Mezi podnikateli s cizím státním občanstvím tvořili většinu občané ze zemí mimo EU (v Pardubickém kraji 71,5 %, celostátně 63,7 %). Zatímco mezi podnikateli ze zemí mimo EU byli nejvýrazněji zastoupeni občané Ukrajiny (v kraji 62,1 %, v celém Česku 45,8 %), mezi podnikateli s cizím státním občanstvím ze zemí Evropské unie tvořili většinu občané Slovenska (v kraji 60,5 %, v celém Česku 56,0 %).

Nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných osob v kraji meziročně vzrostl o 10,3 %, což znamenalo nejvyšší procentní nárůst mezi kraji. V tomto období se v kraji zvýšil také počet uchazečů z řad absolventů a mladistvých, osob se zdravotním postižením nebo osob pečujících o dítě do 15 let.

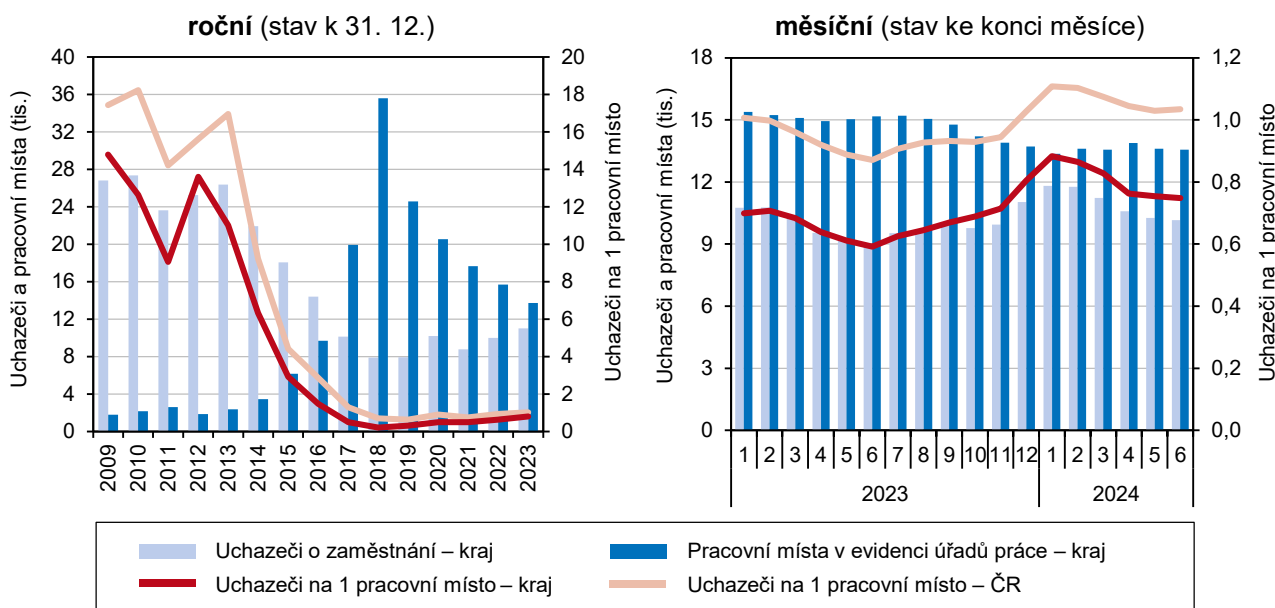
Ke konci posledního měsíce roku 2023 bylo na úřadech práce v Pardubickém kraji evidováno 11 038 nezaměstnaných osob, z toho 15,4 % patřilo mezi osoby se zdravotním postižením a 6,0 % mezi absolventy a mladistvé. Většina z uchazečů na úřadech práce v kraji spadala mezi dosažitelné uchazeče (10 325 osob), tj. mezi osoby ve věku 15–64 let, které mohly při nabídce vhodného pracovního místa bezprostředně nastoupit do zaměstnání. Ve srovnání s předchozím rokem se počet uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v kraji zvýšil o 10,3 %, což znamenalo nejvyšší procentní nárůst mezi kraji (při poklesu pouze v Praze (o 1,2 %) a průměrném celostátním růstu o 2,7 %). Počet uchazečů z řad absolventů a mladistvých se v kraji meziročně zvýšil o 20,9 % na 659 osob (celostátně o 12,2 %) a počet uchazečů se zdravotním postižením o 5,3 % na 1 695 osob (v celé ČR o 1,2 %). Meziročně přibýlo také uchazečů, kteří pečovali o dítě do 15 let, o zprostředkování zaměstnání žádalo na úřadech práce v kraji 2 183 těchto uchazečů, tj. o 4,3 % více než ke konci roku 2022.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání bývá na úřadech práce v zimních měsících.

V rámci měsíční statistiky za druhé pololetí roku 2023 a první pololetí roku 2024 evidovaly úřady práce v Pardubickém kraji nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání ke konci ledna. Zatímco ke konci prvního měsíce roku 2024 bylo na úřadech práce v kraji registrováno 11 811 nezaměstnaných osob, ke konci prvního pololetí roku 2024 jich bylo již o 1 658 méně. Tyto hodnoty potvrzují trend posledních let, v zimních měsících bývá na úřadech práce více uchazečů o zaměstnání než v letních měsících.

Graf 2.6 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v evidenci úřadů práce v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: MPSV

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji nadále klesá.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji se v posledních letech snižuje. Zatímco ve srovnání s předchozím rokem se počet volných pracovních míst na úřadech práce v kraji snížil o 12,6 % na 13 721 míst ke konci roku 2023, oproti stavu z konce roku 2018, kdy byl v kraji zaznamenán nejvyšší prosincový počet pracovních míst, došlo k poklesu o 61,4 %. Největší měrou se nabídka volných pracovních míst snížila v okresech Chrudim a Ústí nad Orlicí, kde se počet pracovních míst meziročně snížil o 19,6 %, respektive o 18,3 %. K meziročnímu zmenšení nabídky volných pracovních míst došlo také v okresech Pardubice a Svitavy, v prvním jmenovaném okrese se nabídka snížila o 8,4 % a ve druhém jmenovaném o 7,0 %.

Poměr mezi uchazeči a pracovními místy je v kraji od roku 2017 příznivý. Ke konci roku 2023 připadalo na jednoho uchazeče o zaměstnání v průměru 1,2 volného pracovního místa.

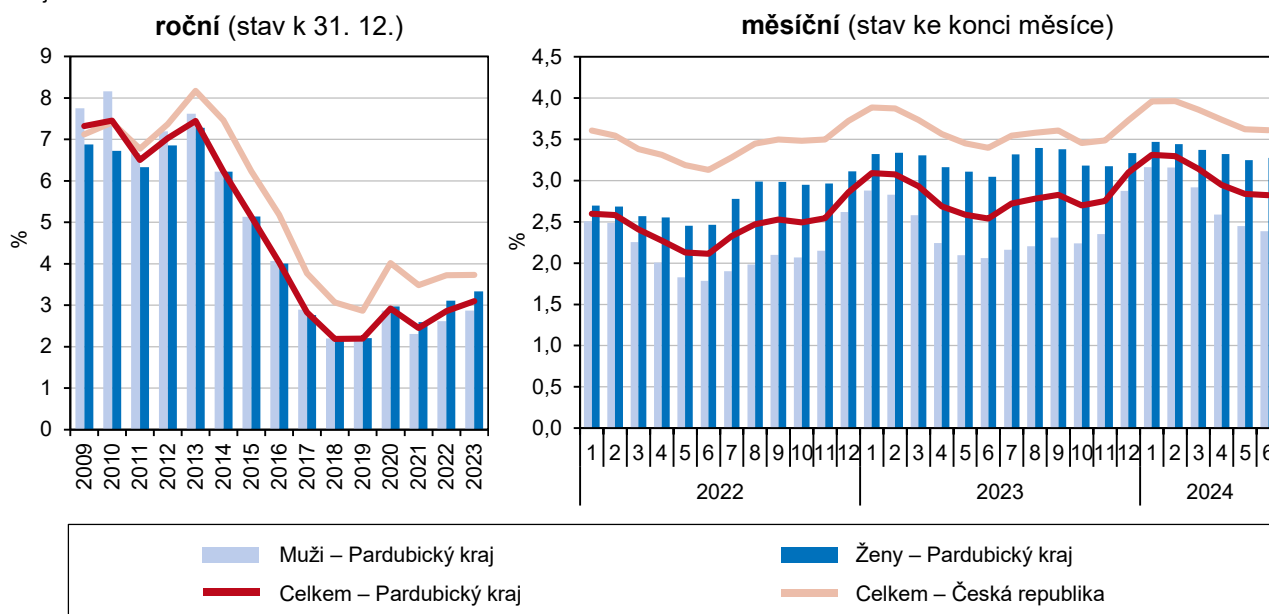
Ke konci prvního pololetí 2024 připadalo na jednoho uchazeče o zaměstnání na úřadech práce v kraji 1,3 volného pracovního místa, což znamenalo čtvrtou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání.

Zatímco ještě ke konci roku 2009 připadalo v kraji na jedno pracovní místo v evidenci úřadů práce téměř 15 uchazečů, během roku 2017 se situace obrátila a v kraji bylo více volných pracovních míst než uchazečů o zaměstnání. Dosud nejnižší počet uchazečů na jedno pracovní místo na úřadech práce v kraji byl zaznamenán ke konci roku 2018 (takřka pět volných pracovních míst na jednoho uchazeče). Ke konci roku 2023 připadalo na jednoho uchazeče o zaměstnání v kraji již pouze 1,2 volného pracovního místa.

V rámci časově podrobnější měsíční statistiky registrujeme, že v kraji počet volných pracovních míst převažuje nad uchazeči o zaměstnání již od konce dubna 2017. Dosud nejvyšší počet volných pracovních míst na jednoho uchazeče o zaměstnání v kraji evidujeme ke konci října a listopadu roku 2018, kdy na jednoho uchazeče o zaměstnání připadalo 5,4 volného pracovního místa. Ke konci června 2024 připadalo na jednoho uchazeče o zaměstnání na úřadech práce v kraji 1,3 volného pracovního místa, přičemž se zde ucházelo o zaměstnání 10 153 osob a nabídka volných pracovních míst čítala 13 564 pozic. Ve srovnání s ostatními kraji byla hodnota zaznamenaná v Pardubickém kraji čtvrtá nejvyšší (při celostátním průměru 1,0 volného pracovního místa na jednoho uchazeče).

Graf 2.7 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a ČR¹⁾

Zdroj: MPSV

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

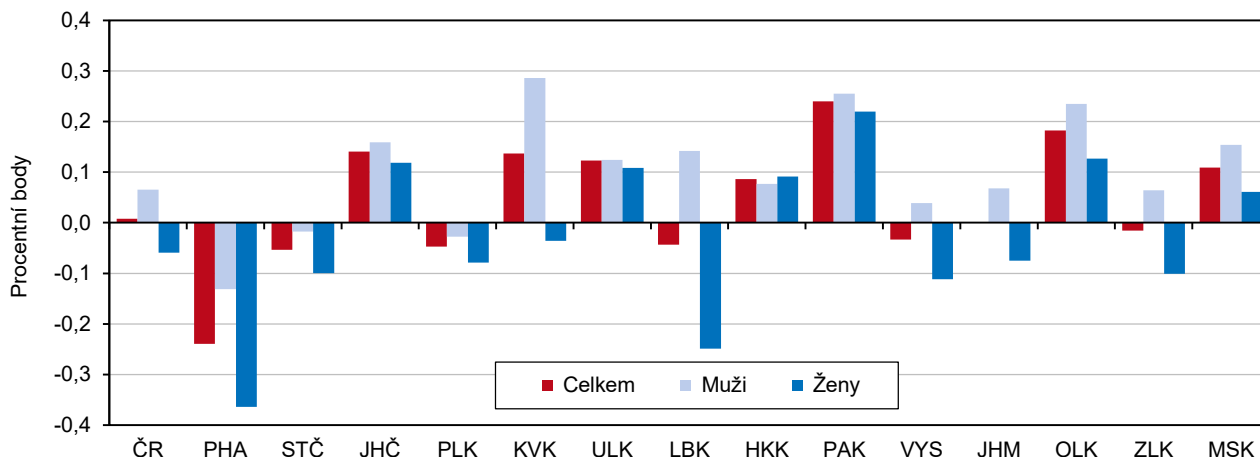
Podíl nezaměstnaných osob v kraji meziročně vzrostl o 0,24 procentního bodu na 3,10 % ke konci roku 2023, což znamenalo nejvyšší meziroční nárůst mezi kraji.

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v Pardubickém kraji ke konci roku 2023 hodnoty 3,10 %, což znamenalo pátou nejnižší hodnotu mezi kraji a zároveň nejvyšší roční hodnotu od konce roku 2017. V mezikrajském srovnání ke konci roku 2023 se tento podíl pohyboval v rozmezí od 2,80 % v Hlavním městě Praze po 5,66 % v Ústeckém kraji, přičemž celorepublikový průměr byl o 0,63 procentního bodu vyšší než hodnota tohoto podílu v Pardubickém kraji. Oproti stavu z konce roku 2022 se nezaměstnanost zvýšila v osmi ze čtrnácti krajů ČR. Zatímco k nejvyššímu meziročnímu poklesu nezaměstnanosti došlo v Hlavním městě Praze (o 0,24 procentního bodu), k nejvyššímu nárůstu nezaměstnanosti došlo v Pardubickém kraji (o 0,24 procentního bodu). Podíl nezaměstnaných mužů v kraji meziročně vzrostl o 0,26 procentního bodu na 2,87 % ke konci roku 2023 (tj. druhý nejvyšší nárůst v mezikrajském srovnání) a podíl nezaměstnaných žen o 0,22 procentního bodu na 3,33 % (tj. nejvyšší nárůst mezi kraji).

Graf 2.8 Změna podílu nezaměstnaných osob v ČR a krajích mezi koncem roku 2022 a 2023

Zdroj: MPSV

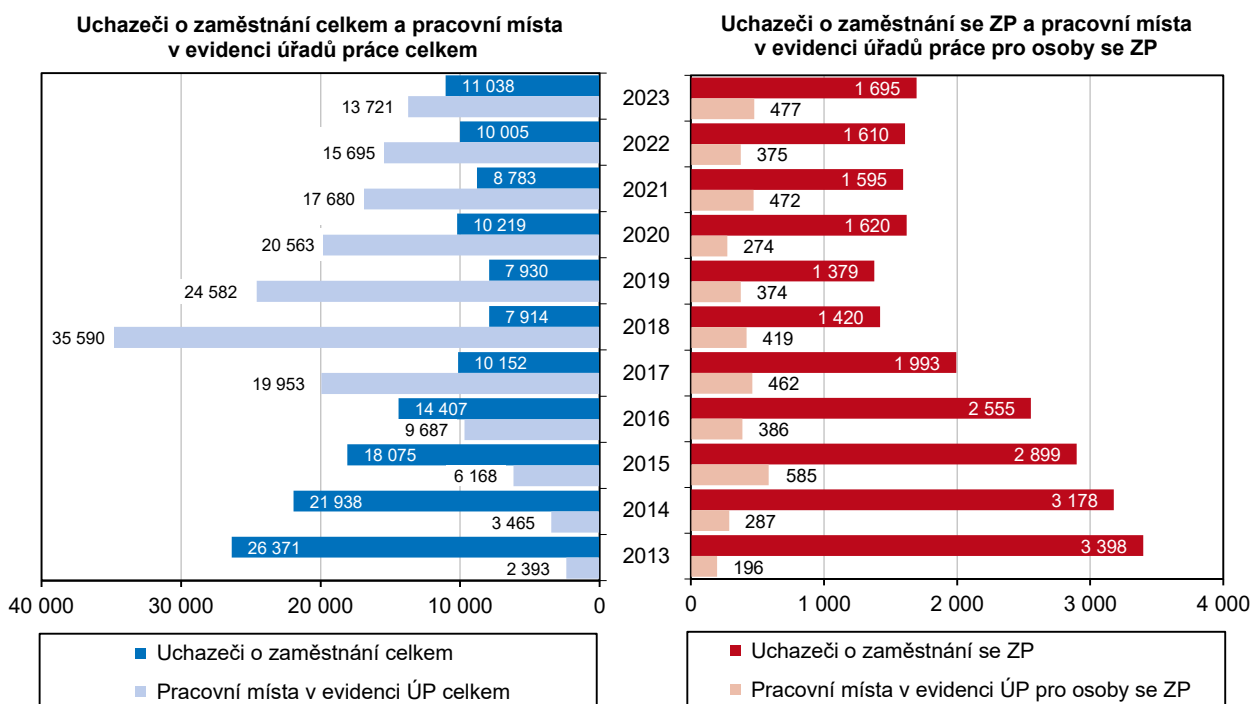

Nezaměstnanost je v kraji dlouhodobě nízká, již od konce března 2011 se pohybuje každoměsíčně pod celostátním průměrem. Ke konci prvního pololetí roku 2024 dosáhla hodnoty 2,82 % a byla třetí nejnižší v mezikrajském srovnání.

Pardubický kraj vykazuje dlouhodobě nízký podíl nezaměstnaných osob. V rámci měsíční statistiky stojí za pozornost zejména následující skutečnosti: zaprvé, že má kraj již od konce března 2011 nezaměstnanost pod celostátním průměrem (hodnoceno ke konci června 2024) a zadruhé, že měl kraj v období od konce května 2020 do konce prosince 2022 každoměsíčně nejnižší podíl nezaměstnaných osob mezi všemi kraji ČR. Podíl nezaměstnaných žen je v kraji od konce března 2021 vyšší než podíl nezaměstnaných mužů. Zatímco celkový podíl nezaměstnaných osob dosáhl v kraji ke konci prvního pololetí roku 2024 hodnoty 2,82 % (třetí nejnižší hodnota mezi kraji), podíl nezaměstnaných žen zde činil 3,27 % (pátá nejnižší hodnota v mezikrajském žebříčku) a podíl nezaměstnaných mužů 2,39 % (druhá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání). Také celorepublikově dosahuje vyšších hodnot podíl nezaměstnaných žen (již od konce března 2020). Ke konci šestého měsíce roku 2024 činil tento podíl v České republice 4,01 % a byl o 0,79 procentního bodu vyšší než podíl nezaměstnaných mužů (při celkové celostátní nezaměstnanosti 3,61 %).

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání celkem, se zdravotním postižením a pracovní místa v evidenci úřadů práce celkem a pro osoby se zdravotním postižením v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

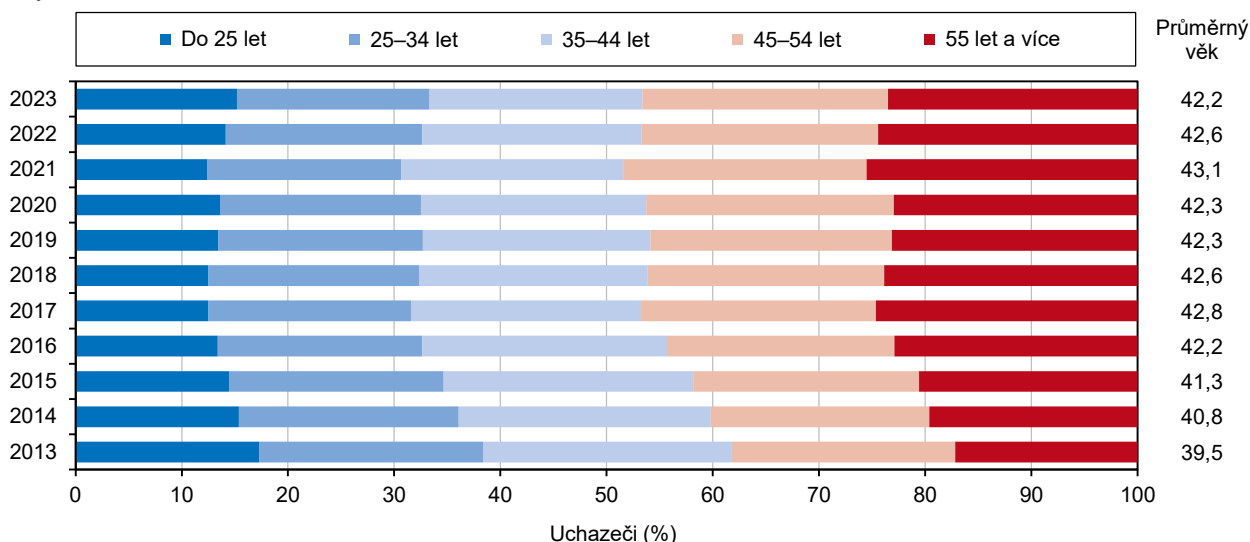

Na úřadech práce v kraji připadají na jedno volné pracovní místo pro osoby se zdravotním postižením i nadále více než tři uchazeči.

Na jedno pracovní místo v evidenci úřadů práce v kraji připadalo ke konci roku 2023 celkem 0,8 uchazeče o zaměstnání (celorepublikově 1,0). Pro skupinu uchazečů se zdravotním postižením byla situace na trhu práce složitější. Na jedno pracovní místo pro osoby se ZP připadalo v kraji 3,6 uchazeče (celostátně 3,8), což byla z dlouhodobého pohledu ještě relativně nízká hodnota. Zatímco za nejpříznivějšího stavu od roku 2013 připadalo v kraji na jedno pracovní místo pro osoby se zdravotním postižením 3,4 uchazeče (ke konci roku 2018 a 2021), za nejméně příznivého stavu připadalo na jedno pracovní místo pro tuto skupinu osob 17,3 uchazeče (ke konci roku 2013).

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání podle věkových skupin v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

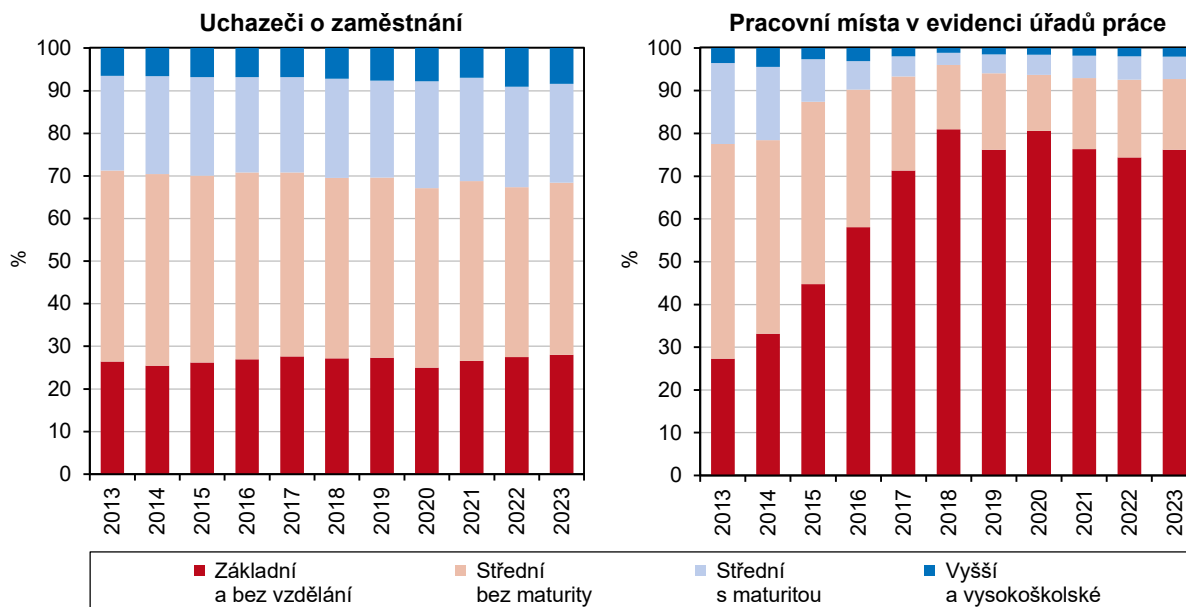

Průměrný věk uchazečů o zaměstnání roste. Podíl uchazečů, kteří teprve čekali na své 45. narozeniny, se snížil.

V návaznosti na měnící se věkové složení populace a prodlužující se věk odchodu do starobního důchodu postupně dochází ke změnám ve struktuře uchazečů o zaměstnání podle věku. Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v kraji se mezi koncem let 2013 až 2023 zvýšil z 39,5 roku na 42,2 roku. Během tohoto období se mezi uchazeči o zaměstnání v kraji snížil podíl osob do 45 let (ze 61,8 % na 53,4 %) a zároveň vzrostl podíl uchazečů, kterým bylo 55 let nebo více (ze 17,2 % na 23,5 %).

Graf 2.11 Uchazeči o zaměstnání podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pracovní místa v evidenci úřadů práce podle požadovaného vzdělání v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

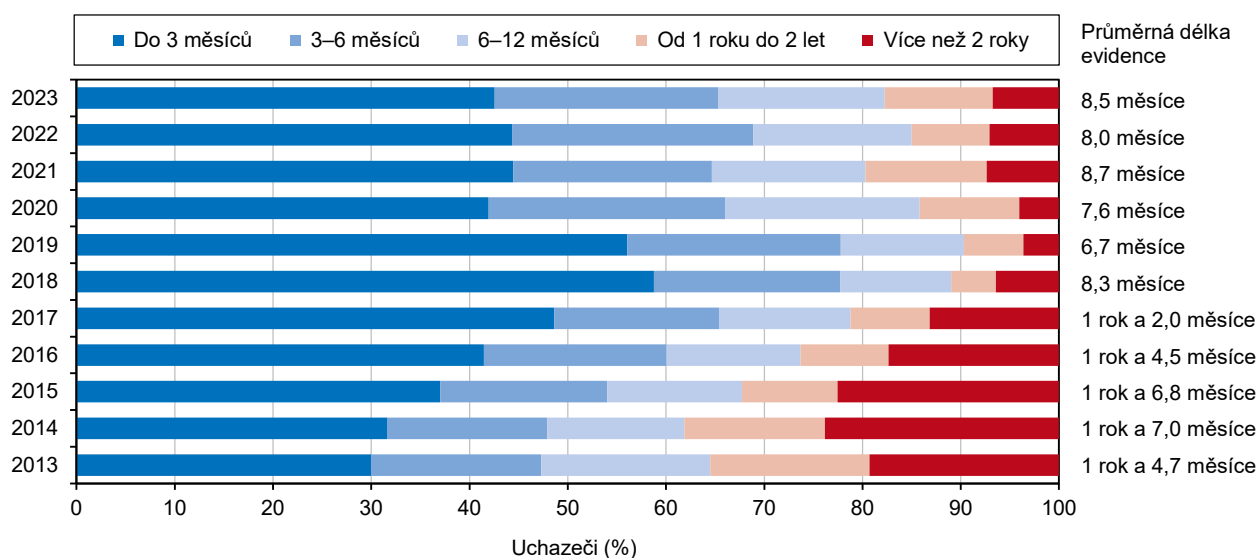

Ve struktuře pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji mezi koncem let 2013 až 2018 výrazně vzrostlo zastoupení míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání.

Zatímco struktura uchazečů o zaměstnání podle nejvyššího dosaženého vzdělání se od konce roku 2013 příliš nezměnila, ve struktuře pracovních míst v evidenci úřadů práce výrazně vzrostlo zastoupení míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání. Mezi koncem let 2013 až 2018 se zastoupení míst pro tyto uchazeče na úřadech práce v kraji zvýšilo z 27,3 % na 81,0 % (celostátně z 30,3 % na 67,0 %), přičemž je pro toto období charakteristický také nárůst celkového počtu volných pracovních míst, jejichž počet se na úřadech práce v kraji zvýšil z 2 393 na 35 590 ke konci roku 2018. Poté, co se v dalším roce začala nabídka volných pracovních míst na úřadech práce v kraji snižovat, přestalo růst také zastoupení míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání (celostátní trend se mírně liší, nabídka volných pracovních míst celorepublikově rostla až do konce roku 2019, podíl míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání až do konce roku 2020, kdy dosáhl 74,7 %). Ke konci roku 2023 tak činilo zastoupení pracovních míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání mezi všemi pracovními místy na úřadech práce v kraji 76,2 % a bylo o 2,9 procentního bodu vyšší než celostátní průměr.

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadů práce podle délky evidence v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Ke konci roku 2023 činila průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v kraji 8,5 měsíce, přičemž mezi správními obvody v kraji byla nejnižší v SO ORP Hlinsko, kde dosáhla délky 5,1 měsíce.

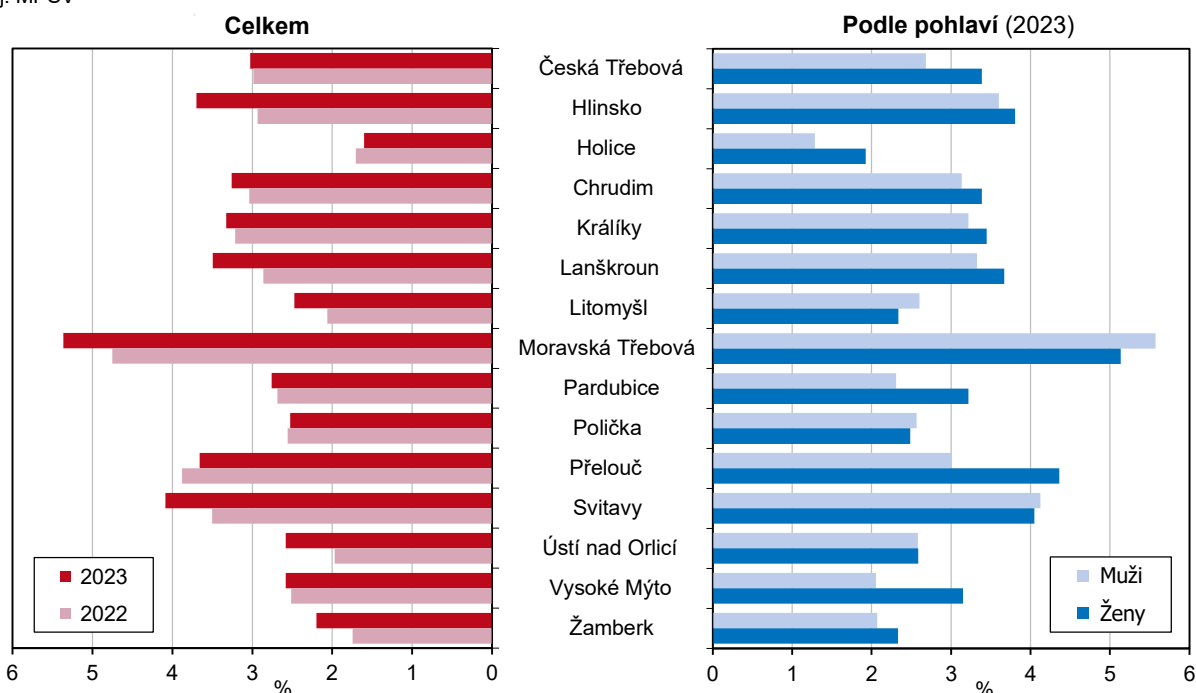
Od konce roku 2020 se průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v Pardubickém kraji pohybuje okolo 8 měsíců, přičemž ke konci roku 2023 činila 8,5 měsíce. Mezi koncem let 2013 až 2023 evidujeme v kraji nejnižší roční hodnotu ke konci roku 2019, kdy průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání dosáhla 6,7 měsíce a naopak nejvyšší ke konci roku 2014, kdy průměrná délka evidence činila jeden rok a 7 měsíců. V rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností na území Pardubického kraje se pak průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2023 pohybovala od 5,1 měsíců v SO ORP Hlinsko (tj. třetí nejnižší hodnota všemi 206 správními obvody obcí s rozšířenou působností) po 12,4 měsíců v SO ORP Moravská Třebová.

Ve srovnání s předchozím rokem 2022 se správní obvody obcí s rozšířenou působností s nejnižší a nejvyšší nezaměstnaností v kraji nezměnily, nadále evidujeme nejnižší podíl nezaměstnaných osob na Holicku a nejvyšší na Moravskotřebovsku.

Zatímco mezi okresy kraje se podíl nezaměstnaných osob ke konci roku 2023 pohyboval od 2,80 % v okrese Ústí nad Orlicí po 3,71 % v okrese Svitavy, mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností v kraji evidujeme výraznější rozdíly; nezaměstnanost se zde pohybovala od 1,60 % v SO ORP Hlinsko po 5,36 % v SO ORP Moravská Třebová. Ve srovnání s předchozím rokem se okresy i správní obvody s nejnižší a nejvyšší nezaměstnaností na území kraje nezměnily. Dlouhodobě neměnná je situace zejména na pozici správního obvodu s nejvyšší nezaměstnaností, kterou v kraji každoročně obsazuje Moravskotřebovsko. Mezi okresy kraje vyniká od konce roku 2017 s nejnižším podílem nezaměstnaných osob okres Ústí nad Orlicí.

Graf 2.13 Podíl nezaměstnaných osob ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje (stav k 31. 12.)¹⁾

Zdroj: MPSV

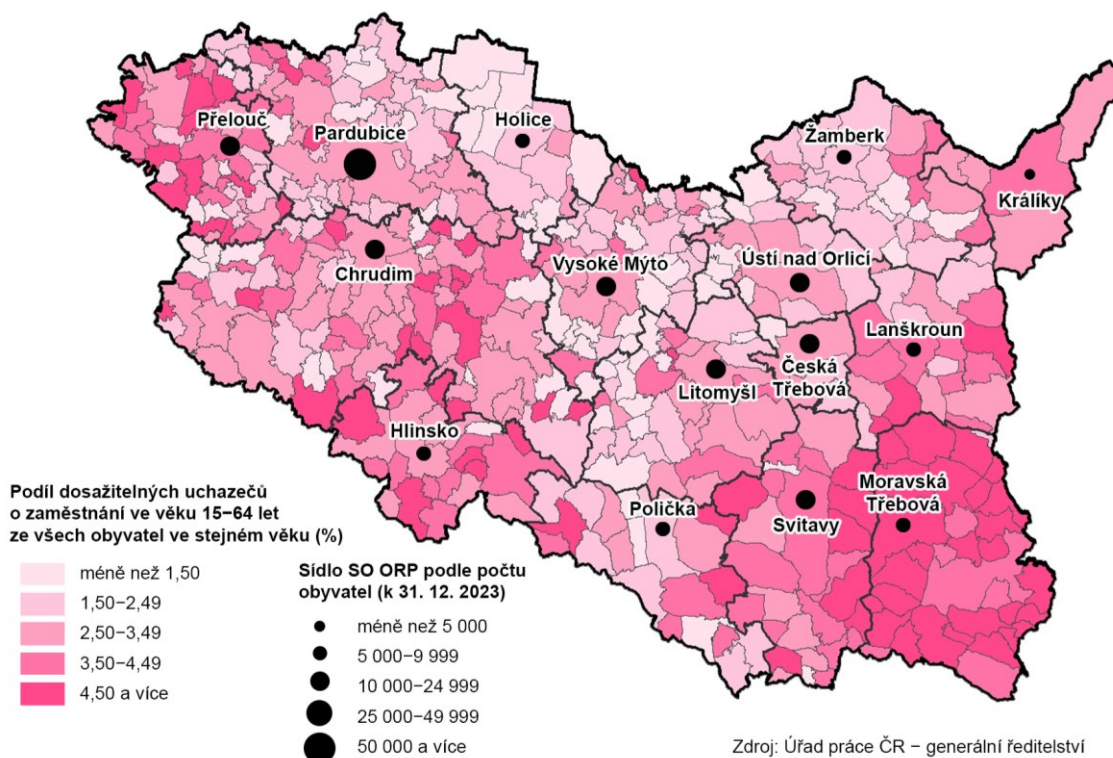

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Nezaměstnanost se meziročně snížila ve více než dvou pětinach obcí v kraji.

Mezi koncem roku 2022 a 2023 vzrostl podíl nezaměstnaných osob v 254 obcích Pardubického kraje. Pokles nezaměstnanosti zaznamenalo 190 obcí v kraji, v sedmi obcích zůstala nezaměstnanost na stejné úrovni. Pětiprocentní nebo vyšší podíl nezaměstnaných osob mělo v kraji ke konci roku 2023 celkem 61 obcí, což bylo o 18 více než v předchozím roce. V rámci sídel SO ORP v kraji se podíl nezaměstnaných osob ke konci roku 2023 nacházel v rozmezí od 1,93 % ve městě Holice po 5,21 % ve městě Moravská Třebová.

Podíl nezaměstnaných osob v obcích Pardubického kraje k 31. 12. 2023

Příjmy a životní podmínky domácností

Meziroční tempo růstu ČDDD v kraji v roce 2022 bylo ve srovnání s republikovým tempem mírně rychlejší.

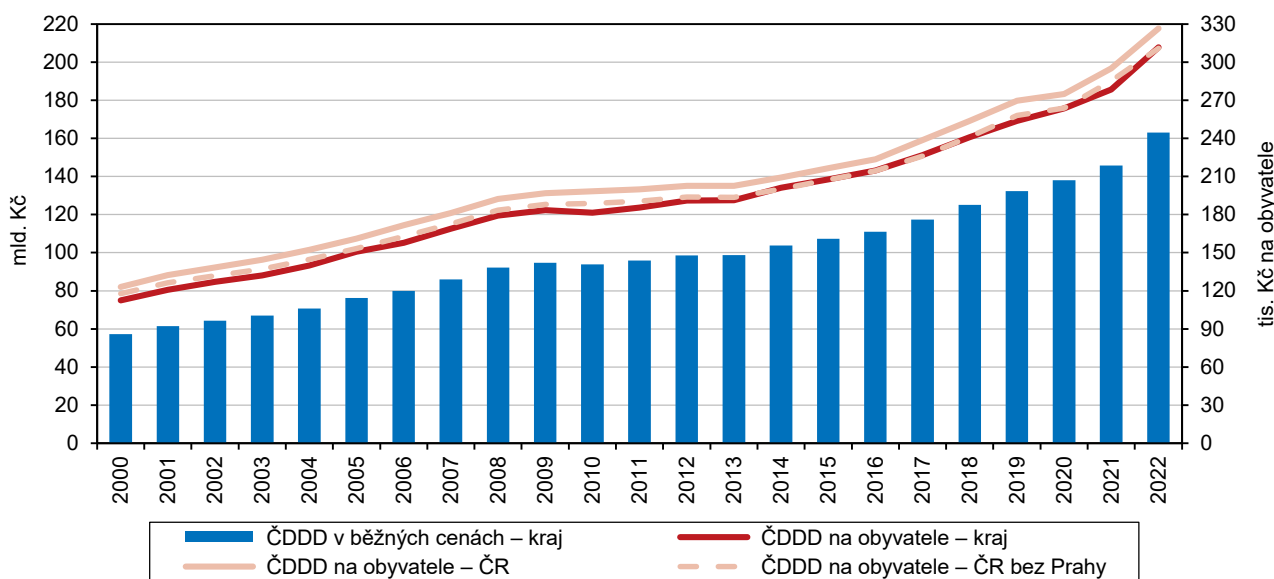
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu a úspory. Jeho objem v běžných cenách dlouhodobě postupně narůstal, s výjimkou let 2009 až 2013, kdy vlivem ekonomického útlumu růst výrazně zpomalil, resp. přešel v roce 2010 v kraji v meziroční snížení. Poté nastává oživení a ČDDD v kraji se začal zvyšovat. V roce 2022 meziročně vzrostl o 11,9 % při republikovém navýšení o 10,6 %. ČDDD kraje se na republikovém objemu dlouhodobě podílí v průměru 4,6 % (4,7 % v roce 2022) a jedná se nejčastěji o třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání.

Hodnotou ČDDD na obyvatele se kraj řadí doprostřed mezikrajského žebříčku.

V hodnotě ČDDD na obyvatele se kraj od roku 2012 střídavě řadil na šestou a sedmou pozici mezi kraji. V roce 2022 mu s 311,9 tis. Kč patřila, stejně jako v roce předchozím, osmá příčka (do roku 2003 obsazoval nejčastěji 12. pořadí). Za celorepublikovým ČDDD na obyvatele (výrazně ovlivněným vysokými hodnotami za Hlavní město Prahu) důchod v kraji dlouhodobě zaostává – v roce 2022 o 4,6 % (nejméně v roce 2014 – o 3,9 %), počátkem tisíciletí pak o více než 8 %. Hodnotě ČDDD na obyvatele v Česku bez Prahy se krajský důchod postupně přibližoval, když v letech 2014 až 2017 jej (v řádech stokorun) dokonce převýšil, další převýšení (o 732 Kč) pak nastalo v roce 2022.

Graf 2.14 Čistý disponibilní důchod domácností v Pardubickém kraji a ČR

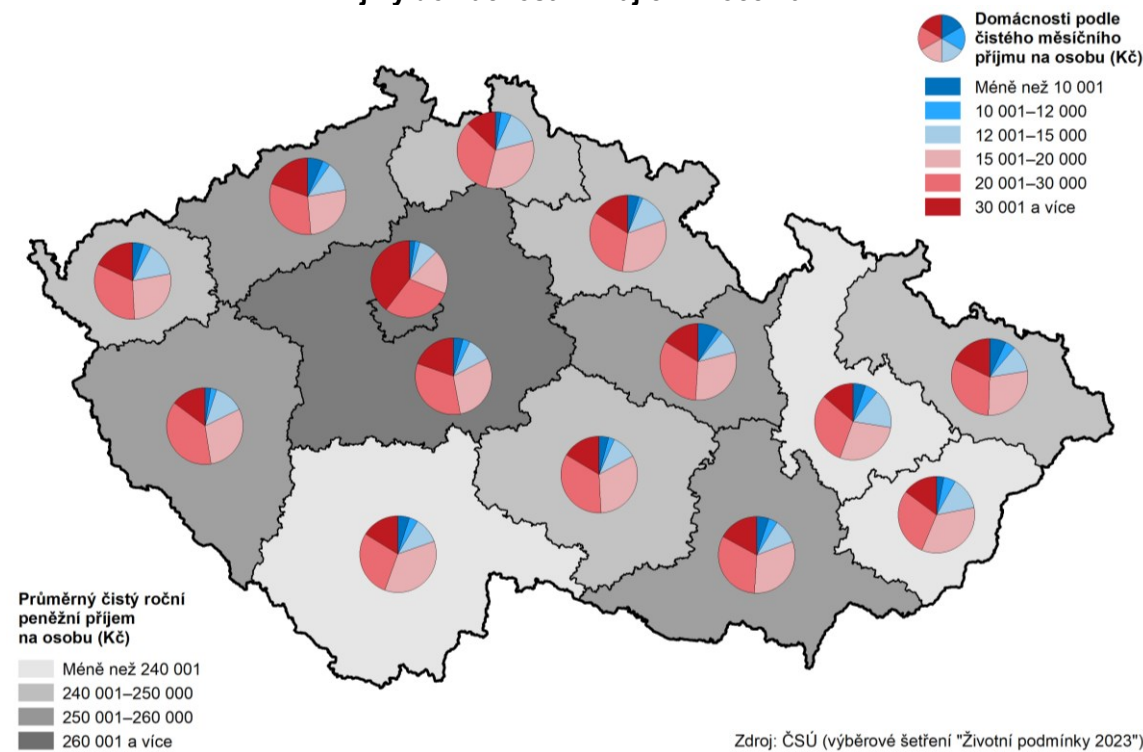
Zdroj: ČSÚ

Průměrné čisté peněžní příjmy na člena domácnosti reálně klesly.

Podle výsledků výběrového šetření ČSÚ v domácnostech „Životní podmínky 2023“ dosáhl čistý peněžní příjem na jednoho člena domácnosti 251,0 tis. Kč ročně (sledováno za rok 2022). Ve srovnání s výsledky šetření v předchozím roce se čisté roční peněžní příjmy na člena domácnosti v kraji zvýšily o 15,8 tis. Kč, tj. nominálně o 6,7 % (přibližně polovičním tempem než v roce předchozím), při republikovém navýšení o 7,7 %. Z republikových údajů je patrné, že v roce 2022 rostly příjmy nejrychleji domácnostem jednotlivců starších 65 let (vliv valorizace důchodů) a nejméně neúplným rodinám s alespoň jedním dítětem. Po zohlednění růstu cen v Česku v roce 2022 (o 15,1 %) však příjmy reálně klesly – v kraji o 7,3 %, v celé ČR o 6,5 %. Zároveň se zhoršilo subjektivní vnímání příjmové situace. Podíl domácností v kraji vycházejících s příjmy s obtížemi (od menších až po velké) meziročně vzrostl téměř o 3 procentní body při zřetelném poklesu podílu zejména v kategorii domácností, které s příjmy vycházejí docela snadno.

Příjmy domácností v krajích v roce 2022

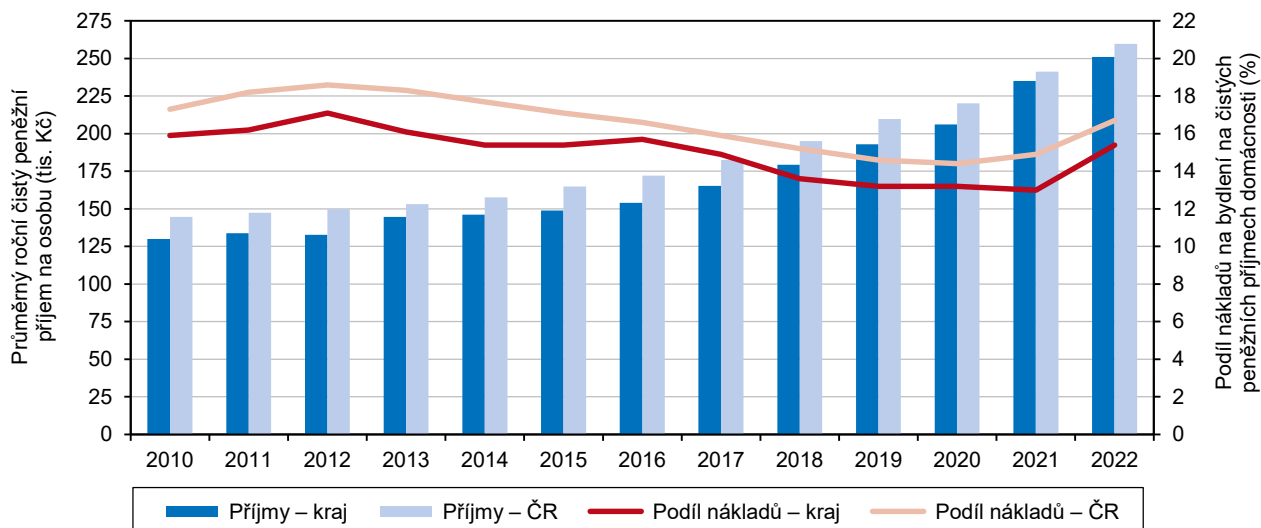

Náklady na bydlení meziročně vzrostly o více než čtvrtinu. Největší měrou se domácnostem zvýšily výdaje na plyn a elektřinu.

Na čistých měsíčních peněžních příjmech domácností v kraji se 15,4 % (o 2,4 procentního bodu více než v roce předchozím) podílely náklady na bydlení, což byl třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání. Měsíční náklady na bydlení dosáhly podle zjišťování v roce 2023 v Pardubickém kraji 7 591 Kč na domácnost (o 25,9 % meziročně více); v mezikrajském srovnání jde páté nejnižší náklady za Krajem Vysočina, Jihočeským, Zlínským a Olomouckým krajem (v předchozím roce kraji patřila čtvrtá nejnižší příčka). Největší měrou (o 42,1 %) meziročně vzrostly domácnostem v kraji náklady na plyn z dálkového zdroje, následovaly (s 28,9% nárůstem) výdaje za elektřinu, náklady na teplo a teplou vodu (nárůst o 28,0 %) a nájemné (navýšení o 20,1 %). Subjektivně jsou náklady na bydlení velkou zátěží pro 31,9 % domácností v kraji (o 1,6 procentního bodu více než při předchozím šetření). V mezikrajském srovnání jde o druhý nejvyšší podíl.

Graf 2.15 Příjmy domácností a náklady na bydlení v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (výběrové šetření Životní podmínky)

Mzdy

Průměrné mzdy v kraji zůstaly druhé nejnižší v mezikrajském srovnání.

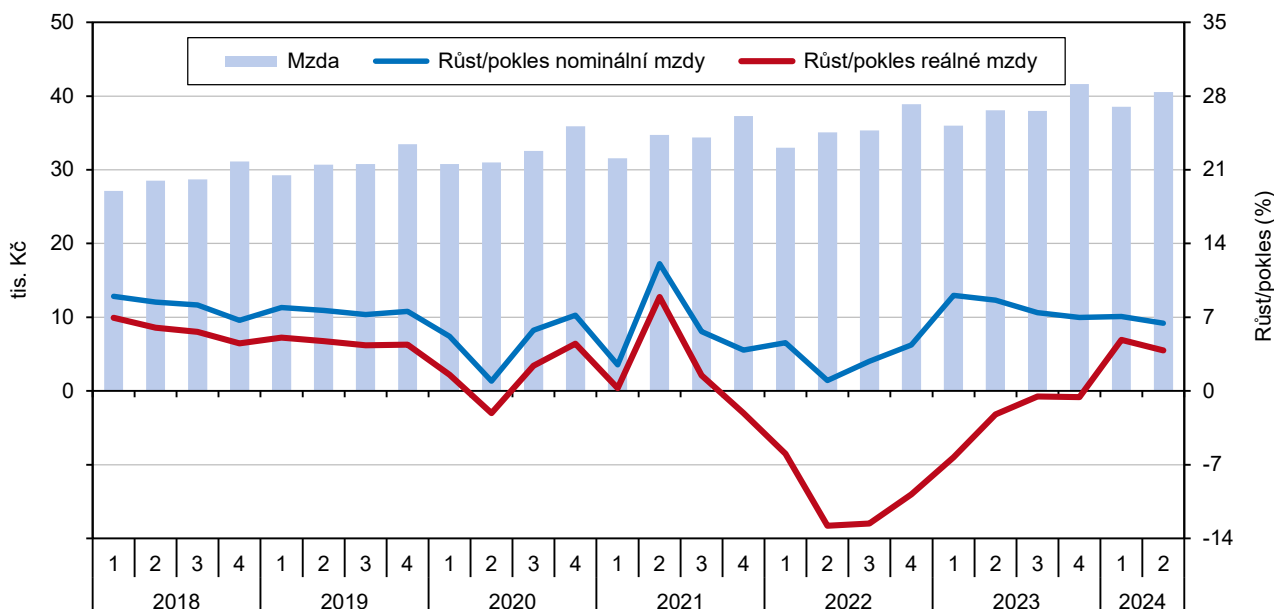
V 1. až 4. čtvrtletí 2023 činila průměrná hrubá měsíční mzda⁷ v kraji 38 422 Kč a byla o 2 833 Kč vyšší oproti předchozímu roku a zároveň o 4 699 Kč zaostávala za průměrem Česka. V mezikrajském srovnání se kraj zařadil průměrnou mzdou v roce 2023 (stejně jako v roce předchozím) na předposlední místo; nižší mzdy byly zaznamenány pouze v kraji Karlovarském. Ve srovnání s rokem 2022 došlo v kraji i celé ČR k nominálnímu zvýšení hrubé mzdy o 8,0 % (šlo o nejvyšší procentní navýšení za posledních pět let).

Mzdový vývoj byl i v roce 2023 zřetelně ovlivňován vývojem inflace.

Mzdový vývoj byl i v roce 2023 ovlivněn vývojem inflace, kdy zvýšená cenová hladina reálně snížila kupní sílu mezd zaměstnanců. Vlivem meziročního nárůstu spotřebitelských cen (míra inflace v roce 2023 v ČR⁸ činila 10,7 %) klesla průměrná mzda v kraji i celorepublikově reálně o 2,5 %. Největší meziroční reálný pokles mezd – o více než 12 % – byl přitom zaznamenán ve 2. a 3. čtvrtletí 2022. Reálně mzdy meziročně klesaly trvale od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023; následně tento pokles přešel v prvním pololetí 2024 v reálný růst (viz též následující graf).

Graf 2.16 Průměrná hrubá měsíční mzda¹⁾ a její meziroční změny podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 a 2024 předběžné údaje

Pardubický kraj se vyznačuje nejmenším procentuálním rozdílem mediánu a průměru mezd; podíl mediánu mezd žen oproti mužům je zde druhý nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Medián hrubých měsíčních mezd⁹ činil v roce 2023 v kraji 37 328 Kč (4. nejnižší hodnota mezi kraji), u mužů dosahoval 39 650 Kč (3. nejnižší mezi kraji) a u žen 34 998 Kč (hodnota uprostřed žebříčku krajů). V roce 2023 představoval medián mezd žen v kraji 88,3 % mediánu mezd mužů, což byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší podíl za Karlovarským krajem s 90,2 %. Meziročně se v kraji i celé ČR medián mezd zvýšil o 5,6 %, tedy menší měrou než v roce 2022 (v letech 2017 až 2019 přitom medián mezd rostl v průměru o 8 % ročně). Medián mezd v roce 2023

⁷ Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.

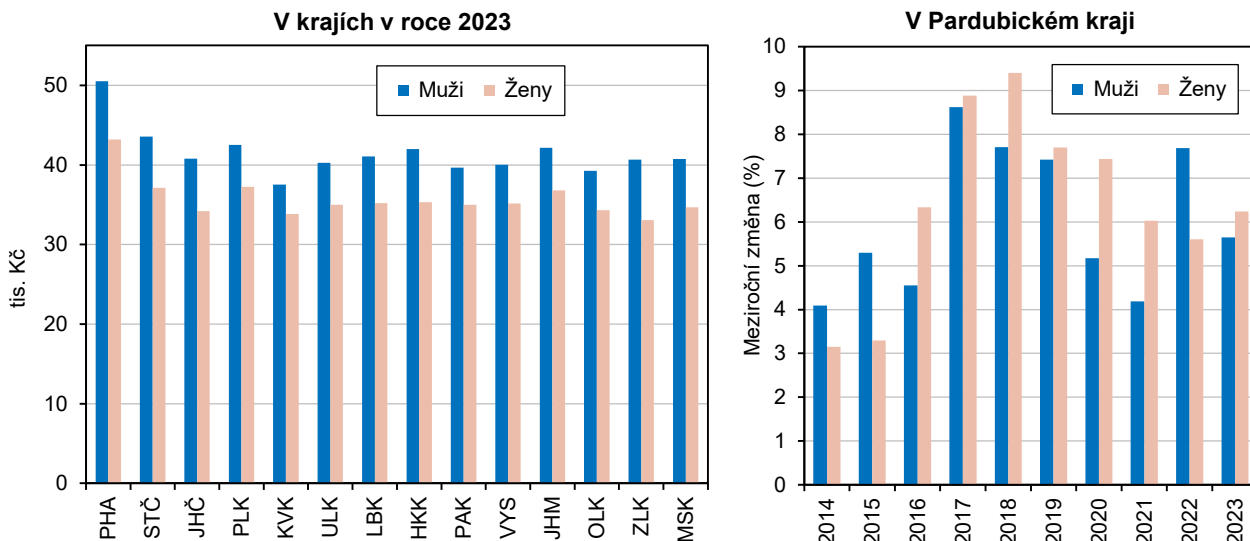
⁸ Souhrnný index nárůstu spotřebitelských cen za jednotlivé kraje není k dispozici.

⁹ Hodnota mzdy, která rozdělí zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – se mzdou pod a nad mediánem; na rozdíl od průměrných mezd lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd je zjišťován strukturálním šetřením.

meziročně rostl ve většině krajů (s výjimkou Libereckého, Zlínského, Jihočeského a Královéhradeckého) rychleji u žen (v Pardubickém kraji vzrostl o 6,2 %) než u mužů (v kraji o 5,6 %). Ve všech krajích leží medián pod úrovní průměrných mezd; největší rozdíl je v Praze (region s nadprůměrným podílem osob s vysokými příjmy). Naopak nejbližší byl medián mezd k průměru v posledních šesti letech v Pardubickém kraji. V roce 2023 zde představoval 91,0 % průměrné mzdy (při 81,1% podílu v Praze), více se odchyloval od průměru u mužů (o 9,1 %) než u žen (o 7,3 %).

Graf 2.17 Medián mezd podle pohlaví v krajích

Zdroj: MPSV, MF

Úplné náklady práce

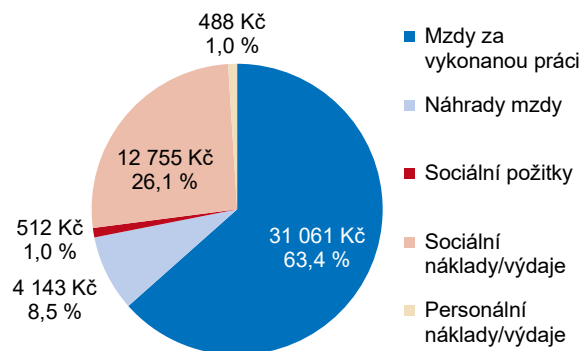
Náklady práce na zaměstnance v kraji rostly meziročně pomaleji než v celé ČR; stejně jako v roce 2021 zůstaly druhé nejnižší v mezikrajském srovnání.

Úplné náklady práce (ÚNP)¹⁰ na jednoho zaměstnance v kraji dle dostupných údajů v roce 2022 činily 48 757 Kč měsíčně (350 Kč na hodinu) a v mezikrajském srovnání byly stejně jako v předchozím roce 2. nejnižší (s maximem v Praze a Středočeském kraji a minimem na Karlovarsku).

Oproti roku 2021 vzrostly měsíční ÚNP v kraji o 4,2 % (v celé ČR o 5,3 %), oproti roku 2018 byly vyšší o 23,9 % (republikově vzrostly o čtvrtinu).

Graf 2.18 Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance v Pardubickém kraji v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: bez započtení záporné částky (-202 Kč) daní a dotací

¹⁰ Náklady práce je možné definovat jako výdaje zaměstnavatele související se zaměstnáváním pracovníků, tj. cena, za kterou nakupuje pracovní sílu na trhu práce. Kromě přímých nákladů zahrnujících mzdy za vykonanou práci (mzdy a platy) a náhrady mezd (např. za dovolenou, za svátky atd.) tvoří úplné náklady také nepřímé náklady, které nesouvisí přímo se mzdou. Tyto výdaje zaměstnavatelů lze rozdělit na sociální požitky (např. příspěvky na bydlení, stravování, příspěvky do sociálních fondů), sociální náklady (např. platba zákonného pojistného), personální náklady (např. výdaje spojené s náborem zaměstnanců a jejich zaškolením nebo ošatné), ale také daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. Pro účely výpočtu se používá průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané (s plnou pracovní dobou).

Náklady práce v informačních a komunikačních činnostech jsou ve srovnání s odvětvím zaměřeném na ubytování, stravování a pohostinství trojnásobné.

Ve struktuře ÚNP v kraji zjišťujeme ve srovnání s celorepublikovými hodnotami mírně nadprůměrný podíl náhrad mezd a naopak nepatrně menší zastoupení sociálních a personálních nákladů. Podle dostupných republikových údajů z hlediska odvětví se ÚNP v roce 2022 pohybovaly od 96,6 tis. Kč měsíčně v informačních a komunikačních činnostech po 31,8 tis. Kč v ubytování, stravování a pohostinství (průměr za všechna odvětví v Česku přitom činil 55,6 tis. Kč měsíčně na zaměstnance).

Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách i žáků na základních školách meziročně klesl.

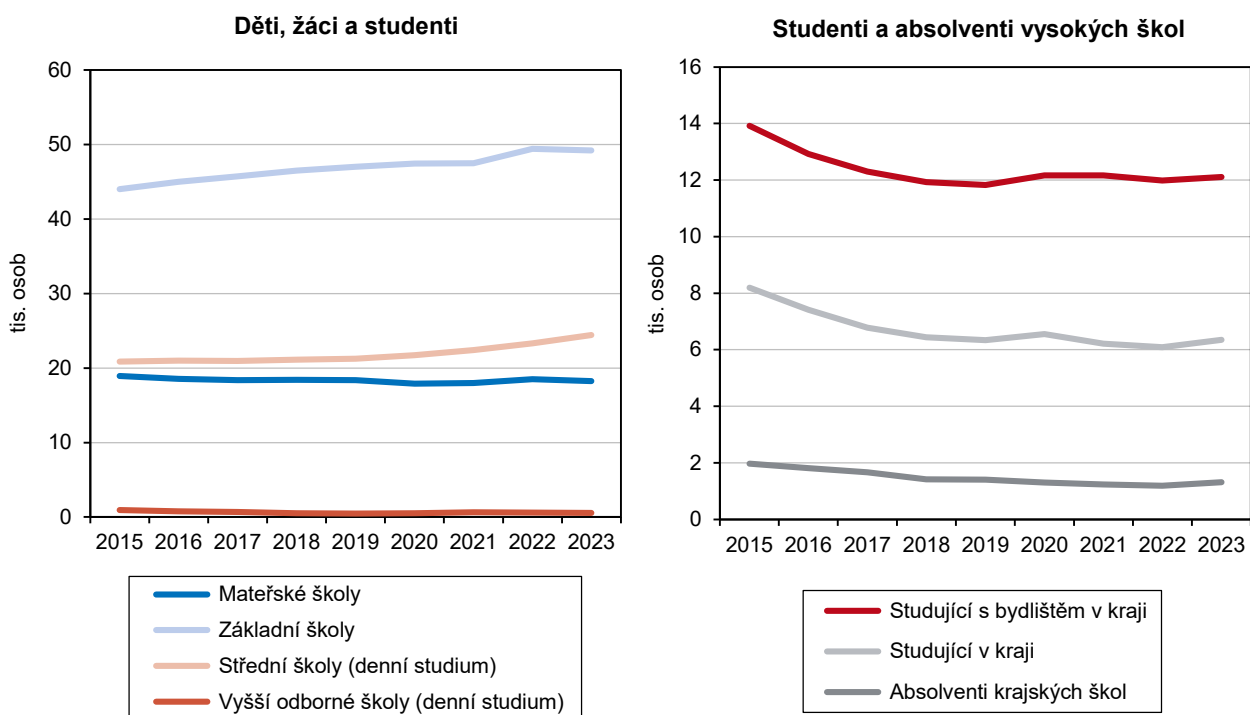
Počet dětí navštěvujících mateřské i základní školy ve školním roce 2023/2024 byl v kraji i celém Česku meziročně nižší; na tomto poklesu se zčásti podílel úbytek počtu dětí ukrajinských uprchlíků. Jestliže ke konci září 2023 bylo v mateřských školách v kraji evidováno celkem 18,3 tis. dětí, v předchozím roce to bylo o 245 dětí více. Procentuálně meziročně klesl počet dětí v mateřských školách v kraji i ČR o 1,3 %, ke snížení přitom došlo ve všech krajích s výjimkou Kraje Vysočina. Meziroční pokles počtu žáků základních škol nastal v Pardubickém kraji i celorepublikově po dvanáctiletém období růstu. K poklesu oproti školnímu roku 2022/2023 došlo ve dvanácti krajích, v Pardubickém kraji o 254 žáků (na 49,2 tis.), tj. o 0,5 % při celorepublikovém poklesu o 0,7 %. Nárůst zaznamenaly pouze kraje Středočeský a Jihomoravský.

Počet žáků středních škol nadále roste, tempo růstu se zvyšuje.

Střední školy v kraji zaznamenávají kontinuální růst počtu žáků v posledních šesti letech (dáno též demografickým vývojem), přičemž relativní přírůstky se neustále zvyšují. Ve školním roce 2023/2024 počet žáků denního studia středních škol v kraji (včetně konzervatoře) meziročně vzrostl o 4,8 % na 24,4 tis., což byl nejvyšší počet žáků za posledních třináct let. K meziročnímu navýšení počtu žáků středních škol došlo ve všech krajích (největší měrou – o více než 6 % – ve Středočeském a Plzeňském kraji).

Graf 2.19 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Pardubickém kraji

Zdroj: MŠMT

Podíl žáků studujících na středních školách odborné obory zakončené maturitou nadále roste.

V rámci středoškolského vzdělávání mají dlouhodobě nejvyšší podíl odborné obory zakončené maturitní zkouškou (50,5 % žáků SŠ v kraji ve školním roce 2023/2024 s tendencí růstu podílu v posledních devíti letech), následují všeobecné obory (gymnaziálního typu) s maturitní zkouškou (24,1 % ve školním roce 2023/2024 s trvale klesajícím trendem v posledních pěti letech) a střední vzdělávání s výučním listem (22,8 % ve školním roce 2023/2024 s převážně klesajícím trendem po roce 2015).

Počet absolventů vysokých škol přešel po letech poklesu v růst.

Maximálních hodnot dosahovaly počty studentů vysokých škol kolem roku 2010, poté následoval pokles, který postupně přešel ve stagnaci, resp. nepatrný nárůst. V akademickém roce 2023/2024 studovalo vysokou školu 12,2 tis. osob s trvalým bydlištěm v Pardubickém kraji (meziročně o 153 osob více). Počet absolventů vysokých škol s bydlištěm v Pardubickém kraji dosáhl maxima v akademickém roce 2012/2013, následoval trvalý pokles do roku 2022/2023, který byl vystřídán meziročním navýšením o 217 osob na 2,7 tis. Počet studujících VŠ v kraji (bez ohledu na místo bydliště) se v roce 2023/2024 meziročně zvýšil o 271 osob na 6,9 tis., počet absolventů po devíti letech poklesu vzrostl o 112 osob na 1,4 tis.

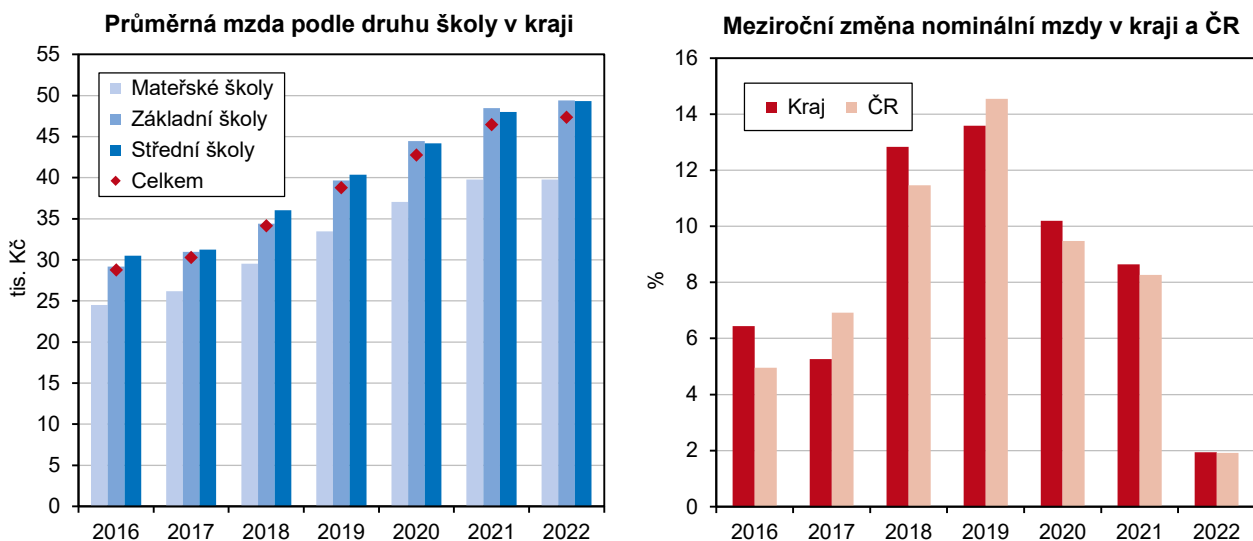
Tempo růstu mezd v regionálním školství se zpomalilo.

Podle speciálního zpracování dat ze strukturální mzdové statistiky zaměstnanců činily v roce 2022 (poslední dostupné údaje) průměrné hrubé měsíční mzdy učitelů v regionálním školství v kraji 47 322 Kč (zahrnuje učitele v mateřských, základních a středních školách včetně konzervatoře, učitele na vyšších odborných školách a učitele na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). Mezi kraji šlo o třetí nejnižší mzdu za Krajem Vysočina (s 47 190 Kč) a Královéhradeckým krajem (s 47 269 Kč), nejvyšší mzdy pobírali učitelé v Hlavním městě Praze (49 137 Kč) a Středočeském kraji (48 905 Kč). Tempo růstu nominálních mezd se v posledních třech letech zpomalilo; ještě v roce 2019 činilo v kraji meziroční navýšení mezd učitelů 13,6 %, v roce 2022 již nepřesáhlo 2 %.

Průměrné finanční ohodnocení pedagogů v regionálním školství dlouhodobě zaostává za finančním ohodnocením všech zaměstnanců s vysokoškolským (magisterským nebo doktorským) vzděláním. Oproti všem zaměstnancům bez ohledu na vzdělání je však průměrné finanční ohodnocení pedagogů v regionálním školství vyšší. Z pohledu kraje platí druhé tvrzení dlouhodoběji, v celorepublikovém pohledu pouze v posledních letech (od roku 2018).

Graf 2.20 Průměrná hrubá měsíční mzda učitelů v regionálním školství v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ (Informační systém o průměrném výděлку; bez ředitelů škol)

Zdraví

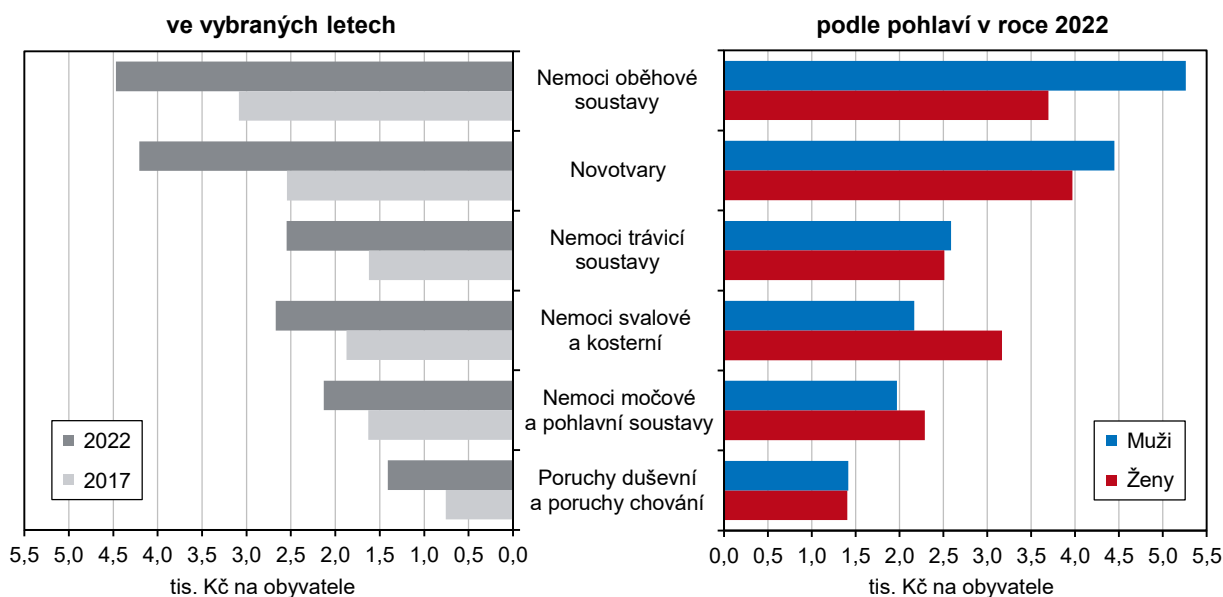
Výdaje zdravotních pojišťoven na zdravotní péči v roce 2022 meziročně vzrostly nejmenší měrou za posledních pět let.

V roce 2022 (poslední dostupné údaje) bylo v Pardubickém kraji zdravotními pojišťovnami vynaloženo na zdravotní péči v průměru 37,8 tis. Kč na obyvatele, tj. o 691 tis. Kč více oproti roku předchozímu. Toto meziroční navýšení o necelá dvě procenta bylo relativně nejnižší za posledních pět let. Největší měrou výdaje rostly v roce 2020 (meziročně téměř o 15 %), resp. v roce 2021 (o 12 %), a to zejména v souvislosti s pandemií covidu-19. Z vybraných diagnóz prezentovaných v níže uvedeném grafu vzrostly průměrné výdaje v průběhu pěti let nejvíce v případě poruch duševních a poruch chování (téměř dvojnásobně) a novotvarů (přibližně o dvě třetiny).

Od roku 2018 se výdaje na obyvatele v kraji řadí na sedmou nejvyšší pozici v mezikrajském srovnání (při nejvyšších hodnotách dosahovaných nejčastěji v Moravskoslezském kraji a nejnižší částce v roce 2022 v Karlovarském kraji). Ve všech krajích byly celkové výdaje v roce 2022 vyšší u žen než u mužů (v kraji i celém Česku shodně o 1,9 tis. Kč na osobu). Zatímco v případě léčby nemocí oběhové soustavy bylo vynaloženo na jednoho muže o 1,6 tis. Kč více než na jednu ženu, v kategorii nemocí svalových a kosterních výdaje na léčbu žen převažovaly nad muži o 1,0 tis. Kč na osobu.

Graf 2.21 Výdaje zdravotních pojišťoven na vybrané diagnózy v Pardubickém kraji

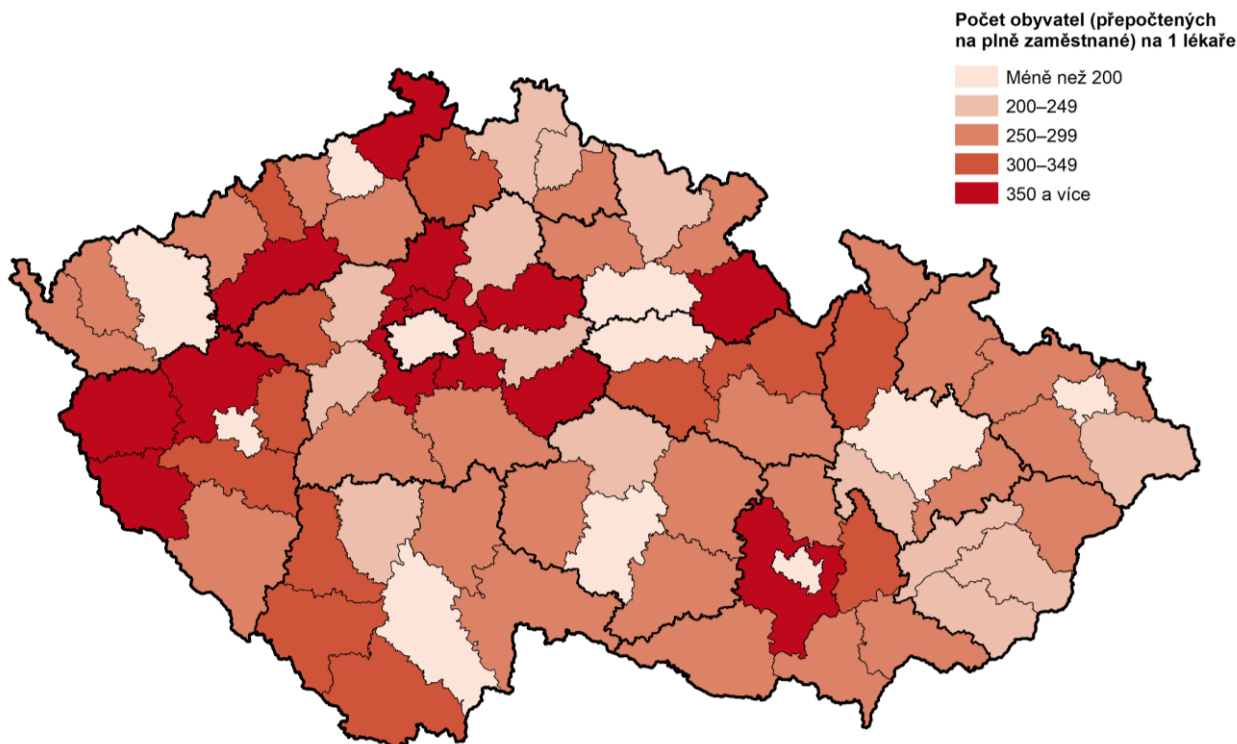
Zdroj: ÚZIS ČR, dopočty ČSÚ

Trend poklesu počtu obyvatel připadajících na jednoho lékaře se zastavil.

V roce 2022 (poslední dostupné údaje) působilo ve zdravotnických zařízeních v Pardubickém kraji 2 165 lékařů (přepočtené počty). Po třech letech růstu byl zaznamenán meziroční pokles jejich počtu (o 42 osob oproti roku 2021). Ve všech krajích došlo v roce 2022 k zastavení dlouhodobého trendu poklesu počtu obyvatel připadajících na jednoho lékaře; v Pardubickém kraji meziročně vzrostl o 10 osob na 243, v celé ČR pak o 6 osob na 207. Dlouhodobě připadá nejvíce obyvatel na jednoho lékaře ve Středočeském kraji (v roce 2022 to bylo 313 osob), nejméně v Praze (121 osob); Pardubickému kraji přitom patřila v roce 2022 (stejně jako v roce předchozím) čtvrtá nejvyšší příčka v mezikrajském žebříčku. V meziokresním srovnání v rámci celé republiky se z okresů Pardubického kraje na 18. nejvyšším místě v roce 2022 nacházelo Orlickoústecko (s 314 osobami na jednoho lékaře), 10. nejnižší pozici naopak zaujímal (se 184 osobami) okres Pardubice. Nadále v kraji i celé ČR pokračoval pokles počtu samostatných ordinací praktických lékařů pro dospělé (v kraji na 210 v roce 2022) i ordinací stomatologů (218).

Počet obyvatel na 1 lékaře v okresech v roce 2022

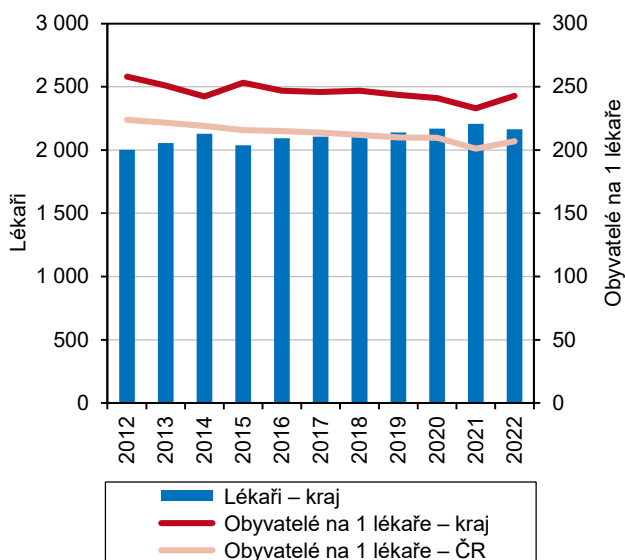
Zdroj: ÚZIS

Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích akutní péče meziročně klesla.

V roce 2022 připadalo na 1 000 obyvatel kraje 3,80 lůžek v nemocnicích akutní péče, tedy přibližně stejně jako před pěti lety (3,81 v roce 2018) při mírně vyšší hodnotě v roce 2010 (3,99); v mezikrajském srovnání se v roce 2022 jednalo (stejně jako v předchozích čtyřech letech) o 4. nejnižší místo. Po propadu počtu případů hospitalizací v letech 2020 a 2021 došlo v roce 2022 k meziročnímu navýšení – v Pardubickém kraji na 66,4 tis., což v přepočtu na 1 000 obyvatel (126,3 případů) znamenalo druhou nejnižší hodnotu za Středočeským krajem. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích akutní péče klesla v kraji (5,2 dne v roce 2022) i celorepublikově (5,5 dní) na předcovidovou úroveň.

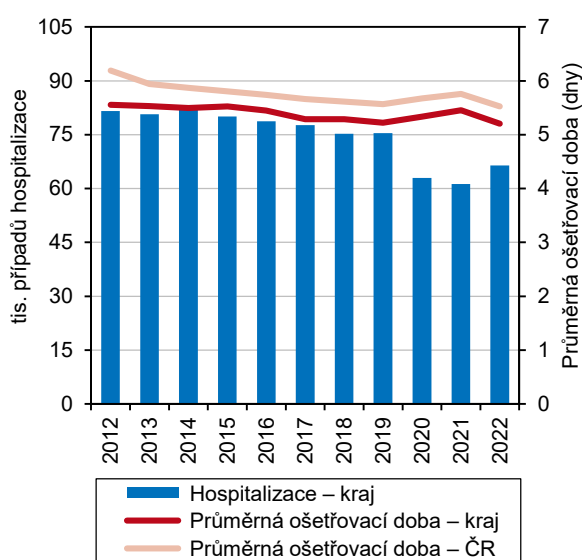
Graf 2.22 Lékaři a obyvatelé na 1 lékaře v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ÚZIS

Graf 2.23 Hospitalizace a průměrná ošetrovací doba v nemocnicích¹⁾ v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ÚZIS

¹⁾ nemocnice akutní péče

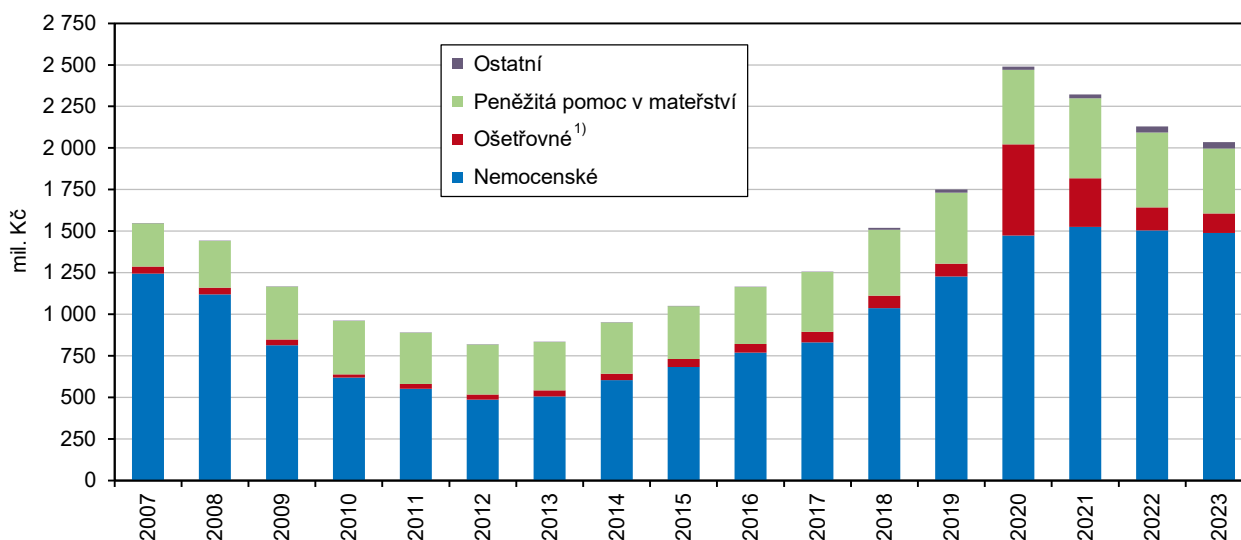

Výdaje na dávky nemocenského pojištění meziročně klesly, nadále výrazně převyšují úroveň z předcovidových let.

V roce 2023 bylo v kraji podle údajů ČSSZ vyplaceno na dávkách nemocenského pojištění 2 035 mil. Kč, což je o 94 mil. Kč méně než v roce předchozím. V absolutním vyjádření největší měrou meziročně klesly výdaje na peněžitou pomoc v mateřství (-60 mil. Kč), následovalo ošetřovné (-19 mil. Kč) a nemocenské (-16 mil. Kč). Procentuálně se jednalo o 4,4% pokles celkového objemu výdajů při 14% snížení částky vyplácené na ošetřovné, 13% snížení objemu prostředků na peněžitou pomoc v mateřství a 1% pokles výdajů na nemocenské. V případě zbývajících dávek nemocenského pojištění (vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, otcovská poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné) byl zaznamenán meziroční růst (v úhrnu o 760 tis. Kč, tj. o 2 %). Výdaje na tyto tři dávky tvoří 1,8 % všech výdajů na dávky nemocenského pojištění v kraji (s tendencí mírného růstu tohoto podílu). Oproti roku 2020, kdy výdaje na dávky nemocenského pojištění (zejména ve vazbě na pandemii covidu-19) dosáhly dlouhodobého maxima, byly v roce 2023 tyto výdaje v kraji o 454 mil. Kč (tj. o 18 %) nižší. Objem výdajů z předcovidového roku 2019 však výdaje v kraji v roce 2023 převyšovaly o 285 mil. Kč (o 16 %).

Graf 2.24 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSSZ

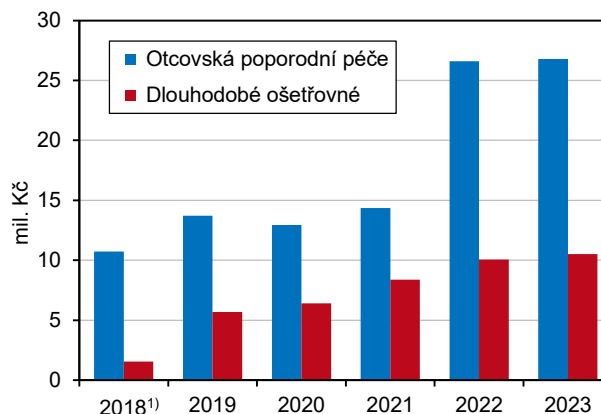
¹⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné v roce 2020 a 2021 mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covidu-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Výdaje na dávky otcovské poporodní péče i dlouhodobé ošetřovné postupně rostou.

Při samostatném pohledu na dvě nově zavedené dávky nemocenského pojištění v průběhu roku 2018 (viz graf vpravo) je patrný rostoucí zájem nejen o dávku otcovské poporodní péče (výdaje na ni za posledních pět let v kraji vzrostly na téměř 27 mil. Kč v roce 2023), ale i o dlouhodobé ošetřovné (s nárůstem výdajů do roku 2023 na 10,5 mil. Kč).

Graf 2.25 Výdaje na dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSSZ

¹⁾ dávky zavedeny v průběhu roku

Státní sociální podpora

Počet vyplacených dávek státní sociální podpory v kraji byl nejvyšší od roku 2016.

V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji vyplaceno 508 tis. dávek státní sociální podpory a péče (dávky SSP a PP)¹¹ v celkové výši 2,7 mld. Kč. Oproti roku 2022 počet vyplacených dávek SSP a PP v kraji vzrostl o 76,5 tis. (o 17,7 %), a to především díky příspěvku na bydlení (nárůst o 56 %). V dlouhodobém pohledu byl úhrnný počet dávek SSP a PP v kraji v roce 2023 nejvyšší od roku 2016.

Meziroční nárůst výdajů byl zaznamenán zejména v případě příspěvku na bydlení.

Také na meziročním navýšení výdajů na dávky SSP a PP v kraji v úhrnu o 16,3 % se rozhodující měrou podílel příspěvek na bydlení (2,2násobný růst výdajů); za ním (se 47% nárůstem) následoval příspěvek na dítě. V dlouhodobém srovnání byly celkové výdaje na dávky SSP i PP v roce 2023 v kraji nejvyšší.

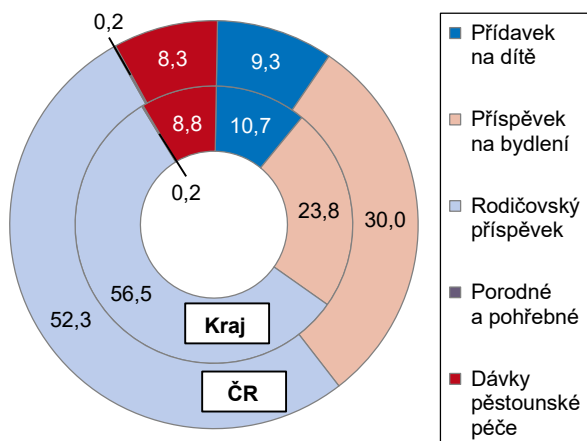
Podíl výdajů na příspěvek na bydlení v kraji je oproti celé ČR podprůměrný.

Nadále v kraji zjišťujeme oproti celorepublikové struktuře nadprůměrné zastoupení výdajů na dávky spojené s dětmi (zejména rodičovský příspěvek a příspěvek na dítě) a výrazně nižší podíl výdajů týkajících se příspěvku na bydlení.

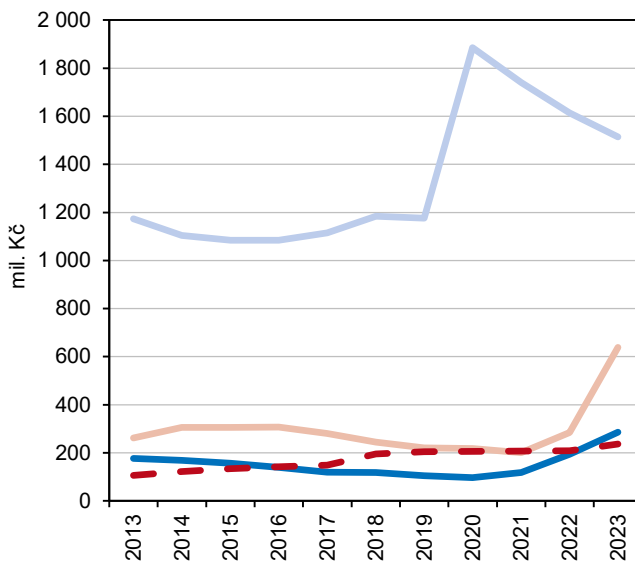
Graf 2.26 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: MPSV

Výdaje v kraji a ČR v roce 2023 v %

Výdaje na vybrané dávky v kraji¹⁾

¹⁾ podle místa trvalého bydliště příjemce

Výdaje na dávky SSP a PP v přepočtu na obyvatele dosáhly maxima.

Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče v přepočtu na 1 obyvatele činily v roce 2023 na republikové úrovni 5 477 Kč, v Pardubickém kraji byly o 424 Kč nižší (5 053 Kč). V mezikrajském srovnání měly výdaje na dávky SSP a PP na obyvatele nejvyšší hodnotu v Moravskoslezském kraji (7 015 Kč) a nejnižší v kraji Plzeňském (4 504 Kč); Pardubický kraj se zařadil na 9. místo mezi kraji. Po mírném nárůstu výdajů na dávky SSP a PP na obyvatele mezi lety 2017 a 2018 a následném poklesu v roce 2019 se v roce 2020 výdaje na obyvatele meziročně zvýšily značnou měrou, nadprůměrné zůstaly i v letech 2021 a 2022, přičemž v roce 2023 dosáhly dlouhodobého maxima.

¹¹ Systém státní sociální podpory je legislativně upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Některé dávky státní sociální podpory se poskytují v závislosti na výši příjmu žadatele a společně posuzovaných osob (příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné), u ostatních dávek (rodičovský příspěvek, pohřebné) není nárok výši příjmu limitován. Krajské údaje jsou uváděny bez jednorázového příspěvku na dítě vypláceného v letech 2022 a 2023. Dávky péčovské jsou od počátku roku 2013 samostatně právně upraveny (přešly pod zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů) a mezi dávky státní sociální podpory se již nezahrnují.

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Počet lůžek v domovech pro seniory v kraji nadále klesá ve prospěch domovů se zvláštním režimem.

V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji dle údajů MPSV provozováno celkem 180 zařízení sociálních služeb¹², z toho ve 110 zařízeních bylo k dispozici 4 618 lůžek pro zajištění pobytových služeb. Přibližně 42,5 % této lůžkové kapacity (1 964 lůžek v roce 2023, tj. o 34 méně než v roce předchozím) je k dispozici v domovech pro seniory (zařízení poskytují pobytové služby osobám se sníženou soběstačností, zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby). Počet lůžek v těchto zařízeních pro seniory poskytujících celoroční pobytové služby v kraji po roce 2016 trvale klesá (oproti stavu před pěti lety se snížil o 6,3 %, v průběhu dekády došlo k poklesu o 9,5 %). Ke konci roku 2023 bylo v kraji evidováno celkem 2,7 tis. neuspokojených žádostí o sociální služby v domovech pro seniory.

Počet lůžek v domovech se zvláštním režimem roste.

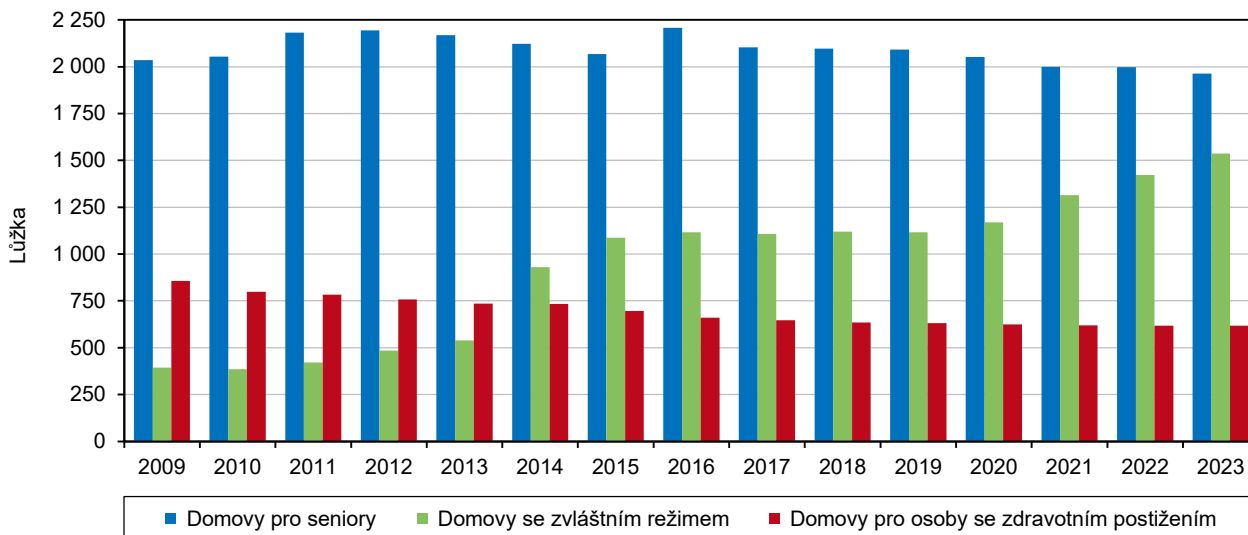
Nadále rostoucí trend počtu lůžek lze naopak sledovat v domovech se zvláštním režimem poskytujících celoroční pobytové služby osobám trpícím duševním onemocněním, závislostí na návykových látkách, Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. V roce 2023 bylo v těchto zařízeních v kraji k dispozici 1 537 lůžek (tj. třetina veškeré lůžkové kapacity sociálních služeb v kraji a zároveň o 115 lůžek více než v roce předchozím). Oproti roku 2018 se počet lůžek v domovech se zvláštním režimem v kraji zvýšil o 37,2 %, ve srovnání se stavem v roce 2013 došlo k téměř trojnásobnému navýšení. Počet neuspokojených žádostí o služby v domovech se zvláštním režimem na konci roku 2023 v kraji činil 782.

Pokles počtu lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením se zastavil.

V domovech pro osoby se zdravotním postižením v kraji se počet lůžek každoročně snižoval. V těchto zařízeních poskytujících pobytové služby s celoročním provozem osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení bylo v roce 2023 v kraji k dispozici 617 lůžek (tj. stejný počet jako v roce předchozím, avšak o 2,7 % méně než před pěti a o 16,1 % méně než před deseti lety).

Graf 2.27 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Počet lůžek v azylových domech v kraji se posledních letech nemění.

Zbývajících 500 lůžek z celkového počtu 4 618 v kraji v roce 2023 bylo k dispozici v azylových domech (239 lůžek v posledních šesti letech), chráněném bydlení (160 lůžek v posledních dvou letech), centrech sociálně rehabilitačních služeb, týdenních stacionářích, domech na půl cesty a zařízeních pro krizovou pomoc.

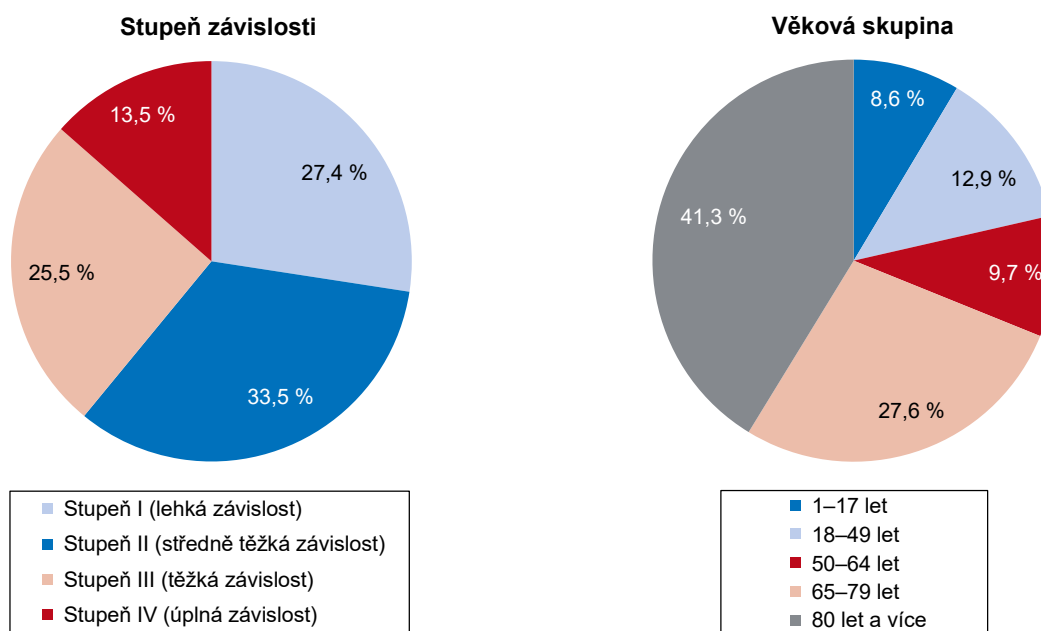
¹² Podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci upravuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Základní druhy a formy sociálních služeb tvoří sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

Výdaje na příspěvek na péči v kraji meziročně klesly.

V prosinci 2023 bylo v kraji v průměru 19,0 tis. příjemců příspěvku na péči (osob závislých na pomoci jiné osoby), z toho nejvíce osob spadalo do kategorie druhého stupně (tedy středně těžké) závislosti (6,4 tis., tj. přibližně třetina). Příspěvek na péči pro úplnou závislost (stupeň IV) pak pobíralo v průměru 2,6 tis. osob (tedy necelých 14 % z celkového počtu). Z pohledu na věkové kategorie příjemců příspěvku na péči je zřejmá převaha osob starších 65 let (13,1 tis. osob v kraji v prosinci 2023, z toho 68 % žen). Po přepočtu na krajskou populaci zjišťujeme nejvíce příjemců příspěvku na péči ve Zlínském a Královéhradeckém kraji, na opačné straně stojí Praha se Středočeským krajem (Pardubický kraj se nachází přibližně uprostřed žebříčku krajů). Výdaje na příspěvek na péči v kraji v roce 2023 činily 1 861 mil. Kč, což bylo o 2,5 mil. Kč méně než v roce předchozím (ve všech ostatních krajích výdaje meziročně vzrostly).

Graf 2.28 Příjemci příspěvku na péči podle stupně závislosti a věku v Pardubickém kraji v prosinci 2023

Zdroj: MPSV

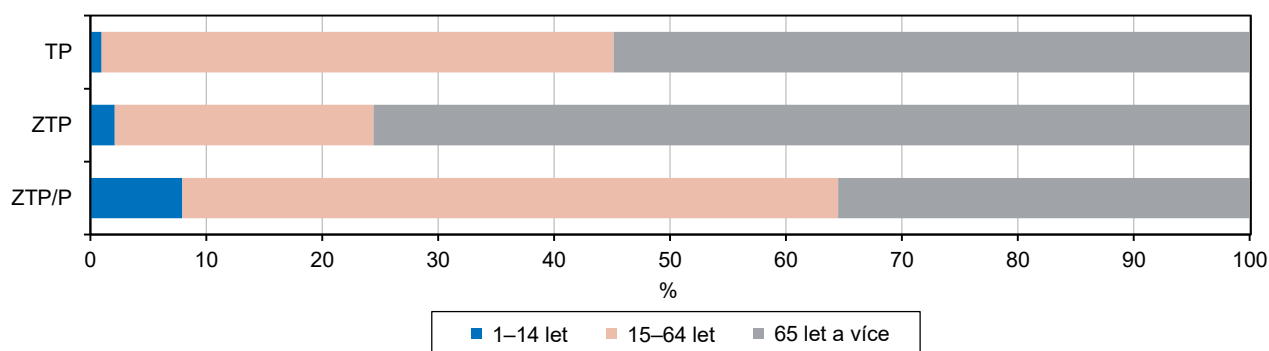

Počet držitelů průkazů osob se zdravotním postižením roste.

V prosinci roku 2023 bylo podle MPSV v Pardubickém kraji 18,4 tis. držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, tj. o 1,7 tis. osob více než na konci roku 2018 (hodnoceno na základě zpětně revidovaných dat). Dvěma třetinami se na celkovém počtu držitelů průkazů OZP podíleli těžce postižení (s průkazem ZTP), přibližně čtvrtinu zaujímal zvláště těžce postižení s potřebou průvodce (ZTP/P) a desetinu tvořili středně těžce postižení (TP). Osoby 65leté a starší měly nejvyšší (téměř 76%) zastoupení mezi držiteli průkazů ZTP a nejnižší v kategorii ZTP/P (přibližně 36 %).

Graf 2.29 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle věku v Pardubickém kraji v prosinci 2023

Zdroj: MPSV

TP: středně těžké postižení, ZTP: těžké postižení, ZTP/P: zvláště těžké postižení s potřebou průvodce

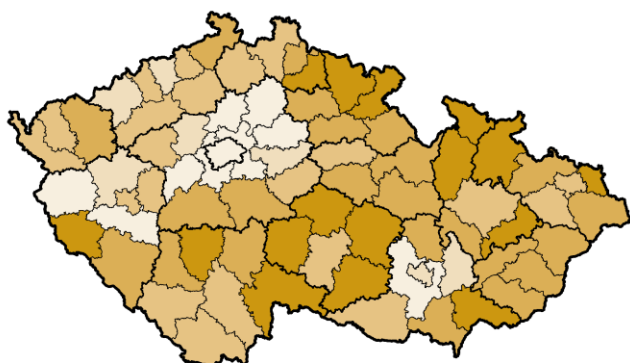
Důchodci, důchody

Více než čtvrtina obyvatel kraje pobírala některý z důchodů.

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení pobírala v Pardubickém kraji na konci roku 2023 některý z důchodů více než čtvrtina populace (145,0 tis. osob), z toho 82,9 % (120,2 tis. osob) pobíralo starobní důchod (plný nebo poměrný v souběhu s pozůstalostním důchodem vdoveckým nebo vdovským). Kategorie příjemců invalidních důchodů (sólo a v kombinaci s pozůstalostním důchodem) zahrnovala 15,1 % (21,9 tis.) z příjemců důchodů. Vdovský a vdovecký důchod sólo pobíralo 0,7 % osob (1,0 tis.) a sirotčí důchod pobíralo 1,3 % osob (1,9 tis.).

Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2023

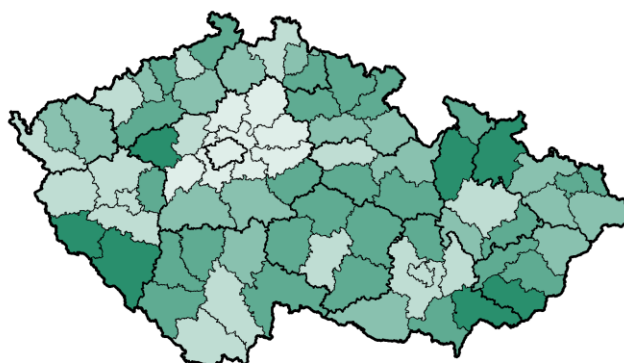
Důchody starobní

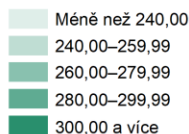
Na 1 000 obyvatel

Důchody celkem

Na 1 000 obyvatel

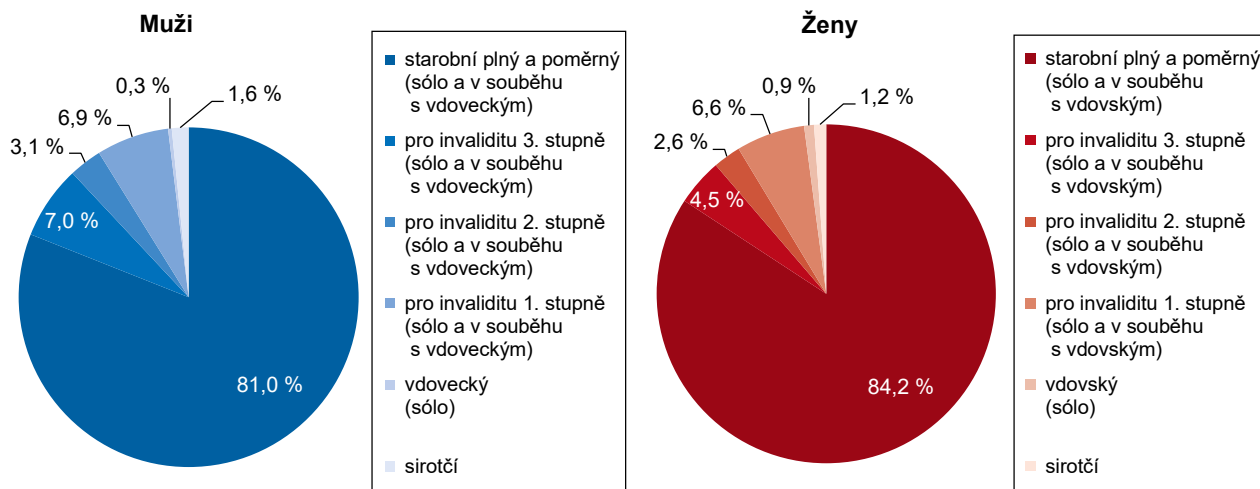
Zdroj: ČSSZ, ČSÚ

Po třech letech poklesu počtu důchodců byl v roce 2023 zaznamenán mírný nárůst.

Celkový počet osob pobírajících důchod v roce 2023 v Pardubickém kraji se meziročně zvýšil o 227 osob (počet mužů vzrostl o 428 na 61,0 tis. osob; počet žen se naproti tomu snížil o 201 na 84,0 tis. osob). Mírný nárůst počtu důchodců v kraji tak přerušil předchozí výrazný tříletý pokles, který byl ovlivněn především situací vyvolanou pandemií koronaviru, a s tím souvisejícím zvýšeným počtem zemřelých ve vyšších věkových kategoriích.

Graf 2.30 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Pardubickém kraji v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

Z deseti osob pobírajících starobní důchod je šest žen.

Mezi všemi příjemci důchodů převažovaly ženy z 57,9 %, muži tvořili 42,1% podíl, ještě výraznější převahu měly ženy mezi příjemci starobních důchodů (58,9 %). Podle druhu pobíraného důchodu převažovala skupina příjemců starobních důchodů výrazněji mezi ženami (z 84,2 %) než mezi muži (81,0 %). Příjemci důchodů invalidních jsou výrazněji zastoupeni u mužů (17,0 %) než u žen (13,7 %).

Počet příjemců invalidního důchodu 3. stupně klesá, počet osob pobírajících invalidní důchod 1. a 2. stupně se zvyšuje.

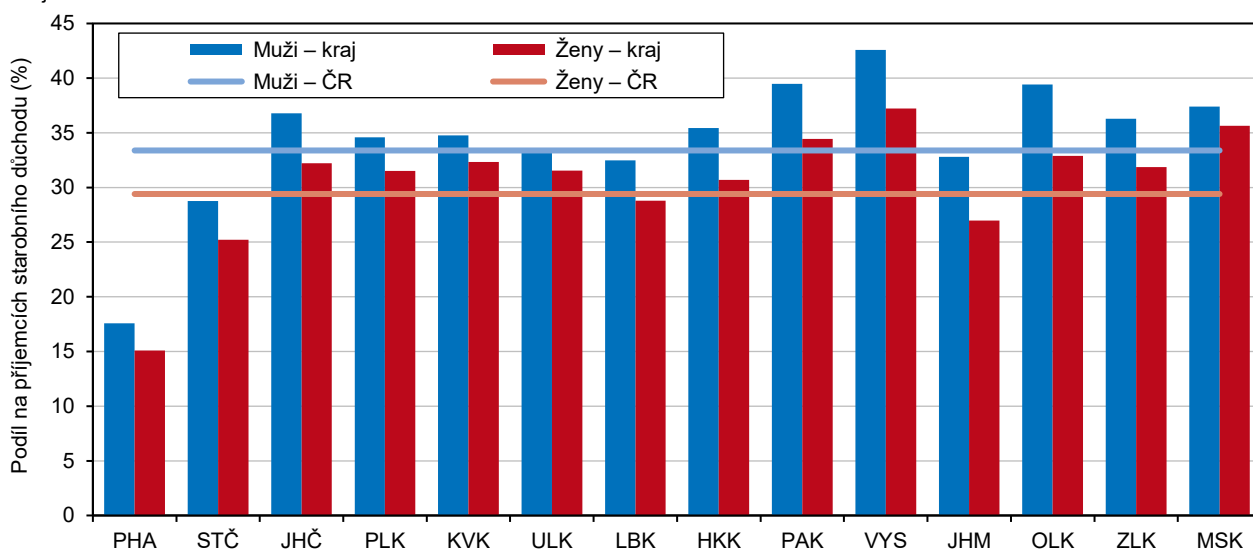
Invalidní důchod pobíralo v roce 2023 v kraji 21,9 tis. osob, z toho v 36,7 % se jednalo o invalidní důchod třetího stupně a jeho průměrná výše byla 17 032 Kč. Invalidní důchod druhého stupně pobíralo 18,9 % příjemců a jeho průměrná výše byla 11 512 Kč. Důchod pro první stupeň invalidity v průměrné výši 9 756 Kč v roce 2023 pobíralo 44,4 % osob z celkového počtu příjemců invalidního důchodu. Od roku 2018 se výrazně snížil (pokles o pětinu) počet osob s invalidním důchodem 3. stupně, vzrostl počet příjemců invalidního důchodu 1. stupně (nárůst o 9 %) a 2. stupně (nárůst o 2,5 %).

Do předčasného starobního důchodu odchází častěji muži než ženy.

Předčasný starobní důchod (samostatně i v souběhu s pozůstalostním důchodem) pobíralo v prosinci 2023 v Pardubickém kraji 43,8 tis. osob, tj. o 6,9 % více než v přechodím roce (+7,7 % v ČR). Vyšší podíl důchodců v předčasném důchodu ze všech starobních důchodců je dlouhodobě patrný u mužů, u kterých na konci roku 2023 v kraji činil 39,5 %. Ženy v předčasném důchodu v kraji tvořily 34,4 % příjemkyň starobních důchodů. V absolutních číslech ženy v předčasném starobním důchodu v prosinci 2023 přecísly muže téměř o 5 tisíc osob.

Graf 2.31 Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

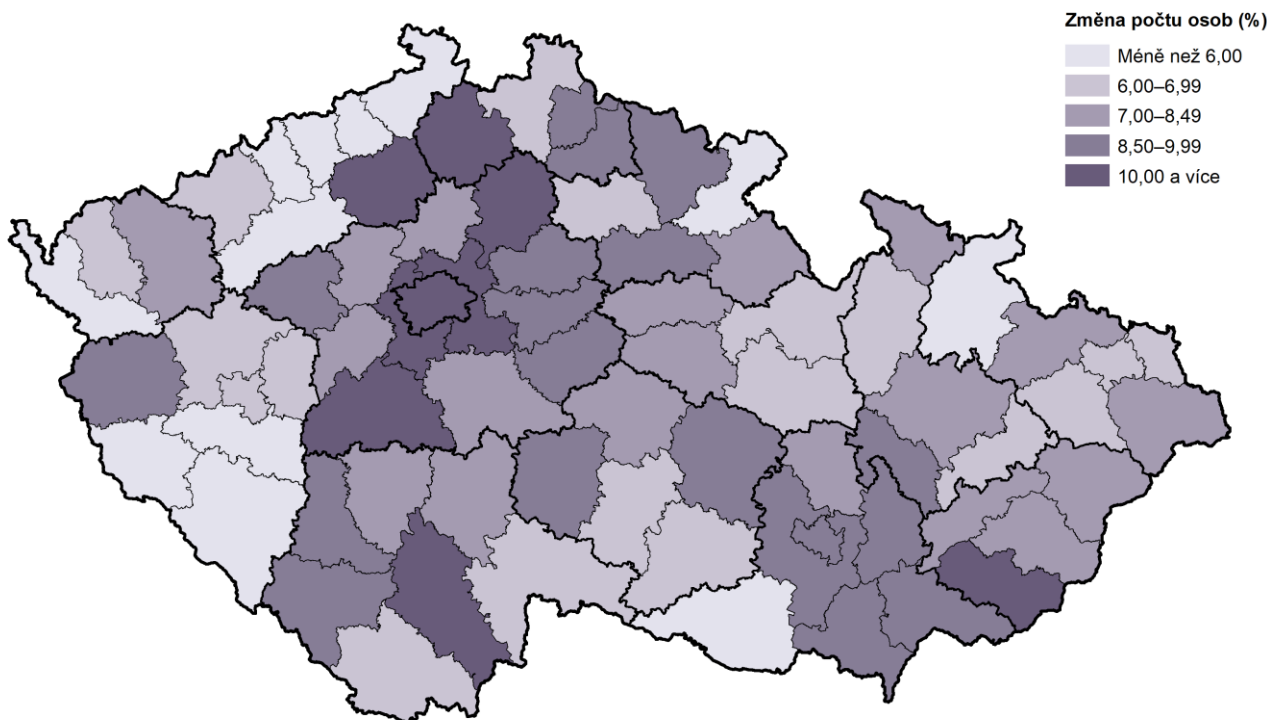

Rok 2023 znamenal zvýšený počet odchodů osob do předčasného starobního důchodu.

Mimořádné valorizace důchodů v roce 2022 vytvořily výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu a ovlivnily rozhodnutí řady obyvatel v předdůchodovém věku. Zatímco v letech 2018 až 2022 se meziroční nárůst počtu osob v předčasném starobním důchodu v ČR pohyboval kolem 2 %, v roce 2023 činil 7,7 %. Dále v textu umístěný kartogram naznačuje zvýšený zájem o odchod do předčasného starobního důchodu především u obyvatel hl. Prahy (+10,0 %), nejmenší přírůstek byl zaznamenán v Ústeckém kraji (5,7 %). Z okresů ČR se nad hranici 10% meziročního zvýšení počtu důchodců v předčasném starobním důchodu v roce 2023 umístilo 9 okresů s maximem v okrese Praha-západ (11,7 %). Naopak 3 okresy nepřekračují hranici 5 % meziročního nárůstu, a to okresy Děčín (4,3 %), Domažlice (4,5 %) a Most (4,8 %). Okresy Pardubického kraje se umístily pod republikovým průměrem, kromě okresu Pardubice (7,8 %).

Změna počtu příjemců předčasných starobních důchodů v okresech mezi prosincem roku 2022 a 2023

Pozn.: včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

Zdroj: ČSSZ, vlastní dopočet

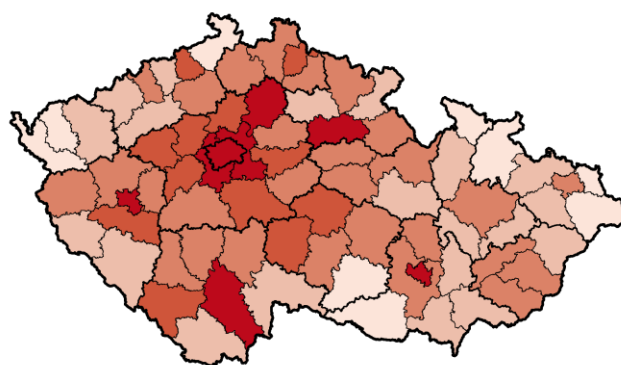
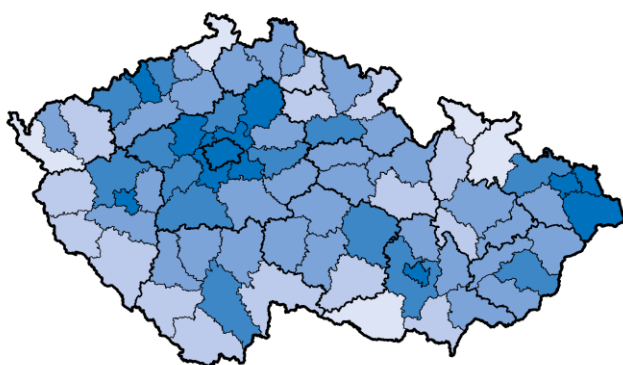
Průměrný starobní důchod sólo v kraji je dlouhodobě pod republikovým průměrem.

Průměrný starobní důchod plný vyplácený sólo (bez souběhu s pozůstalostním důchodem a bez poměrného starobního důchodu) v prosinci roku 2023 v Pardubickém kraji činil 20 026 Kč, byl proti průměru ČR nižší o 284 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl 4. nejnižší. Nejvyšší starobní důchody byly na konci roku 2023 vypláceny v Hl. m. Praze (21 519 Kč). Nejnižší starobní důchody pobírali příjemci žijící v Karlovarském kraji (19 557 Kč).

Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví v okresech v prosinci 2023

Muži

Ženy

Kč
 Měně než 20 500
 20 501–21 000
 21 001–21 500
 21 501–22 000
 22 001 a více

Kč
 Měně než 18 500
 18 501–18 800
 18 801–19 100
 19 101–19 400
 19 401 a více

Zdroj: ČSSZ, ČSÚ

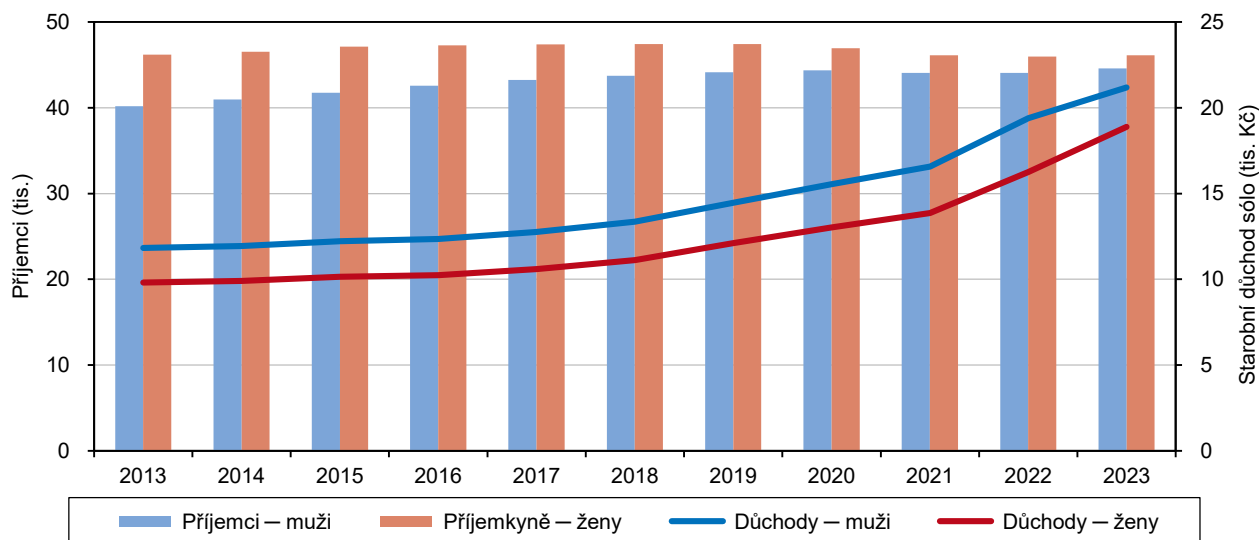
Průměrný starobní důchod mužů v kraji byl třetí nejnižší v mezikrajském srovnání.

Muži v Pardubickém kraji pobírali na konci roku 2023 plný starobní důchod bez souběhu ve výši 21 192 Kč a v rámci krajů České republiky se umístili na třetí nejnižší pozici. Mezi 77 okresy ČR včetně Prahy se s nejvyšší hodnotou vypláceného starobního důchodu

mužů umístil jako první v pořadí okres Karviná (23 456 Kč) následovaný Prahou a okresem Praha-západ (22 850 Kč, resp. 22 705 Kč). V rámci Pardubického kraje se nejvýše, na 27. příčce, umístil okres Pardubice (21 486 Kč), nejnižší 19. pozici obsadil okres Svitavy (20 872 Kč). Nejnižší penze v rámci ČR pobírali starobní důchodci z okresů Znojmo, Jeseník a Cheb (19 899 Kč, 20 159 Kč, 20 246 Kč).

Graf 2.32 Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví v Pardubickém kraji (stav v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

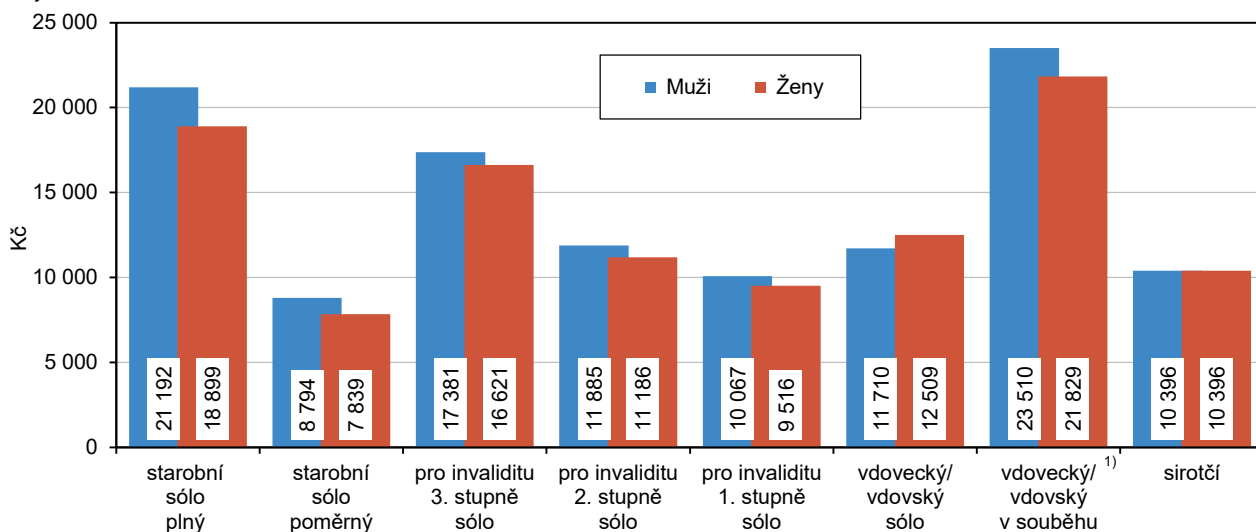

Starobní důchod žen byl o více než 2 tis. Kč nižší oproti starobnímu důchodu mužů.

Starobní důchodkyně v kraji pobíraly v průměru o 2 293 Kč nižší penze než muži a jejich plný důchod bez souběhu s pozůstalostním důchodem tedy v roce 2023 činil 18 899 Kč. V mezikrajském srovnání se ženy z Pardubického kraje výši starobního důchodu zařadily na sedmou nejnižší pozici ve srovnání krajů. Mezi všemi okresy ČR seřazenými dle výše starobních důchodů žen bez souběhu s pozůstalostním důchodem se na konci roku 2023 nejvýše zařadila Praha a okresy Praha-západ a Mladá Boleslav (20 413 Kč, 19 946 Kč, 19 770 Kč); na 27. příčce se umístil okres Pardubice (19 023 Kč). Na opačném konci srovnání se umístily okresy Karviná, Znojmo a Jeseník (17 856 Kč, 17 968 Kč, 18 048 Kč); mezi okresy Pardubického kraje byl na nejnižší 26. pozici zařazen okres Svitavy (18 755 Kč).

Graf 2.33 Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví příjemce v Pardubickém kraji v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

¹⁾ důchod vdovecký nebo vdovský v souběhu s přímým důchodem (tj. starobním nebo invalidním)

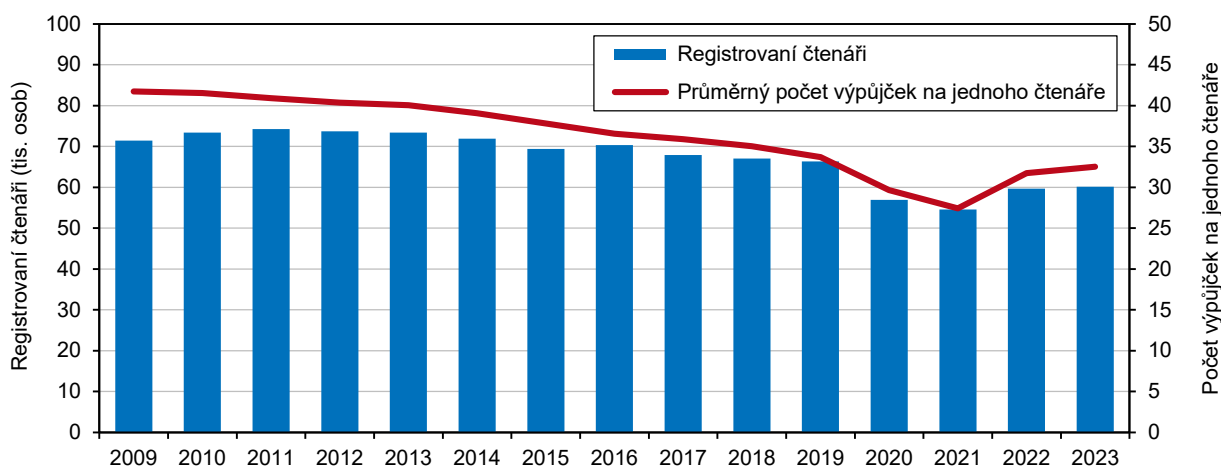
Kultura

Na území kraje bylo ke konci roku 2023 v provozu 391 veřejných knihoven a 27 poboček těchto knihoven a v jejich vlastnictví se nacházelo 2,8 mil. knihovních jednotek.

Ke konci roku 2023 bylo v Pardubickém kraji v provozu 391 veřejných knihoven a 27 poboček knihoven (lokálně vyčleněných částí knihoven (včetně pojízdných zařízení), které jsou jejich organizačními částmi a pracují pod jejich přímým vedením). Do vlastnictví těchto knihoven (vč. poboček) patřilo ke konci roku 2023 celkem 2 825 217 knihovních jednotek, přičemž na jednu knihovnu v kraji (vč. poboček) připadalo v průměru šest tisíc osm set knihovních jednotek (6 759). Pro návštěvníky měly knihovny v kraji (vč. poboček) připraveno 2 109 studijních míst a 535 počítačů s připojením k internetu. Na jednu knihovnu v kraji tak připadalo pět studijních míst (5,0) a jeden počítač s připojením k internetu (1,3).

Graf 2.34 Registrovaní čtenáři a průměrný počet výpůjček na jednoho čtenáře ve veřejných knihovnách a jejich pobočkách v Pardubickém kraji

Zdroj: NIPOS

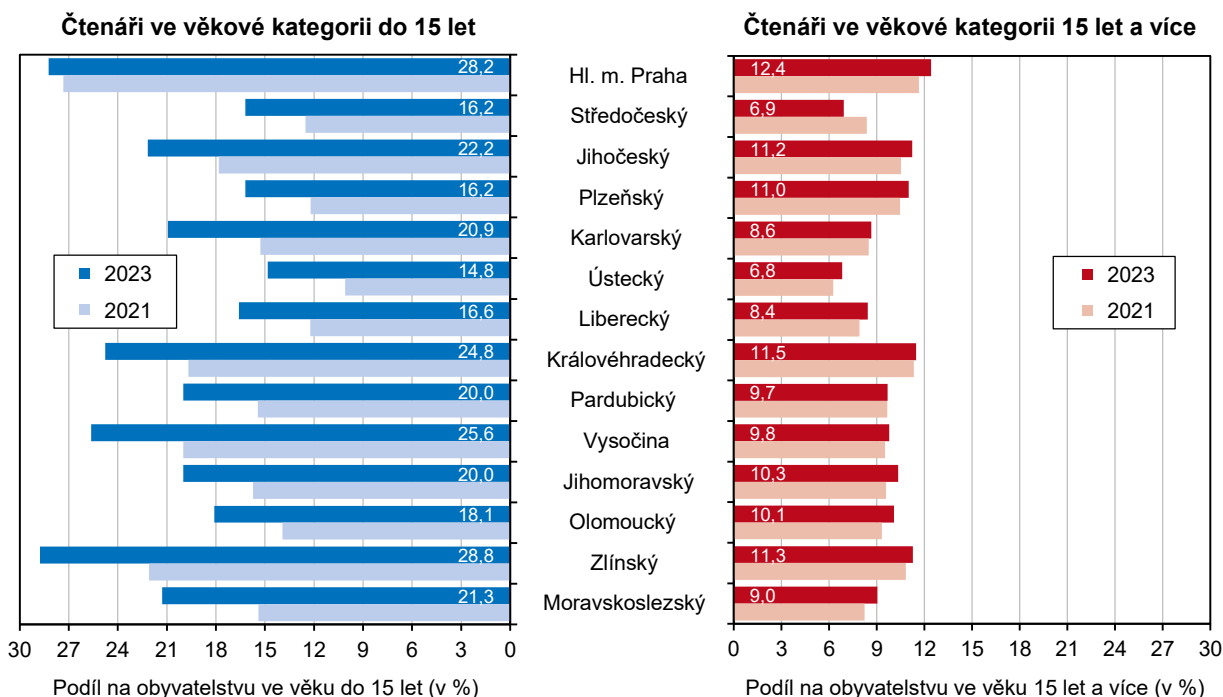

V mezikrajském srovnání se knihovny Pardubického kraje prezentovaly nejnižším počtem studijních míst na jednu knihovnu.

V mezikrajské komparaci veřejných knihoven (vč. poboček) patřily knihovny v kraji mezi nejmenší, v roce 2023 se prezentovaly nejnižším počtem studijních míst na jednu knihovnu, třetím nejnižším počtem knihovních jednotek na knihovnu a pátým nejnižším počtem počítačů (s připojením k internetu) na knihovnu.

Graf 2.35 Registrovaní čtenáři ve veřejných knihovnách a jejich pobočkách podle věkových kategorií v krajích

Zdroj: NIPOS

Přibližně jedenáct procent obyvatel kraje patřilo v roce 2023 mezi registrované čtenáře veřejných knihoven v kraji.

Ve veřejných knihovnách v kraji bylo v roce 2023 registrováno 60 112 čtenářů, z toho 16 914 osob spadalo mezi čtenáře do 15 let. Mezi registrované čtenáře veřejných knihoven v kraji tak patřilo 11,3 % obyvatel kraje (celostátně 11,5 %). Na jednu knihovnu v kraji (vč. poboček) připadalo průměrně 144 registrovaných čtenářů, což znamenalo čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji a zároveň hodnotu pod celostátním průměrem (208).

Průměrný počet vypůjčených knih na jednoho registrovaného čtenáře v kraji v roce 2023 (32,5) byl pátý nejnižší mezi všemi 14 kraji.

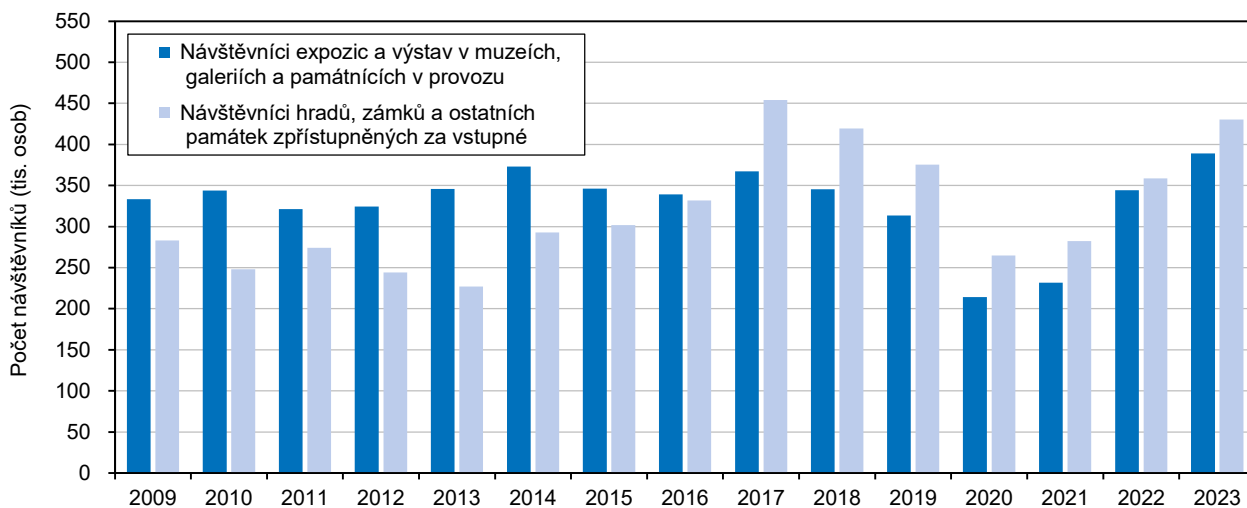
Veřejné knihovny v kraji zaznamenaly v roce 2023 celkem 1 955 576 výpůjček, což znamená, že na jednoho registrovaného čtenáře v těchto knihovnách připadalo v roce 2023 průměrně 32,5 vypůjčených knih. Zatímco nejvíce výpůjček na jednoho čtenáře evidovaly knihovny ve Zlínském kraji (42,0), nejnižší počet výpůjček na čtenáře měly knihovny v Praze (26,2). Na knihovny v Pardubickém kraji připadal pátý nejnižší počet.

Z dlouhodobého pohledu se snižuje počet registrovaných čtenářů veřejných knihoven v kraji a také počet výpůjček z knižního fondu těchto knihoven.

Z dlouhodobého pohledu se počet registrovaných čtenářů veřejných knihoven i počet výpůjček realizovaných čtenáři těchto knihoven snižuje. Po utlumení pandemie covidu-19 sice registrujeme nárůst počtu čtenářů i výpůjček (krajský nárůst mezi lety 2021 a 2023 činil 10,2 %, respektive 30,8 %), oproti stavu z roku 2013 ovšem počet čtenářů i výpůjček poklesl (v kraji o 18,1 %, respektive o 33,4 %).

Graf 2.36 Návštěvníci muzeí, galerií a památkových objektů v Pardubickém kraji

Zdroj: NIPOS

Počet expozic, které jsou dlouhodobější formou veřejné prezentace, se v Pardubickém kraji z dlouhodobého pohledu zvyšuje.

V Pardubickém kraji bylo ke konci roku 2023 v provozu 30 muzeí a památníků, 3 galerie a 14 poboček muzeí a galerií. Tyto instituce vlastnily přes milion sbírkových předmětů a v průběhu roku 2023 nabídky 231 výstav a 207 expozic. Zatímco počet nabízených expozic se v kraji z dlouhodobého pohledu zvyšuje (v roce 2023 bylo v kraji dosaženo dosavadního maxima), počet uspořádaných výstav byl v roce 2023 pouze na úrovni před propuknutím pandemie covidu-19. Expozice a výstavy v muzeích, galeriích a památnících v provozu na území Pardubického kraje zhlédlo v roce 2023 celkem 389 tisíc osob, což z dlouhodobého pohledu znamenalo nejvyšší návštěvnost.

Památkové objekty zpřístupněné za vstupné navštívilo na území kraje v průběhu roku 2023 celkem 430 tisíc platících návštěvníků, přičemž nejnavštěvovanější památkou se stal zámek v Kladrubech nad Labem.

Na území Pardubického kraje se v roce 2023 nacházelo 14 památkových objektů zpřístupněných za vstupné, přičemž mezi tyto objekty patřilo několik hradů a zámků, ale také zřícenina hradu, tvrz, klášter nebo věž. V průběhu roku 2023 navštívilo památkové objekty v kraji zpřístupněné za vstupné celkem 430 tisíc platících návštěvníků, což bylo o 20,0 % více než v předchozím roce, respektive o 14,6 % více než v roce 2019 (tj. před propuknutím pandemie covidu-19). Nejnavštěvovanější památkou v kraji zpřístupněnou za vstupné se stal stejně jako v předchozím roce zámek v Kladrubech nad Labem, jenž je součástí Národního hřebčína. Ten v průběhu roku 2023 navštívilo 84 647 platících návštěvníků, což bylo o 2,7 % více než v případě druhé nejnavštěvovanější památky v kraji za rok 2023 (Klášter Hora Matky Boží s 82 453 platícími návštěvníky).

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Počet registrovaných trestných činů v kraji byl v roce 2023 třetí nejvyšší za dobu jeho existence.

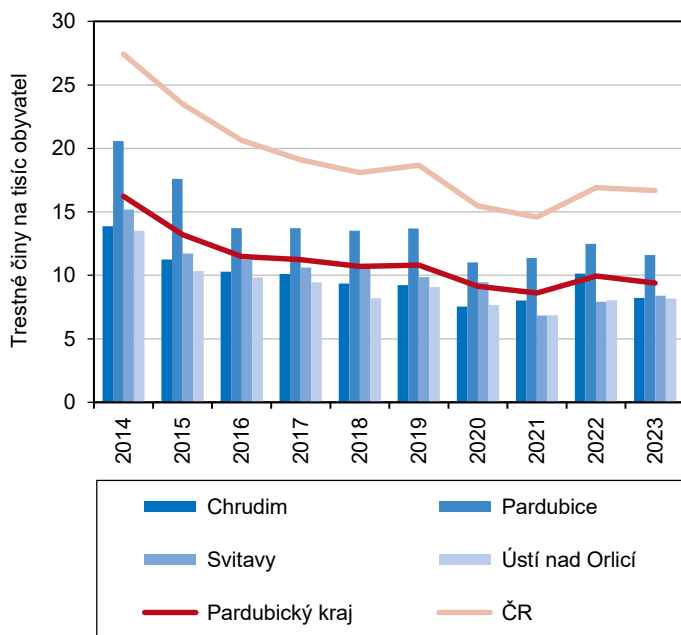
Podle údajů Policejního prezidia ČR bylo v Pardubickém kraji v roce 2023 registrováno 4 985 trestných činů, což znamenalo třetí nejvyšší počet za dobu existence kraje. Zatímco ve srovnání s předchozím rokem se trestná činnost v kraji i celé ČR snížila (o 4,7 %, respektive o 0,3 %), v komparaci se situací, která panovala v letech 2020 a 2021 v souvislosti s onemocněním covid-19, došlo k nárůstu trestné činnosti (v kraji o 4,3 %, respektive o 12,8 %, celostátně o 9,6 %, respektive o 18,4 %). Z dlouhodobého pohledu se však počet registrovaných trestných činů snižuje, oproti roku 2019 poklesla trestná činnost v kraji o 11,6 % (celorepublikově o 8,9 %), ve srovnání s rokem 2013 pak o 45,2 % (celostátně o 44,2 %).

V mezikrajské komparaci se kraj prezentuje nízkou kriminalitou. V roce 2023 na něj připadalo nejméně registrovaných trestných činů mezi kraji a zároveň měl nejvyšší počet registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel.

Celostátně bylo v roce 2023 registrováno 181 417 trestných činů, přičemž mezi kraji připadalo nejvíce registrovaných trestných činů na Hlavní město Prahu (41 070) a naopak nejméně na Pardubický kraj (4 985). Při přepočtu trestné činnosti na tisíc obyvatel středního stavu zůstala situace stejná, nejvyšší hodnota v mezikrajském žebříčku patřila Praze (29,9) a nejvyšší Pardubickému kraji (9,4). V meziokresním srovnání vynikaly hned 3 okresy kraje, nejvyšší hodnota mezi všemi 77 okresy (vč. Prahy) náležela Orlickoústecku (8,18), třetí nejvyšší Chrudimsku (8,22) a pátá nejvyšší Svitavsku (8,41). Pardubicku, které má mezi okresy kraje dlouhodobě nejvíce registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel, patřila dvacátá třetí nejvyšší hodnota (11,61).

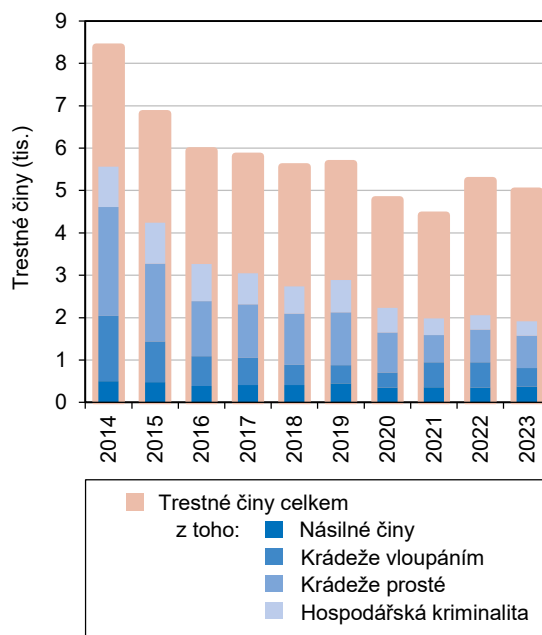
Graf 2.37 Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel středního stavu v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Graf 2.38 Registrované trestné činy podle klasifikace v Pardubickém kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Násilná kriminalita tvořila 7,5 % z celkového počtu registrovaných trestných činů v kraji.

Z hlediska klasifikace byly v roce 2023 mezi registrovanými trestnými činy v kraji nejčastěji zastoupeny majetkové činy (46,3 %). Násilná kriminalita měla mezi registrovanými trestnými činy v kraji 7,5% zastoupení, hospodářská kriminalita 6,8% zastoupení a mravnostní kriminalita 2,5% zastoupení. Mezi majetkovou kriminalitu patřilo v kraji celkem 2 309 trestných činů, z toho 19,0 % spadalo mezi krádeže vloupáním, 32,9 % mezi krádeže prosté a zbývajících 48,2 % tvořily ostatní majetkové činy.

Necelou polovinu z celkového počtu objasněných trestných činů v kraji spáchaly opakovaně trestané osoby.

V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji objasněno celkem 3 452 trestných činů, z toho 494 patřilo mezi dodatečně objasněné trestné činy (tj. činy registrované v předchozích letech). Téměř polovinu z celkového počtu 3 452 objasněných trestných činů v kraji spáchaly opakovaně trestané osoby (48,9 %), necelou pětinu osoby pod vlivem alkoholu (17,5 %) a přibližně desetinu cizinci (11,8 %).

Počet dopravních nehod mírně poklesl.

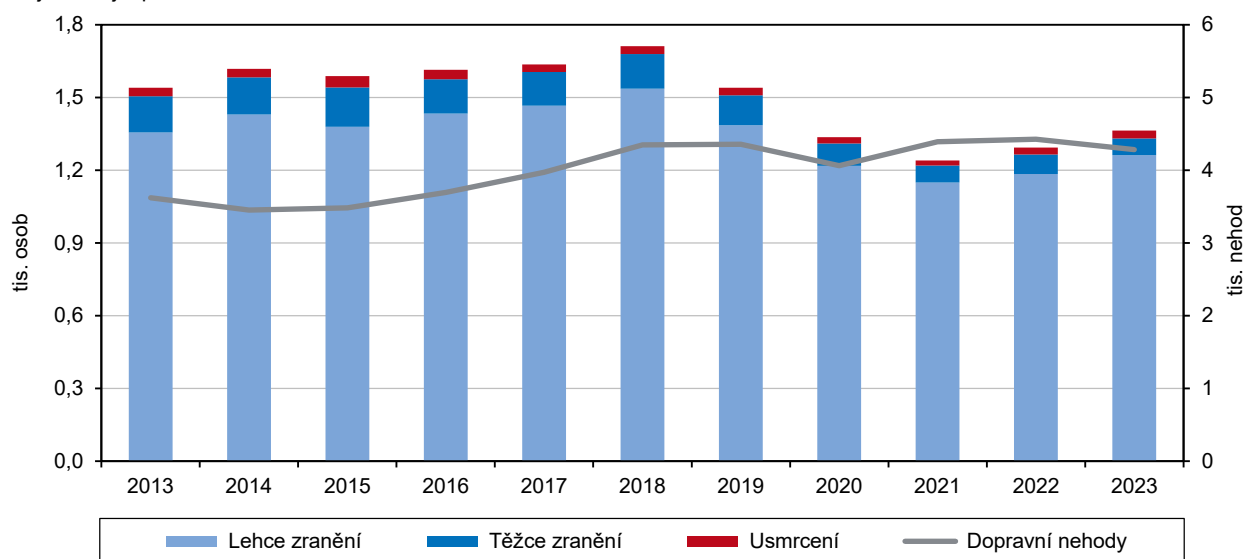
V roce 2023 šetřila Policie ČR na pozemních komunikacích Pardubického kraje 4 284 dopravních nehod, což představovalo 4,5 % z celkového počtu dopravních nehod v ČR. V rámci mezikrajského srovnání se jednalo o 4. nejnižší pořadí v počtu dopravních nehod. Do roku 2019 se počty nehod v kraji každoročně zvyšovaly. Rok 2020 a omezující opatření související s pandemickou situací covidu-19 přinesly snížení dopravní zátěže a zlepšení situace na silnicích nejen v kraji. V letech následujících se dopravní situace v kraji znovu zhoršovala. Rok 2023 přinesl mírný pokles počtu dopravních nehod (-142 nehod, -3,2 %).

Výše škod způsobených při dopravních nehodách byla v mezikrajském srovnání druhá nejnižší.

Škody způsobené při dopravních nehodách v roce 2023 v Pardubickém kraji činily 309,8 mil. Kč a proti předchozímu roku vzrostly o 17,5 mil. Kč (o 6,0 %). Výše škod dosažená v kraji byla v regionálním srovnání druhá nejnižší za Karlovarským krajem (157,9 mil. Kč) a činila 4,0 % celostátního úhrnu.

Graf 2.39 Dopravní nehody a jejich následky na životě nebo zdraví v Pardubickém kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod spojených se zraněním nebo usmrcením se meziročně zvýšil.

Z celkového počtu 4 284 dopravních nehod v roce 2023 došlo při 1 077 (tj. 25,1 %) nehodách ke zranění nebo usmrcení osob. Mírný nárůst počtu dopravních nehod spojených se zraněním nebo usmrcením v letech 2022 a 2023 evidujeme v kraji po tříletém poklesu, který nastal po roce 2018.

Počet usmrcených osob v důsledku dopravních nehod se zvýšil, snížil se počet osob zraněných těžce.

V důsledku dopravních nehod zemřelo během roku 2023 v Pardubickém kraji 33 osob, tj. o 5 osob více než v předchozím roce (+17,9 %), což znamenalo pátý nejvyšší meziroční nárůst v porovnání krajů (při poklesu v pěti krajích). Meziročně se v kraji zvýšil i počet zraněných osob (+5,2 %). Těžce zraněno bylo 69 účastníků dopravních nehod v kraji, tedy o 11 osob méně než v roce 2022, s lehkým zraněním bylo ošetřeno 1 262 osob, což bylo o 77 osob více než v předchozím roce.

Nejvyšší nehodovost vykázal Liberecký kraj, Pardubický kraj obsadil sedmou nejnižší pozici.

Jak naznačuje níže umístěný kartodiagram, nejnižší nehodovost (počet dopravních nehod v přepočtu na 1 000 obyvatel) v mezikrajském srovnání v roce 2023 vykázal Jihomoravský kraj (4,8), Kraj Vysočina (6,9) a Jihočeský kraj (7,1). Pardubický kraj (8,1) se umístil na sedmé nejnižší pozici v porovnání krajů. Nejvíce nehod na 1 000 obyvatel bylo registrováno v Libereckém (11,7) a Středočeském (11,2) kraji, Hlavním městě Praze (10,4) a Ústeckém kraji (10,0).

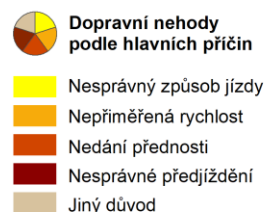
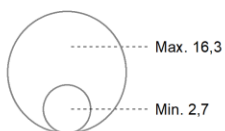

Nejčastější příčinou dopravních nehod je nesprávný způsob jízdy.

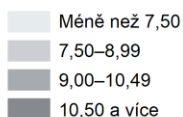
Nejvyšší podíl dopravních nehod z pohledu hlavních příčin tvoří ve všech krajích nesprávný způsob jízdy (v rozmezí od 48,0 % ve Středočeském kraji, přes 54,1 % v Pardubickém kraji po 69,8 % v Praze). Nepřiměřená rychlost je nejčastěji zastoupena v Kraji Vysočina (20,4 % při 14,9% podílu v Pardubickém kraji a nejnižším podílu – 5,9% – v Praze), nedání přednosti převažuje v mezikrajském srovnání v Hlavním městě Praze (19,7 % při 10,6 % v Pardubickém kraji a nejnižším podílu – 7,5 % – v Libereckém kraji). Nesprávné předjíždění je zastoupeno nejvyšším podílem v Královéhradeckém (2,4 %) a Pardubickém kraji (2,1 %), nejnižší podíl má v Hlavním městě Praze (0,4 %).

Dopravní nehody v krajích v roce 2023

Počet dopravních nehod (tis.)

Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel

7,0 % řidičů z celkového počtu řidičů v kraji se dopustilo přestupku a je zapsáno v bodovém systému.

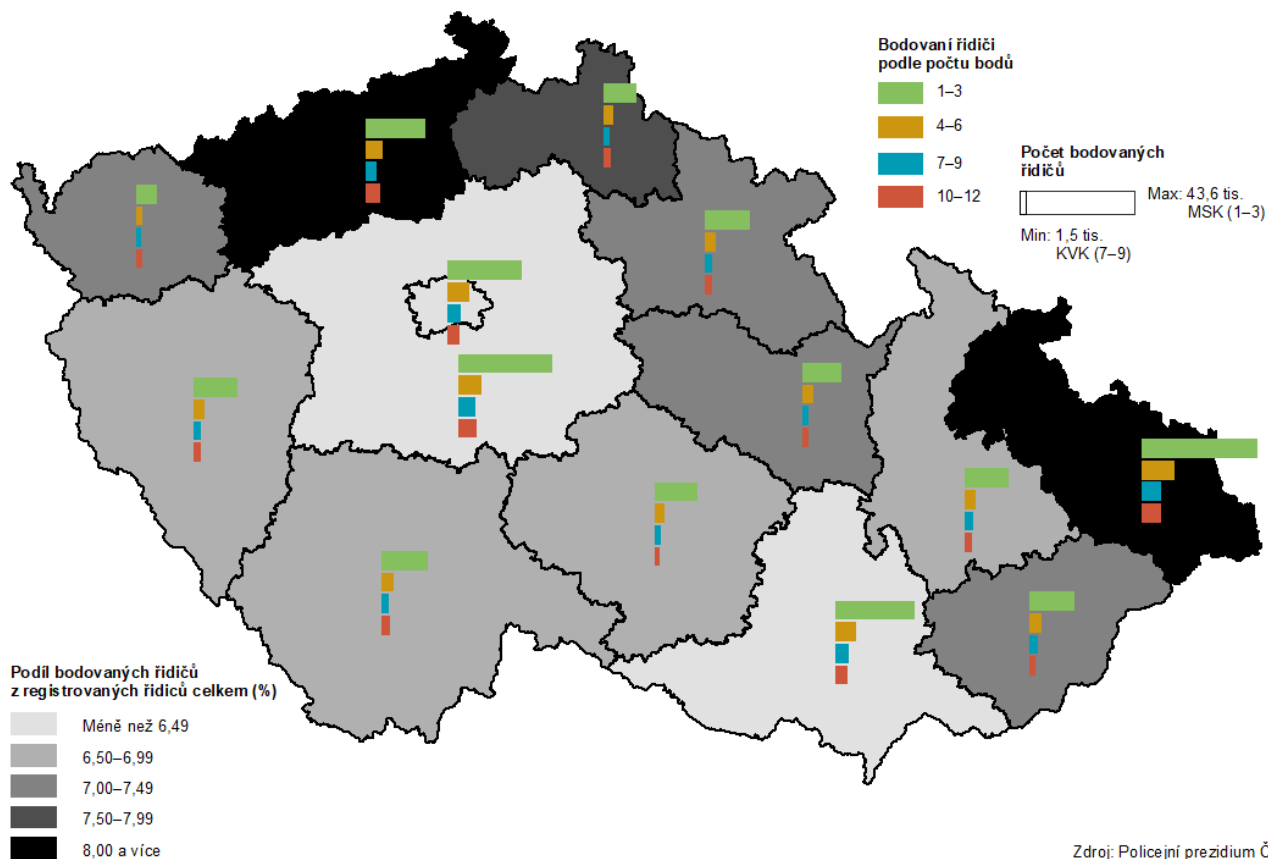
Celkem 23,8 tisíce řidičů, což je 7,0 % z celkového počtu řidičů registrovaných na území kraje, se dopustilo přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení a je zároveň evidováno v Systému bodového hodnocení řidičů. Nejvyšší podíl řidičů, kteří mají v bodovém systému zapsáno 10–12 bodů, je registrován v Karlovarském (16,47 %) a Ústeckém kraji (14,88 %), nejnižší podíl mají bodovaní řidiči na Vysočině (7,26 %); řidiči v Pardubickém kraji se zařadili na 3. nejnižší pozici (9,49 %). Naopak je to v případě řazení dle podílu řidičů s nejnižším bodovým ohodnocením 1–3 body. Nejvyšší pozici zaujímá Kraj Vysočina (68,30 %), nejnižší se umístil Karlovarský kraj (56,66 %), Pardubický kraj obsadil pátou nejvyšší pozici (62,95 %).

Pardubický kraj eviduje druhý nejnižší podíl bodovaných cizích státních příslušníků.

Bodové hodnocení řidičů je evidováno nejen u řidičů, kteří jsou občané ČR, ale i u cizích státních příslušníků. V roce 2023 bylo v Česku evidováno 65,4 tis. cizích státních příslušníků, kteří mají alespoň jeden bod v bodovém hodnocení řidiče, tzn. 13,60 % z počtu všech bodovaných řidičů. Nejvýraznější podíl bodovaných cizích státních příslušníků byl zaznamenán v roce 2023 v Hlavním městě Praze (23,94 %), nejnižší v Ústeckém kraji (8,45 %), za kterým následoval Pardubický kraj (8,52 %).

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Bodové hodnocení řidičů v krajích k 31. 12. 2023

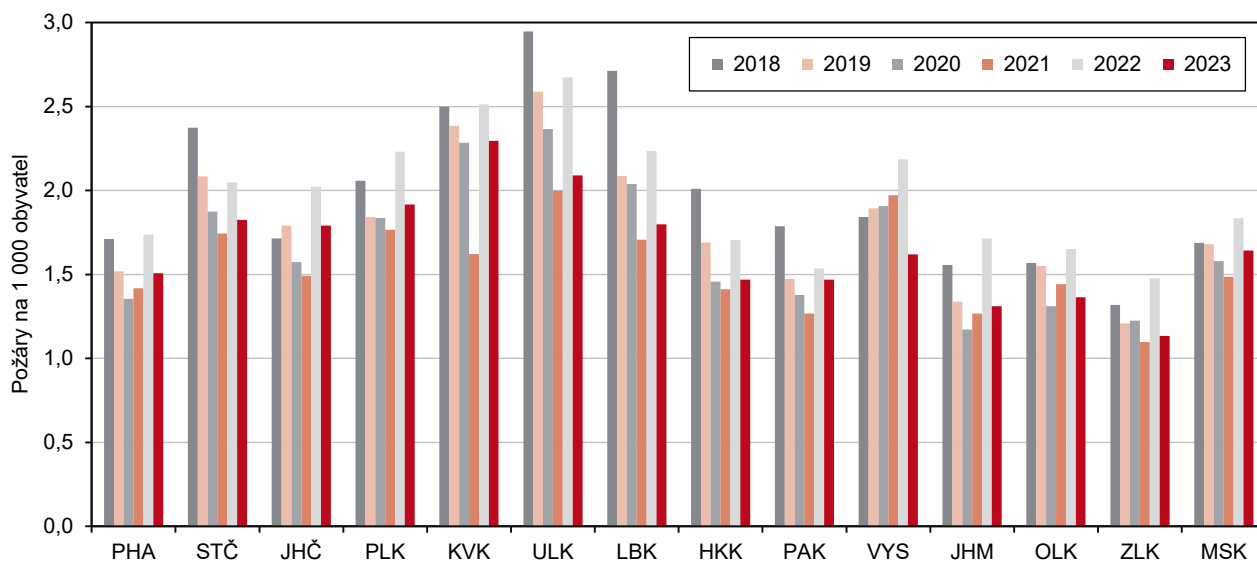

Počet požárů v kraji oproti roku 2022 poklesl, snížení však bylo nejnižší v mezikrajském srovnání.

V roce 2023 vzniklo na území Pardubického kraje 779 požárů a jejich počet se meziročně snížil o 3,6 % (-29). Tento úbytek byl vůbec nejnižší ze všech krajů, v celé ČR činil průměrný meziroční pokles 14,7 %. Celkový počet požárů mezi roky 2019 a 2023 na úrovni ČR klesl (-5,6 %), nárůst byl zaznamenán pouze v pěti krajích včetně Pardubického (+1,4 %).

Graf 2.40 Požáry v krajích

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Nejvíce požárů vzniklo v pardubickém okrese, nejméně událostí bylo evidováno v okrese Svitavy.

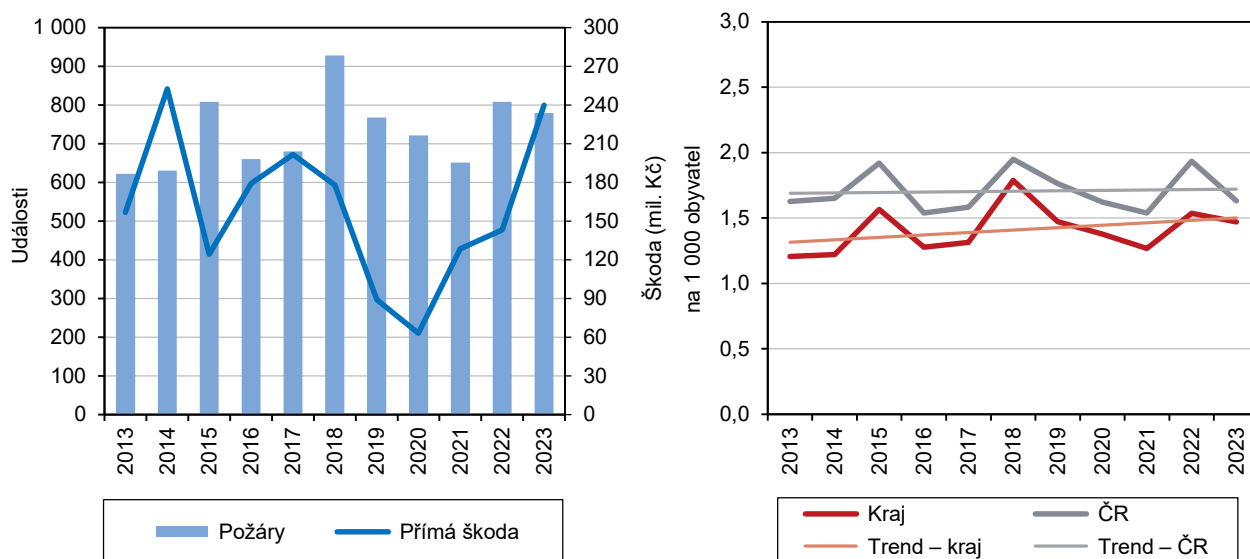
Na území Pardubického kraje v roce 2023 vzniklo nejvíce požárů v okrese Pardubice (261 událostí) a nejméně na Svitavsku (155 událostí). V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo evidováno nejvíce požárů v okrese Chrudim (1,77), naopak nejméně v okrese Ústí nad Orlicí (1,26), průměr na úrovni republiky činil 1,63 požárů na 1 000 obyvatel.

V relativním vyjádření se okres Ústí nad Orlicí umístil na deváté nejnižší pozici mezi okresy ČR.

Mezi 76 okresy ČR (dle počtu požárů v přepočtu na 1 000 obyvatel daného území) se v roce 2023 na první pozici zařadil okres Benešov (2,50), nejvýše zařazený okres z Pardubického kraje okres Chrudim (1,77) obsadil 30. příčku. Nejméně požárů v relativním vyjádření bylo zjištěno v okrese Uherské Hradiště (0,99), okres Ústí nad Orlicí s nejnižší hodnotou mezi okresy Pardubického kraje (1,26) obsadil osmou nejnižší příčku v celorepublikovém srovnání okresů.

Graf 2.41 Požáry v Pardubickém kraji

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Přímá škoda způsobená požáry se v kraji meziročně zvýšila o dvě třetiny, nejvyšší (čtyřnásobný) nárůst byl evidován v okrese Ústí nad Orlicí.

Přímá škoda způsobená požáry dosáhla v roce 2023 v Pardubickém kraji částky 239,7 mil. Kč, byla o dvě třetiny vyšší než v předchozím roce a druhá nejvyšší od roku 2013. Polovina krajského úhrnu byla zjištěna v okrese Ústí nad Orlicí, ve kterém se škoda způsobená požáry meziročně zvýšila čtyřikrát a dosáhla téměř 120 mil. Kč. Nejnižší škoda byla evidována v okrese Chrudim, jen mírně přesáhla 10 mil. Kč.

Obdobně i přímá škoda na požár byla v roce 2023 v regionálním pohledu nejvyšší v okrese Ústí nad Orlicí (679,0 tis. Kč). Mezi 76 okresy České republiky obsadil okres Ústí nad Orlicí 6. nejvyšší pozici, první příčku obsadil okres Beroun (7 999,4 tis. Kč/požár) a na nejnižší pozici se umístil okres Karviná (37,6 tis. Kč/požár).

Počet usmrcených osob v důsledku požárů se snížil.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale i na zdraví lidí. Celkem byla v kraji v roce 2023 v důsledku požáru usmrcena 1 osoba, což je nejnižší počet od roku 2017. Při požárech v kraji v roce 2023 bylo zraněno celkem 64 osob, což je o pětinu více než v předchozím roce. Z okresů Pardubického kraje bylo v roce 2023 nejvíce zraněných osob v důsledku požárů v okrese Pardubice (24 osob) a nejméně v okrese Chrudim (10 osob).

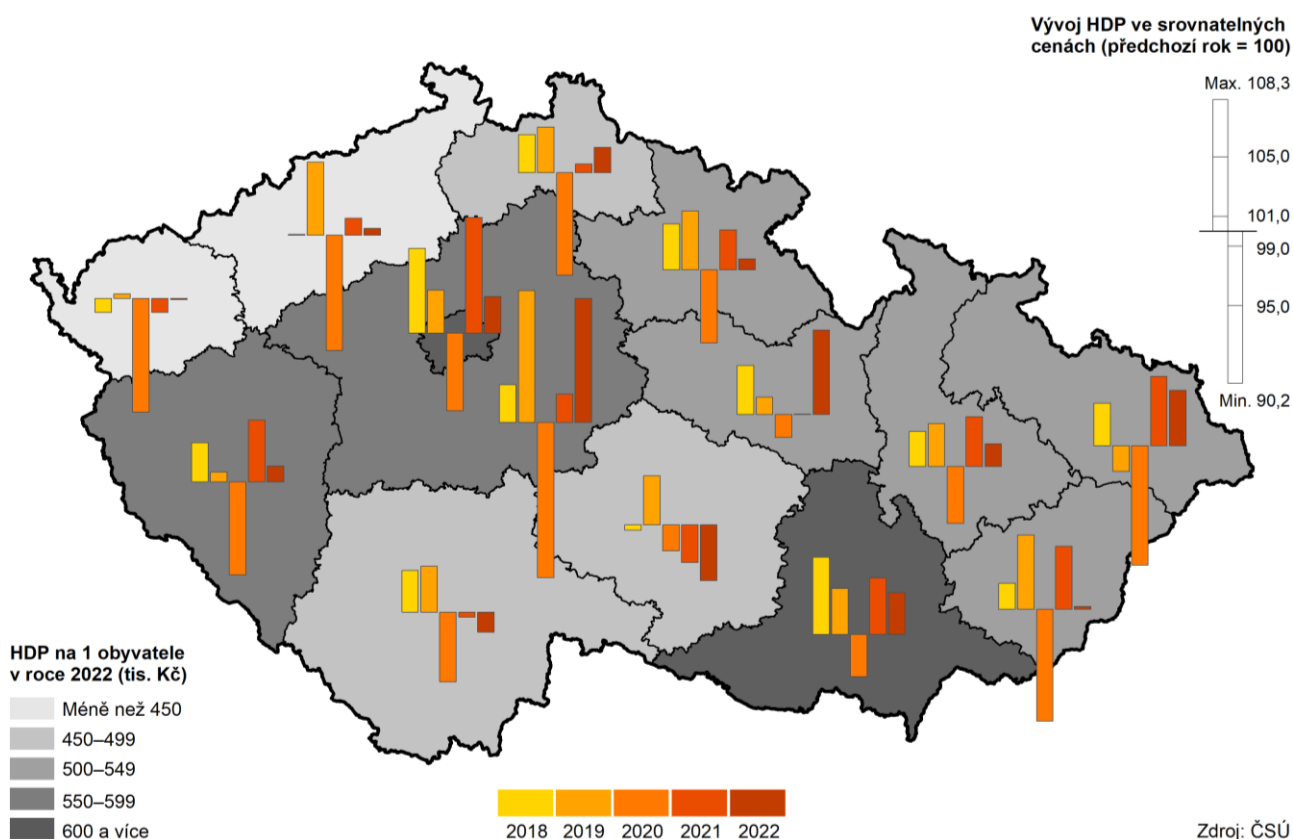
3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Podíl objemu HDP kraje na celé ČR meziročně vzrostl.

Rok 2022 přinesl další oživení ekonomiky spojené s růstem objemu hrubého domácího produktu (HDP) téměř ve všech krajích; v Pardubickém kraji přitom meziročně vzrostl (ve srovnatelných cenách) o 5,3 % (šlo o druhý nejvyšší nárůst mezi kraji). Objem HDP v roce 2022 (data roku 2023 budou k dispozici v lednu 2025) v kraji činil 268,3 mld. Kč, což představuje 4,0 % republikové hodnoty, tj. o 0,1 procentního bodu více než v předchozím roce. Dlouhodobě se podíl HDP kraje na celostátním úhrnu (přes meziroční výkyvy) zvolna snižoval – v období vzniku kraje v roce 2000 činil 4,2 % (v roce 1995 byl přitom ještě 4,4 %), po roce 2005 nepřesáhl hodnotu 4,1 %.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

HDP na obyvatele v kraji je na sedmé příčce mezikrajského žebříčku.

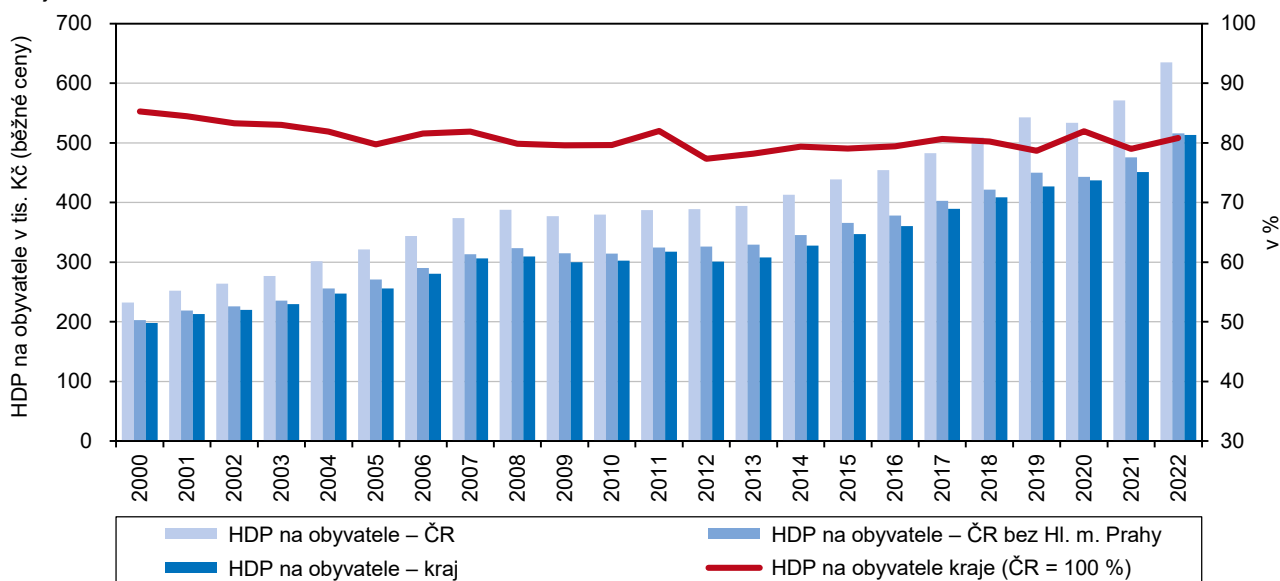
Hodnotou 513,2 tis. Kč HDP na obyvatele kraj v roce 2022 obsadil sedmou nejvyšší pozici v mezikrajském srovnání, což bylo jeho nejvyšší umístění v období od roku 2005. Zaostávání kraje za republikovou hodnotou HDP na obyvatele se dlouhodobě prohlubovalo do roku 2012 (na 77,3 % průměru ČR), následovalo období s tendencí mírného zlepšení završené zřetelnými meziročními výkyvy po roce 2018. HDP na obyvatele v kraji v roce 2022 představoval 80,8 % republikové hodnoty (o 1,9 p. b. více než v roce předchozím), což byla druhá nejvyšší hodnota za posledních deset let. Podíl 99,5 % krajského HDP na obyvatele ve vztahu k republikovému průměru bez Hl. města Prahy byl v roce 2022 dlouhodobě nejvyšší.

HDP na obyvatele v PPS (Standardu kupní síly) dosáhl v roce 2022 v kraji 73,1 % průměru EU (27 států), tj. o 3,4 p. b. méně než v roce 2020, kdy bylo zaznamenáno dlouhodobé maximum. Průměr EU převyšuje z jednotlivých krajů dlouhodobě pouze Hlavní město Praha (v roce 2022 o 107,0 %).

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

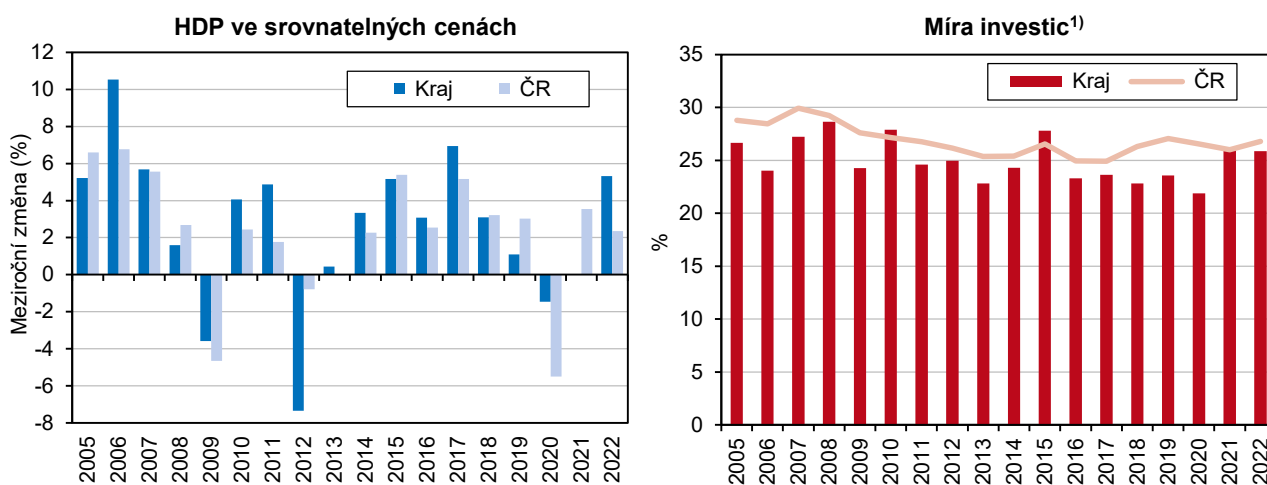
Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele je v kraji šestá nejvyšší v mezikrajském srovnání; míra investic meziročně mírně klesla.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK = ukazatel charakterizující investiční aktivitu v regionu) dosáhla v roce 2022 v kraji hodnoty 69,4 mld. Kč v běžných cenách (o 7,8 mld. více než v roce předchozím). Na celorepublikové THFK se kraj podílel 3,8 %, což představuje 9. nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Z odvětvového pohledu bylo v roce 2022 v kraji nejvíce investováno do průmyslu (28,0 % objemu THFK), obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (23,4 %) a činností v oblasti nemovitostí (22,4 %). Ve srovnání s republikovou strukturou THFK zjišťujeme v kraji v roce 2022 nadprůměrné zastoupení zejména sekce obchod, doprava, ubytování a pohostinství. THFK po přepočtu na obyvatele činil v roce 2022 v kraji 132,7 tis. Kč a jednalo se o šestou nejvyšší hodnotu mezi kraji.

Míra investic (podíl THFK na HDP) měla v dlouhodobém pohledu spíše klesající tendenci. V roce 2022 se v kraji meziročně snížila o 0,2 procentního bodu na 25,9 % (k poklesu došlo též v krajích Ústeckém, Praze a Libereckém). Za posledních sedm let šlo však o druhou nejvyšší hodnotu.

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt a míra investic v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

¹) podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

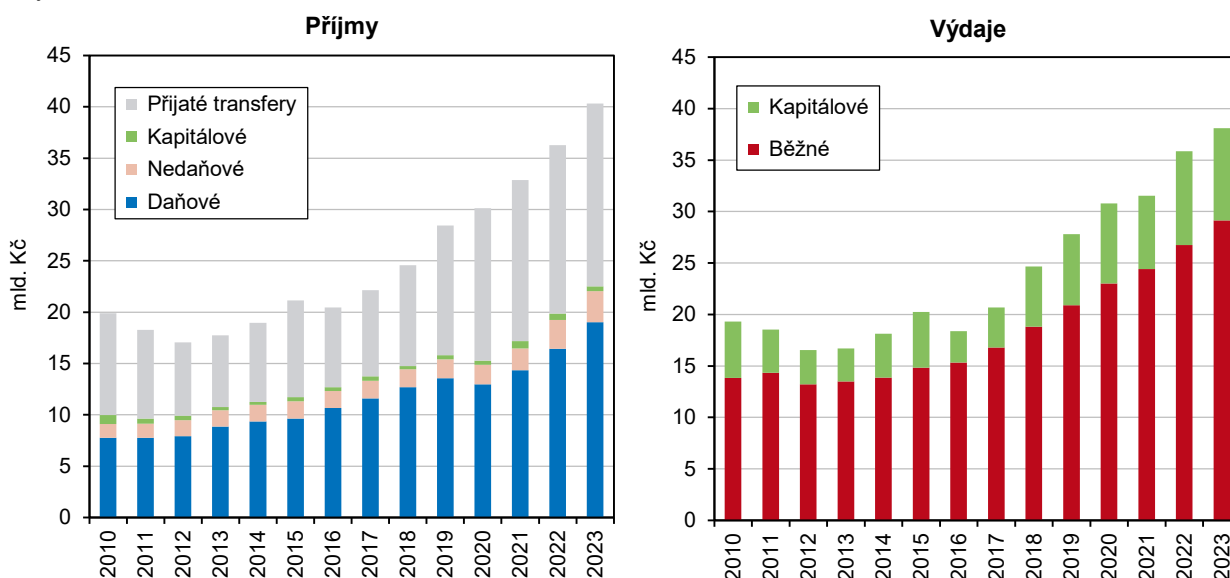
Místní rozpočty

Tempo růstu příjmů místních rozpočtů v kraji roste.

Celkové příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí dosáhly v Pardubickém kraji v roce 2023 částky 40,3 mld. Kč (po konsolidaci). Meziročně vzrostly příjmy v kraji o 11,2 % (při celorepublikovém růstu o 13,2 %), tedy větší měrou než v roce 2022 (+10,4 %) i 2021 (+9,1 %). Objem daňových příjmů se v roce 2023 zvýšil ve všech krajích, v Pardubickém o 15,8 %, což bylo čtvrté nejvyšší procentuální navýšení v mezikrajském srovnání. Daňové příjmy tak v roce 2023 tvořily 47,2 % všech příjmů místních rozpočtů v kraji a byly tak nejobemnější složkou celkový příjmů. Se 44,2 % následovaly transfery, jejichž objem meziročně vzrostl o 8,6 %. Nedaňové příjmy tvořily 7,4 % všech příjmů místních rozpočtů v kraji v roce 2023 a oproti předchozímu roku se jejich objem zvýšil o 6,8 %. Kapitálové příjmy zaznamenaly (stejně jako v roce 2022) meziroční pokles, a to o 22,0 % a jejich podíl na všech příjmech klesl na 1,2 %.

Graf 3.3 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Pardubickém kraji (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí

Výdaje místních rozpočtů rostly v kraji v roce 2023 pomaleji než příjmy.

Výdaje místních rozpočtů vzrostly v kraji v roce 2023 meziročně o 6,3 % (při celorepublikovém růstu o 8,3 %) a dosáhly 38,1 mld. Kč. Přibližně 76 % celkových výdajů v kraji tvoří běžné výdaje (hodnota pod průměrem ČR); největší část z nich připadá na transfery příspěvkovým organizacím. Zatímco běžné výdaje vzrostly v kraji v roce 2023 meziročně o 8,9 %, kapitálové výdaje, jejichž rozhodující složku tvoří investiční nákupy, byly oproti předchozímu roku nižší o 1,4 %. Z hlediska odvětvového členění připadal v kraji v roce 2022 (poslední dostupný údaj) největší podíl běžných výdajů na vzdělávání (43,0 %), všeobecnou veřejnou správu (17,2 %) a dopravu (11,8 %). Mezi kapitálovými výdaji měla největší zastoupení doprava (32,2 %), bydlení a komunální služby (14,4 %) a kultura, tělovýchova a zájmová činnost (13,0 %).

Příjmy místních rozpočtů byly v kraji v roce 2023 vyšší oproti výdajům o 2,2 mld. Kč.

Po období let 2012 až 2017, kdy příjmy místních rozpočtů v kraji v úhrnu převažovaly nad výdaji o půl až dvě miliardy Kč, se v roce 2018 saldo téměř vyrovnalo; v roce 2019 pak bylo zaznamenáno kladné saldo ve výši 632 mil. Kč, přičemž o rok později se pandemie odrazila v záporném saldu 671 mil. Kč. Díky rychlejšímu nárůstu příjmů než výdajů v roce 2021 činilo kladné saldo v kraji 1 308 mil. Kč, v roce 2022 pak příjmy nad výdaji převažovaly o 407 mil. Kč. Rok 2023 přinesl na krajské i celorepublikové úrovni dlouhodobě nejvyšší kladné saldo příjmů a výdajů veřejného rozpočtu – v kraji ve výši 2,2 mld. Kč. Vyšší příjmy než výdaje místních rozpočtů přitom zaznamenaly všechny kraje.

Věda, IT

Výzkumem a vývojem se v kraji v roce 2022 zabývalo 177 pracovišť, přičemž oproti celé ČR byla v kraji nadprůměrně zastoupena pracoviště, která se zabývala oblastí technických věd a zemědělských věd.

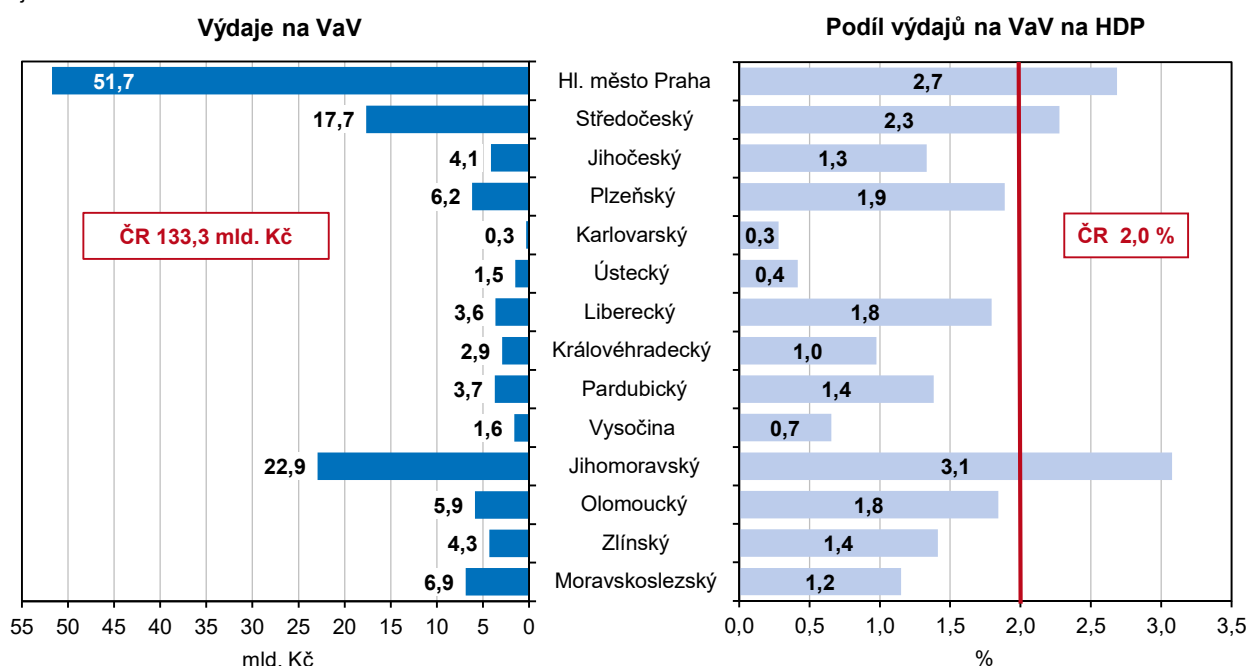
Počet pracovišť, která se zabývají výzkumem a vývojem (VaV) i přes menší meziroční výkyvy stále roste. V roce 2022 fungovalo na území České republiky 3 457 těchto pracovišť, z toho 5,1 % jich působilo v Pardubickém kraji. Ve srovnání s rokem 2021 se počet pracovišť zabývajících se výzkumem a vývojem zvýšil, celostátně z 3 366 pracovišť na 3 457, v kraji pak ze 160 pracovišť na 177. Většina z pracovišť VaV v kraji působila v roce 2022 v podnikatelském sektoru (166 ze 177). Na vysokoškolský sektor připadalo osm pracovišť a na vládní sektor tři pracoviště. Zastoupení pracovišť podnikatelského sektoru v kraji (93,8 %) převyšovalo republikový průměr (84,3 %) a bylo po Kraji Vysočina (95,0 %) druhé nejvyšší v mezikrajském srovnání. Z hlediska klasifikace pracovišť podle vědních oblastí měl kraj nadprůměrné zastoupení pracovišť v oblasti technických věd (71,2 %, tj. o 10,7 procentního bodu více než v ČR) a zemědělských věd (9,0 %, tj. o 3,3 procentního bodu více než v ČR).

Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji se v kraji v posledních letech příliš neměnil, v roce 2022 se v kraji zabývalo těmito činnostmi 2 665 osob.

Výzkumem a vývojem se v Pardubickém kraji v roce 2022 zabývalo 2 665 osob (přepočteno na plnou roční pracovní dobu věnovanou činností ve výzkumu a vývoji), tj. 3,1 % z celorepublikového počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji. V posledních letech se v kraji počet pracovníků ve výzkumu a vývoji příliš neměnil. V roce 2020 se výzkumem a vývojem v kraji zabývalo 2 677 osob, o rok později 2 676 osob. V komparaci se stavem z roku 2013 pak vzrostl počet těchto pracovníků v Pardubickém kraji o 4,0 %, což znamenalo nejnižší nárůst mezi všemi 14 kraji (při průměrném celostátním růstu o 39,0 %). Přibližně čtvrtinu ze všech pracovníků ve výzkumu a vývoji tvořily v roce 2022 ženy, ty byly v kraji zastoupeny 23,8 % a celostátně 28,7 %.

Graf 3.4 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na výzkum a vývoj v roce 2022 dosáhly v kraji částky 3,7 miliardy Kč a byly nejvyšší v dostupné časové řadě od roku 2005.

Na výzkum a vývoj bylo v Pardubickém kraji v roce 2022 vynaloženo 3,7 miliardy Kč, tj. o 3,4 % více než v roce 2021. Celorepublikové výdaje na výzkum a vývoj dosáhly v roce 2022 částky 133,3 miliardy Kč a byly stejně jako v případě krajských výdajů nejvyšší v dostupné časové řadě od roku 2005. Krajské výdaje se na celostátních výdajích podílely pouze 2,8 %. Hlavním centrem českého výzkumu a vývoje zůstává nadále Praha, ve které bylo v roce 2022 realizováno 38,8 % ze všech výdajů na výzkum a vývoj v ČR (konkrétně šlo o částku 51,7 mld. Kč). S velkým odstupem

za ní následoval Jihomoravský kraj a Středočeský kraj (17,2 %, respektive 13,2 %). Pardubickému kraji patřila v tomto žebříčku stejně jako v předchozím roce devátá pozice. Při přepočtu na regionální hrubý domácí produkt dosáhl nejvyšší hodnoty Jihomoravský kraj (3,1 %), následovala Praha (2,7 %) a Středočeský kraj (2,3 %). V Pardubickém kraji tvořily celkové výdaje na výzkum a vývoj 1,4 % regionálního hrubého domácího produktu vytvořeného v kraji.

Graf 3.5 Pracoviště VaV podle vědních oblastí v Pardubickém kraji a ČR v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

V oblasti ICT působilo v Pardubickém kraji v roce 2021 celkem 8,9 tisíc odborníků, z toho přibližně dvě pětiny tvořili ICT specialisté.

V oblasti ICT bylo v Pardubickém kraji v roce 2021 (pro zvýšení spolehlivosti dat z výběrového šetření počítáno jako tříletý průměr z let 2020, 2021 a 2022) zaměstnáno 8,9 tisíc odborníků (fyzických osob), z toho 42,8 % tvořili ICT specialisté (včetně manažerů a inženýrů), zbývající část pak ICT technici (57,2 %). Také ve většině ostatních krajů tvořili ICT specialisté menšinu (většinové zastoupení měli pouze v pěti krajích). Zatímco největší převahu ICT specialistů evidujeme v Hlavním městě Praze, kde byli na všech zaměstnancích v oblasti ICT zastoupeni 68,6 %, největší převahu ICT techniků (vč. mechaniků a opravářů v ICT) registrujeme v Karlovarském kraji (74,0 %).

Vybavenost počítačem chyběla v roce 2022 přibližně jedné pětině domácností v kraji, přičemž podle typu domácnosti šlo zejména o domácnosti seniorů.

Podíl domácností vybavených počítačem se v posledních letech stále mírně zvyšuje, celorepublikový průměr je od roku 2015 vyšší než v Pardubickém kraji. V roce 2022 mělo počítač 78,4 % domácností v Pardubickém kraji (tj. tříletý průměr z let 2021, 2022 a 2023), což znamenalo pátou nejnižší hodnotu v mezikrajském žebříčku (při celostátním průměru 80,7 %). Zatímco nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem má dlouhodobě Praha (87,5 % v roce 2022), nejnižší podíl náležel v posledních deseti letech každoročně Ústeckému kraji (72,0 % v roce 2022). Vybavenost počítačem dlouhodobě chybí zejména domácnostem seniorů (tj. domácnostem osob ve věku 65 let a více). V roce 2022 mělo v kraji počítač pouze 41,7 % domácností seniorů, což znamenalo hodnotu uprostřed mezikrajského žebříčku a zároveň hodnotu pod celostátním průměrem (45,6 %).

Připojení k internetu vlastnily v roce 2022 více než čtyři pětiny domácností v kraji.

Rychlejším tempem než podíl domácností vybavených počítačem se v posledních letech zvyšuje podíl domácností s připojením na internet. V roce 2022 dosáhl tento podíl v celorepublikovém průměru 85,3 %, přičemž nejvyšší byl v Praze (88,8 %) a nejnižší v Olomouckém kraji (80,5 %). V Pardubickém kraji je tento podíl v posledních osmi letech pod celostátním průměrem, v roce 2022 mělo připojení k internetu 82,5 % domácností v kraji, což znamenalo stejně jako v předchozích dvou letech třetí nejnižší hodnotu v mezikrajském žebříčku.

Podíl osob využívajících internet se každoročně mírně zvyšuje.

Z obyvatelstva České republiky ve věku 16 a více let využívalo internet v roce 2022 celkem 84,4 % obyvatel této věkové kategorie. Tato hodnota se každoročně mírně zvyšuje. Poslední meziroční nárůst na území ČR činil 1,5 procentního bodu, v Pardubickém kraji potom 1,2 procentního bodu. V roce 2022 tak patřilo mezi uživatele internetu v Pardubickém kraji 82,7 % osob starších 16 let, což znamenalo

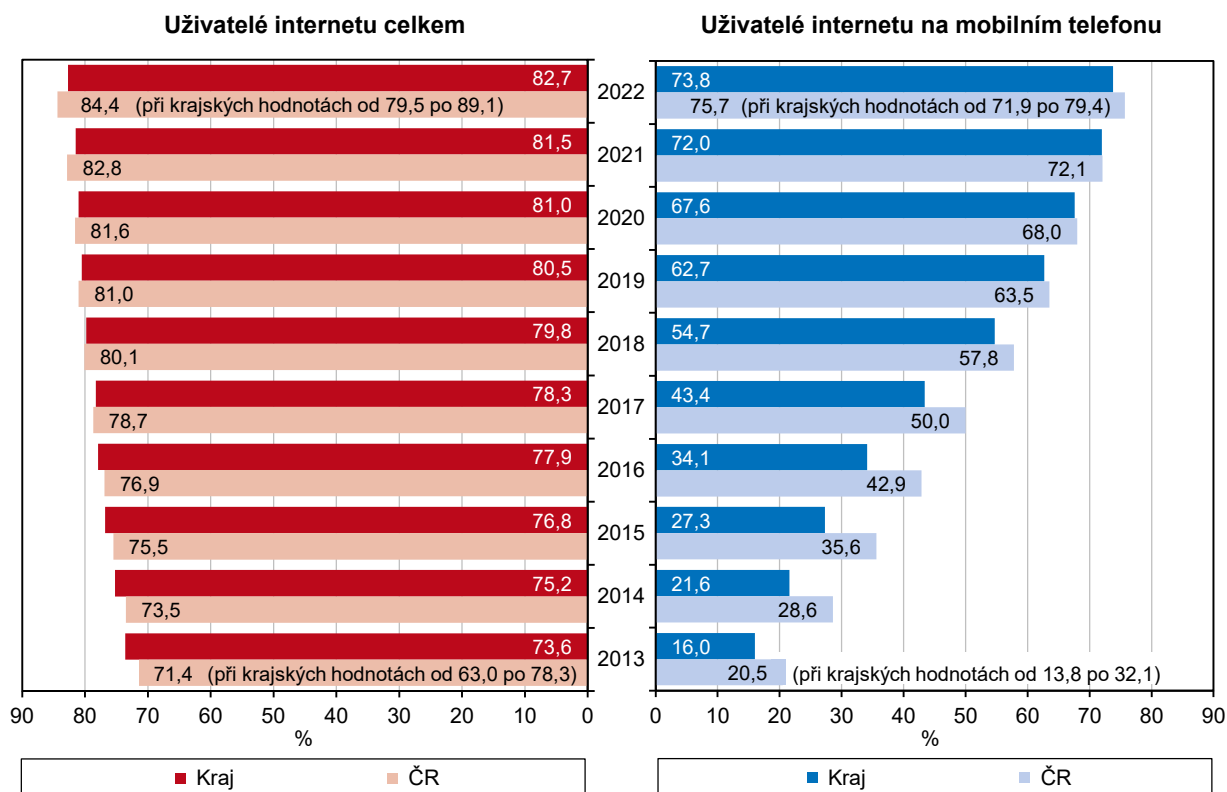
čtvrtou nejnižší hodnotu v mezikrajském srovnání (při minimu 79,5 % v Libereckém kraji a maximu 89,1 % v Hlavním městě Praze). V posledních letech přibývá uživatelů internetu zejména mezi důchodci (vč. invalidních). V kraji se meziročně zvýšil podíl důchodců, kteří používají internet, téměř o čtyři procentní body (na 48,4 %), celostátně pak o 1,2 procentního bodu (na 49,3 %).

Podíl uživatelů internetu na mobilním telefonu po značném nárůstu v předchozích letech nadále roste.

Po značném nárůstu v předchozích letech nadále roste podíl osob, které používají internet na mobilním telefonu. Ve srovnání s rokem 2021 se podíl osob využívajících internet na mobilním telefonu v ČR zvýšil o 3,6 procentního bodu na 75,7 % v roce 2022. V Pardubickém kraji došlo v tomto období k nárůstu o 1,8 p. b. na 73,8 %. V mezikrajském žebříčku stačila hodnota 73,8 % na pátou nejnižší pozici, přičemž nejnižší hodnota v roce 2022 náležela Libereckému kraji (71,9 %) a nejvyšší hodnota Praze (79,4 %).

Graf 3.6 Uživatelé internetu ve věku 16 a více let v Pardubickém kraji a ČR¹⁾

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

¹⁾ podíl z počtu obyvatel kraje ve věku 16 a více let; počítáno jako tříleté klouzavé průměry

Mezi uživatele internetového bankovníctví patřily v kraji více než dvě třetiny osob ve věku 16 a více let.

V roce 2022 využívalo internetové bankovníctví v České republice 70,3 % osob starších 16 let, tj. o 3,1 procentního bodu více, než v předchozím roce (při krajském růstu o 0,5 procentního bodu). Mezi uživatele internetového bankovníctví v Pardubickém kraji patřilo 69,3 % osob ve věku 16 a více let, což znamenalo sedmý nejvyšší podíl mezi kraji. Zatímco nejvyšší podíl evidujeme v Hlavním městě Praze (76,9 %), nejnižší náležel Ústeckému kraji (66,2 %).

Tři pětiny obyvatel kraje ve věku 16 a více let patřily mezi uživatele sociálních sítí.

Zatímco v roce 2014 měl Pardubický kraj nejnižší podíl uživatelů sociálních sítí mezi všemi 14 kraji ČR (připomínáme, že se jedná o tříletý průměr z let 2013, 2014 a 2015), v posledních letech měl kraj již poměrně vysoký podíl uživatelů sociálních sítí. V roce 2022 patřilo mezi uživatele sociálních sítí 60,0 % obyvatel Pardubického kraje ve věku 16 a více let, což znamenalo pátý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání a zároveň hodnotu, která o 1,2 procentního bodu převyšovala celostátní průměr. Nejvyšší hodnotou v mezikrajském žebříčku se prezentoval Moravskoslezský kraj (63,9 %), nejnižší hodnotou pak Královéhradecký kraj (51,6 %).

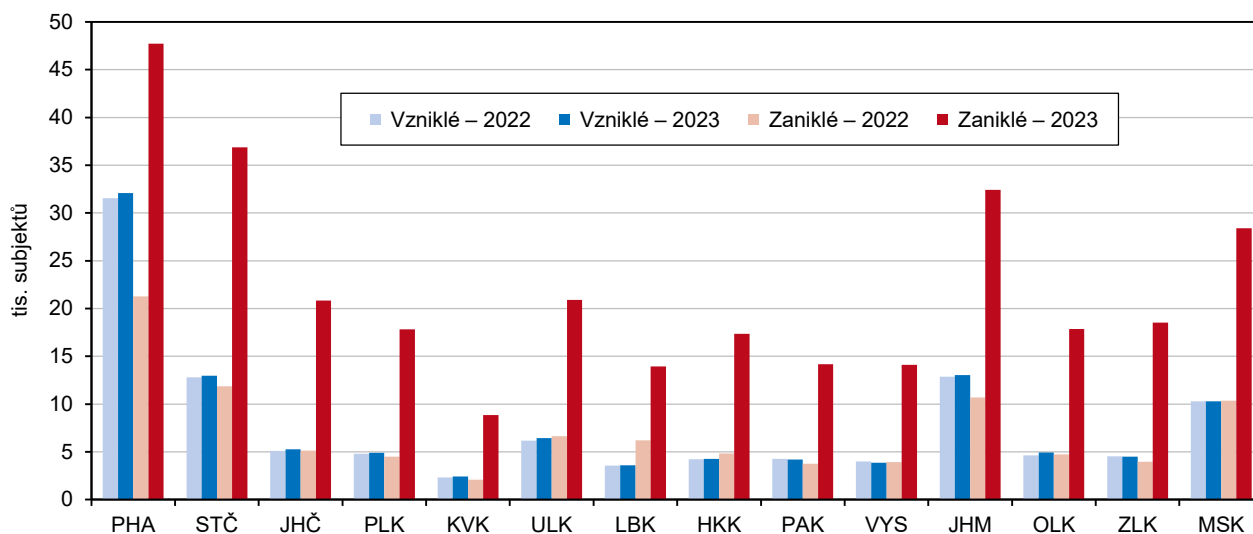
Ekonomické subjekty

Výrazný úbytek počtu ekonomických subjektů v roce 2023 ve vazbě na zřizované datové schránky se projevil zejména v kategorii živnostníků.

Ke konci roku 2023 bylo v registru ekonomických subjektů (RES) zaevidováno 115 106 subjektů se sídlem v Pardubickém kraji, tedy ve srovnání s koncem roku 2022 o 10 140 (tj. o 8,1 %) méně. Úbytek počtu subjektů (zejména v kategorii živnostníků – o 12 066) do značné míry souvisí s rušením živností ve vazbě na zřizované datové schránky. V kategorii právnických osob naopak zaznamenáváme dlouhodobě rostoucí počet subjektů (v roce 2023 se navýšil o 453, a to zejména díky společnostem s ručením omezeným). Celorepublikově se počet subjektů meziročně snížil o 6,6 %, nejmenší měrou v Praze (o 2,2 %), relativně nejvíce pak ve Zlínském kraji (o 9,8 %).

Graf 3.7 Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty v krajích

Zdroj: ČSÚ

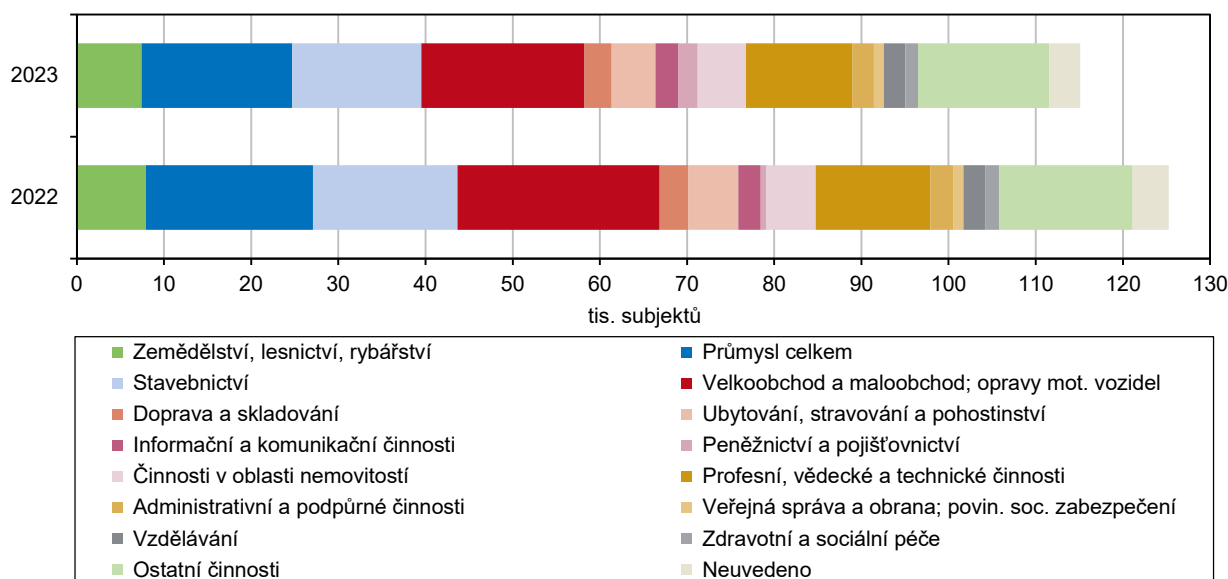

Největší měrou ubylo subjektů zabývajících se obchodem.

Z hlediska ekonomického zaměření klesl oproti konci roku 2022 největší měrou počet subjektů v odvětví velkoobchodu, maloobchodu a oprav motorových vozidel (o 19,2 %) a v kategorii ubytování, stravování a pohostinství (o 12,6 %). Zřetelný úbytek počtu subjektů nastal také v průmyslu (o 10,0 %) a stavebnictví (o 10,6 %).

Graf 3.8 Ekonomické subjekty se sídlem v Pardubickém kraji podle převažující ekonomické činnosti (k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

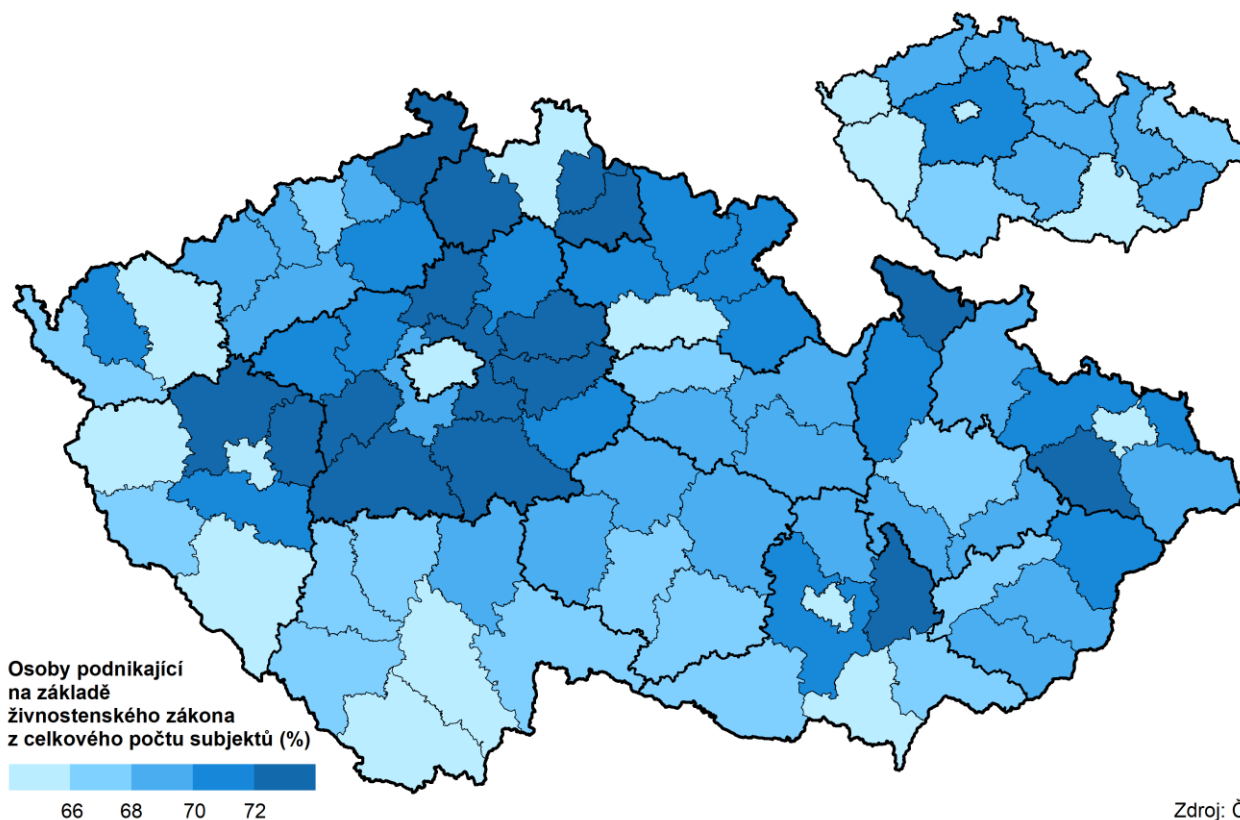
Největší meziroční pokles se týkal subjektů s neuvedeným počtem zaměstnanců.

Největší početní úbytek subjektů se týkal těch, u kterých nebyl evidován počet zaměstnanců (o 11 047, tj. o 16,3 %). Snížil se také počet mikropodniků, tedy subjektů s 1 až 9 zaměstnanci (o 200, tj. o 2,3 %) a velkých podniků s 250 a více zaměstnanci (o 3, tedy o 3,2 %). Přírůstek oproti konci roku 2022 byl naopak zaznamenán v případě subjektů bez zaměstnanců, malých a středních podniků.

Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou meziročně vzrostl.

Podíl 69,6 tis. subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou (vykazují aktivitu podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů) na celkovém počtu subjektů v RES v kraji činí 60,5 %, což je pátá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Oproti konci roku 2022 se počet subjektů se zjištěnou aktivitou v kraji zvýšil o 1 584, tj. o 2,3 % (přírůstek se týkal všech krajů, nejvyšší byl v Hlavním městě Praze (+3,3 %) a Středočeském kraji (+3,1 %), nejnižší v Kraji Vysočina (+1,0 %)). Z hlediska právní formy byl meziroční přírůstek počtu subjektů se zjištěnou aktivitou v kraji zaznamenán v kategorii fyzických osob (o 1,8 %) i právnických osob (o 4,0 %).

Podíl živnostníků v okresech a krajích k 31. 12. 2023 (ekonomické subjekty se sídlem na daném území)

Živnostníků ubylo nejvíce v okrese Ústí nad Orlicí.

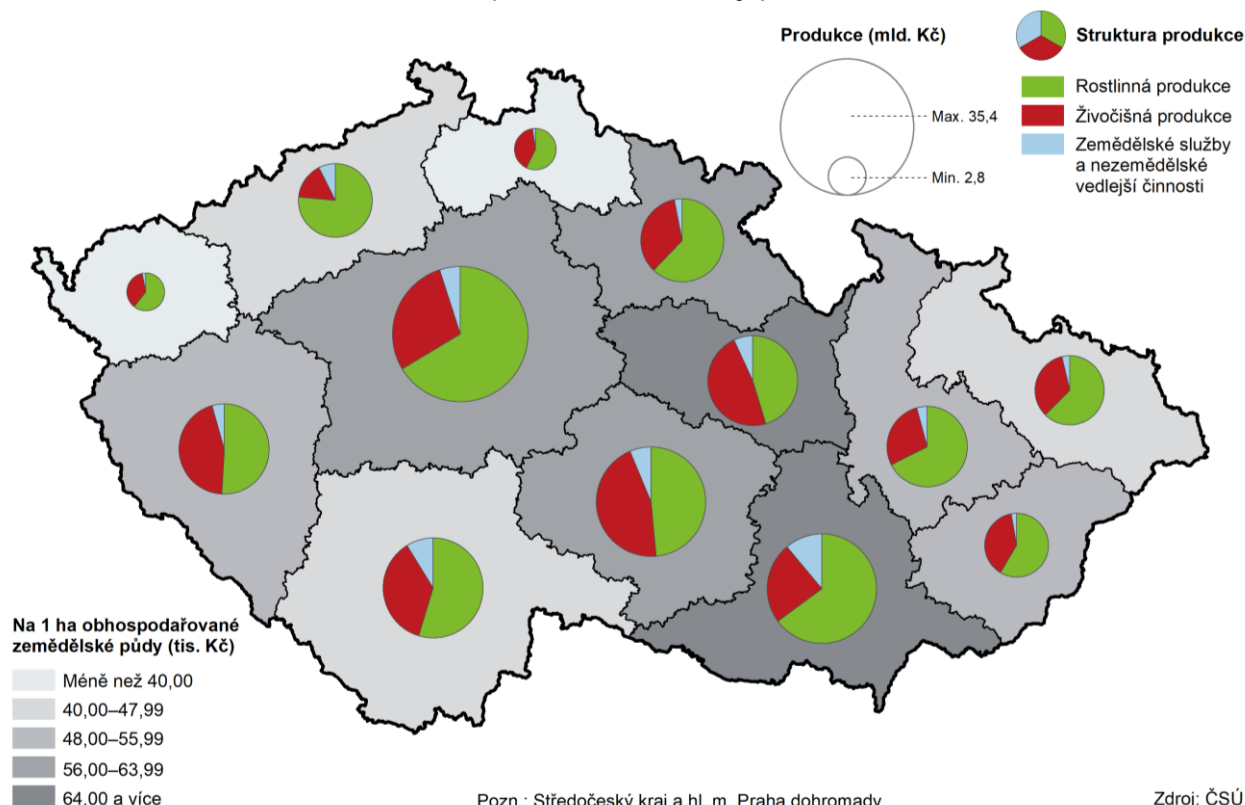
Nejvyšší počet ekonomických subjektů v rámci kraje dlouhodobě sídlí v okrese Pardubice (37,2 % krajského úhrnu ke konci roku 2023 zároveň představuje nejvyšší podíl za posledních deset let). Oproti konci roku 2022 se na Pardubicku snížil počet ekonomických subjektů o 3 123 – v absolutní hodnotě nejvíce mezi okresy kraje, v relativním vyjádření se však jednalo o nejnižší meziroční pokles (o 6,8 %). Největší procentuální pokles celkového počtu ekonomických subjektů (o 9,7 %) přitom nastal v okrese Ústí nad Orlicí. V kategorii živnostníků došlo na Orlickoústecku k poklesu o 14,9 % (rovněž nejvíce mezi okresy v kraji) při celokrajském poklesu o 13,3 %. Živnostníci se na všech subjektech v kraji ke konci roku 2023 podíleli největší měrou v okrese Svitavy (téměř 70 %), nejméně (dvěma třetinami) na Pardubicku.

Zemědělství

Objem zemědělské produkce každoročně roste. Produkce zemědělského odvětví byla v roce 2022 nejvyšší v historii kraje.

Objem zemědělské produkce (vyjádřený v běžných cenách) v Pardubickém kraji rostl po celé sledované období. Na základě předběžných výsledků v roce 2022 vzrostl meziročně o 16,9 % na 15,6 mld. Kč a byl šestý nejvyšší v mezikrajském srovnání. Proti roku 2018 se zvýšil o 34,2 %. V přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činil objem zemědělské produkce v roce 2022 v kraji 67,6 tis. Kč a mezi kraji se jednalo o nejvyšší hodnotu. Nejvyšší objem v celkové hodnotě představuje živočišná produkce, která v kraji dosáhla 7,5 mld. Kč a meziročně vzrostla o 21,3 %. Menší nárůst proti předchozímu roku (o 12,7 %) zaznamenala rostlinná produkce o objemu 7,1 mld. Kč.

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2022 (semidefinitivní údaje)

Živočišná výroba tvoří nejvyšší podíl na produkci zemědělského odvětví kraje od roku 2013.

V produkci zemědělského odvětví Pardubického kraje od roku 2013 převažuje živočišná výroba. V roce 2022 podle semidefinitivních výsledků tvořila produkci zemědělského odvětví kraje ze 47,8 % živočišná výroba, ze 45,3 % rostlinná výroba a z 6,9 % produkce zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností.

Ve všech krajích Česka převažovala rostlinná výroba s výjimkou krajů Pardubického a Vysočina.

Ve všech krajích Česka převažovala v roce 2013 rostlinná produkce nad živočišnou. Výjimkou byl jen Pardubický kraj, ve kterém získala převahu živočišná výroba díky chovu drůbeže a produkci vajec. V letech 2017 až 2019 se k Pardubickému kraji připojily s mírnou převahou živočišné výroby nad rostlinnou výrobou ještě Plzeňský kraj a Kraj Vysočina. V roce 2022 tvořila nejvyšší díl produkce zemědělského odvětví živočišná výroba v krajích Pardubickém (47,8 %) a Vysočina (45,1 %).

Produkce zemědělského odvětví v přepočtu na hektar je v kraji dlouhodobě nejvyšší.

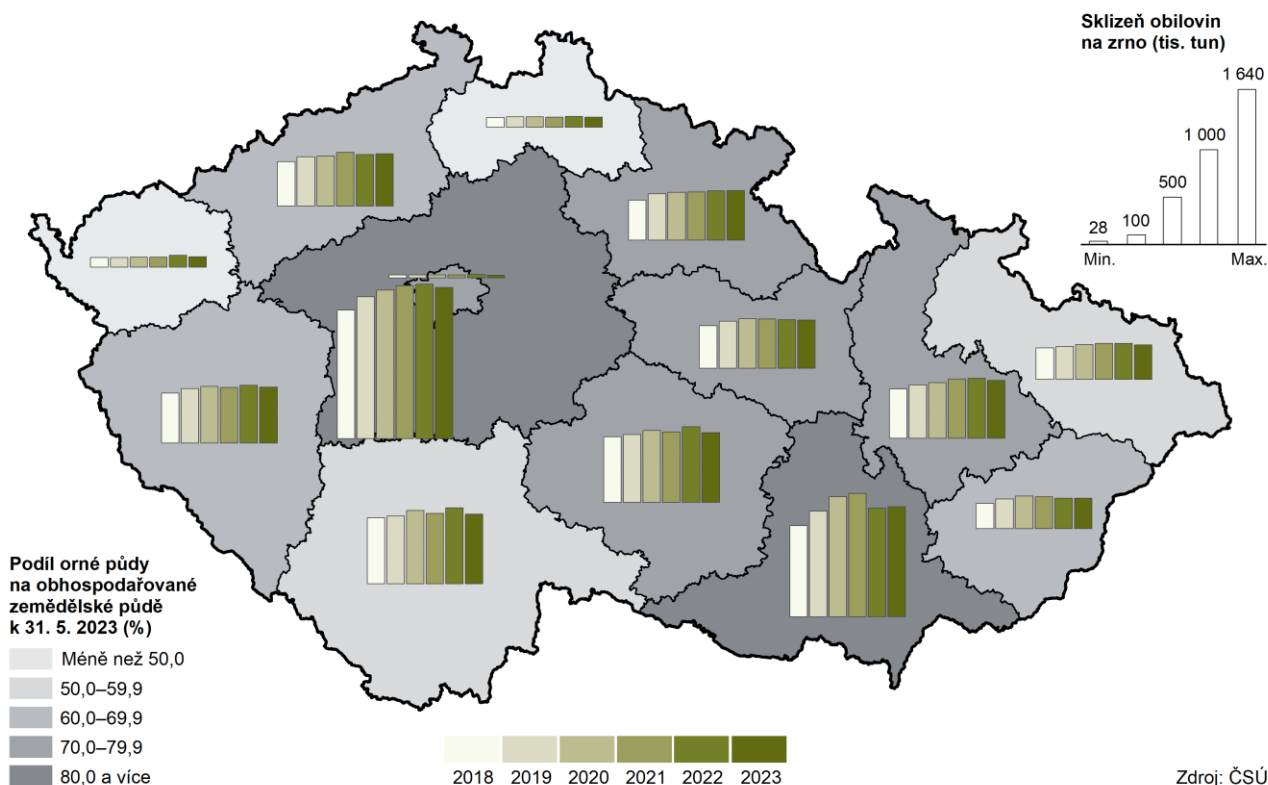
V přepočtu produkce zemědělského odvětví na 1 hektar obhospodařované půdy se již od roku 2012 na nejvyšší pozici v mezikrajském srovnání umísťuje díky rozvinutému drůbežářství Pardubický kraj, s výjimkou roku 2021, ve kterém se nejvýše umístil kraj Jihomoravský. V roce 2022 první pozici obsadil kraj Pardubický (67,6 tis. Kč/ha v b. c. v roce 2022), za kterým následovaly kraje Jihomoravský (64,6 tis. Kč) a Kraj Vysočina (63,6 tis. Kč).

Skližeň obilovin byla nižší než v předchozím roce.

V roce 2023 bylo v kraji sklizeno 511,5 tis. tun obilovin, o 1,2 % méně než v roce 2022. Objem sklizně obilovin byl čtvrtý nejnižší od roku 2013. Na republikové sklizni se kraj v roce 2023 podílel 6,4 %. Hektarový výnos obilovin celkem se zvýšil na 6,01 t/ha, byl mírně pod republikovým průměrem (6,07 t/ha) a byl pátý nejvyšší v uplynulých deseti letech.

Skližeň obilovin v krajích v letech 2018 až 2023

Osevní plocha pšenice se snížila, díky vyššímu hektarovému výnosu však sklizeň vzrostla.

Osevní plochy pšenice se v Pardubickém kraji v uplynulých deseti letech pohybovaly od nejvyšších hodnot v roce 2019 – 54,2 tis. hektarů – po nejmenší plochu v roce 2021, a to 50,5 tis. hektarů. Osevní plocha pšenice se v kraji v roce 2023 meziročně snížila o 1,2 % a byla pátá nejnižší od roku 2013. V roce 2023 bylo pšenicí v kraji oseto téměř 53 tis. hektarů, z toho 95 % tvořila pšenice setá ozimá. Díky vyššímu hektarovému výnosu meziročně vzrostla i sklizeň pšenice na 339,3 tis. tun, což byl zároveň čtvrtý nejvyšší objem od roku 2013.

Poklesly objemy sklizní ječmene, tritikale i kukuřice na zrno.

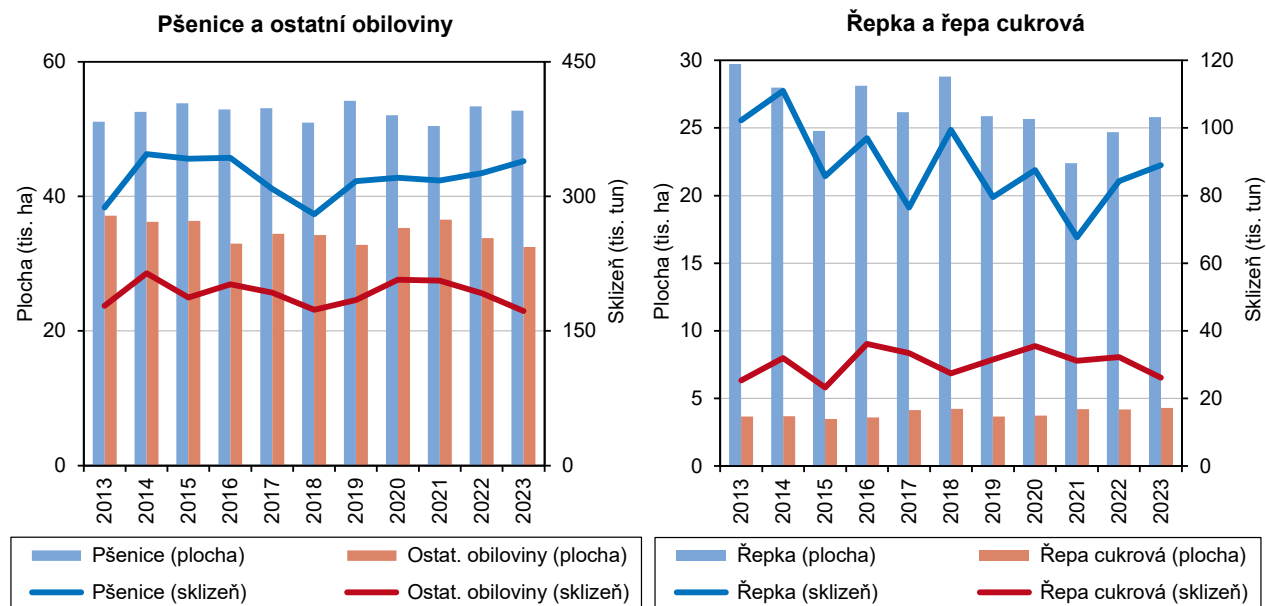
Meziročně se v kraji snížily osevní plochy ječmene (-2,6 %), poklesl hektarový výnos (-6,9 %) i celková sklizeň (-9,3 %). Pátý nejvyšší podíl na republikovém úhrnu sklizně tvořila v kraji pěstovaná plodina tritikale (19,8 tis. tun) a kukuřice na zrno (27,4 tis. tun), přestože i u těchto plodin byl zaznamenán meziroční pokles sklizně.

Rozšířily se plochy pro pěstování luskovin i řepky.

Rozšíření osevních ploch téměř o jednu třetinu proti předchozímu období jsme zaznamenali u luskovin a bílkovinných plodin na zrno, pokles hektarového výnosu však způsobil jen mírný nárůst sklizně (+3,8 %). Po loňské rekordní úrodě řepy cukrové její sklizeň v roce 2023 poklesla o 2,9 %, přesto byla za deset let druhá nejvyšší. Na větší rozloze byla v kraji pěstována řepka (o 4,5 %, celkem 25,8 ha v roce 2023) a spolu s vyšším hektarovým výnosem meziročně vzrostla i sklizeň řepky (na 89,0 tis. tun).

Graf 3.9 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných plodin v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

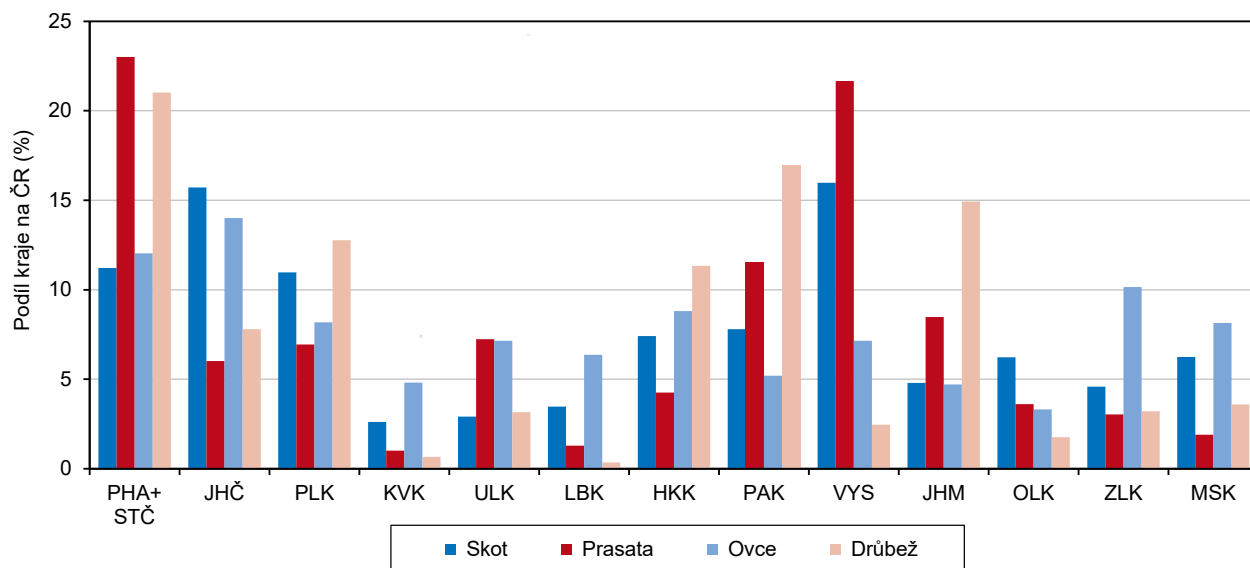

Stavy skotu v kraji se postupně snižují.

Stavy hospodářských zvířat v roce 2023 meziročně poklesly téměř u většiny chovaných druhů zvířat v Pardubickém kraji. Chovy skotu byly největší na začátku uplynulého desetiletého období s maximem 115,6 tis. kusů zvířat v roce 2015 a minimem 106,9 tis. kusů zvířat v roce 2023. Pokles v chovech skotu v kraji se projevil i v zastoupení na republikovém úhrnu, které v roce 2013 činilo 7,7 % a v roce 2023 již pouze 7,0 %.

Graf 3.10 Hospodářská zvířata v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Stavy prasat se po prudkém poklesu v roce 2022 mírně zvýšily.

Chovy prasat se v kraji od roku 2013 postupně rozšiřovaly s přechodným snížením v letech 2019 a 2022. Maximální stav byl dosažen v roce 2021, a to 167,7 tis. kusů zvířat a minimum na začátku sledovaného období – 138,8 tis. kusů zvířat. V roce 2023 bylo v kraji chováno 157,0 tis. kusů prasat, co bylo 9,4 % úhrnu Česka. Ještě vyšší podíl v celostátních chovech tvořily prasnice, a to 9,9 %, které zároveň tvořily stejně jako prasata čtvrté nejvyšší stavy v mezikrajském srovnání.

Chovy drůbeže byly třetí nejvyšší, stavy nosnic nejvyšší v mezikrajském srovnání.

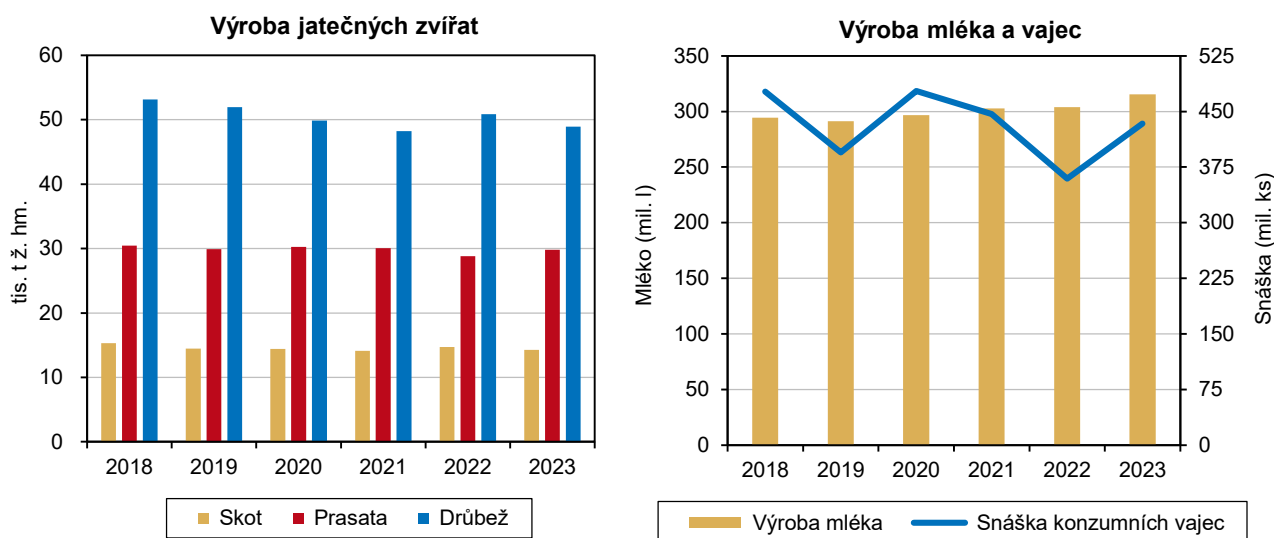
V chovech drůbeže od roku 2014 byl zaznamenán prudký nárůst s maximem v roce 2017 (4,877 mil. kusů zvířat), v letech následujících se stavy snižovaly s minimem v roce 2020 (3,659 mil. kusů zvířat). Druhé maximum bylo dosaženo v roce 2021 (4,605 mil. kusů zvířat), dále se stavy snižovaly na 3,718 mil. kusů drůbeže v roce 2023, kdy byly zároveň druhé nejvyšší v mezikrajském srovnání. Nejvyšší podíl krajských chovů drůbeže na republikovém úhrnu byl evidován v roce 2017 a tvořil 18,3 %, v roce 2023 to bylo 14,0 %. Již třetím rokem se v Pardubickém kraji chovají nejvyšší počty nosnic ze všech krajů Česka, v roce 2023 bylo v kraji chováno 1,322 mil. kusů zvířat.

V kraji byla vyprodukována třetina republikové produkce vajec.

I přes pokles stavu nosnic na území kraje vzrostla oproti předchozímu roku snáška konzumních vajec, konkrétně o 20,6 % na 433,5 mil. kusů, což byla téměř třetina republikové produkce vajec. Meziročně se tak zvýšila průměrná snáška vajec na jednu nosnici na 319,4 za rok 2023, což byl pátý nejvyšší průměrný výsledek mezi kraji a zároveň druhý nejvyšší výsledek v regionu za posledních deset let.

Graf 3.11 Výroba jatečných zvířat, mléka a vajec v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Výroba jatečného skotu klesá, produkce jatečných prasat se drží na třetí nejvyšší hodnotě ve srovnání krajů.

Výroba jatečného skotu v roce 2023 činila 14 271 tun živé hmotnosti a byla druhá nejnižší za desetileté období. Meziročně klesla o 3,0 %, za desetileté období byl pokles výraznější, a to o 4,8 %. Výroba jatečných prasat dosáhla v kraji maxima v roce 2017 (30 854 tun živé hmotnosti); v roce 2023 představovala 29 827 tun živé hmotnosti a to byla třetí nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání.

Výroba mléka vzrostla od roku 2013 o pětinu, průměrná roční dojivost se zvýšila o čtvrtinu.

Výroba mléka v kraji se během deseti let zvýšila o 20,6 % na 315,4 mil. litrů za rok 2023. Meziroční nárůst představoval 3,8 %, tj. 11,5 mil. litrů. Průměrná roční dojivost krávy dosáhla hodnoty 9 430,4 l a byla šestá nejvyšší v mezikrajském srovnání. Proti roku 2013 se zvýšila o 27,0 %.

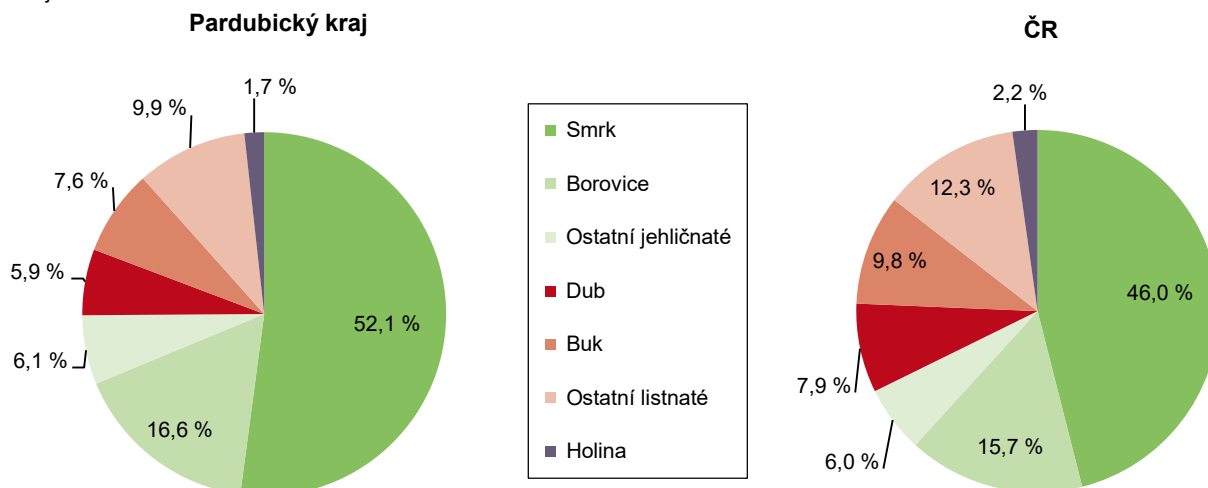
Lesnictví

Téměř třetinu výměry kraje tvoří lesní pozemky, na kterých ze tří čtvrtin převažují jehličnaté stromy.

Výměra Pardubického kraje v roce 2023 činila 451 927 hektarů, z toho 135 021 hektarů, téměř jednu třetinu plochy, tvořily lesní pozemky (29,9 %). Porostní plocha dřevin v roce 2023 činila 129 410 hektarů a zaujímala 95,8 % celkové výměry lesních pozemků v kraji. V lesích kraje převažovaly jehličnany ze 76,2 % a zaujímaly rozlohu 98 639 hektarů. Listnaté dřeviny rostly na ploše 30 771 hektarů. Nejrozšířenějším jehličnanem v kraji je smrk, mezi listnáči dominuje buk.

Graf 3.12 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Pardubickém kraji a ČR k 31. 12. 2023

Zdroj: ÚHÚL

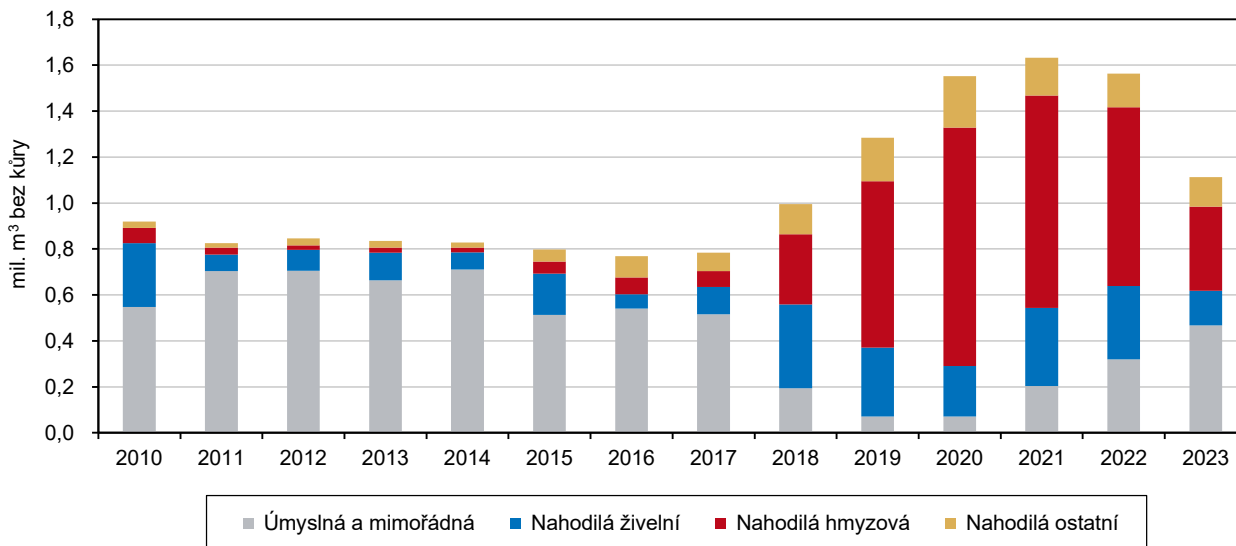

V těžbě dřeva převažuje z 58 % nahodilá těžba jehličnanů.

Strukturu lesních dřevin dlouhodobě ovlivňuje těžba a následné zalesňování. Těžba dřeva se v posledních letech soustředila především na zpracování dřeva v souvislosti s likvidací kůrovcových kalamit nebo živelních pohrom. Těžba dřeva v kraji vrcholila v letech 2020 až 2022, v roce následujícím už dochází k poklesu těžby. V roce 2023 se objem těžby dřeva v Pardubickém kraji podílel 6,0 % na republikovém úhrnu těžby dřeva. V kraji bylo vytěženo 1 113 tis. m³ dřeva bez kůry, z toho 58,0 % připadalo na nahodilou těžbu, a to jak hmyzovou (32,9 %), tak i živelní (13,5 %). V naprosté většině se jednalo o těžbu dřeva jehličnanů (91,3 % z celkové těžby).

Graf 3.13 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 bylo zalesněno druhé největší území od roku 2010.

V Pardubickém kraji bylo v roce 2023 zalesněno 1 610 hektarů, což tvořilo 4,6 % z celkové zalesněné plochy v republice. Na nově zalesňovaných plochách v kraji jsou shodně zastoupeny listnaté i jehličnaté stromy. Smrkem bylo zalesněno 466 hektarů a dubem 320 hektarů. Dlouhodobého maxima v zalesňování v kraji bylo dosaženo v roce 2022 (1 706 ha), nově zalesněná plocha v roce 2023 byla druhá nejvyšší od roku 2010 a minima bylo dosaženo v roce 2017 (757 ha).

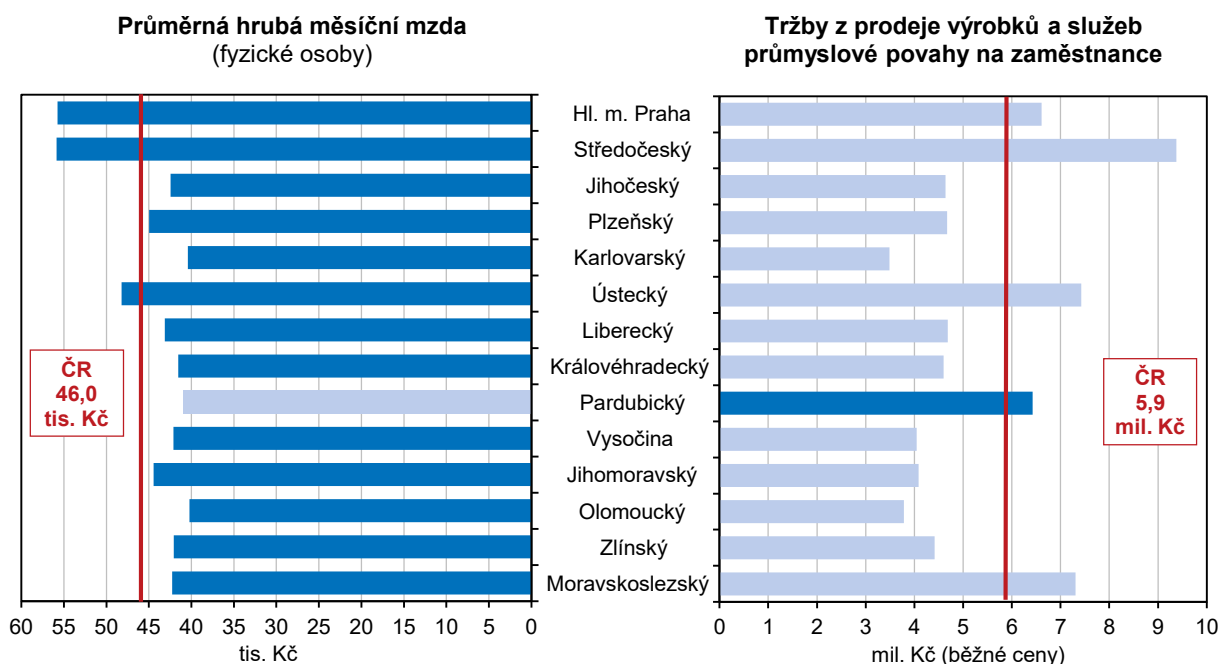
Průmysl

Mzdy v průmyslu patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.

V roce 2023 mělo v Pardubickém kraji své sídlo 136 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (o jeden podnik méně než v roce předchozím). Po období zřetelného růstu počtu zaměstnanců této kategorie podniků v letech 2014 až 2018 následoval (s výjimkou roku 2022) pokles. V roce 2023 bylo ve velkých průmyslových podnicích v kraji zaměstnáno 46,2 tis. osob, tj. o 1,7 tis. osob méně než v roce předchozím. Průměrná hrubá měsíční mzda v podnicích se sídlem v kraji během roku 2023 vzrostla o 8,1 %, tj. největší měrou za posledních patnáct let. Částka 40 995 Kč představovala 89,1 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu; mezi kraji Česka byla (stejně jako v předchozích dvou letech) 3. nejnižší (nižší mzdy pobírali zaměstnanci jen v Olomouckém a Karlovarském kraji).

Graf 3.14 Mzdy a tržby v průmyslu v krajích v roce 2023¹⁾

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

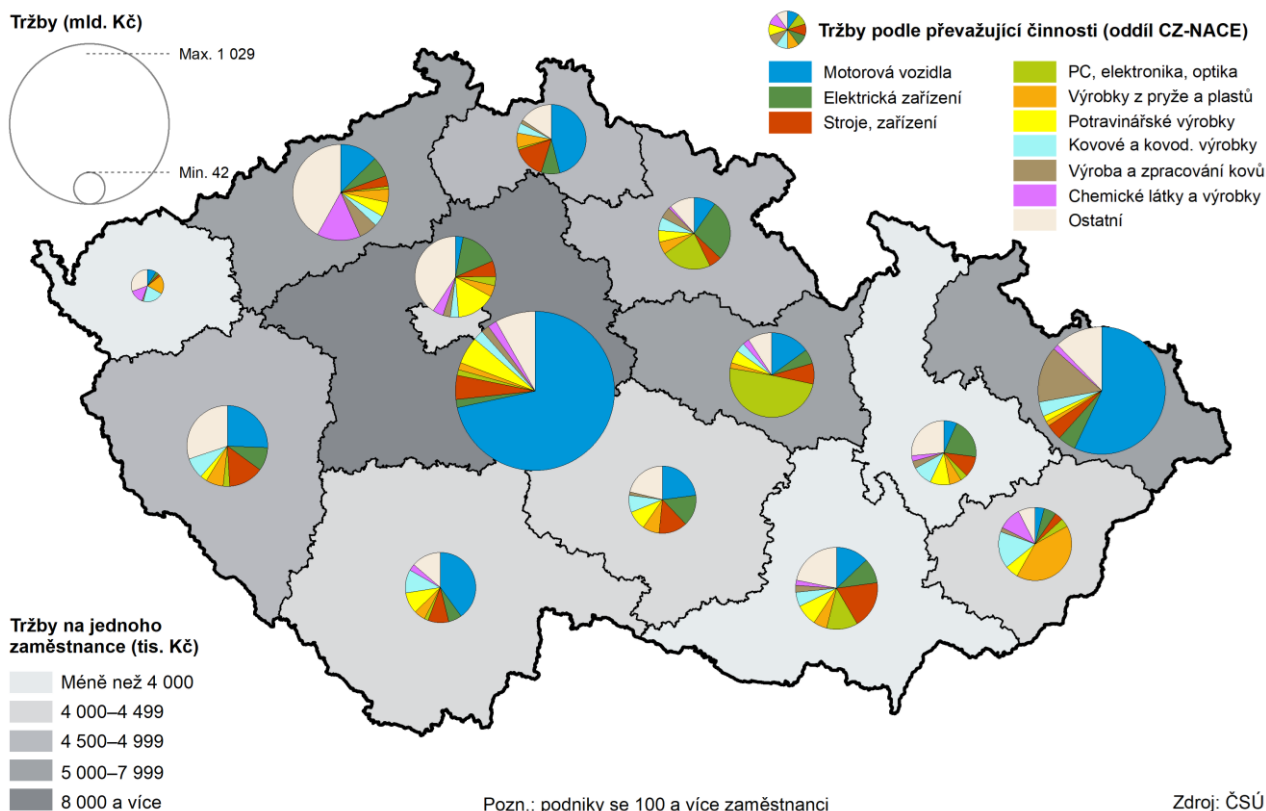
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy na zaměstnance byly v kraji v roce 2023 páté nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se 100 a více zaměstnanci v roce 2023 v kraji dosáhly 297 mld. Kč, tj. druhé nejvyšší částky po dlouhodobém maximu zaznamenaném v roce 2022. Objem tržeb v přepočtu na zaměstnance v kraji nadále patří k nejvyšším v mezikrajském srovnání, od roku 2010 se nacházely na druhé až třetí pozici, v roce 2021 i 2022 byly čtvrté nejvyšší, v roce 2023 klesly vlivem nadprůměrného růstu v Praze na pátou nejvyšší pozici. Dominantní postavení má v kraji nadále výroba elektroniky a výpočetní techniky, z celkových tržeb podniků zpracovatelského průmyslu tvoří přibližně polovinu.

Podíl tržeb z přímého vývozu se v kraji snížil.

Tržby z přímého vývozu se na celkových tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se sídlem v kraji v roce 2023 podílely 53,0 %. Mezi kraji šlo o třetí nejnižší hodnotu. V porovnání s rokem 2022 klesl tento podíl o pět procentních bodů (v pěti krajích byl přitom zaznamenán růst) a zůstal (stejně jako v předchozím roce) pod celorepublikovým průměrem, který činil 57,5 %. Mezi podniky zpracovatelského průmyslu v kraji má nejvyšší podíl tržeb za přímý vývoz výroba elektrických zařízení (92 %), chemická výroba (82 %) či výroba strojů a zařízení (81 %). Naproti tomu v potravinářských podnicích tvoří přímý vývoz pouze 16% podíl.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2023

Energetika

Výroba elektřiny v kraji v roce 2023 meziročně klesla.

Podle revidovaných údajů ERÚ bylo v Pardubickém kraji v roce 2023 vyrobeno celkem 4 529,1 GWh elektrické energie, což je o třetinu méně než v roce předchozím. Podíl kraje na celorepublikové výrobě elektřiny oproti roku 2022 klesl o 2,2 procentního bodu na 5,9 %. Na meziročním snížení výroby elektřiny v kraji se rozhodující měrou podílely parní elektrárny (-37,1 %); pokles výroby se týkal také elektráren větrných (-8,3 %), plynových a spalovacích (-0,9 %). O více než třetinu (+38,1 %) naopak v kraji meziročně vzrostla výroba elektřiny ve vodních elektrárnách a o čtvrtinu (+25,3 %) v elektrárnách fotovoltaických. Podíl kraje na celostátním objemu vyrobené elektřiny v parních elektrárnách byl i přes pokles výroby v roce 2023 nadprůměrný (11,8 %). Vyšší podíl má kraj i na elektřině vyrobené v ČR v plynových a spalovacích elektrárnách (9,0 %). Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů v kraji se v roce 2023 na celkové výrobě podílela 11,7 %, což byla čtvrtá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání.

Pokračoval trend poklesu spotřeby elektřiny.

V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji spotřebováno 2 332,6 GWh elektřiny (netto; vyjadřuje hodnotu bez technologické vlastní spotřeby elektřiny a ztrát vzniklých při výrobě), což je o 6,4 % méně než v roce předchozím. Celorepublikový pokles přitom dosahoval 3,4 %. Spotřeba elektřiny tak v kraji i celé ČR klesla na dlouhodobé minimum.

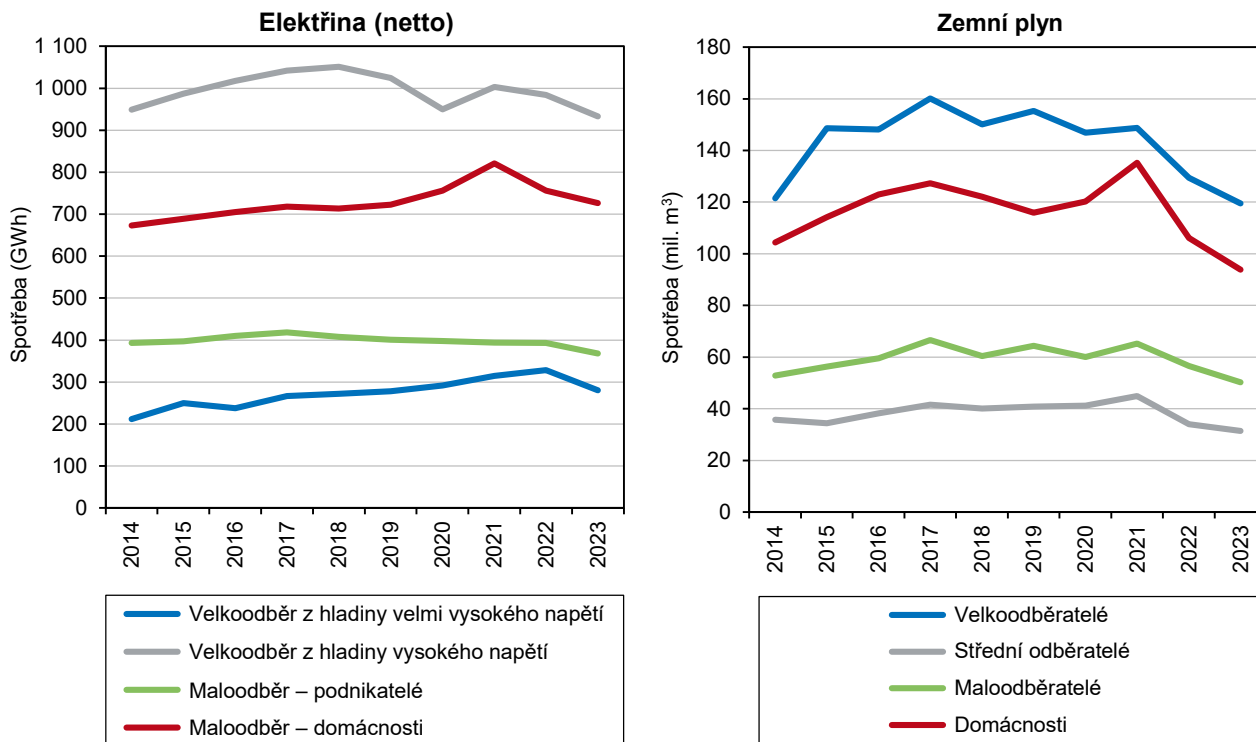
Ke snížení spotřeby elektřiny došlo u všech hlavních kategorií odběratelů.

Svou roční netto spotřebu elektřiny snížily v kraji i celém Česku v loňském roce všechny kategorie odběratelů. Největší meziroční pokles spotřeby v kraji byl zaznamenán mezi velkoodběrateli z hladiny velmi vysokého napětí (-14,6 %), následovali podnikatelé (-6,4 %), domácnosti (-3,9 %) a velkoodběratelé z hladiny vysokého napětí (-5,2 %).

Graf 3.15 Spotřeba elektřiny a zemního plynu podle kategorií odběratelů v Pardubickém kraji

Zdroj: Energetický regulační úřad

Meziroční procentuální pokles spotřeby elektřiny v domácnostech v kraji byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší.

Po rekordním meziročním poklesu spotřeby elektřiny v domácnostech v roce 2022 (v kraji o 7,9 %) úsporný trend pokračoval i nadále. V roce 2023 se spotřeba elektřiny v domácnostech v kraji meziročně snížila na 726,2 GWh, což byla v absolutním vyjádření nejnižší spotřeba za poslední čtyři roky. Téměř čtyřprocentní (3,9%) pokles spotřeby v kraji (při 2% celorepublikovém snížení) byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší.

Spotřeba zemního plynu v roce 2023 klesla na dlouhodobé minimum.

V roce 2023 bylo v Pardubickém kraji spotřebováno 297,8 mil. m³ zemního plynu, což je o 9,5 % méně než v roce předchozím. Celorepublikový pokles přitom dosahoval přibližně 10 %. Spotřeba plynu tak v kraji i celé ČR klesla v loňském roce na dlouhodobé minimum. Meziročně se snížila v roce 2023 spotřeba plynu dodaného konečným zákazníkům ve všech krajích (relativně nejvíce v kraji Jihomoravském, nejméně v kraji Karlovarském); pokles o 9,5 % v Pardubickém kraji byl čtvrtý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Ke snížení spotřeby došlo zejména v kategorii domácností a maloodběratelů.

Ke snížení spotřeby v kraji oproti roku 2023 došlo ve všech kategoriích odběratelů. Největší měrou meziročně klesla spotřeba zemního plynu v kraji v kategorii domácností (o 11,6 %) a maloodběratelů (o 11,3 %). Největší spotřebu (i přes téměř 8% meziroční snížení) nadále vykazovali velkoodběratelé, kteří se na celkové spotřebě zemního plynu v kraji v roce 2023 podíleli 40 %. Za nimi s 32% podílem následovaly domácnosti. Na snížení spotřeby zemního plynu v loňském roce se podílely nejen ekonomické, ale i teplotní vlivy.

Průměrná spotřeba zemního plynu v domácnostech v kraji klesla téměř o 100 m³.

S klimatickými podmínkami v jednotlivých letech bezprostředně souvisejí meziroční změny spotřeby zejména v kategorii domácností. V roce 2023 domácnosti v kraji spotřebovaly 93,8 mil. m³ zemního plynu (dlouhodobě nejméně), na jednu domácnost odebírající zemní plyn tak připadala průměrná roční spotřeba 769 m³. Oproti předchozímu roku se jednalo o 92 m³ na domácnost méně, ve srovnání s rokem 2021, kdy bylo zaznamenáno desetileté maximum, pak šlo o 314 m³ menší spotřebu.

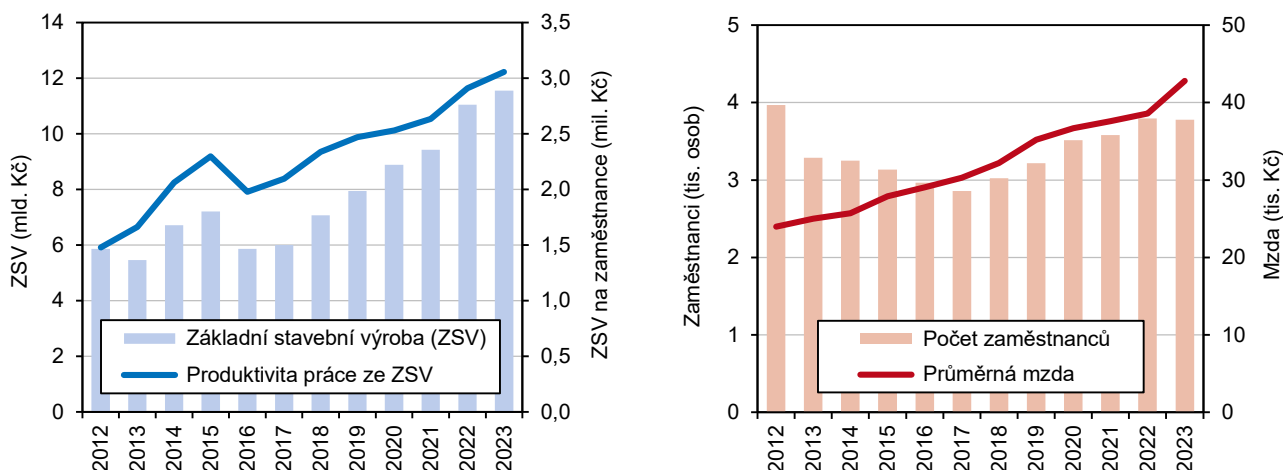
Stavebnictví, stavební povolení

V roce 2023 sídlilo na území kraje 27 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci, přičemž v těchto podnicích působilo 3,8 tis. zaměstnanců s průměrnou hrubou měsíční mzdou necelých 43 tis. Kč.

V roce 2023 mělo na území Pardubického kraje sídlo 27 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci, tj. o tři podniky méně než v předchozím roce. Zatímco z dlouhodobějšího hlediska registrujeme v kraji úbytek stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci (oproti stavu v roce 2012 se jejich počet snížil o 10, v komparaci se stavem v roce 2008 pak dokonce o 18), v posledních deseti letech se počet těchto podniků se sídlem v kraji již držel mezi 24 až 30 podniky ročně. Také zaměstnanců stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji oproti stavu z let okolo roku 2010 ubylo. V roce 2023 vydělávalo v těchto podnicích se sídlem v kraji téměř 3,8 tisíc pracovníků, tj. o 0,4 % méně než v předchozím roce, respektive o 32,1 % více než v roce 2017, kdy bylo v dostupné časové řadě dosaženo nejnižšího počtu zaměstnanců v těchto podnicích. Průměrná hrubá měsíční mzda těchto zaměstnanců dosáhla v roce 2023 výše 42 798 Kč, což znamenalo částku o 10,9 % vyšší než v předchozím roce a zároveň částku, která byla o 6 978 Kč nižší, než činil celostátní průměr (šestá nejnižší hodnota v mezikrajské komparaci).

Graf 3.16 Stavebnictví v Pardubickém kraji – podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Zdroj: ČSÚ

Objem základní stavební výroby podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem kraji i produktivita práce dosáhly v roce 2023 maximálních hodnot v dlouhodobém pohledu.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2023 hodnoty 11,5 mld. Kč v běžných cenách (tj. nejvíce v dlouhodobém pohledu) a ve srovnání s předchozím rokem byla o 4,6 % vyšší (při celostátním nárůstu ZSV o 7,2 %). Zatímco v případě inženýrského stavitelství evidujeme v Pardubickém kraji meziroční nárůst ZSV o 4,5 %, v případě pozemního stavitelství došlo v kraji k meziročnímu poklesu ZSV o 1,8 %. Také produktivita práce (tj. ZSV na jednoho zaměstnance) dosáhla v kraji v roce 2023 svého dlouhodobého maxima, 3,06 mil. Kč znamenalo třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji a zároveň hodnotu nad celostátním průměrem.

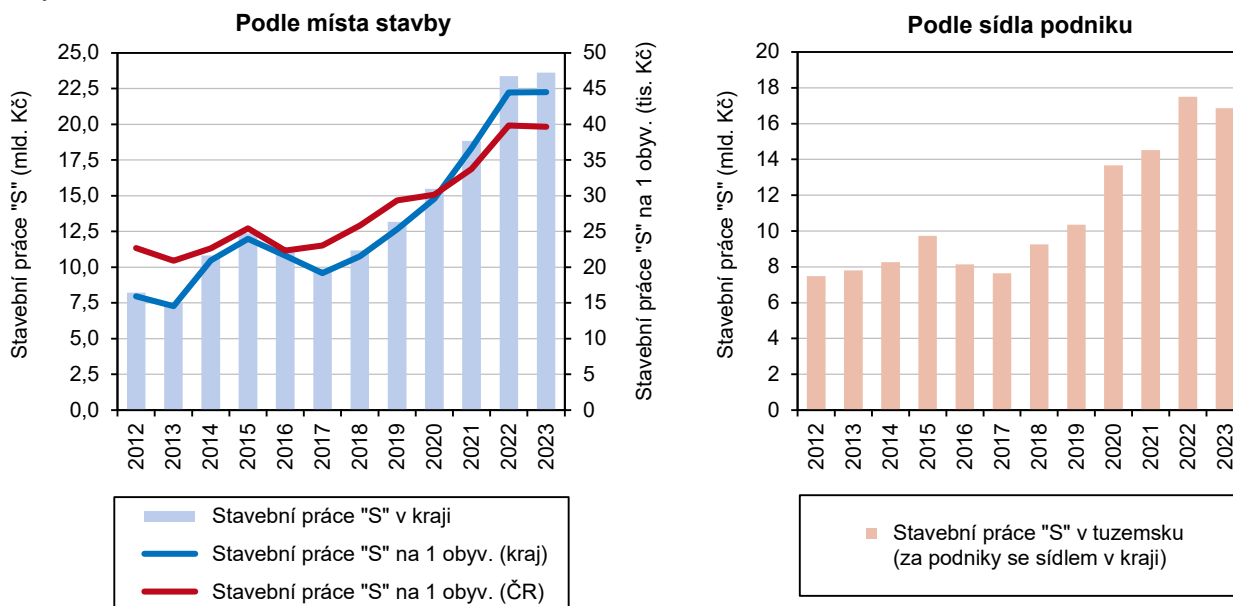
Objem stavební výroby realizované podniky s 20 a více zaměstnanci na území kraje se meziročně zvýšil o jedno procento na 23,6 mld. Kč v roce 2023.

Dosud byla v textu hodnocena stavební výroba podniků s 50 a více zaměstnanci z hlediska jejich sídla (firmy se sídlem v kraji však mohou stavět i v jiných krajích ČR či v zahraničí). Za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci jsou ovšem některá data dostupná nejen podle sídla podniku, ale také podle místa stavby (bez ohledu na sídlo firem). Z hlediska místa stavby realizovaly v roce 2023 stavební podniky s 20 a více zaměstnanci stavební práce na území kraje v hodnotě 23,6 mld. Kč, což znamená, že částka těchto prací meziročně vzrostla o 1,0 % a byla nejvyšší od vzniku kraje v roce 2000. Meziroční růst objemu stavebních prací evidujeme také v dalších sedmi krajích ČR. Zatímco k nejvyššímu procentnímu nárůstu došlo stejně jako v předchozím roce v Karlovarském kraji (o 18,2 %), nejvyšší procentní pokles evidujeme v Olomouckém kraji (o 15,3 %). Pardubický kraj se v tomto žebříčku umístil na osmé nejvyšší pozici, přičemž zde evidujeme růst přibližně srovnatelný s územím celé ČR (celostátní růst činil 0,6 %).

Graf 3.17 Stavební práce "S" – podniky s 20 a více zaměstnanci v Pardubickém kraji a ČR

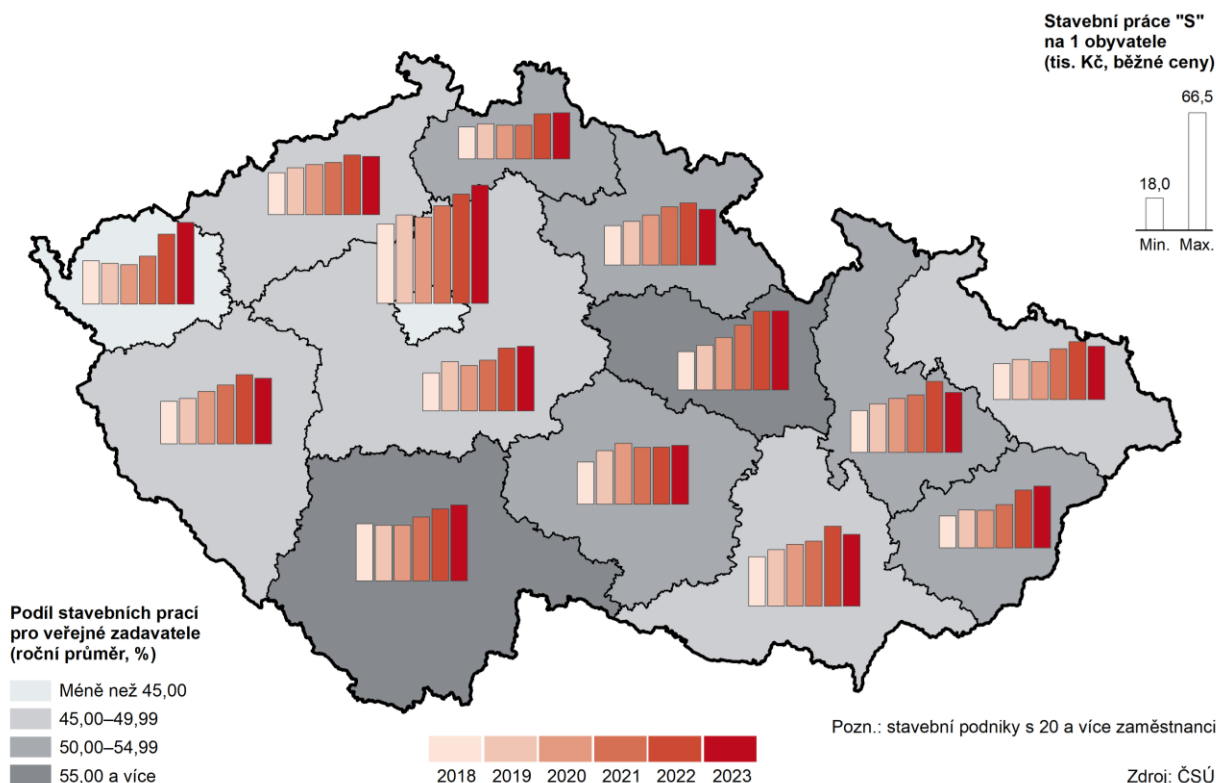
Zdroj: ČSÚ

Hodnota stavebních prací provedených v kraji v roce 2023 v přepočtu na obyvatele převyšovala celostátní průměr.

Na jednoho obyvatele Pardubického kraje připadaly v roce 2023 stavební práce provedené v kraji v hodnotě 44,5 tis. Kč, což byla nejvyšší částka od vzniku kraje. Ve srovnání s předchozím rokem se tato částka zvýšila o 0,2 %, což znamenalo nejnižší meziroční růst mezi kraji (při současném poklesu v šesti krajích). Zatímco nejvyšší hodnotu stavebních prací na jednoho obyvatele má dlouhodobě Hlavní město Praha (66,5 tis. Kč v roce 2023; při celostátním průměru 39,6 tis. Kč), nejnižší hodnotu měl v posledních šesti letech Liberecký kraj (26,1 tis. Kč v roce 2023). Pardubický kraj se v tomto žebříčku umísťoval dlouhodobě zejména na nižších pozicích, v roce 2021 ovšem obsadil druhou nejvyšší pozici a v letech 2022 a 2023 shodně třetí nejvyšší pozici.

Stavební práce "S" podle místa stavby v krajích v letech 2018 až 2023

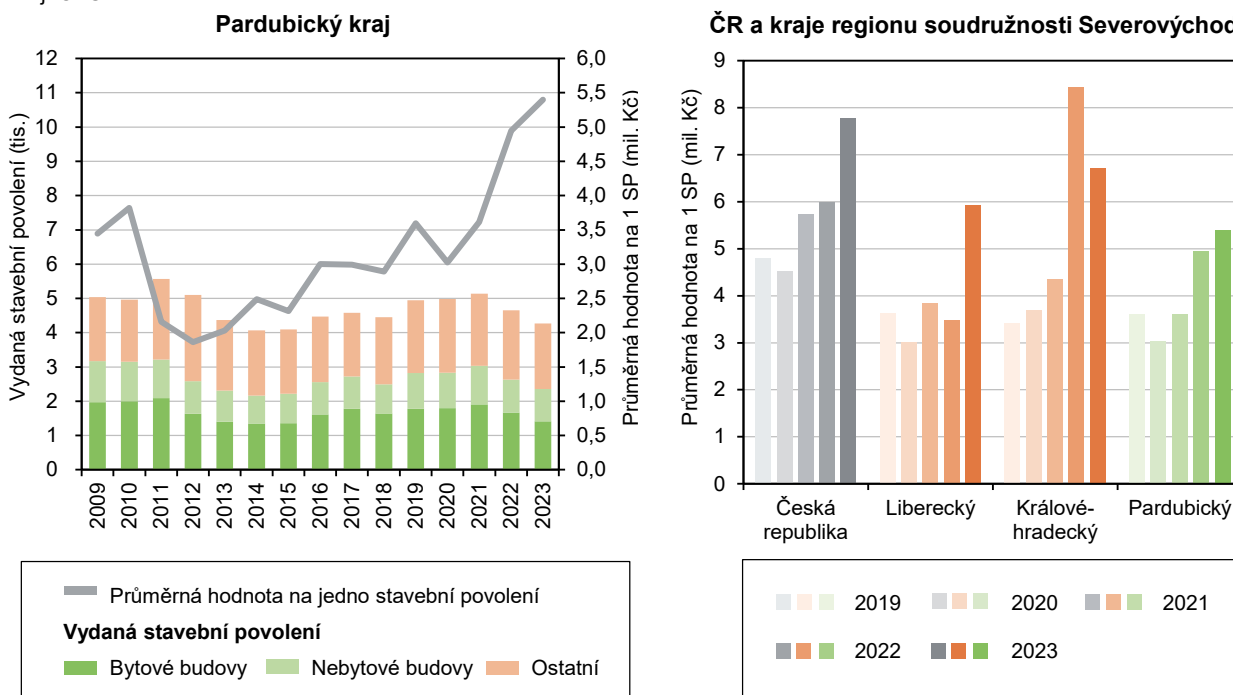

V roce 2023 evidujeme v kraji 4 272 vydaných stavebních povolení, tj. nejméně od roku 2016.

V roce 2023 vydaly stavební úřady v Pardubickém kraji 4 272 stavebních povolení, což je nejméně od roku 2016. Ve srovnání s rokem 2022 se počet vydaných stavebních povolení v kraji snížil o 8,2 %, tj. o 1,8 procentního bodu méně než na území celé ČR. K meziročnímu úbytku počtu stavebních povolení došlo v 67 ze 77 okresů ČR a zároveň ve všech okresech Pardubického kraje – k nejvyššímu úbytku mezi okresy kraje došlo v okrese Chrudim (o 10,8 %), naopak k nejnižšímu v okrese Ústí nad Orlicí (o 4,4 %).

Graf 3.18 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v ČR a krajích regionu soudružnosti NUTS II Severovýchod (tj. v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji)

Zdroj: ČSÚ

Největší část vydaných stavebních povolení v kraji připadla v roce 2023 na inženýrské stavby.

V Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji měly v roce 2023 ve struktuře vydaných stavebních povolení podle druhu stavby největší zastoupení bytové budovy. Ve všech ostatních krajích (vč. Pardubického kraje) připadala největší část vydaných stavebních povolení na inženýrské stavby (např. mosty, komunikace, dráhy, podzemní stavby nebo trubní a elektrická vedení). Ty se podílely na všech vydaných stavebních povoleních v Pardubickém kraji 44,9 %. Stavební povolení na bytové budovy tvořily 33,2 % ze všech vydaných stavebních povolení v kraji a stavební povolení na nebytové budovy 22,0 %.

Celková orientační hodnota povolených staveb v kraji dosáhla v roce 2023 výše 23,1 mld. Kč a byla nejvyšší za dobu existence kraje.

Celková orientační hodnota staveb, která představuje odhad celkových nákladů staveb (v běžných cenách) včetně technologie vynaložené na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu (nejedná se o konečné náklady stavby), dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2023 výše 23,1 mld. Kč, což znamenalo šestou nejnižší hodnotu v mezikrajském srovnání a zároveň nejvyšší hodnotu za dobu existence kraje. Oproti předchozímu roku se celková orientační hodnota povolených staveb v kraji zvýšila o 0,1 %, přičemž se jednalo o nejnižší nárůst v mezikrajském žebříčku při současném meziročním poklesu této hodnoty ve čtyřech krajích a průměrném celostátním nárůstu této hodnoty o 5,9 %.

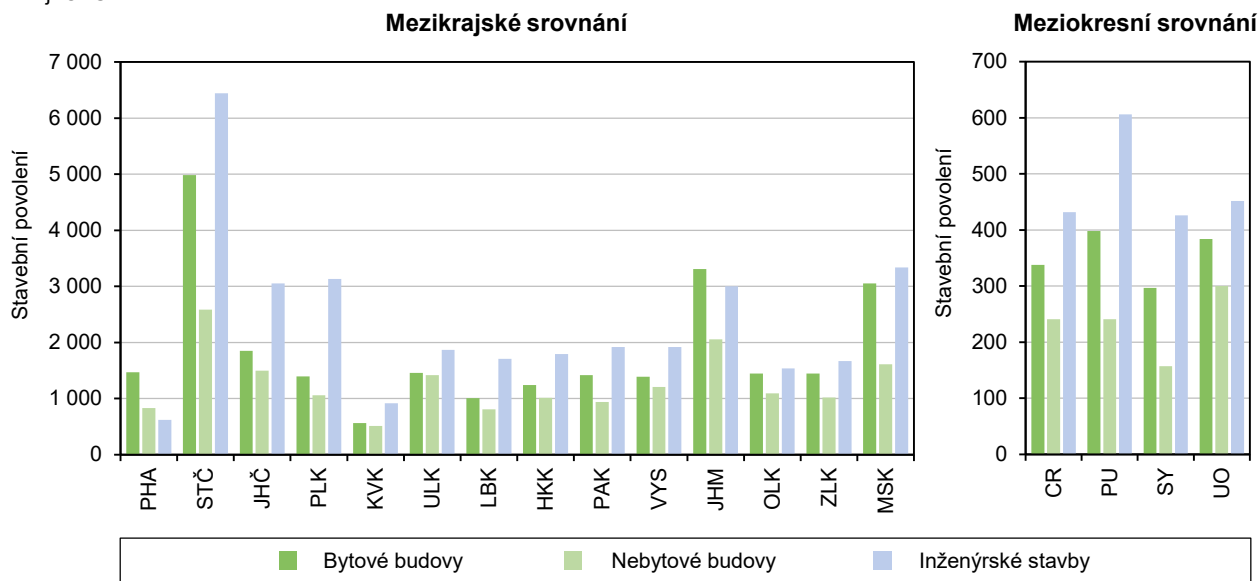
Průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení v kraji dosáhla v roce 2023 výše 5,4 mil. Kč a byla o 9,1 % vyšší než v předchozím roce.

Průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2023 výše 5,4 mil. Kč a byla nejvyšší za dobu existence kraje. Na průměrnou hodnotu za celé Česko tato hodnota nedosáhla, byla o 0,7 mil. Kč nižší, což znamenalo až osmou nejvyšší pozici v mezikrajském žebříčku. Ve srovnání s předchozím rokem se průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení zvýšila, v kraji o 9,1 %, celostátně došlo k nárůstu o 17,7 %.

Graf 3.19 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení se mezi okresy kraje v roce 2023 pohybovala od 3,5 mil. Kč na Svitavsku po 7,3 mil. Kč Pardubicku.

Dlouhodobě vysoké průměrné hodnoty na jedno stavební povolení má v rámci kraje okres Pardubice. Ten se v meziokresním žebříčku Pardubického kraje za rok 2023 zařadil na první místo s hodnotou 7,3 mil. Kč. Na druhé pozici se v tomto žebříčku umístil okres Ústí nad Orlicí s hodnotou 6,2 mil. Kč a na třetí pozici s odstupem okres Chrudim (3,8 mil. Kč). Nejnižší příčku mezi okresy kraje pak obsadilo s hodnotou 3,5 mil. Kč Svitavsko.

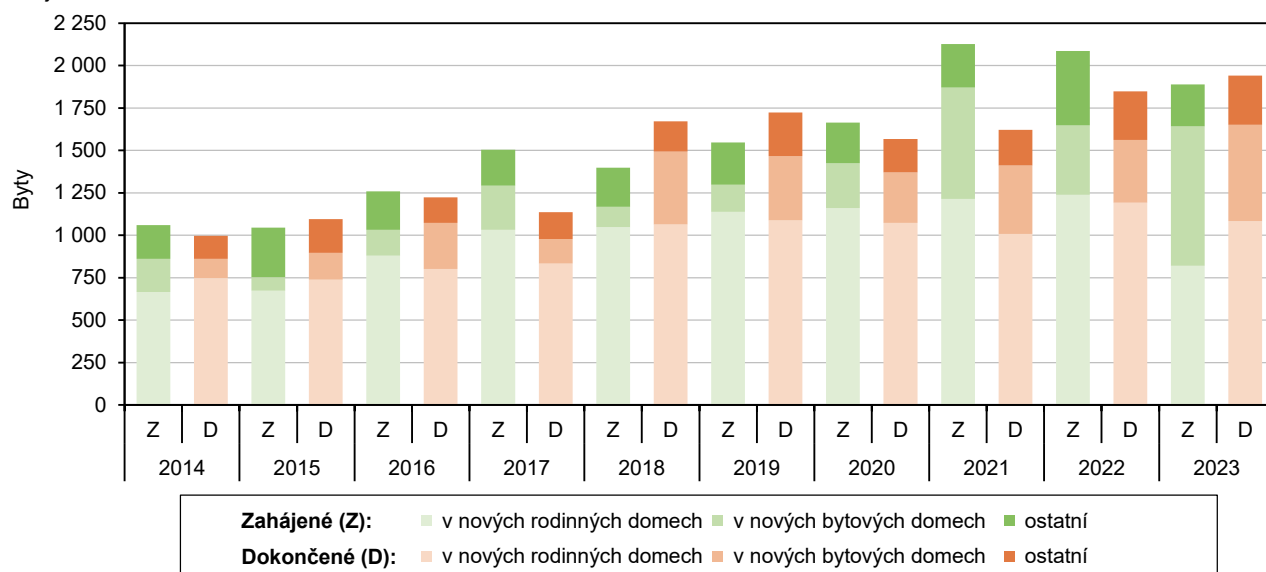
Bytová výstavba

Počet zahájených bytů se mezi lety 2022 až 2023 snížil, v kraji došlo k poklesu o 9,5 %, v celém Česku o 15,5 %.

V průběhu roku 2023 byla v Pardubickém kraji zahájena výstavba 1 888 bytů, což znamenalo třetí nejvyšší roční hodnotu v kraji od roku 2010 a zároveň sedmou nejvyšší roční hodnotu za dobu existence kraje (tj. od roku 2000). Oproti předchozímu roku poklesl počet zahájených bytů v kraji o 9,5 %, přičemž průměrný pokles v celém Česku činil 15,5 %. Zatímco nejvíce bytů bylo v kraji za posledních 14 let zahájeno v roce 2021, kdy zde evidujeme 2 126 zahájených bytů (tj. o 12,6 % více než v roce 2023), nejnižší roční počet zahájených bytů v kraji za posledních 14 let připadal na rok 2015, kdy bylo v kraji zahájeno 1 045 bytů (tj. o 44,7 % méně než v roce 2023).

Graf 3.20 Bytová výstavba v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Většinu ze zahájené bytové výstavby tvoří nová výstavba, naopak nástavby, přístavby a vestavby jsou v menšině.

Zatímco v kraji evidujeme mezi lety 2022 až 2023 nárůst dokončené bytové výstavby o 5,0 %, na území celého Česka došlo v tomto období k poklesu dokončené bytové výstavby o 3,4 %.

Jen malou část se na všech dokončených bytech podílí nástavby, přístavby a vestavby.

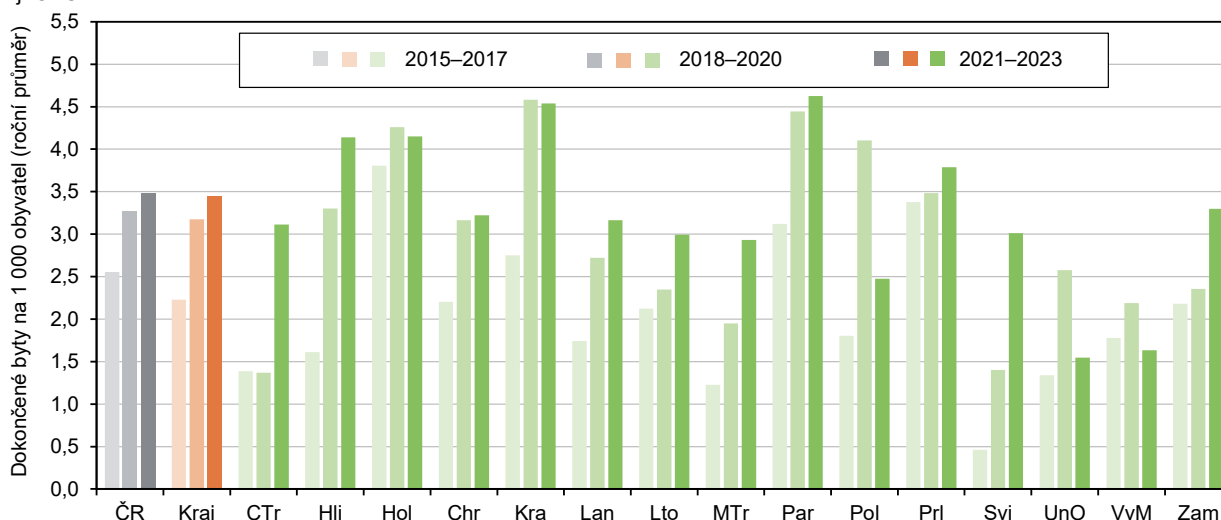
Stejně jako v předchozích letech spadala většina ze zahájené bytové výstavby v roce 2023 do kategorie nové výstavby, v kraji do této kategorie patřilo 87,9 % zahájených bytů, celostátně 80,8 %, zbývající část spadala do kategorie změny již dokončených staveb (jedná se o nástavby, jimiž se stavby zvyšují, přístavby, jimiž se stavby rozšiřují a vestavby, při nichž se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby).

Počet dokončených bytů se v Pardubickém kraji meziročně zvýšil o 5,0 % na 1 940 bytů v roce 2023, což znamenalo nejvyšší roční hodnotu od vzniku kraje v roce 2000. Oproti tomu na území celého Česka evidujeme mezi lety 2022 až 2023 pokles dokončené bytové výstavby o 3,4 %. V roce 2023 bylo celostátně dokončeno 38 067 bytů, což stačilo až na pátou nejvyšší hodnotu od roku 2000. Zatímco nejvyšší počet dokončených bytů v Česku od roku 2000 registrujeme v roce 2007, nejnižší počet připadal na rok 2014. Také v rámci kraje připadlo absolutní minimum dokončených bytů na rok 2014, tento rok bylo v kraji dokončeno pouze 996 bytů.

Většina dokončených bytů spadá dlouhodobě do kategorie nové výstavby, v roce 2023 patřilo do této kategorie 91,5 % ze všech dokončených bytů v kraji, respektive 88,9 % z celkového počtu dokončených bytů na území Česka. Zbývající část bytů byla dokončena v rámci změny již existujících staveb.

Graf 3.21 Dokončené byty ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

Téměř každoročně mají mezi zahájenou i dokončenou bytovou výstavbou v kraji nadpoloviční zastoupení byty v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby mají v kraji od roku 2005 téměř každoročně nadpoloviční zastoupení byty v nových rodinných domech. V případě zahájených bytů je výjimkou rok 2009 a 2023 a v případě dokončených bytů rok 2006 a 2007. Zatímco na zahájené bytové výstavbě v kraji se v roce 2023 byty v nových rodinných domech podílely 43,4 % (čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji při maximu 67,3 % ve Zlínském kraji a minimu 9,1 % v Praze), na dokončené bytové výstavbě v kraji 55,9 % (sedmý nejnižší podíl mezi kraji při maximu 76,0 % v Ústeckém kraji a minimu 9,2 % v Praze). V úhrnu za posledních deset let (2014–2023) se pak byty v nových rodinných domech na celkové zahájené bytové výstavbě v kraji podílely 63,4 % (čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji při hodnotách od 9,8 % v Praze po 69,8 % ve Středočeském kraji) a na dokončené bytové výstavbě v kraji 64,9 % (sedmý nejvyšší podíl mezi kraji při hodnotách od 10,9 % v Praze po 73,7 % v Ústeckém kraji).

Ve všech okresech kraje se v úhrnu let 2014 až 2023 podílely byty v nových RD na celkové zahájené i dokončené bytové výstavbě více než šedesáti procenty.

Mezi okresy kraje se v úhrnu za posledních deset let (2014–2023) pohyboval podíl bytů v nových rodinných domech na celkové zahájené bytové výstavbě v kraji od 61,7 % na Pardubicku po 66,7 % na Chrudimsku a na celkové dokončené bytové výstavbě v kraji od 60,1 % na Pardubicku po 75,5 % na Svitavsku.

Počtem zahájených i dokončených bytů na tisíc obyvatel se Pardubický kraj vyrovnal celostátnímu průměru.

Intenzitou bytové výstavby se Pardubický kraj zařadil v letech 2021 až 2023 průměrnou roční hodnotou 3,89 zahájených bytů na tisíc obyvatel na pátou nejvyšší pozici v mezikrajském žebříčku a počtem 3,44 dokončených bytů na tisíc obyvatel na šestou nejvyšší pozici mezi kraji. Intenzita bytové výstavby v kraji byla v tomto období na podobné úrovni jako v celém Česku, na tisíc obyvatel Česka totiž připadalo 3,83 zahájených bytů a 3,48 dokončených bytů. Zatímco vysoká intenzita bytové výstavby charakterizovala zejména Prahu a Středočeský kraj (5,49 zahájených bytů na tis. obyvatel v Praze, respektive 4,91 dokončených bytů na tis. obyvatel ve Středočeském kraji, tj. v obou případech nejvyšší hodnoty mezi kraji), nízká intenzita bytové výstavby byla typická zejména pro Ústecký kraj. Ten měl v průměru let 2021 až 2023 nejnižší počet zahájených i dokončených bytů na tisíc obyvatel (2,09, respektive 1,61).

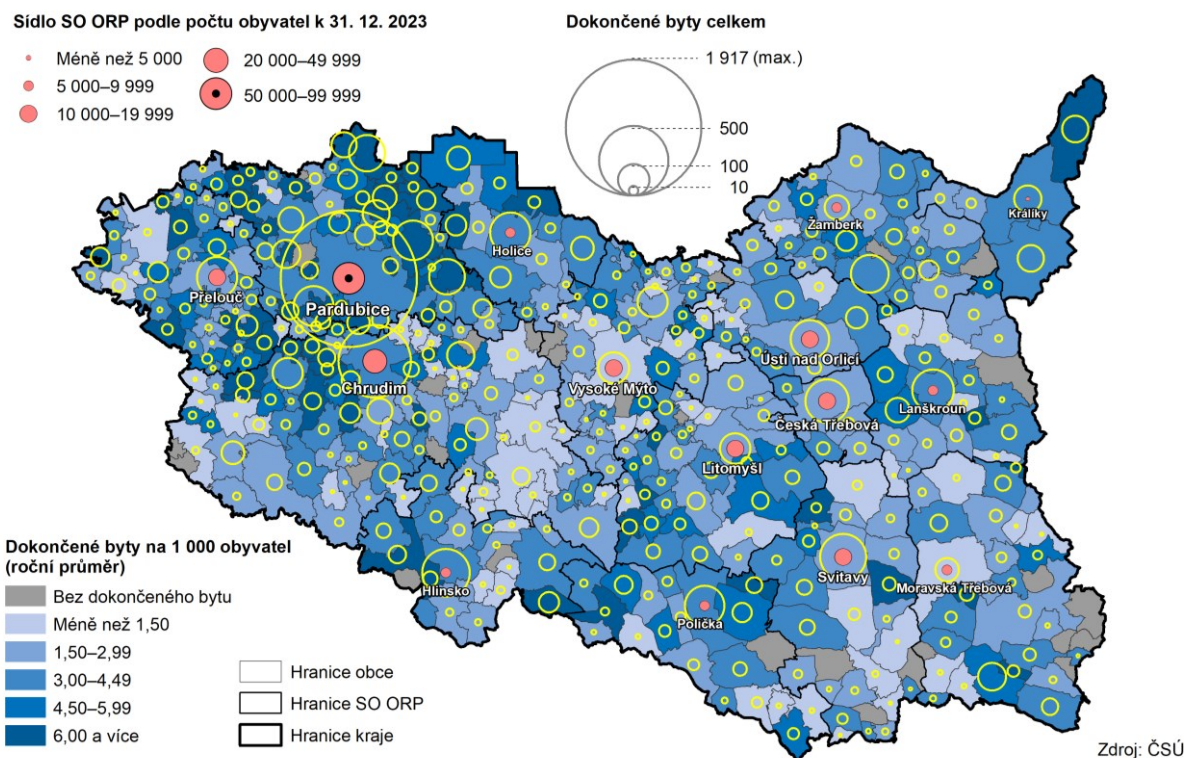
Mezi okresy kraje mělo nejvyšší intenzitu bytové výstavby Pardubicko, v průměru let 2021 až 2023 zde bylo dokončeno 4,45 bytů na tisíc obyvatel.

Mezi okresy kraje dlouhodobě registrujeme vysokou intenzitu bytové výstavby zejména na Pardubicku. V průměru let 2021 až 2023 zde bylo dokončeno 4,45 bytů na tisíc obyvatel, tj. podstatně více bytů na tisíc obyvatel než v sousedních okresech Chrudim (3,40) a Ústí nad Orlicí (2,60). Svitavsko pak patřilo v meziokresním žebříčku kraje počtem 2,88 dokončených bytů na tisíc obyvatel mezi okresy Chrudim a Ústí nad Orlicí.

Mezi správními obvody ORP v kraji evidujeme v průměru let 2021 až 2023 nejvíce dokončených bytů na tisíc obyvatel na Pardubicku, nejméně naopak na Orlickoústecku.

V rámci podrobnějšího územního členění kraje na správní obvody ORP evidujeme v průměru let 2021 až 2023 nejvíce dokončených bytů na tisíc obyvatel na Pardubicku (4,63), s malým odstupem následovalo Králicko (4,54). Naopak nejnižší intenzitu bytové výstavby mělo mezi správními obvody v kraji Orlickoústecko, ve kterém bylo v průměru let 2021 až 2023 dokončeno 1,55 bytů na tisíc obyvatel. Méně než dva dokončené byty na tisíc obyvatel registrujeme mezi správními obvody v kraji ještě na Vysokomýtsku (1,63).

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2018 až 2023

Na město Pardubice připadlo v úhrnu let 2021 až 2023 celkem 995 dokončených bytů, což byl sedmý nejvyšší počet mezi všemi městy Česka.

Mezi městy Česka bylo v úhrnu let 2021 až 2023 dokončeno nejvíce bytů v Praze (18 213), poté následovalo Brno (4 082), Plzeň (2 278) a Olomouc (2 029). Na sedmém místě tohoto žebříčku se umístilo město Pardubice, ve kterém bylo v úhrnu let 2021 až 2023 dokončeno celkem 995 bytů, což bylo nejvíce mezi městy regionu soudružnosti NUTS 2 Severovýchod (osmá pozice v celostátním žebříčku patřila s 748 dokončenými byty Hradci Králové, dvanáctá pozice pak s 563 dokončenými byty Liberci).

Ceny nemovitostí

Publikace Ceny nemovitostí poskytuje informace o cenové hladině bytů a rodinných domů.

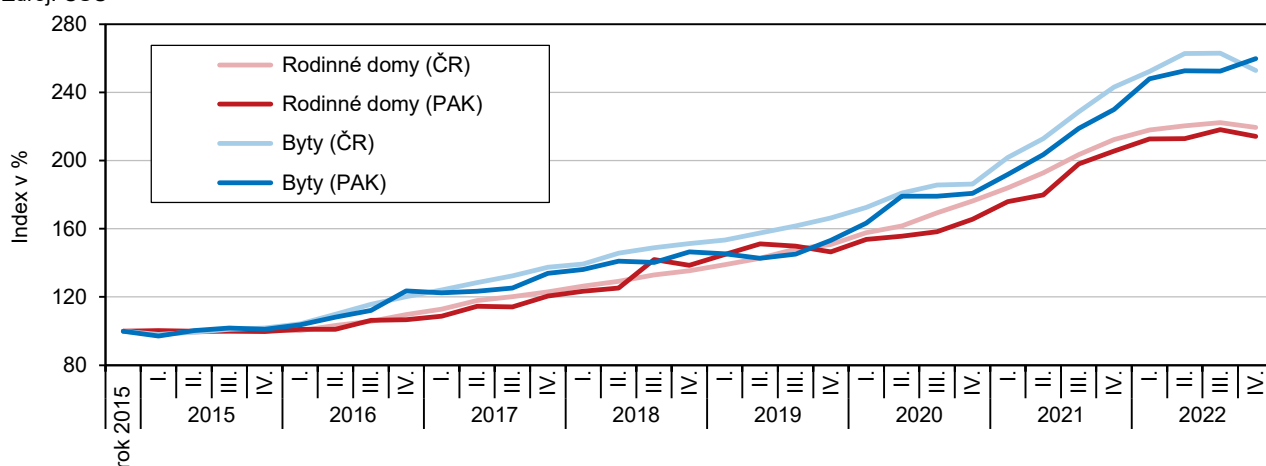
Informace o rozložení cenové hladiny bytů a rodinných domů, jakož i vývoj tohoto rozložení v čase poskytuje publikace Ceny nemovitostí – 2020–2022. Zdroje dat však neposkytují relevantní údaje pro vytváření cenových map ani cenových statistik stavebních pozemků a bytových domů.

Ceny nemovitostí od roku 2015 převážně rostly na krajské i republikové úrovni.

Informaci o vývoji cen nemovitostí v Pardubickém kraji a v České republice poskytuje časová řada cenových indexů v jednotlivých čtvrtletích s bazickým rokem 2015. Celostátně zaznamenáváme plynulý nárůst u cen rodinných domů i bytů s kulminací a následným poklesem v roce 2022. Ve sledovaném období ceny bytů v ČR rostly strměji než ceny rodinných domů a pokles na konci roku 2022 byl u bytů výraznější než u rodinných domů. Krajské hodnoty cen nemovitostí většinou kopírovaly republikové trendy. Pouze ve 4. čtvrtletí roku 2022 tempo růstu cen bytů na krajské úrovni nezpomalilo a index cen bytů v kraji byl vyšší (259,7 % proti průměru roku 2015) než na celostátní úrovni (252,9 %).

Graf 3.22 Indexy cen nemovitostí v Pardubickém kraji a ČR dle čtvrtletí (rok 2015 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční nárůst cen rodinných domů v kraji byl pátý nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Ceny rodinných domů se v roce 2022 v republikovém průměru meziročně zvýšily o 11,0 %. Vyšší jednotkovou cenu rodinných domů zaznamenaly v roce 2022 všechny kraje. Relativní přírůstek se pohyboval od 20,6 % v Olomouckém kraji po 6,9 % v Kraji Vysočina. Pardubický kraj (s 13,0 %) se umístil na páté nejvyšší pozici.

Průměrné jednotkové ceny rodinných domů v kraji byly o pětinu nižší, než činil průměr ČR.

Průměrné jednotkové kupní ceny rodinných domů byly v Pardubickém kraji v letech 2020–2022 (tříletý průměr) na úrovni 83,2 % republikového průměru. V mezikrajském srovnání byla průměrná cena rodinných domů v Pardubickém kraji (35 595 Kč/m²) sedmá nejnižší. Nejdražší rodinné domy se prodávaly v Hlavním městě Praze (215,1 % průměru ČR; 91 986 Kč/m²), nejlevnější ve Zlínském kraji (75,7 % průměru ČR; 32 356 Kč/m²).

Nejdražší rodinné domy se v rámci kraje prodávaly v okrese Pardubice.

Z celkového počtu prodávaných rodinných domů v letech 2020–2022 (součástí řízení je kupní smlouva) je patrné, že nejdražší rodinné domy v rámci kraje se prodávaly v okrese Pardubice (46 187 Kč/m²), nejlevnější v okrese Ústí nad Orlicí (32 674 Kč/m²), za kterým následovaly okresy Svitavy (32 922 Kč/m²) a Chrudim (33 852 Kč/m²).

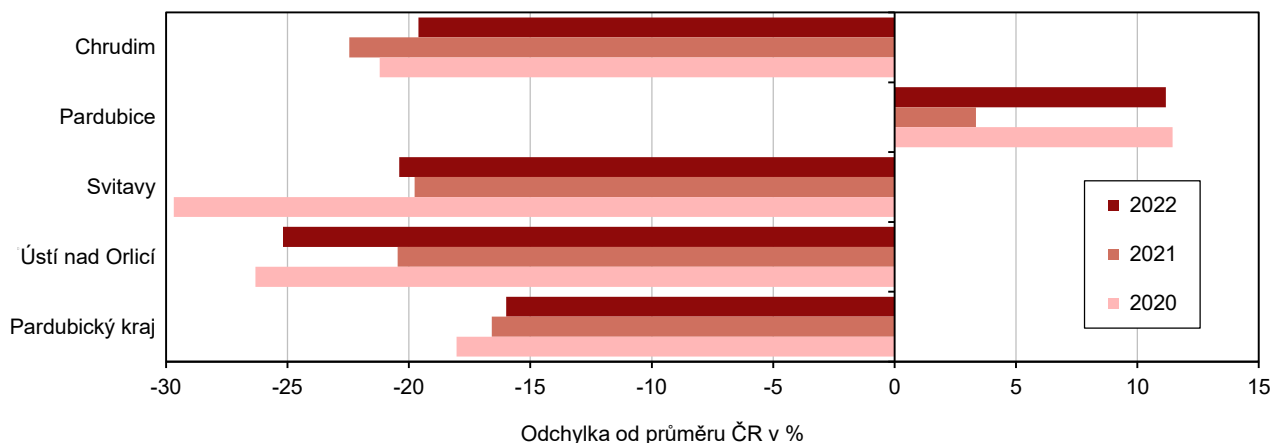
Velikost prodávaných rodinných domů v kraji nedosahuje průměrné hodnoty v ČR.

Průměrná velikost prodávaných rodinných domů v období let 2020–2022 činila na celostátní úrovni 88 m², v kraji dosáhla hodnoty 81 m². Rozlohou nejmenší rodinné domy v rámci okresů kraje se prodávaly v okrese Svitavy (75 m²). Největší rodinné domy s průměrnou velikostí 89 m² se prodávaly v okrese Pardubice.

Graf 3.23 Odchylka průměrných kupních cen rodinných domů v okresech Pardubického kraje od celostátního průměru

Zdroj: ČSÚ

Ceny bytů v kraji rostly strměji než v celostátním průměru.

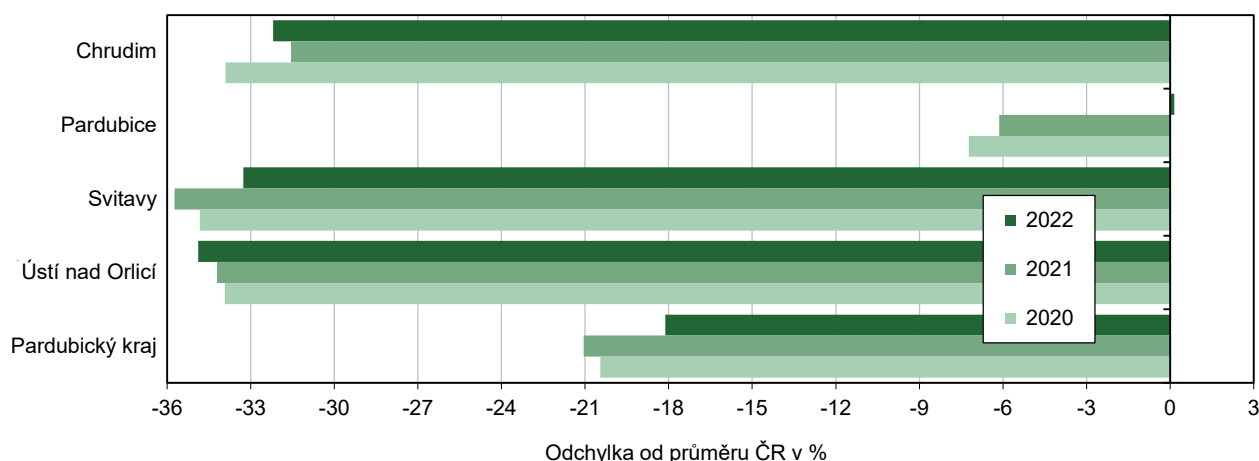
Ceny bytů se v roce 2022 ve srovnání s předchozím rokem v ČR zvýšily o 16,3 %, v našem regionu se zvýšily o 20,0 % a tento nárůst byl 6. nejvyšší v mezikrajském srovnání. Nejvyšší nárůst kupních cen bytů v roce 2022 proti předchozímu roku byl zaznamenán v Ústeckém kraji (+24,3 %), nejnižší v Hlavním městě Praze (+12,3 %).

Ceny prodávaných bytů na území kraje jsou páté nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Jednotkové ceny prodávaných bytů v kraji v průměru let 2020–2022 (42 244 Kč/m²) byly nižší o 20,6 % než republikový průměr (53 222 Kč/m²), v mezikrajském srovnání se jednalo o 5. nejvyšší ceny. Nejdražší byty se prodávaly v Hlavním městě Praze (187,0 % průměru ČR; 99 503 Kč/m²) a Jihomoravském kraji (105,0 %; 55 888 Kč/m²); nejlevnější v Karlovarském (56,8 % průměru ČR; 30 222 Kč/m²) a Ústeckém kraji (56,9 % průměru ČR; 30 299 Kč/m²).

Graf 3.24 Odchylka průměrných kupních cen bytů v okresech Pardubického kraje od celostátního průměru

Zdroj: ČSÚ

V okrese Chrudim a Ústí nad Orlicí se prodávaly byty s větší rozlohou než v jiných částech kraje.

Byty prodávané v Pardubickém kraji v letech 2020–2022 měly v průměru 61 m², což je stejná velikost jako na republikové úrovni. Průměrná velikost bytů v rámci krajů České republiky se pohybovala od 58 m² v Ústeckém kraji po 65 m² v Jihomoravském kraji. V rámci kraje se největší byty prodávaly v okrese Chrudim (63 m²) a Svitavy (62 m²), nejmenší velikost prodávaných bytů byla evidována v okrese Ústí nad Orlicí (60 m²).

Doprava

Silniční síť v Pardubickém kraji je druhá nejhustší v ČR.

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala v roce 2023 na území kraje celkem 3 627,6 tis. km. Na 100 km² připadlo v kraji v průměru 80 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji druhá nejvyšší hustota silniční sítě po Středočeském kraji (88 km), přičemž průměr ČR dosáhl hodnoty 71 km. Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Chrudim (100 km na 100 km²) a Pardubice (92 km na 100 km²), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla zaznamenána na Svitavsku a Orlickoústecku (67 resp. 71 km na 100 km²). V přepočtu na 1 000 obyvatel (6,8 km) se kraj řadil opět k celorepublikově nadprůměrným (ČR 5,1 km), tentokrát jako pátý v pořadí.

Hustota železniční sítě v kraji je mírně nadprůměrná.

Provozní délka železničních tratí dosahovala v roce 2023 na území Pardubického kraje hodnoty 581 km. V mezikrajském pohledu je hustota železniční sítě v kraji (13 km železnic na 100 km²) sedmá nejvyšší a jen mírně převyšuje republikový průměr (12 km tratí na 100 km²).

Délka splavných vodních cest je čtvrtá nejdelší.

Pardubický kraj má mezi kraji ČR čtvrtou nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (52 km). Hustota splavných vodních cest dosahovala v roce 2023 hodnoty 1,2 km na 100 km² výměry kraje a byla mezi kraji pátá nejvyšší. Nejvíce splavných vodních cest vykázal kraj Středočeský (237 km) a nejvyšší hustota splavných vodních cest byla v hl. městě Praze (6,4 km na 100 km²).

Kraj vykázal nadprůměrné zvýšení počtu registrovaných vozidel během pěti let.

Počet registrovaných osobních automobilů se každoročně zvyšuje ve všech krajích ČR. V období let 2018 až 2023 se vozový park republiky rozrostl o 13,3 %, tj. o 765 tis. registrovaných osobních automobilů. Nadprůměrný nárůst vykázal i Pardubický kraj, kde došlo v průběhu pěti let ke zvýšení o 13,7 % z 273 tis. na 310 tis. vozidel.

Stupeň automobilizace byl sedmý nejnižší, na jeden osobní automobil připadá v kraji 1,7 osob.

Stupeň automobilizace vyjadřuje počet osob na počet automobilů, přičemž čím nižší hodnota ukazatele je, tím vyšší je zároveň stupeň automobilizace. V Pardubickém kraji dosáhl v roce 2023 tento ukazatel hodnoty 1,710 a byl sedmý nejnižší mezi kraji. Nejvyšší stupeň automobilizace byl v roce 2023 dosažen v hl. městě Praze (1,318), v Plzeňském (1,552) a Jihočeském kraji (1,596). Nejvíce osob na jeden automobil připadlo na moravské kraje – Moravskoslezský (1,933), Olomoucký (1,864) a Zlínský (1,858).

Počet přepravených osob veřejnou autobusovou dopravou na území kraje již překonal útlum z covidového období.

Podle údajů Ministerstva dopravy se během roku 2023 přepravilo v rámci Pardubického kraje po železnici celkem 5 mil. osob, příjezdový a výjezdový směr z/do kraje dosahoval obdobných hodnot (výjezd do jiných krajů – 3,4 mil. osob, příjezd z jiných krajů – 3,3 mil. osob). Veřejná autobusová doprava přepravila v roce 2023 na území kraje téměř 13 mil. osob. V letech 2020 a 2021 došlo k výraznému meziročnímu poklesu počtu cestujících spojenému s restrikcemi v důsledku covidové situace (rok 2020 – přepraveno 61,2 % osob roku 2019; rok 2021 přepraveno 71,2 % osob roku 2019). V roce 2022 se oproti předchozímu roku zvýšil počet přepravených osob veřejnou autobusovou dopravou o 52,2 % na 14,8 mil. osob, v roce 2023 došlo k meziročnímu poklesu o 12,2 %.

Výrazně se zvýšil objem zboží přepravovaného v rámci kraje po železnici.

Po silnicích Pardubického kraje bylo v roce 2023 přepraveno celkem 7,8 mil. tun zboží ve směru vývozu z kraje, 5,6 mil. tun zboží bylo dovezeno a v rámci kraje putovalo 13,0 mil. tun. Meziroční pokles objemu zboží se týkal hlavně dovozu a přepravy zboží v rámci kraje. Po železnici bylo v roce 2023 přepraveno 1,3 mil. tun ve směru vývozu, 5,9 mil. tun bylo dovezeno a 239 tis. tun kolovalo v rámci Pardubického kraje. Meziročně se v kraji mírně zvýšil vývoz zboží po železnici (o 0,8 %), poklesl dovoz (o 6,2 %), výrazně však vzrostl objem zboží přepravovaného v rámci kraje (o 77,9 %).

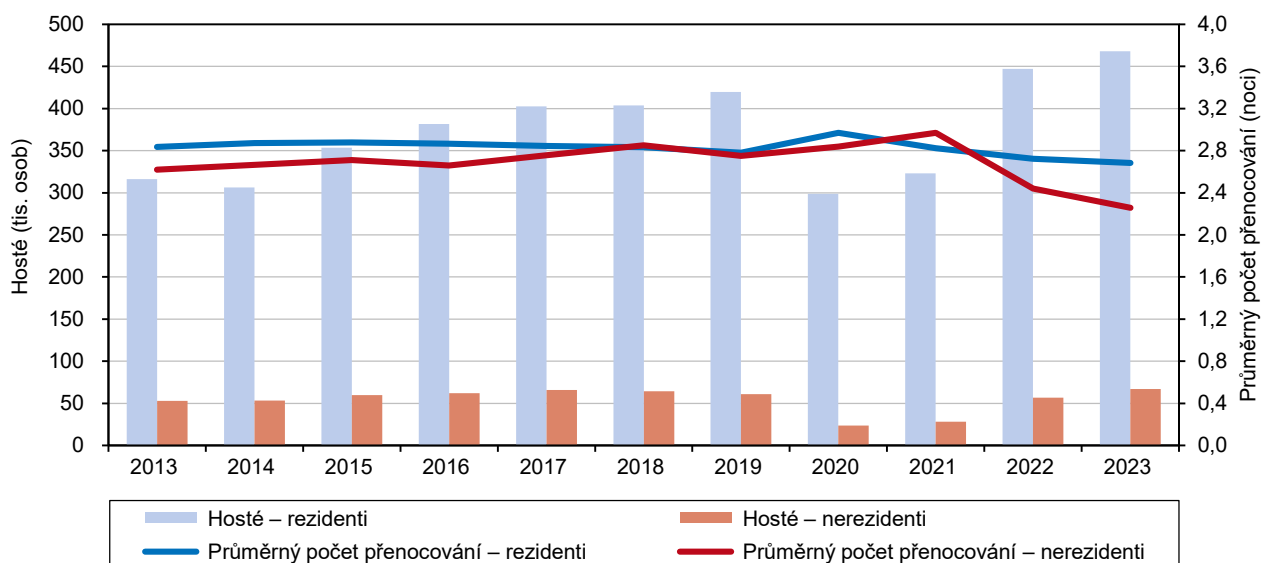
Cestovní ruch

V roce 2023 se v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu ubytoval rekordní počet hostů.

Podle revidovaných definitivních údajů se v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) Pardubického kraje v roce 2023 ubytovalo 534 950 hostů, což byl nejvyšší počet v dlouhodobém srovnání. Oproti roku 2022 vzrostl počet hostů v kraji o 6,2 % (9. navýšení v mezikrajském srovnání) při 13,1% růstu v celé ČR. Počet přenocování ve stejném období v kraji meziročně vzrostl o 3,8 % na 1 407 432 (8. procentuální nárůst mezi kraji) při republikovém růstu o 10,4 %. V případě hostů i přenocování zaznamenaly nejvyšší relativní nárůst Hlavní město Praha a Karlovarský kraj, Celkové počty hostů a přenocování v kraji nadále zůstávají v mezikrajském srovnání nejnižší, po přepočtu na 1 000 obyvatel se jedná o čtvrté nejnižší hodnoty.

Graf 3.25 Hosté a průměrný počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

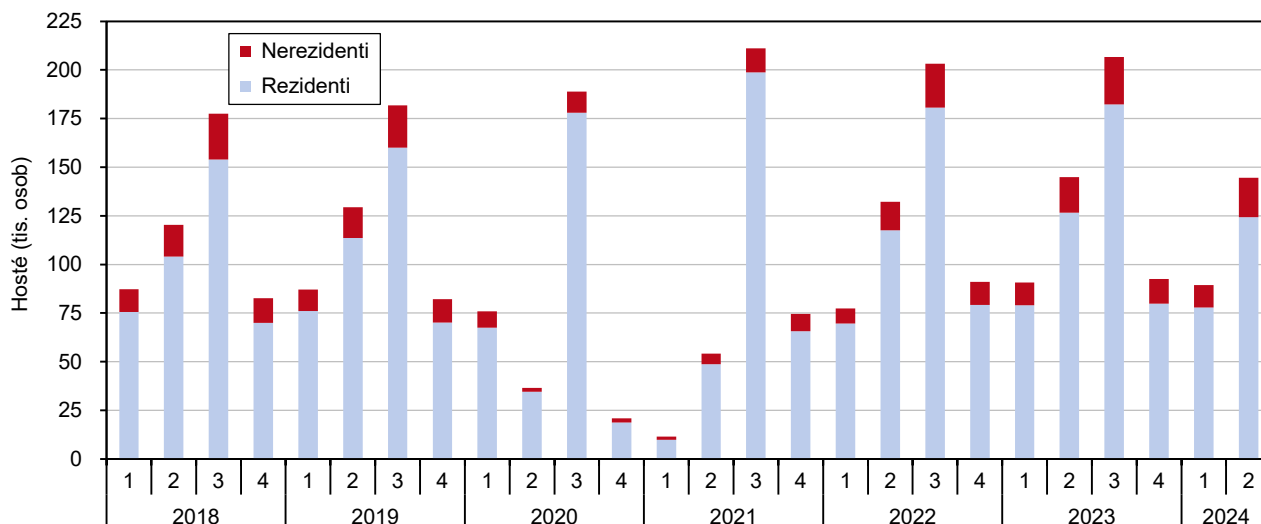

Průměrný počet přenocování domácích i zahraničních hostů klesl na dlouhodobé minimum.

Hostů z Česka (tzv. rezidentů) do kraje v roce 2023 přicestovalo 468 tis., tj. meziročně o 4,7 % více; hostů ze zahraničí (tzv. nerezidentů) bylo evidováno 67 tis., tj. o 18,0 % více oproti roku 2022. Růst návštěvnosti zahraničních hostů pokračoval i v 1. pololetí roku 2024. Průměrný počet přenocování domácích hostů v kraji v roce 2023 (2,7 noci) i zahraničních hostů (2,3 noci) byl nejnižší v posledních dvanácti letech.

Graf 3.26 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ

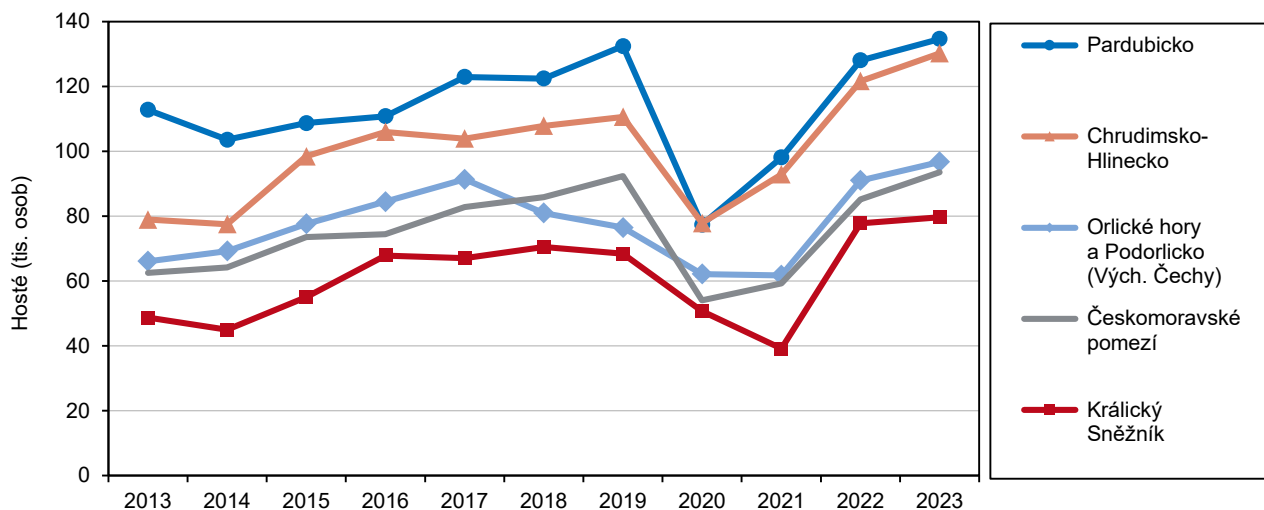

Mezi turistickými oblastmi v kraji největší měrou vzrostla návštěvnost na Českomoravském pomezí.

Na území turistických oblastí v kraji v roce 2023 pokračovalo oživení cestovního ruchu po pandemii covidu-19 a návštěvnost v HUZ ve všech TO kraje dosáhla maxima za poslední dekádu. Relativně nejvíce meziročně vzrostl počet hostů na Českomoravském pomezí (o 9,8 %), následovalo Chrudimsko-Hlinecko (nárůst o 7,0 %) a Orlické hory a Podorlicko (o 6,3 %). Procentuálně nejméně se zvýšil počet hostů v turistické oblasti Králický Sněžník (o 2,3 %) a na Pardubicku (5,2 %).

Graf 3.27 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v turistických oblastech Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

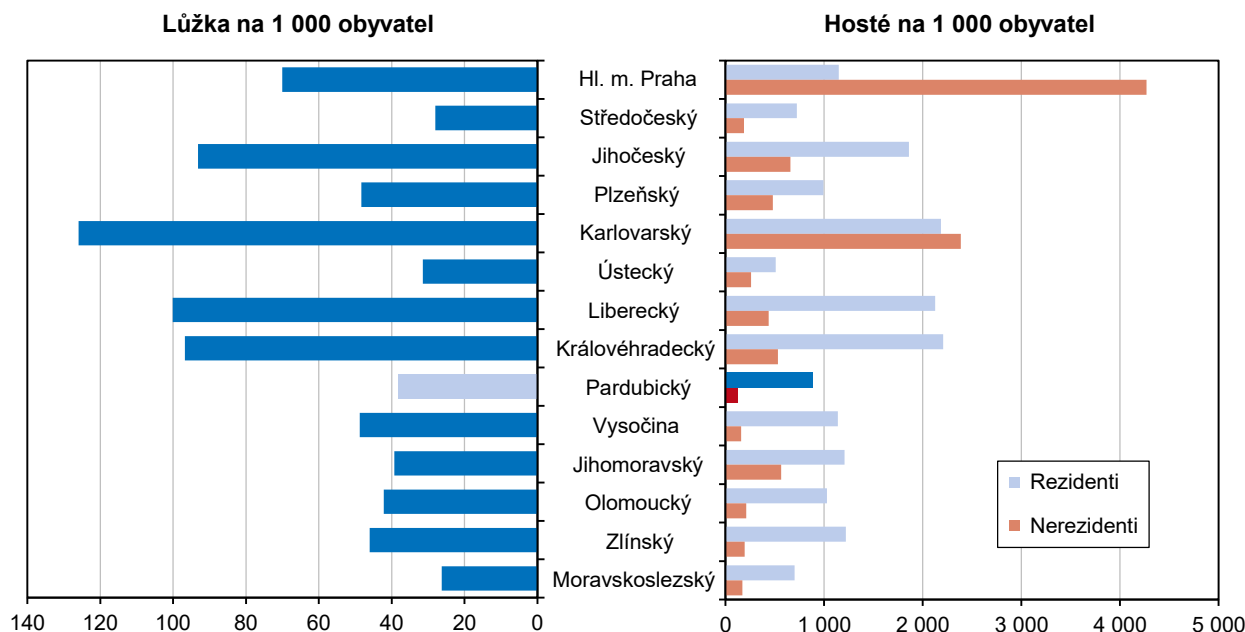

Počet pokojů i lůžek v HUZ Pardubického kraje meziročně vzrostl.

Celkem bylo v roce 2023 v evidenci ČSÚ v kraji 377 hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu (= zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky), tj. nejnižší počet v mezikrajském srovnání (po přepočtu na obyvatelstvo kraje se jedná o pátou nejnižší hodnotu). Oproti roku 2022 se počet evidovaných HUZ v kraji snížil o 7, tedy o 1,8 % (při poklesu ve všech krajích). Procentuální pokles počtu HUZ byl mezi kraji nejnižší, počet pokojů i lůžek v HUZ se přitom (jako v jediném kraji) meziročně zvýšil – o 3,2 %, resp. o 2,1 %. Po přepočtu na 1 000 obyvatel zůstal počet pokojů i lůžek v kraji čtvrtý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Graf 3.28 Lůžka a hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

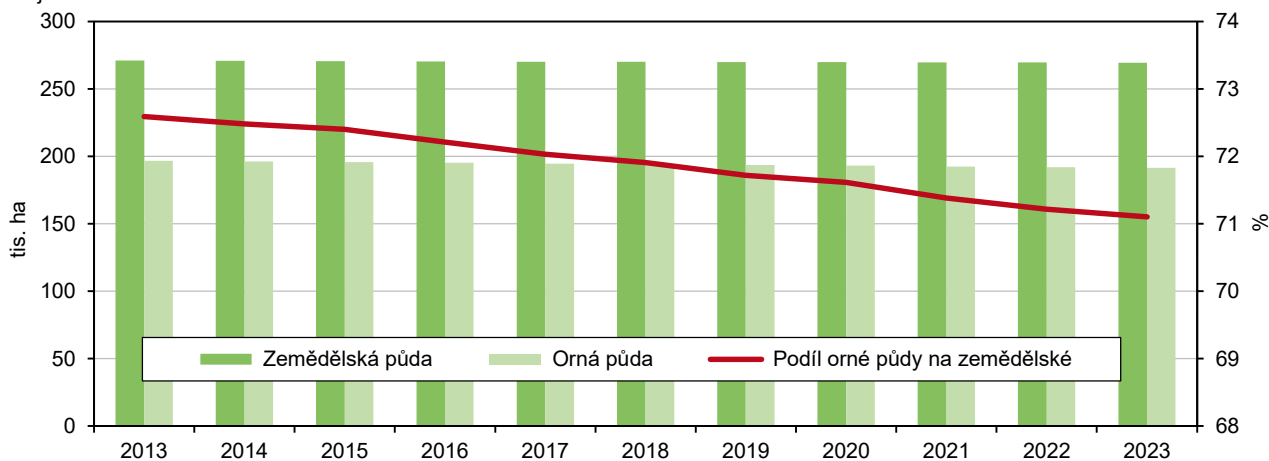
Půdní fond

Podíl zemědělské půdy z celkového území kraje byl třetí nejvyšší.

Území Pardubického kraje v roce 2023 tvořila ze tří pětín (59,6 %) zemědělská půda a ze dvou pětín půda nezemědělská. Podíl zemědělské půdy byl ve srovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší, vyšší podíly byly zaznamenány pouze v krajích Středočeském (60,1 %) a Vysočina (59,9 %).

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Pardubickém kraji

Zdroj: ČÚZK

Tři sedminy rozlohy kraje tvoří orná půda.

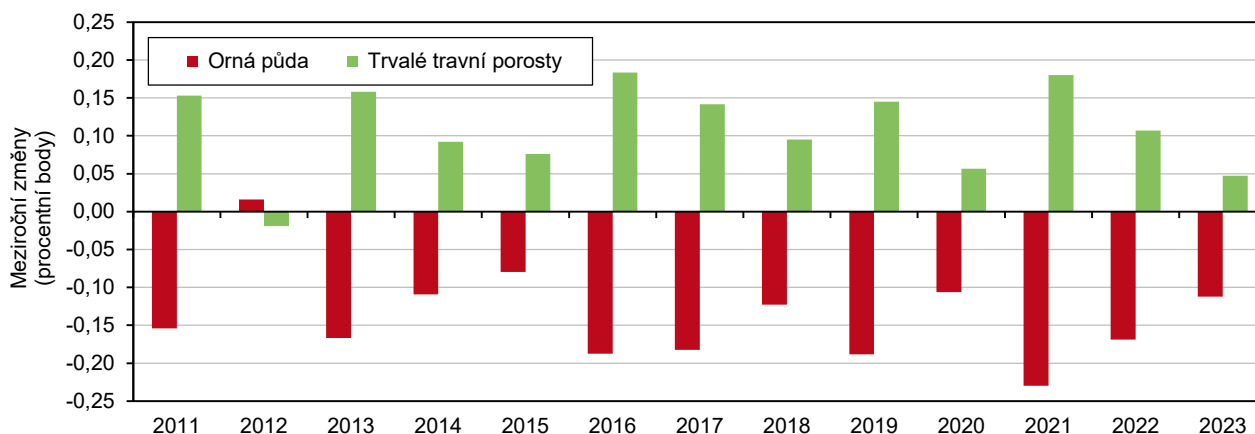
Tři sedminy území Pardubického kraje jsou využívány jako orná půda. Na konci roku 2023 se orná půda podílela na celkové rozloze kraje 42,4 %, což byl čtvrtý nejvyšší podíl za třetí Vysočinou (46,0 %), Jihomoravským krajem (48,0 %) a první místo obsadil kraj Středočeský (49,0 %). Naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v kraji Karlovarském (15,5 %). K pozvolnému zmenšování výměry orné plochy dochází na území Česka i v Pardubickém kraji již od konce 90. let. Během posledních deseti let v kraji ubylo 5,2 tis. hektarů orné půdy, což představovalo relativní pokles o 2,6 %.

S poklesem výměry orné půdy klesá v kraji i procento zornění.

V dlouhodobé časové řadě od roku 2013 mírně klesá i procento zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské půdě), ve srovnání s rokem 2023 se v Pardubickém kraji snížilo o 1,5 procentních bodů. Stupeň zornění se v krajích Česka v roce 2023 pohyboval od 81,9 % v Jihomoravském po 41,2 % v Karlovarském kraji. Pardubický kraj dosáhl hodnoty 71,1 % a obsadil pátou nejvyšší pozici.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Pardubickém kraji

Zdroj: ČÚZK

Plocha trvalých travních porostů dlouhodobě roste, zastoupení zůstává sedmé nejnížší.

Naopak rozloha ploch trvalých travních porostů se v kraji postupně zvyšovala. Za posledních deset let vzrostla o 2,7 tis. hektarů, tj. o 4,3 %. Plochy trvalých travních porostů zaujímaly v roce 2023 v kraji 14,1 % z celkové rozlohy, což byl sedmý nejnížší podíl ve srovnání krajů. Nejvyšší zastoupení trvalých travních porostů bylo zaznamenáno v Libereckém kraji (21,7 %), nejnížší v hlavním městě Praze (2,4 %) a Jihomoravském kraji (4,3 %).

Lesní pozemky se zmenšují, podíl na celkové rozloze kraje nedosahuje republikového průměru.

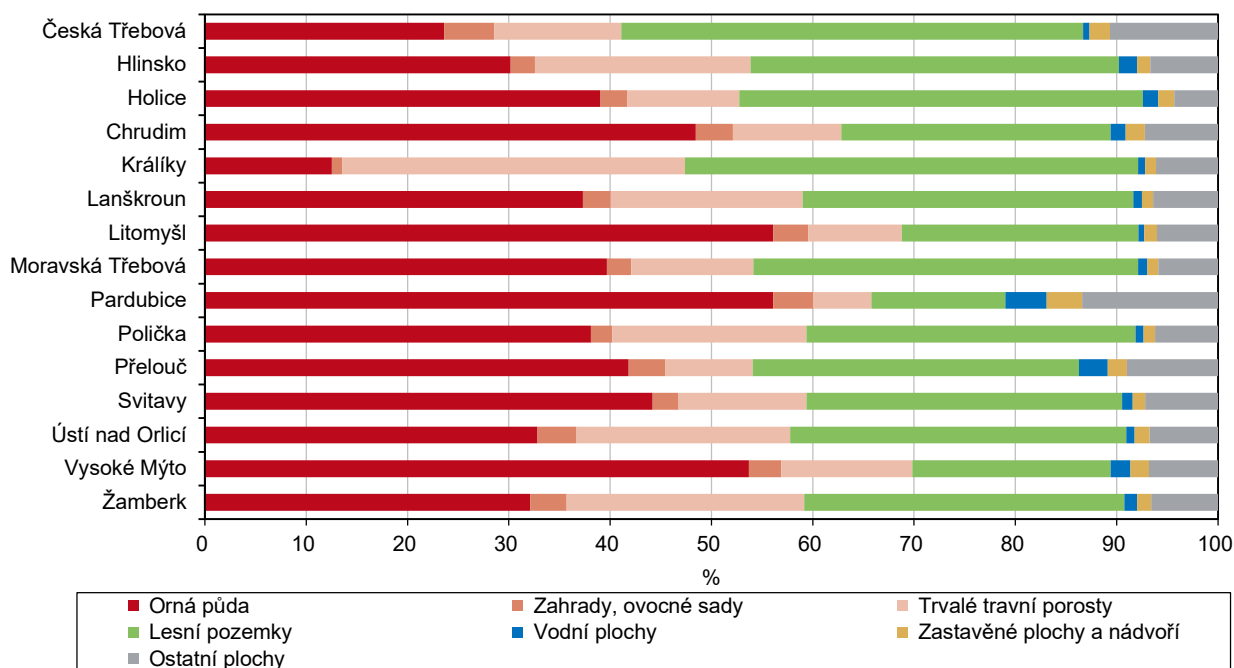
Lesy tvoří nejvýznamnější druh pozemku v rámci nezemědělské půdy v kraji. V roce 2023 zaujímaly lesní pozemky 29,9 % rozlohy kraje, což byl čtvrtý nejnížší podíl v mezikrajším srovnání. Během deseti let se snížila výměra lesů v kraji o 840 hektarů (o 0,6 %). Největší plochu z celkové výměry zabíraly lesy v kraji Libereckém (44,8 %), podíl lesních porostů v celém Česku představoval jednu třetinu území (34 %).

Rozloha zastavěných ploch a nádvorí se nemění.

Rozloha zastavěných ploch a nádvorí se ve srovnání se stavem před deseti lety v kraji téměř nezměnila, na rozdíl od většiny krajů, ve kterých byl zaznamenán přírůstek. Pouze kraje Karlovarský a Královéhradecký zaznamenaly od roku 2013 úbytek zastavěných ploch a nádvorí. Celkově největší podíl tvoří tento typ pozemků v krajích s největšími městy (hl. m. Praha 10,3 %, Moravskoslezský 2,2 % a Jihomoravský 2,1 %), nejnížší zastoupení mají zastavěné plochy a nádvorí v kraji Karlovarském (0,9 %).

Graf 4.3 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

Nejvyšší podíl ploch orné půdy vykázalo Pardubicko a Litomyšlsko, lesy byly nejvíce zastoupeny na Česotřebovsku a Králicku.

Orná půda tvořila největší podíl na celkové rozloze u 10 správních obvodů ORP Pardubického kraje (z celkových 15). Největší zastoupení měla orná půda ve správních obvodech Pardubice a Litomyšl (oba shodně 56,1 %). Nad 50 % se pohyboval ještě správní obvod Vysoké Mýto. Nejnížší zastoupení orné půdy vykázaly 3 správní obvody s hodnotami mezi 12,5 a 30,2 % – SO ORP Králíky, Česká Třebová a Hlinsko. Česotřebovsko a Králicko byly územími s nejvyšším podílem lesů mezi všemi správními obvody v kraji dosahujícím hodnot nad 40 % (45,6 % a 44,7 %). V těchto správních obvodech zároveň plochu orné půdy převyšovala plocha lesních pozemků. Nejnížší podíl lesních pozemků byl zaznamenán naopak ve správních obvodech Pardubice (13,2 %), Vysoké Mýto (19,6 %) a Litomyšl (23,4 %).

Trvalé travní porosty byly nejvíce zastoupeny na Králicku; nejvyšší podíl vodních ploch a zastavěných území byl evidován na Pardubicku.

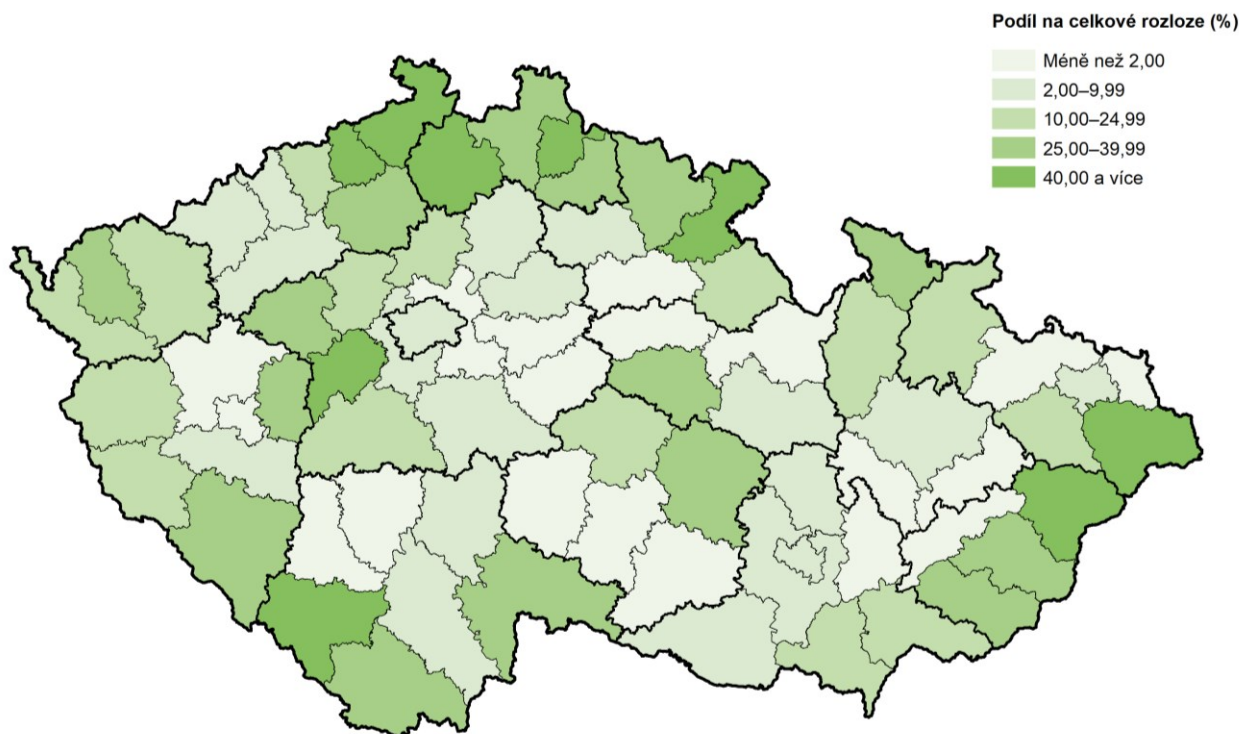
Zastoupení ploch trvalých travních porostů bylo nejvyšší na Králicku a Žambersku (33,9 %, resp. 23,5 %), nejnižší na Pardubicku a Přeloučsku (5,8 %, resp. 8,6 %). Nejvyšší podíl vodních ploch byl evidován na Pardubicku a Přeloučsku (4,1 %, resp. 2,9 %), nejnižší na Litomyšlsku a Českořtebovsku (0,5 %, resp. 0,6 %). Zastavěné plochy tvořily největší část území ve správních obvodech Pardubice a Česká Třebová (3,5 %, resp. 2,0 %), nejmenší naopak v obvodech Králíky a Moravská Třebová (1,06 %, resp. 1,08 %).

Chráněná území

Podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje byl mezi kraji čtvrtý nejnižší.

Výměra zvláště chráněných území¹³ v Pardubickém kraji činila ke konci roku 2023 celkem 44,2 tis. hektarů. Podíl 9,8 % zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje byl v mezikrajském srovnání čtvrtý nejnižší. Nejvyšší podíl měly kraje Liberecký a Zlínský (35,2 %, resp. 30,5 %), nejnižší hlavní město Praha (5,5 %) a Jihomoravský kraj (7,0 %).

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Zdroj: AOPK ČR

Zvláště chráněných území bylo v kraji více než sto, mezi nimi však žádný národní park.

Na území Pardubického kraje se ke konci roku 2023 nacházelo 113 zvláště chráněných území, a sice 3 chráněné krajinné oblasti, 4 národní přírodní rezervace, 2 národní přírodní památky, 43 přírodních rezervací a 61 přírodních památek. Nenacházel se zde žádný národní park, stejně jako v dalších 7 krajích. Největší rozlohu zaujímaly chráněné krajinné oblasti (39 118 ha), dále přírodní rezervace (2 976 ha), národní přírodní rezervace (1 816 ha) a přírodní památky (1 207 ha).

¹³ národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky

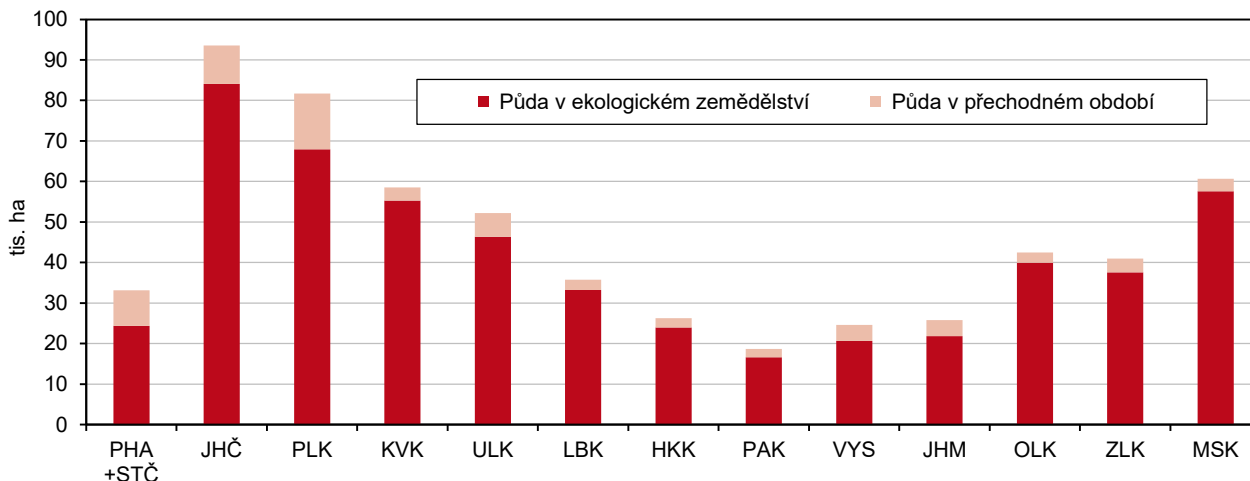
Ekologické zemědělství

Zastoupení ekologického zemědělství v kraji bylo páté nejnižší.

V roce 2023 hospodařili ekologičtí zemědělci v Pardubickém kraji na 16,6 tisíce hektarech, další 2,0 tisíce hektarů tvořila půda v přechodném období. Během desetiletého období se celková výměra půdy v ekologickém zemědělství a v přechodném období zvýšila o 26,5 % (šestý nejvyšší relativní nárůst mezi kraji), resp. o 3,9 tis. ha (5. nejnižší absolutní nárůst mezi kraji). I přes rozvoj ekologického zemědělství v kraji zůstává jeho zastoupení vůči celkové rozloze kraje (4,1 %) páté nejnižší v mezikrajském srovnání. Největší podíl ploch ekologického zemědělství vykázal kraj Karlovarský a Liberecký (17,7 %, resp. 11,3 %).

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

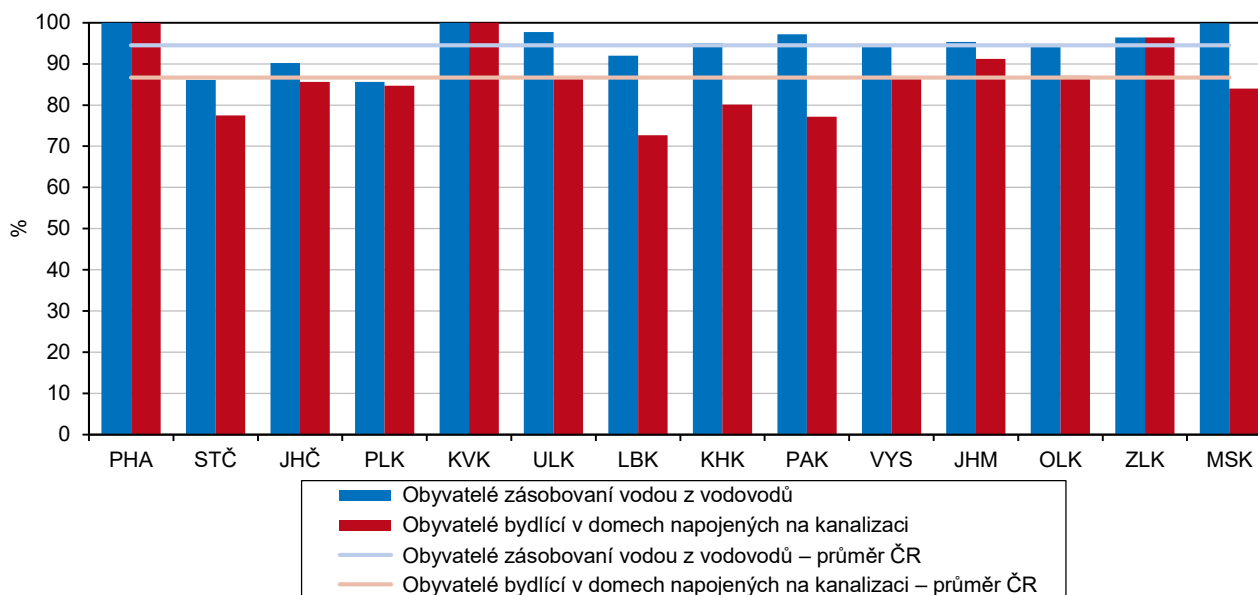
Vodovody a kanalizace

Podíl obyvatel bydlících v kraji a napojených na vodovod již překročil 97 %.

Podle výsledků šetření o vodovodech a kanalizacích bylo v Pardubickém kraji v roce 2023 zásobeno vodou z veřejných vodovodů 515 tisíc obyvatel, přičemž jejich podíl na celkovém obyvatelstvu kraje činil 97,2 %, což byla pátá nejvyšší hodnota ve srovnání krajů Česka. Celková délka vodovodní sítě v kraji činila 5 059 km a počet vodovodních přípojek dosáhl hodnoty 143,4 tis.

Graf 4.5 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

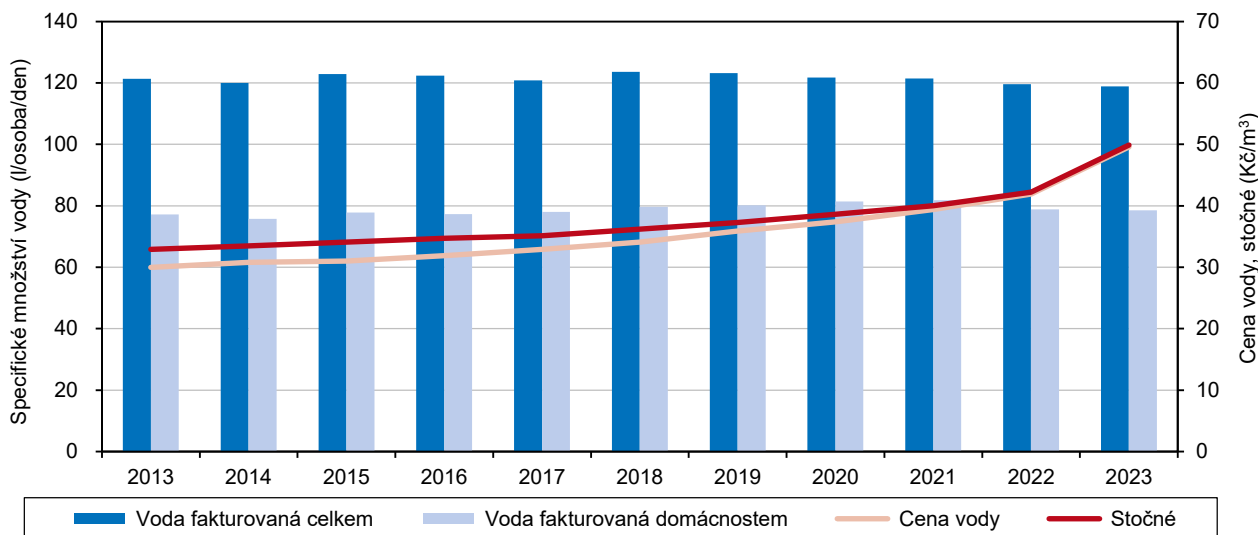

Podzemní voda se 85 % podílela na vyrobené pitné vodě v kraji, což byl druhý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.

Vodohospodářská zařízení v kraji v roce 2023 vyrobila 26,8 mil. m³ vody, přičemž došlo k mírnému meziročnímu nárůstu (o 0,9 %). Podzemní voda se na celkovém množství vyrobené pitné vody podílela více než 85 %, což byl druhý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Z celkového množství vyrobené vody v kraji a určené k realizaci (27,1 mil. m³) bylo fakturováno 22,4 mil. m³ vody, z toho fakturace pro domácnosti tvořila téměř dvě třetiny. Celkem bylo domácnostem fakturováno 14,8 mil. m³ pitné vody.

Graf 4.6 Specifické množství fakturované vody, cena vody a stočné v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziroční nárůst ceny vodného byl v kraji nejvyšší.

Průměrná cena vodného (bez DPH) se v roce 2023 meziročně zvýšila ve všech krajích, nejvíce v Praze (o 8,6 Kč/m³) a nejméně v Plzeňském kraji (o 3,7 Kč/m³), Pardubický kraj se zařadil na 3. nejvyšší pozici (o 7,7 Kč/m³). Relativní meziroční nárůst ceny vodného byl však v kraji nejvyšší (o 18,4 %), o 3,2 p. b. vyšší než v celém Česku. Vodárenské společnosti v kraji si za 1 m³ vody účtovaly 49,6 Kč, což byla šestá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání, o 3,5 Kč nižší než celostátní průměr. Nejdražší voda tekla z kohoutků v Ústeckém kraji (62,2 Kč/m³), nejlevnější vodu měli v kraji Olomouckém (45,6 Kč/m³).

Druhý nejnižší podíl obyvatel kraje bydlel v domech napojených na kanalizaci.

Pardubický kraj má vyšší zastoupení obyvatel žijících v menších obcích než městského obyvatelstva a z toho důvodu je zde i nižší podíl napojení domů na veřejnou kanalizační síť než v ostatních krajích. V roce 2023 byl nejnižší podíl obyvatel napojených na kanalizaci zjištěn v Libereckém a Pardubickém kraji (72,7 %, resp. 77,2 %). V domech napojených na kanalizaci ústící do čistíren odpadních vod (ČOV) žilo v kraji téměř 404,4 tisíce osob a délka kanalizační sítě činila 2 752 km. Počtem kanalizačních přípojek (92 tisíc) se v mezikrajském srovnání řadil Pardubický kraj na třetí nejnižší pozici.

Počet čistíren odpadních vod se dlouhodobě zvyšuje.

V rámci kanalizační sítě dochází k budování a připojování nových čistíren odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2023 provozováno 152 těchto zařízení, v uplynulých pěti letech přibýlo v kraji 18 čistíren a během deseti let to bylo 39 nových zařízení. Celková kapacita ČOV v kraji činila 157,2 tisíc m³/den. Všechna zařízení pracují na mechanicko-biologickém principu a u tří pětín při procesu čištění zároveň dochází k dalšímu odstraňování polutantů. K neúčinnějšímu čištění v kraji docházelo zejména ve formě biochemické spotřeby kyslíku (98,3 %) a nerozpuštěných látek (97,8 %).

Stočné bylo čtvrté nejvyšší.

Cena služeb spojených s odváděním a čištěním odpadních vod (stočné) činila v roce 2023 v Pardubickém kraji 49,9 Kč/m³. U ceny stočného docházelo v kraji od roku 2013 k postupnému růstu, který v roce 2023 již překročil 50 % a byl pátý nejnižší v mezikrajském srovnání. Nejdražší stočné vykázala v roce 2023 Praha (56,8 Kč/m³), Pardubický kraj obsadil čtvrtou nejvyšší pozici a nejlevnější stočné platili obyvatelé Kraje Vysočina (37,7 Kč/m³).

Emise

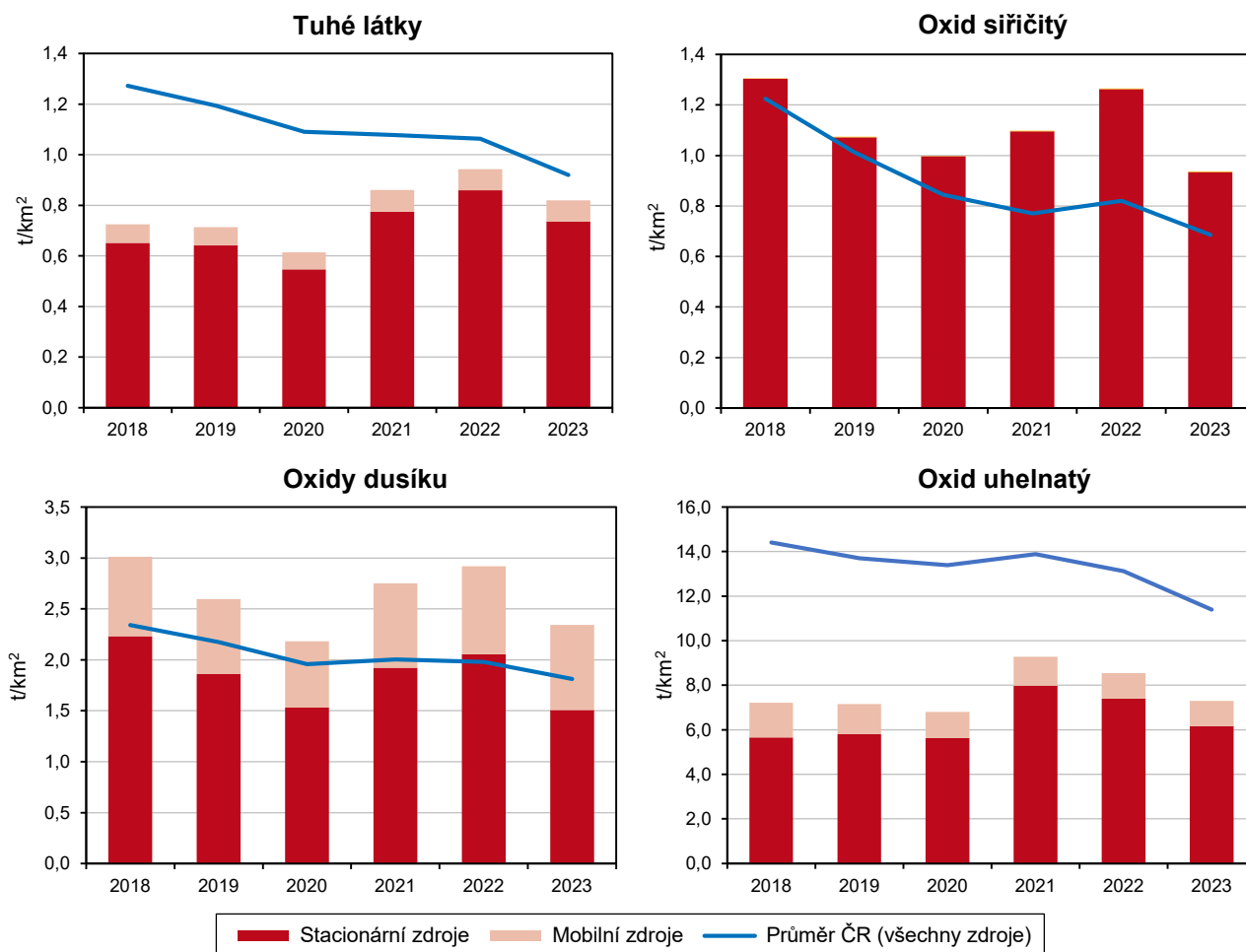
Emise oxidu uhelnatého a tuhých látek jsou pod republikovým průměrem.

Podle emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu produkce naměřených emisí hlavních znečišťujících látek podle Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší¹⁴ (dále jen REZZO) v kraji spíše kolísá. Emise oxidu siřičitého a oxidů dusíku zůstávají v posledním sledovaném roce nad průměrem Česka. Emise tuhých látek a oxidu uhelnatého jsou dlouhodobě pod republikovým průměrem.

Údaje před rokem 2021 nejsou plně srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data jsou převzata k 20. 9. 2024. Údaje v této publikaci se proto liší od údajů dříve publikovaných.

Graf 4.7 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Pardubickém kraji

Zdroj: ČHMÚ

¹⁴ REZZO: 1 – velké stacionární zdroje znečišťování, 2 – střední stacionární zdroje znečišťování, 3 – malé stacionární zdroje znečišťování, 4 – mobilní zdroje znečišťování

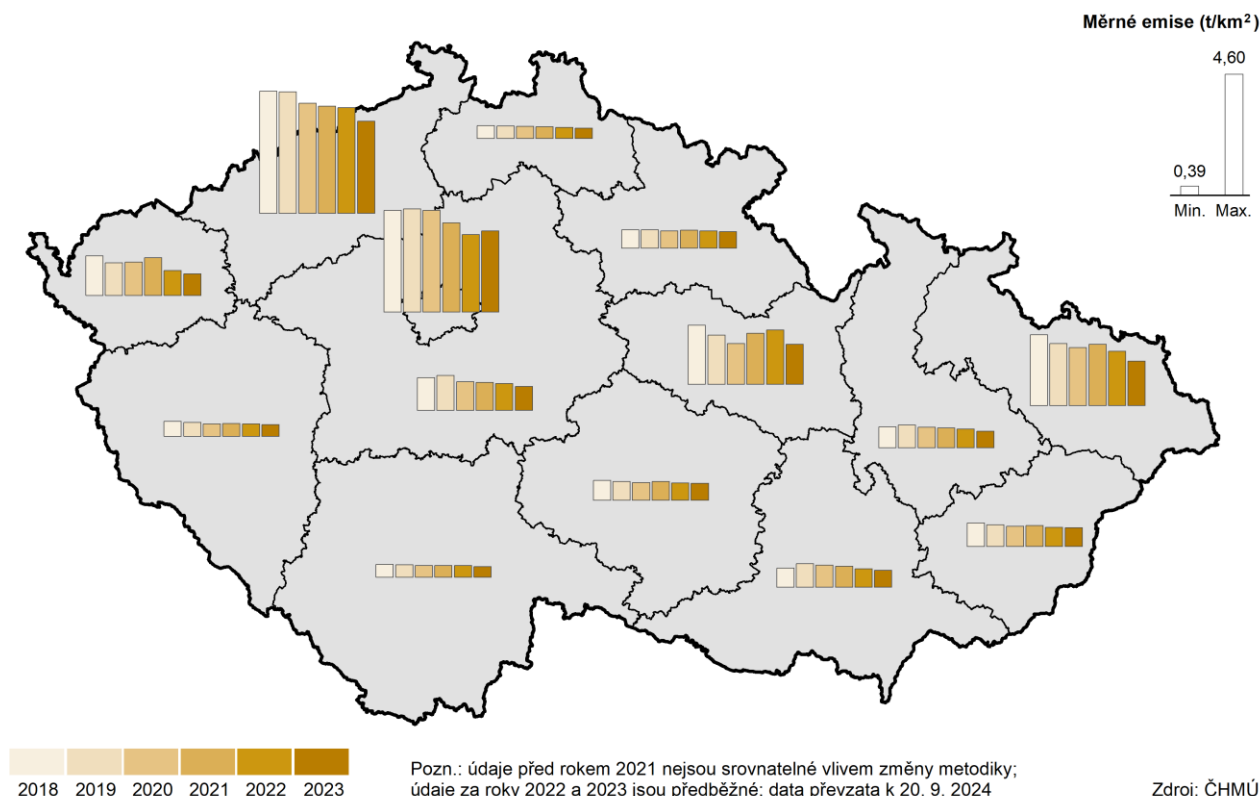
Kraji náleží pátá nejnižší pozice v produkci oxidu uhelnatého.

Na objemu emisí oxidu uhelnatého (CO) vyprodukovaného v roce 2023 na území kraje se z 84,5 % podílely stacionární zdroje (REZZO 1–3), v rámci nichž se z 94,0 % jednalo o malé stacionární zdroje (REZZO 3); zbývajících 15,5 % celkového množství vyprodukovaly mobilní zdroje (REZZO 4), zpravidla zastoupené automobily. Ve srovnání krajů Česka dle produkce oxidu uhelnatého ze všech zdrojů znečištění (REZZO 1–4) se kraj umístil v roce 2023 na páté nejnižší pozici (33,0 tis.t/rok). Největší znečištění oxidem uhelnatým bylo zjištěno v Moravskoslezském kraji (177,4 tis. tun/rok), nejnižší v Praze (12,1 tis. t/rok). Měrné emise oxidu uhelnatého přepočtené na plochu území v Pardubickém kraji (7,29 t/km²) zařadily kraj na sedmou nejvyšší pozici. Nejvíce postiženým krajem v důsledku zamoření oxidem uhelnatým je Moravskoslezský kraj, který dosáhl téměř osminásobku (32,67 t/km²) hodnoty Karlovarského kraje (4,15 t/km²), který se umístil na opačné straně žebříčku.

Měrné emise oxidu siřičitého setrvávají nad republikovým průměrem.

Produkce emisí oxidu siřičitého (SO₂) v kraji kolísá. V porovnání s rokem 2022 byl v roce následujícím zaznamenán pokles stavu škodlivin (REZZO1-4) téměř o čtvrtinu na 4,23 tis. tun za rok. Pardubický kraj se v roce 2023 v produkci měrných emisí (0,94 t/km²) umístil na třetí nejvyšší pozici ve srovnání krajů. Nejvyšší pozice s maximální hodnotou měrných emisí oxidu siřičitého patřila Ústeckému kraji (2,20 t/km²), nejlepší situace panovala naopak v kraji Jihomoravském (0,12 t/km²).

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2018 až 2023

Meziroční pokles emisí oxidů dusíku byl v mezikrajském srovnání nejvyšší.

Meziroční pokles naměřených emisí oxidů dusíku činil v kraji v roce 2023 téměř pětinu a byl v mezikrajském srovnání nejvyšší. Produkce emisí oxidů dusíku činila v kraji 10,58 tis. tun/rok a byla v mezikrajském srovnání pátá nejvyšší. Hodnota měrných emisí oxidů dusíku na území kraje byla v posledním sledovaném roce 2023 (2,34 t/km²) v porovnání s celorepublikovou bilancí nadprůměrná a mezi kraji čtvrtá nejvyšší. Nejvyšší měrné emise oxidů dusíku byly naměřeny v Praze (15,38 t/km²).

Měrné emise tuhých znečišťujících látek byly čtvrté nejvyšší v porovnání krajů.

Emise tuhých znečišťujících látek vyprodukovaných v roce 2023 v Pardubickém kraji činily 3,70 tis. tun za rok a ve srovnání s rokem předchozím došlo k poklesu o 13,1 %. Naměřená hodnota měrných emisí tuhých znečišťujících látek v kraji v roce 2023 (0,82 t/km²) byla čtvrtá nejvyšší v pořadí krajů. Nejvíce emisí tuhých látek připadalo na plochu území v hl. m. Praze (1,95 t/km²), naopak nejméně v Jihočeském kraji (0,45 t/km²).

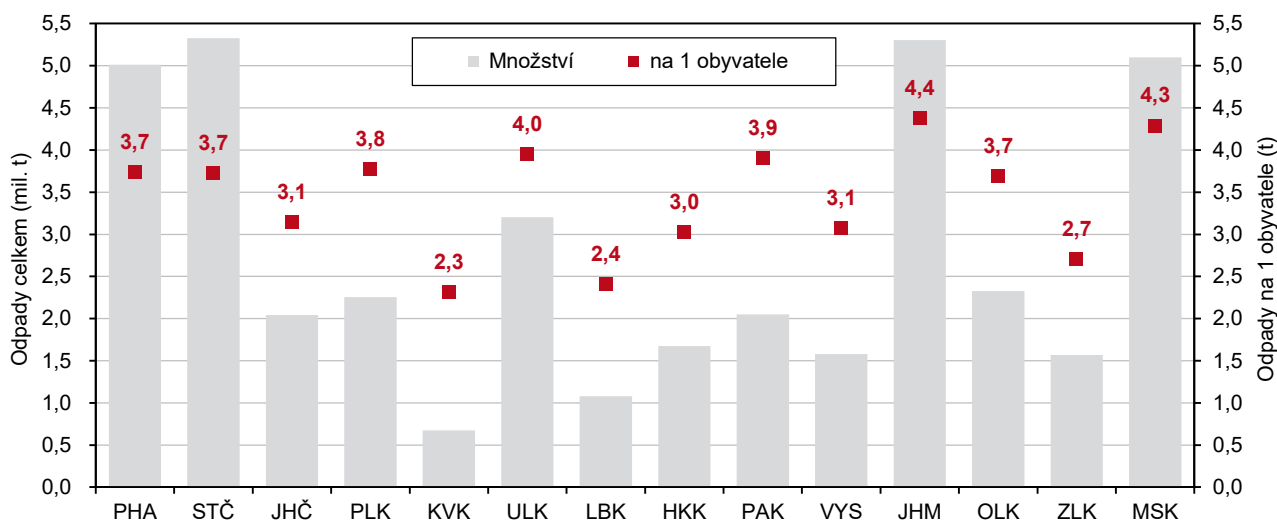
Odpady

Od roku 2017 vzrostlo množství vyprodukovaného odpadu o 40 %.

Na území Pardubického kraje bylo dle posledních dostupných dat v roce 2022 vyprodukováno 2 050 tis. tun odpadu, což představovalo 5,2% podíl na celkovém množství vyprodukovaného odpadu v Česku a zároveň osmou nejvyšší pozici ve srovnání krajů. Od roku 2018 vzrostlo množství produkovaných odpadů na území kraje o 36,4 %, což bylo nejvíce ve srovnání krajů. Při přepočtu vycházelo na jednoho obyvatele kraje 3 900 kg odpadu, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Republikový průměr činil 3 643 kg odpadu na obyvatele; nejvíce bylo vyprodukováno v Jihomoravském kraji (4 385 kg/obyv.) a nejméně v Libereckém kraji (2 316 kg/obyv.).

Graf 4.8 Produkce odpadů celkem v krajích v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Objem nebezpečného odpadu na obyvatele byl mezi kraji druhý nejvyšší.

Z celkové produkce odpadu tvořil v Pardubickém kraji 6,1 % odpad nebezpečný, což byla třetí nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Nejvíce to bylo v Libereckém kraji (7,9 %), nejméně v Praze (1,8 %). Na obyvatele Pardubického kraje připadlo 238 kg nebezpečného odpadu, což byla 2. nejvyšší hodnota mezi kraji. Průměr za ČR činil 145 kg, nejvyšší množství nebezpečného odpadu na obyvatele připadlo v roce 2022 v Moravskoslezském kraji (284 kg), nejnižší v Praze (67 kg).

Produkce komunálního odpadu meziročně vzrostla; na jednoho obyvatele připadlo šesté nejvyšší množství komunálního odpadu mezi kraji.

V Pardubickém kraji bylo v roce 2022 vyprodukováno 262 tis. tun komunálního odpadu a jeho množství v posledních pěti letech vzrostlo o 5,5 %. Podíl krajského komunálního odpadu na republikovém množství v roce 2022 činil 4,8 % a byl nižší o 0,4 procentního bodu než v případě vyprodukovaného odpadu celkem. Na jednoho obyvatele připadalo největší množství komunálního odpadu v mezikrajském srovnání v Jihočeském kraji (553 kg), sedmou nejvyšší pozici obsadil Pardubický kraj (499 kg), nejméně odpadu bylo vyprodukováno v Karlovarském kraji (448 kg) a republikový průměr činil 504 kg.

Objem vyprodukovaného nebezpečného komunálního odpadu v kraji zaznamenal nejvyšší nárůst.

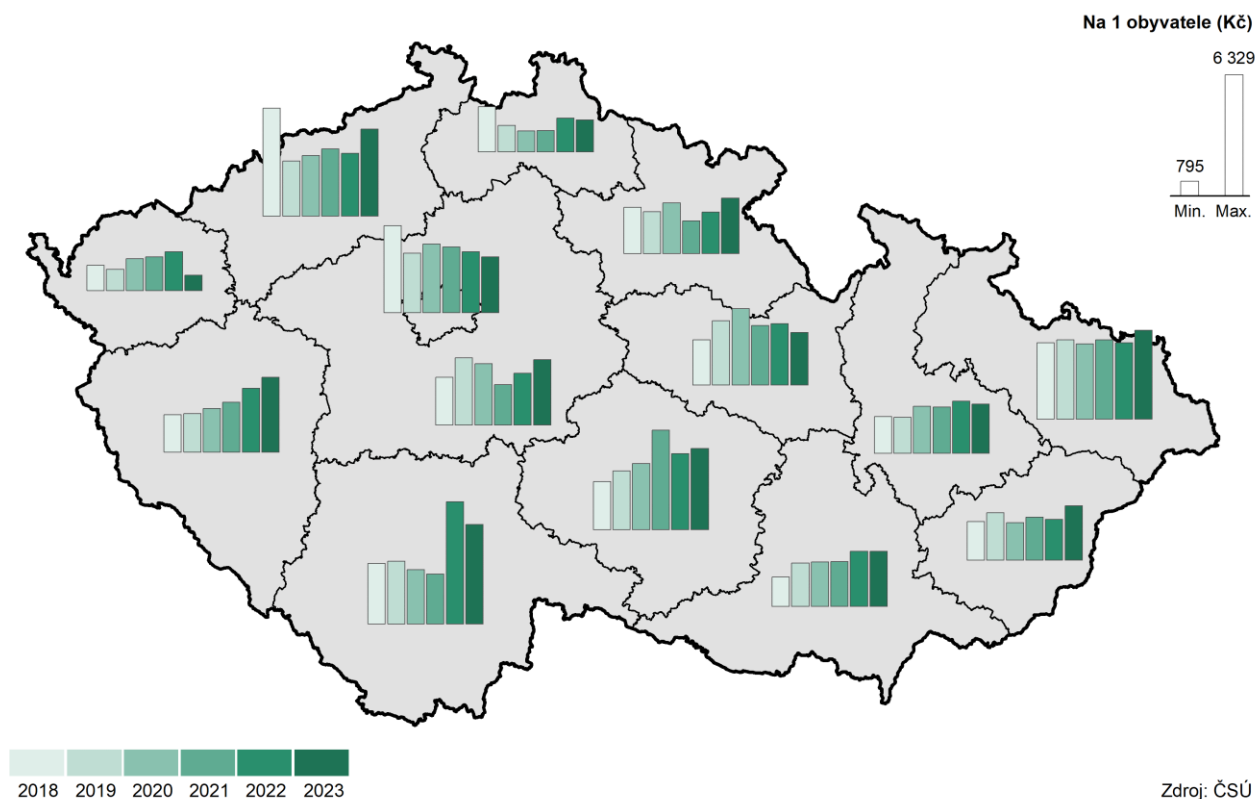
Nebezpečného komunálního odpadu bylo v kraji v roce 2022 vyprodukováno 514 tun. Ve srovnání s rokem 2017 vzrostl objem o 15,9 %, což byl nejvyšší nárůst v mezikrajském srovnání (pokles o 11,1 % v ČR). Na jednoho obyvatele připadl 1,0 kg nebezpečného komunálního odpadu a čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji, republikový průměr činil 0,9 kg.

Výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí v dlouhodobém pohledu kolísají; meziročně došlo k poklesu.

V roce 2023 dosáhly pořízené investice na ochranu a obnovu životního prostředí podle místa investice v Pardubickém kraji 1 440,7 mil. Kč, což byla o 13,6 % nižší hodnota než v předchozím roce 2022 a o 53,2 % vyšší než v roce 2017, kdy hodnota investic klesla na své minimum a nepřesáhla ani 1 mld. Kč. V dlouhodobějším časovém období však bylo patrné meziroční kolísání na obě strany, za posledních deset let můžeme zaznamenat méně meziročních poklesů než nárůstů. Z porovnání objemů investic v roce 2013 a 2023 vyplývá, že došlo k poklesu téměř o pětinu.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2018–2023

Výdaje na ochranu životního prostředí na jednoho obyvatele byly čtvrté nejnižší.

Na jednoho obyvatele Pardubického kraje připadla v roce 2023 částka 2 717 Kč pořízených investic na ochranu životního prostředí vynaložených přímo v kraji, což byla ve srovnání s ostatními kraji čtvrtá nejnižší hodnota nacházející se pod úrovní Česka (3 366 Kč). Nejvíce investic v přepočtu na jednoho obyvatele plynulo do ochrany životního prostředí v roce 2023 v Jihočeském (5 140 Kč) a Moravskoslezském kraji (4 585 Kč). Nejméně se naopak investovalo v kraji Karlovarském (795 Kč) a Libereckém (1 642 Kč).

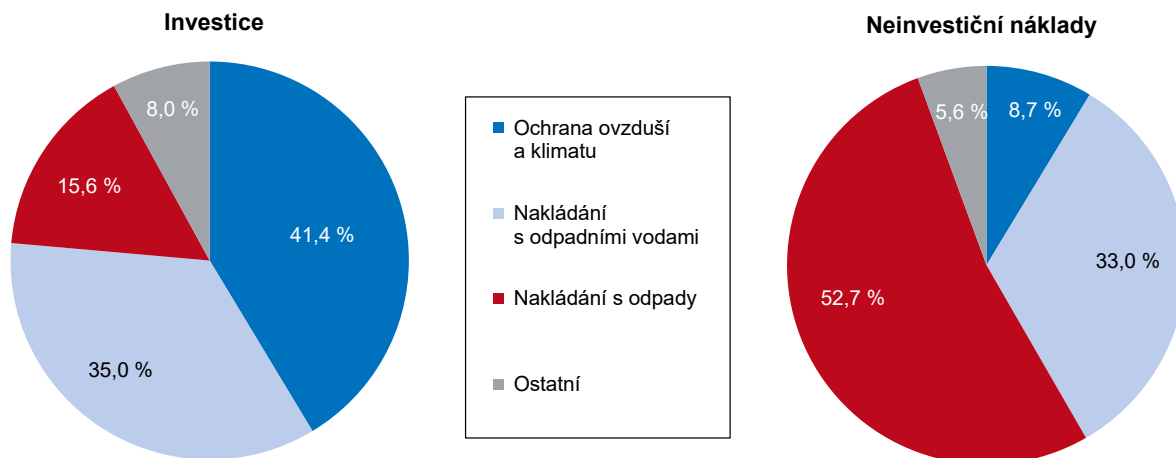
Investoři se sídlem v kraji vynaložili třetí nejnižší hodnotu investic na ochranu životního prostředí od roku 2018.

V případě investorů se sídlem v Pardubickém kraji bylo v roce 2023 vynaloženo 1,5 mld. Kč prostředků na ochranu a obnovu životního prostředí, což byla třetí nejnižší hodnota investic od roku 2018, podílově 4,1 % investic ČR. V průměru let 2018–2023 byly dvě pětiny investic v kraji (41,4 %) určeny na ochranu ovzduší

a klimatu, třetinu tvořily investice na nakládání s odpadními vodami (35,0 %) a nejmenší podíl tvořily investice do nakládání s odpady (15,6 %).

Graf 4.9 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Pardubickém kraji (průměr let 2018–2023)

Zdroj: ČSÚ

V Pardubickém kraji a dalších osmi krajích dominovaly investice do nakládání s odpadními vodami.

Nejvyšší hodnota investic na ochranu životního prostředí v roce 2023 pocházela od investorů sídlících v hl. m. Praze (32,1 %) a v Moravskoslezském kraji (13,1 %). Z hlediska struktury konkrétního účelu investic na ochranu životního prostředí podle kraje investora byly patrné rozdíly mezi jednotlivými kraji. Celkem v krajích směřoval v roce 2023 největší objem investic do nakládání s odpadními vodami (8 krajů), ve čtyřech krajích do ochrany ovzduší a klimatu a ve dvou do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady byly v kraji nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v Pardubickém kraji během uplynulých pěti let výrazně rostly a vystoupaly na historicky nejvyšší hodnotu 3,5 mld. Kč v roce 2023. Historicky nejvyšší byla také hodnota neinvestičních nákladů přepočtená na obyvatele – 6 673 Kč v roce 2023, což odpovídalo pátému nejnižšímu místu mezi všemi kraji. Vzhledem k republikové hodnotě (8 607 Kč) se jednalo o podprůměr, což bylo výrazně ovlivněno vysokou hodnotou neinvestičních nákladů v Praze (14 628 Kč), která průměr v Česku vychýlila směrem vzhůru. Nejnižší objem neinvestičních nákladů na obyvatele vykázal Kraj Vysočina (4 764 Kč). Většina neinvestičních nákladů bývá v kraji na rozdíl od investic spojena s nakládáním s odpady (52,7 % v průměru let 2018–2023). Na druhém místě se umístilo nakládání s odpadními vodami (33,0 %) a na třetí pozici byla ochrana ovzduší a klimatu (8,7 %). Toto rozložení se v průběhu let výrazně nemění.

5. Mezikrajské srovnání

Čtyřleté období od roku 2020 bylo z pohledu demografického vývoje plné výrazných změn proti trendu předchozích let. Pouze stárnutí populace si zachovalo svoji dlouhodobě nastolenou tendenci. V roce 2023 došlo rovněž ke skokovému nárůstu počtu i podílu osob pobírajících předčasný starobní důchod. Ekonomický vývoj se nadále vypořádával s dopady epidemie covid-19 a dalšími negativními vlivy (válka na Ukrajině a vysoká inflace). Hodnoty regionálního hrubého domácího produktu se v roce 2022 dostaly ve většině krajů na úroveň roku 2019 (ve srovnatelných cenách). Také výsledky cestovního ruchu se v roce 2023 vrátily či dokonce překročily hodnoty odpovídající roku 2019.

Demografický vývoj

Demografický vývoj ovlivnila epidemie koronaviru a válka na Ukrajině.

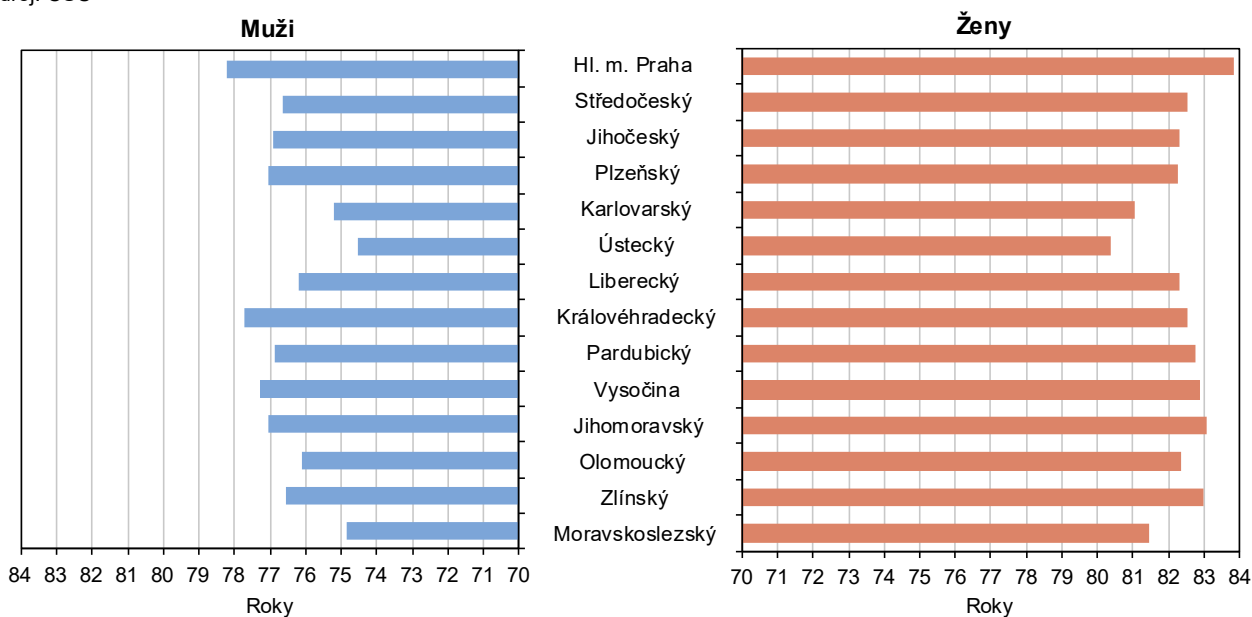
Epidemie koronaviru a válka na Ukrajině se staly dvěma zcela mimořádnými událostmi, které zásadně ovlivnily demografický vývoj v letech 2020 až 2023 ve všech krajích České republiky. Zatímco dopady epidemie je možné sledovat především ve statistice zemřelých, válečný konflikt mimořádně ovlivnil zejména imigraci. Pro obě události současně platí, že způsobily řadu sekundárních demografických dopadů a že jejich dozvuky budou ovlivňovat statistiku obyvatelstva i v letech následujících.

Nejvyšší naději dožití měli v letech 2022 až 2023 lidé narození v hl. městě Praze.

V roce 2021 zemřelo v České republice nejvíce obyvatel od konce 2. světové války. Od novodobého krajského uspořádání charakterizovaly rekordní počty úmrtí v roce 2021 všechny kraje České republiky s výjimkou Kraje Vysočina, ve kterém maximum nastalo o rok dříve. V důsledku vysokých počtů zemřelých se v letech 2020 a 2021 významně zkrátila naděje dožití při narození. Ta přitom měla od konce 80. let 20. století jednoznačně rostoucí tendenci. Jednalo se však o pokles pouze krátkodobý. V letech 2022 a 2023 naděje dožití naopak rostla, a to shodně ve všech krajích. Navzdory dynamickému vývoji se pořadí krajů podle střední délky života zásadně neměnilo. V dvouletém období 2022 až 2023 charakterizovala nejvyšší naděje dožití mužů (78,2 let) i žen (83,8 let) hl. město Prahu. Na opačném pólu pořadí se umístili muži (74,5 let) a ženy (80,4 let) v kraji Ústeckém.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví a krajů v letech 2022–2023

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 se živě narodilo pouze 91,1 tis. dětí, tj. nejméně od roku 2002.

Významné výkyvy zaznamenala v posledním období také úhrnná plodnost. Zatímco v letech 2018 až 2020 stagnovala na úrovni 1,71 dítěte na ženu, v roce 2021 prolomila po třech dekádách o desetinu vyšší hranici a vzrostla na 1,83 dítěte na ženu. Republikový průměr překonala v tomto výjimečném roce polovina krajů, přičemž zcela nejvyšší byla v Kraji Vysočina (1,95). Prudký vzestup vystřídal ještě prudší propad. V roce 2022 se intenzita úhrnné plodnosti snížila na 1,64 a v roce 2023 dokonce na 1,46 dítěte na ženu. Nejnižší úhrnná plodnost náležela ženám v hl. městě Praze (1,31), naopak nejvyšší zůstala počtvrté v řadě v Kraji Vysočina (1,57). Úroveň plodnosti, kterou taktéž v posledních dvou sledovaných letech ovlivnila uprchlická vlna z Ukrajiny, úzce korelovala s nízkým počtem živě narozených dětí. Po dlouhých 18 letech se v roce 2023 vrátil pod stotísícovou hranici. Velmi málo dětí se narodilo zejména v severozápadní části republiky v krajích Karlovarském, Ústeckém a Libereckém s porodností pod hranicí 8 ‰.

Podle průměrného věku bylo nejmladší obyvatelstvo v roce 2023 v kraji Středočeském a nejstarší v kraji Zlínském.

Dlouhodobým fenoménem zůstává navzdory atypickému demografickému vývoji v roce 2022 stárnutí populace. V roce 2023 se průměrný věk obyvatele České republiky zvýšil na 42,8 let a vytvořil nové maximum. V dlouhodobém pohledu stárne populace všech krajů, avšak rozdílným tempem. Do roku 2012 bylo průměrně nejstarším obyvatelstvo hl. města Prahy, které však vlivem demografických změn bylo v roce 2023 druhé nejmladší. Průměrně nejmladší byla v posledním sledovaném roce populace kraje Středočeského. Pro obě zmíněná území jsou dlouhodobě charakteristické početné migrační přírůstky. Vyšší tempa stárnutí jsou naopak typická pro regiony s vyššími migračními úbytky. Zcela nejrychlejší byla od roku 2001 v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejvyšší průměrný věk náležel v roce 2023 kraji Zlínskému a Královéhradeckému.

Nejvyšší zastoupení produktivní populace charakterizovalo v roce 2023 hl. město Praha a nejvyšší podíl postproduktivní populace kraj Královéhradecký.

Stárnutí obyvatelstva je předurčeno jeho stávající věkovou strukturou. Průběžně je ovlivňováno počty narozených dětí, nadějí dožití a migrací. Homogenním rysem všech krajů byl v letech 2008 až 2021 trvale klesající podíl produktivní populace ve věku 15 až 64 let. Zejména v důsledku věkového složení přistěhovalých se tento trend podařilo v posledních dvou sledovaných letech zastavit. Zatímco však ještě v roce 2008 přesahoval podíl produktivní populace ve všech krajích 70% hranici, o 15 let později osciloval v rozmezí od 62,1 % v kraji Královéhradeckém do 65,7 % v hl. městě Praze. Výrazně proměnil věkové složení obyvatelstva odchod populačně silných ročníků do důchodu. Jestliže v roce 2008 žilo v zemi 1 556,2 tis. osob ve věku 65 a více let (tj. 14,9 %), v roce 2023 jejich počet vzrostl na 2 237,3 tis. osob (tj. 20,5 %).

Silná imigrační vlna ovlivnila migrační salda i zastoupení cizinců v krajských populacích.

Společným rysem demografického vývoje ve všech 14 krajích České republiky byla silná imigrační vlna charakterizující rok 2022. Populace České republiky se migračním přírůstkem zvýšila o 329,7 tis. obyvatel, což byl téměř čtyřnásobek dosavadního poválečného maxima z roku 2007. Rekordní počty přistěhovalých z Ukrajiny dramaticky proměnily podobu přírůstku stěhováním na 1 000 osob ve všech 14 krajích. Mezní hodnoty příslušely hl. městu Praze (60,7 ‰) a kraji Moravskoslezskému (13,3 ‰), který kladnou hodnotu migračního salda zaznamenal poprvé od vzniku krajů v roce 2000. O řád slabší, přesto stále kladný ve všech krajích, byl relativní přírůstek stěhováním v následujícím roce 2023. V tomto roce vynikalo především postavení hl. města Prahy (19,7 ‰) a krajů Plzeňského (15,0 ‰) a Středočeského (12,5 ‰). Příliv zahraničních migrantů se významně propal do zastoupení cizinců v krajských populacích. Podíl cizinců se mezi roky 2021 a 2022 více než zdvojnásobil v kraji Zlínském, Královéhradeckém, Olomouckém a Kraji Vysočina. Suverénně nejvyšší zůstává v hl. městě Praze.

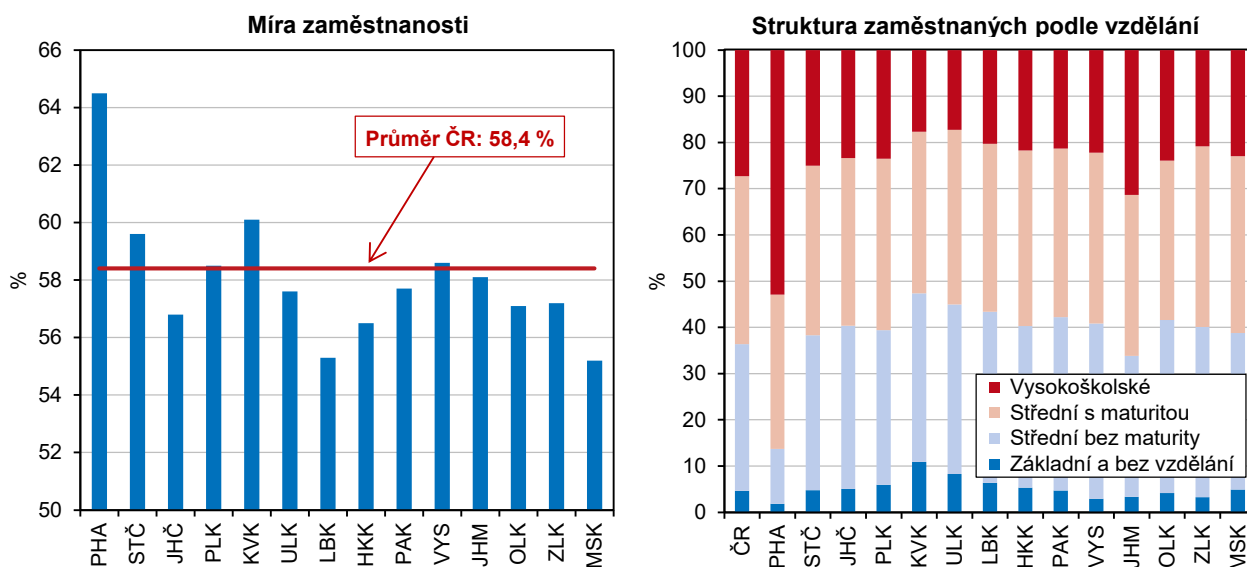
Sociální vývoj

V letech 2022 a 2023 došlo k oživení trhu práce a míra zaměstnanosti zaznamenala mírný nárůst.

Mezi ekonomickým, demografickým vývojem a trhem práce existuje velmi úzká souvislost a jakákoliv změna v jedné z těchto oblastí ovlivní po určité době oblasti ostatní. Po příznivém ekonomickém vývoji v období mezi lety 2014 až 2019, charakterizovaným vysokou zaměstnaností, nastalo vlivem protiepidemických opatření v roce 2020 přerušení tohoto dlouhodobého trendu a trh práce začal procházet změnami. Míra zaměstnanosti se meziročně snížila o 0,9 p. b., přičemž významnější pokles zaznamenala zaměstnanost žen (o 1,1 p. b.) než mužů (o 0,8 p. b.). V roce 2021 se začala omezující opatření postupně uvolňovat, což následně přispělo k oživení trhu práce. V mezikrajském srovnání se situace lišila a oproti roku 2020 míra zaměstnanosti v osmi regionech Česka poklesla, nejvíce pak v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.). Naopak nejvyšší nárůst tohoto ukazatele zaznamenal Jihočeský kraj (o 0,8 p. b.). V následujících dvou letech 2022 a 2023 bylo oživení trhu práce patrné ještě výrazněji, a to zejména v roce 2023, ve kterém meziročně vzrostla míra zaměstnanosti v devíti krajích Česka, přičemž nejvyšší nárůst zaznamenal Karlovarský kraj (o 1,5 p. b.). Nejvyšší míra zaměstnanosti byla tradičně evidována v hl. městě Praze, dále ve Středočeském a nově také v již zmíněném Karlovarském kraji (64,5 %; 59,6 %; resp. 60,1 %). Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenal Moravskoslezský kraj (55,2 %).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Z porovnání skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2003 a 2023 dle vzdělání je zřejmé, že během dvaceti let se změnila vzdělanostní struktura ve všech krajích. Podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. V celém Česku se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2003 téměř o 10 p. b., a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili téměř o 6 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2023 dosažen v hl. městě Praze (52,9 %) a Jihomoravském kraji (31,3 %), zatímco nejvyšší podíl

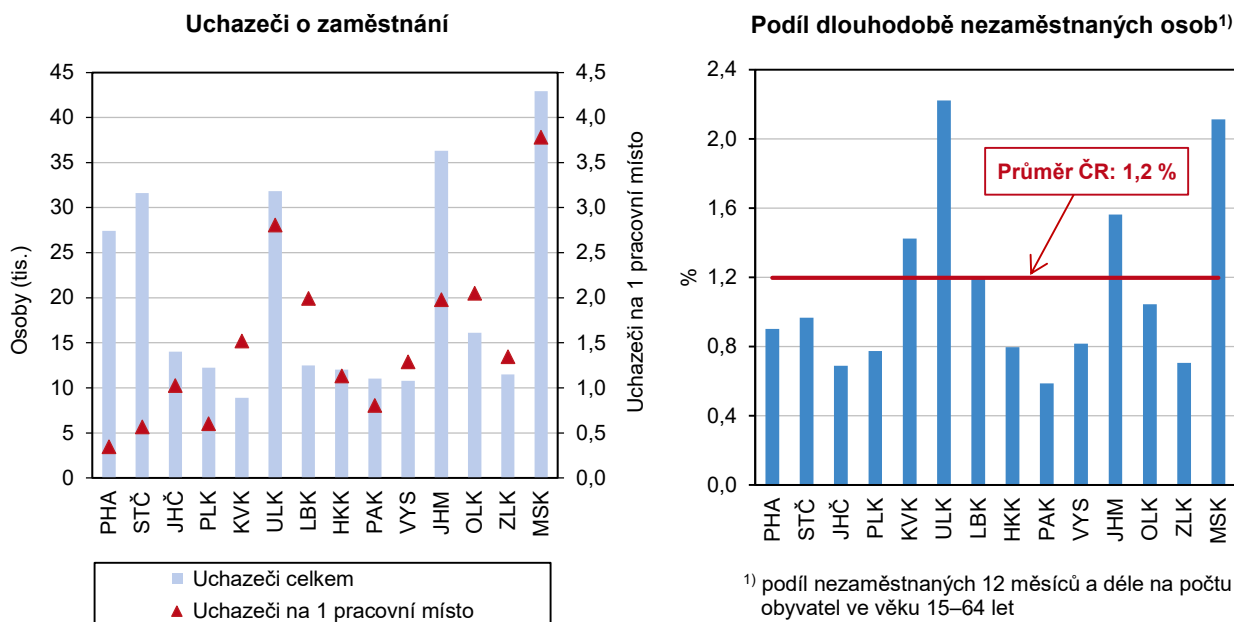
zaměstnaných pouze se základním vzděláním byl zaznamenán v kraji Karlovarském a Ústeckém (10,9 %; resp. 8,3 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

Vývoj celkové zaměstnanosti v České republice byl provázen pokračujícími změnami v odvětvové skladbě pracujících. Nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti byl sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti, přičemž vývoj významně neovlivnil ani odliv zaměstnanců v roce 2020. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Významný vliv na průměrnou zaměstnanost ve službách v Česku má hl. město Praha, kde v tomto sektoru dlouhodobě pracuje více než 80 % zaměstnaných osob (83,0 % v roce 2023). V ostatních krajích pracovala ve službách více než polovina zaměstnaných. V primárním sektoru, zaměřeném na zemědělství, lesnictví a rybářství, byl zaznamenán nejvyšší podíl zaměstnaných v Kraji Vysočina (6,0 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru, tj. v průmyslu a stavebnictví, je evidován v Libereckém a Zlínském kraji (45,4 %; resp. 45,3 %).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Od roku 2020 se po šesti letech poklesu nezaměstnanost v Česku začala zvyšovat, vlivem dopadů pandemie a ekonomické recese.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v Česku vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v Česku v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Od roku 2014 lze sledovat trvalý meziroční pokles podílu nezaměstnaných osob ve všech krajích. Nezaměstnanost klesla ve všech krajích na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota již v roce 2018). V roce 2020 došlo vlivem pandemie covidu-19 a s ní spojených restrikcí různých odvětví ekonomiky ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob v Česku i v krajích meziročně průměrně vzrostl o 1,2 p. b. V roce 2021 došlo k pozitivnímu obratu

na trhu práce a hodnota podílu nezaměstnaných osob meziročně klesla ve všech regionech, a to u mužů i u žen. Od roku 2022 lze sledovat pozvolný meziměsíční nárůst nezaměstnanosti ve všech regionech Česka. V rámci roční statistiky se podíl nezaměstnaných ke konci roku 2023 pohyboval v rozmezí od 2,80 % v hl. městě Praze po 5,66 % v Ústeckém kraji (průměr za celé Česko činil 3,73 %). Pod tříprocentní hranici se dostaly tři kraje (druhá nejnižší hodnota 2,88 % náležela Zlínskému kraji, třetí nejnižší hodnota 2,90 % Plzeňskému kraji), pětiprocentní hranici překročil pouze Moravskoslezský kraj (5,23 %) a již zmíněný Ústecký kraj. Dlouhodobě nezaměstnaní, tedy osoby s délkou evidence na úřadě práce větší než 1 rok, tvořili ke konci roku 2023 v Česku 29,5 %. V absolutním vyjádření to bylo 82,2 tis. osob evidovaných dlouhodobě na úřadech práce. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2015 do roku 2019 stále snižoval, v roce 2020 byla klesající tendence přerušena a došlo ke „koronavirovému nárůstu“, který přerušil mírný pokles dlouhodobé nezaměstnanosti v roce 2022, v roce 2023 došlo k opětovnému nárůstu počtu dlouhodobě nezaměstnaných. S problémem dlouhodobě nezaměstnaných se potýkaly zejména Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v letech 2018–2023 poklesl ve většině krajů.

Ke konci roku 2023 bylo v Česku 272 tis. volných pracovních pozic. Období od konce roku 2018 do konce roku 2021 se vyznačovalo nárůstem počtu volných pracovních míst, kdy se jejich počet zvýšil o 6 % s poklesem v koronavirovém roce 2020. Na meziroční růst počtu volných pracovních míst v období 2018–2021 navázal v roce 2022 šestinový meziroční pokles, který se vlivem ekonomické recese, a s tím souvisejícím růstem nezaměstnanosti, projevil i v roce 2023. V roce 2023 byl meziroční úbytek počtu pracovních míst v evidenci úřadů práce zaznamenán v 11 krajích, nejvyšší byl v Jihomoravském a Jihočeském kraji (o 23 %, resp. o 21 %), naopak nárůst zaznamenalo hl. město Praha (o 5 %) a kraje Olomoucký a Karlovarský (o 4 %, resp. o 2 %). Od roku 2018 do roku 2022 převažuje počet pracovních míst v evidenci úřadu práce nad počtem uchazečů o zaměstnání. Ke konci roku 2023 se projevil pokles počtu evidovaných volných pracovních míst a průměrně v Česku připadal jeden uchazeč na jedno volné pracovní místo. Nejpříznivější situace byla v hl. městě Praze, kde na jedno volné pracovní místo připadlo 0,3 uchazeče, naopak v Moravskoslezském kraji na jedno volné pracovní místo připadlo 3,8 uchazeče.

Čistý disponibilní důchod v roce 2022 rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2022) v průměru o 10,7 %, v souvislosti s ekonomickým vývojem se jeho růst oproti koronavirovým rokům 2020 a 2021 zrychlil; ve srovnání s rokem 2018 činil průměrný nárůst 28,7 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Karlovarském kraji (o 16,3 %, tj. o 42 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v hl. městě Praze (o 7,6 %, tj. o 30 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze, naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Vývoj průměrných mezd byl ovlivněn ekonomickou recesí a růstem cenové hladiny, kdy výše průměrné mzdy nominálně rostla, ale reálně klesla.

Mzdový vývoj v letech 2018–2023 byl značně ovlivněn doznívajícím obdobím konjunktury, koronavirovou pandemií a následnou ekonomickou recesí. V roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda (v přepočtu na zaměstnance plně zaměstnaného) v České republice hodnoty 43 120 Kč, v roce 2018 to bylo 32 051 Kč. Mzdový vývoj byl do značné míry ovlivněn vývojem inflace, kdy nárůst cenové hladiny reálně snížil kupní sílu mezd zaměstnanců. Celkově se mzdová úroveň zvýšila nominálně o více než třetinu (34,5 %). Reálně se však v tomto období snížila o 4,1 %, neboť ceny vzrostly o 40,4 %. Reálně byly mzdy v meziročním

srovnání trvale nižší od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023, největší meziroční reálný pokles mezd, téměř 12 %, byl zaznamenán ve 2. a 3. čtvrtletí 2022.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, naopak regionem s nejnižší mzdovou úrovní je Karlovarský kraj.

Podle absolutní úrovně výdělků v roce 2023 bylo nejbohatším regionem hl. město Praha s průměrnou hrubou mzdou 53 507 Kč, regionem s nejnižší mzdovou úrovní byl Karlovarský kraj (37 162 Kč). Nejnižší nominální meziroční růst o 7,0 % zaznamenal Olomoucký kraj (vzhledem k míře inflace 10,7 % zde zároveň nastal nejvyšší propad reálné mzdy). Největší nominální nárůst měl Ústecký a Jihočeský kraj (shodně 8,5 %), ale reálně klesly mzdy ve všech krajích. Medián hrubých měsíčních mezd činil (podle strukturální mzdové statistiky) v roce 2023 v Česku 39 518 Kč, u mužů dosahoval 42 231 Kč a u žen byl o 5 562 Kč nižší. Meziročně se medián mezd zvýšil o 5,6 %. Medián mezd meziročně rostl ve všech krajích, nejrychleji v Libereckém a Plzeňském kraji (shodně o 6,9 %) a nejpomaleji v Jihomoravském kraji (o 4,9 %). Mzdový medián meziročně rostl téměř ve všech krajích rychleji u žen (v Česku o 6,0 %) než u mužů (o 5,5 %). Téměř ve všech krajích leží medián mezd pod úrovní mediánu mezd Česka s výjimkou hl. města Prahy, Středočeského, Plzeňského a Jihomoravského kraje, kde byl mzdový medián v roce 2023 vyšší.

Počet příjemců důchodů v Česku se po třech letech poklesu meziročně mírně zvýšil.

Po předchozích třech letech poklesu celkového počtu příjemců důchodů, nehledě na druh důchodu, se v roce 2023 jejich počet na republikové úrovni nepatrně navýšil (o 1,4 tis. osob). Oproti roku 2019, kdy počet důchodců v Česku dosáhl maxima 2 897 tis., jich na konci roku 2023 bylo o 51,9 tis. méně. Pokles se dotkl všech krajů, největší úbytky zaznamenalo hl. město Praha (o 16,1 tis. osob) a dále kraje Ústecký (o 8,0 tis. osob) a Moravskoslezský (o 7,0 tis. osob). Jako jeden z hlavních faktorů snížení počtu příjemců důchodů v letech 2020 až 2022 lze uvést zvýšenou úmrtnost v důsledku onemocnění covid-19.

Obecně lze říci, že v delším časovém horizontu počet příjemců důchodů v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace spíše roste. Dlouhodobý trend nárůstu počtu důchodců také ovlivňovalo postupné zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu, která v současné době činí 65 let.

Meziročně vzrostl celkový počet starobních důchodců.

Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 4,1 tis., v roce 2023 tak v Česku pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) zhruba 2 371,2 tis. osob – 960 tis. mužů a 1 412 tis. žen. Zatímco mezi muži byl ve srovnání s rokem 2022 zaznamenán nárůst (o 7,8 tis.), mezi ženami došlo k poklesu (o 3,7 tis.). S výjimkou hl. města Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, ve kterých se počet osob ve starobním důchodu meziročně snížil, v ostatních krajích byl zaznamenán nárůst, s maximálním zvýšením překračujícím tisíc osob v krajích Středočeském a Vysočina.

Počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod roste, tempo nárůstu v roce 2023 skokově zrychlilo.

Dlouhodobě se zvyšuje počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod. Na rozdíl od předchozích let, kdy byl nárůst hodnot obou ukazatelů pozvolný, došlo v roce 2023 k jejich skokovému zvýšení. Příklad to lze na vrub mimořádným valorizacím důchodů v roce 2022, které vytvořily velmi výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu. V roce 2023 tak pobíralo předčasně přiznaný starobní důchod téměř 733 tis. osob, tedy 31,0 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým). Ve srovnání s rokem 2022 vzrostl počet osob v předčasném starobním důchodu na republikové úrovni o 52,5 tis., relativně se podíl příjemců předčasných důchodů zvýšil o 2,2 procentních bodů. V jedenácti krajích Česka překročil v roce 2023 podíl osob v předčasném důchodu 30 % s maximem v Kraji Vysočina (39,5 %). Opačný

konec žebříčku obsadilo hl. město Praha s 16,1% podílem předčasných starobních důchodců.

Starobní důchody v Česku meziročně vzrostly o 12,2 % a jejich výše představovala 51,4 % mediánu hrubého výdělku.

Průměrná výše důchodů je ovlivňována zvyšováním vyplácených důchodů. Na růst penzí má vliv jak valorizace, tak i výše nově přiznaných důchodů, které jsou vyšší než postupně zanikající důchody starších penzistů. V prosinci 2023 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů v Česku meziročně o 12,2 % na 20 310 Kč a činila 51,4 % mediánu hrubého výdělku. V regionálním pohledu na výši starobních důchodů v poměru ke mzdovému mediánu se nejvýše umístily kraje, ve kterých poměr starobních důchodů ke mzdovému mediánu dosáhl, resp. přesáhl 53,5 % mzdového mediánu, a to Karlovarský, Zlínský, Jihočeský, Pardubický a Moravskoslezský. Pod republikový průměr se řadí kraje Středočeský, Jihomoravský, Plzeňský a s výrazným odstupem hl. město Praha se 46,3 %.

Kriminalita se stále drží pod úrovní předpandemických let.

V roce 2023 bylo v Česku registrováno celkem 181,4 tis. trestných činů, tj. o 0,3 % méně než v roce předchozím. Počty trestných činů se svým počtem stále drží pod úrovní předpandemického roku 2019. Oproti roku 2021, kdy kriminalita dosáhla historicky nejnižší úrovně, počet registrovaných trestných činů v Česku vzrostl v roce 2023 o 18,4 % (o 28,2 tis. případů) a současně se snížila míra jejich objasněnosti. Procentuálně počet evidovaných trestných činů meziročně vzrostl v osmi krajích, nejvíce na Vysočině (o 7,0 %) a ve Zlínském kraji (o 5,4 %). Naopak nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v Libereckém kraji (o 8,3 %). Míra kriminality je však dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, kde na 1 000 obyvatel připadlo 29,9 registrovaných trestných činů. Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Pardubický s 9,4 registrovanými trestnými činy.

Počty dopravních nehod se v posledních dvou letech snížily.

Na území Česka bylo v průběhu roku 2023 evidováno 95,0 tis. dopravních nehod na pozemních komunikacích, což bylo o 3,5 tis. havárií méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,6 %). Ve srovnání s rokem 2018 se jich stalo o téměř 10 tis. méně. Z celkového počtu dopravních nehod v roce 2023 se jich nejvíce událo na území Středočeského kraje (17,1 %) a hl. města Prahy (15,0 %), naopak nejméně v Karlovarském kraji (2,8 %). Meziroční pokles počtu dopravních nehod zaznamenala polovina krajů, nejvíce se nehodovost snížila na Vysočině (o 27,4 %) a v Ústeckém kraji (o 23,0 %). K největšímu nárůstu ve srovnání s rokem 2022 došlo v krajích Plzeňském (o 18,5 %) a Libereckém (o 13,4 %).

Počty zemřelých při dopravních nehodách v Česku jsou na historických minimech.

V roce 2023 zemřelo do 24 hodin po dopravní nehodě v Česku 455 osob. Ve srovnání s rokem 2022, kdy byl počet zemřelých při dopravních nehodách historicky nejmenší, došlo k nárůstu o 1 osobu. Oproti roku 2018 činil pokles 110 osob. Meziročně vzrostl počet usmrčených v roce 2023 v devíti krajích, nejvíce v Libereckém a Olomouckém kraji, ale v absolutních číslech to odpovídá druhé nejnižší hodnotě (shodně 17 osob) po Karlovarském kraji (15 osob). Nejvíce účastníků dopravních nehod přišlo o život ve Středočeském kraji (80 lidí) a shodně 47 osob zahynulo v krajích Jihočeském a Jihomoravském.

Po vysokém počtu požárů v roce 2022 se loňský rok vrátil k průměrným hodnotám posledních let.

V roce 2023 bylo na území Česka hlášeno 17 758 požárů, což bylo meziročně o 14,7 % (o 3 055 případů) méně. Nejvíce požárů vypuklo ve Středočeském kraji (2 647 požárů) a v hl. městě Praze (2 071 požárů), nejméně ve Zlínském kraji (659 požárů). Meziročně se snížil počet požárů ve všech krajích, nejvíce v Kraji Vysočina (o 25,3 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (o 3,6 %). Po přepočtení

na 1 000 obyvatel vykazaly nejvíce požárů kraje Karlovarský a Ústecký (2,3 požáru, resp. 2,1 požáru), nejnižší hodnoty (1,1 požáru) dosáhl Zlínský kraj.

Při požárech v roce 2023 zemřelo nejméně osob za posledních 5 let.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale je ohroženo zdraví a život lidí. V roce 2023 při požárech v Česku zemřelo 105 osob a dalších 1 410 osob bylo zraněno. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2020 se 144 usmrcenými osobami, z pohledu počtu zraněných pak rok 2018 se 1 466 osobami. Nejvíce osob při požárech zemřelo a bylo zraněno v roce 2023 ve Středočeském (18 úmrtí, resp. 185 zraněných) a Jihomoravském kraji (16 úmrtí, resp. 194 zraněných). Naopak nejméně lidí zahynulo v souvislosti s požáry v roce 2023 v Pardubickém a Zlínském kraji (shodně 1 osoba), nejméně osob se zranilo během požáru v Kraji Vysočina (58 osob).

Ekonomický vývoj

Rokem 2019 skončilo po šesti letech období růstu HDP.

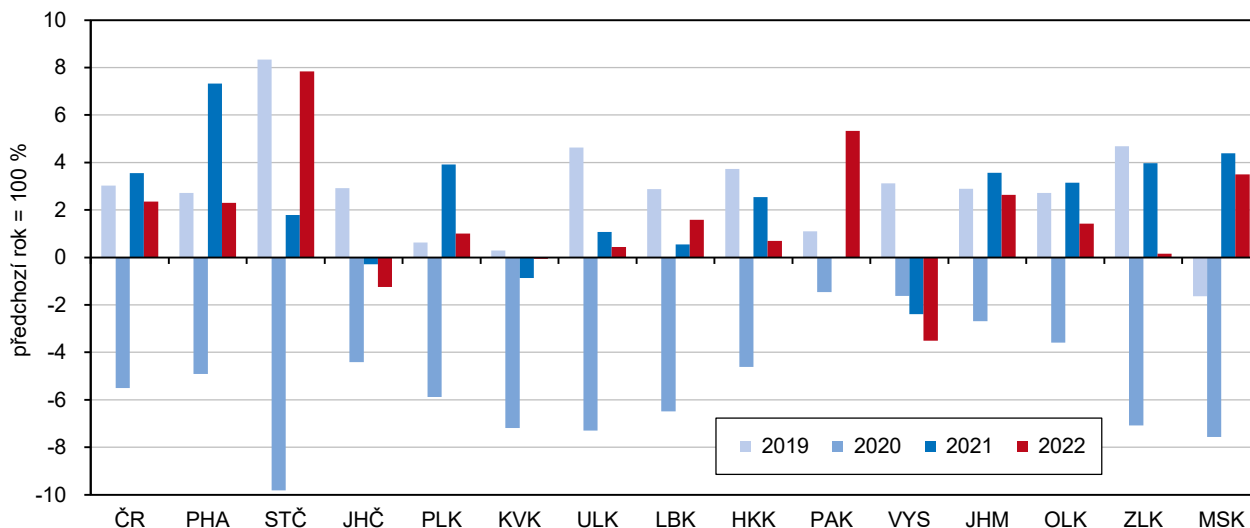
Rokem 2019 skončilo šestileté období konjunktury, kdy se HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně ve všech krajích až na ojedinělé výjimky zvyšoval. V dalších letech byl vývoj nejprve poznamenán pandemickou krizí a následně od roku 2022 dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií, vysokou inflací a dalším narušením dodavatelských řetězců.

Vývoj ekonomiky byl narušen pandemickou krizí, při které HDP napříč regiony poklesl.

V roce 2020 se pandemická krize projevila v meziročním poklesu HDP ve s. c. ve všech krajích. V polovině regionů a v celém Česku se jednalo o propad, který neměl od roku 1995 období. Nejhlubší, téměř 10%, byl ve Středočeském kraji, celorepublikově došlo k poklesu o více než 5 %.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (předchozí rok = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

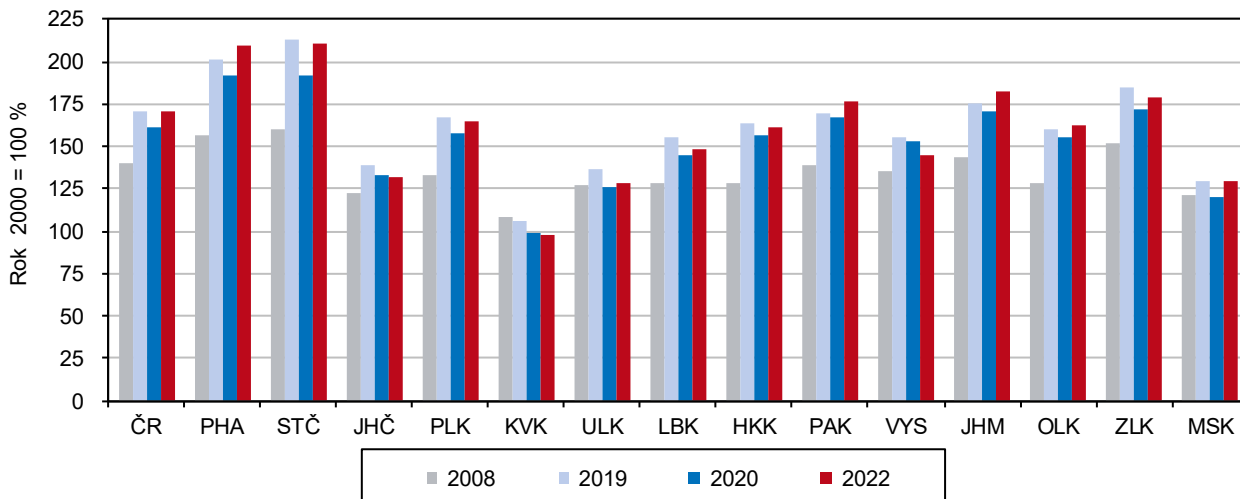
Od roku 2021 již HDP ve s. c. ve většině krajů mírně rostl, ale většinou ještě nedosáhl na hodnoty před pandemií.

V dalších dvou letech, za která jsou k dispozici údaje o vývoji HDP v regionálním pohledu, již HDP ve s. c. meziročně ve většině krajů mírně rostl. Dál klesal pouze v Jihočeském a Karlovarském kraji a Kraji Vysočina. Propad v roce 2020 byl tak hluboký a následné zotavení ekonomik krajů tak obtížné, že v roce 2022 ve většině krajů HDP ve s. c. nedosáhl předpandemického vrcholu a v Karlovarském kraji klesl až pod úroveň roku 2000. Rok 2019 překonaly pouze hl. město Praha, Pardubický, Jihomoravský a Olomoucký kraj.

Graf 5.5 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (rok 2000 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 přesáhla hrubá přidaná hodnota (v b. c.) ve všech krajích úroveň roku 2019.

Pandemická krize v roce 2020 negativně zasáhla především průmysl, obchod, dopravu, ubytování a stravování, z menších odvětví nejvíce ostatní činnosti, kam patří různé osobní služby (např. kadeřnictví a kosmetické služby). Hrubá přidaná hodnota (HPH) v běžných cenách (b. c.) v těchto odvětvích ve většině krajů i v celém Česku meziročně poklesla. V některých odvětvích se sice v roce 2020 růst HPH nezastavil, ale celková HPH v Česku a většině krajů meziročně poklesla, nejvíce ve Středočeském kraji. V dalších dvou letech již celkově rostla ve všech krajích, takže její objem v b. c. v roce 2022 byl v krajích proti roku 2019 vyšší o 10 až 23 %. Nejméně rostla v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji (vlivem poklesu HPH z průmyslu mimo zpracovatelský průmysl) a nejvíce v Jihomoravském kraji a hl. městě Praze zejména díky odvětví služeb (zejm. obchod, doprava, ubytování a pohostinství a informační a komunikační činnosti).

Po roce 2019 relativně nejméně rostla HPH průmyslu.

Pokud jde o odvětví činnosti, měly mezi roky 2019 a 2022 nejnižší dynamiku růstu HPH zpracovatelský a mimo zpracovatelský průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a ostatní činnosti. Vývoj republikové HPH zpracovatelského průmyslu ovlivňuje její výrazný a dosud nepřeklenutý propad ve Středočeském kraji, kterému do předpandemického objemu chyběla 2,4 %. V důsledku toho se snížil podíl kraje na republikové HPH zpracovatelského průmyslu o 2 p. b. (z téměř 19 % na necelých 17 %). HPH peněžnictví a pojišťovnictví byla v roce 2022 nižší oproti roku 2019 v šesti krajích a HPH z ostatních činností byla nižší ve čtyřech krajích.

Z krajů ČR má nejvyšší ekonomickou výkonnost hl. město Praha...

Hospodářsky nejsilnějším krajem České republiky je hl. město Praha, k jehož vysoké ekonomické výkonnosti napomáhá odvětvová struktura HPH s vysokým podílem služeb (od roku 2011 více než 83 %). Příspěvek hl. města Prahy k celorepublikové HPH se v dlouhodobém horizontu zvolna zvyšoval až na 28,4 % v roce 2022. Hl. město Praha vytvářelo z hlediska odvětvové struktury více než dvě třetiny celorepublikové HPH peněžnictví a pojišťovnictví, téměř dvě třetiny HPH informačních a komunikačních činností a polovinu republikové HPH odvětví profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti.

...a Středočeský a Jihomoravský kraj.

Po hl. městě Praze druhý a třetí největší podíl na republikovém objemu HPH měly dlouhodobě Středočeský a Jihomoravský kraj (v roce 2022 podíl 11,4 %, resp. 11,0 %), jejich podíly kolísaly s rostoucím trendem. Vliv, z hlediska objemu HPH, čtvrtého největšího Moravskoslezského kraje dlouhodobě také kolísal, ale s klesajícím trendem. V roce 2022 se na HPH Česka podílel 8,8 %.

Hl. město Praha již dvacet let překračuje dvojnásobek republikové hodnoty HDP na 1 obyvatele.

Hl. město Praha suverénně vede žebříček krajů podle HDP na 1 obyvatele, když od roku 2001 překračuje dvojnásobek průměru ČR. Hlavní město patří zároveň i k nejvýkonnějším regionům v rámci EU po přepočtu na obyvatele, kdy od roku 2017 překračuje dvojnásobek unijního průměru HDP EU27 vyjádřeného ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele. Ostatní kraje republikového ani unijního průměru nedosáhly. Nejvíce se jim v posledních letech přiblížil Jihomoravský kraj, který v roce 2022 republikového průměru dosáhl z 98,4 % a unijního průměru v PPS z 89,0 %, dále kraje Středočeský (87,8 %, resp. 79,4 %) a Plzeňský (87,2 %, resp. 78,8 %). Z českých krajů za republikovým a unijním průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj (o více než 30 %).

Přepočet HDP na 1 zaměstnaného zohledňuje počet osob, které produkt vytváří.

Výraznou převahu hlavního města ovlivňuje vedle struktury HPH i vysoký počet zaměstnaných, kteří do hl. města Prahy přijíždějí z jiných regionů, zejména ze středních Čech. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se předstih hlavního města před ostatními kraji snížil. V roce 2022 překročilo hl. město Praha republikový průměr o 58,7 %. Ostatní kraje ani tak na průměr nedosáhly, Středočeský se mu přiblížil z 98,8 % a Jihomoravský z 96,9 %.

THFK se s výjimkou roku 2020 ve většině krajů zvyšovala.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v b. c. se v Česku a ve většině krajů po meziročním poklesu v roce 2020, kdy v pandemické krizi oslabily zejména investice do průmyslu, další dva roky zvyšovala. Největší objem investic byl proveden v ekonomicky nejsilnějších krajích, tedy v hl. městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, na které připadalo z celorepublikového objemu v období let 2019 až 2022 více než 30 %, 14 %, respektive 10 %.

Míra investic byla nejvyšší ve Středočeském kraji a nejnižší v Královéhradeckém kraji.

Míra investic, která vyjadřuje podíl THFK na HDP, v období let 2019 až 2022 v Česku dosáhla 26,6 %. Z regionálního pohledu byla nejvyšší ve Středočeském kraji (33,6 %), hl. městě Praze (29,5 %) a Karlovarském kraji (28,5 %). Naopak nejnižší byla v kraji Královéhradeckém (19,3 %), Zlínském (22,1 %) a Kraji Vysočina (22,6 %).

Ve většině krajů byla investiční aktivita nižší než začátkem století.

Ve srovnání s prvním desetiletím tohoto století, kdy v Česku dosahovala míra investic 28,9 % a v krajích se pohybovala od 24,2 % v Královéhradeckém kraji po 33,6 % ve Středočeském kraji, byla ve druhé dekádě tohoto století a také v období 2019 až 2022 nižší. Slabší investiční aktivitu oproti první dekádě zaznamenaly v posledních čtyřech letech všechny kraje s výjimkou hl. města Prahy.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v roce 2023 snížil.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v předchozích letech ve všech krajích zvolna zvyšoval. V roce 2023 však došlo k narušení tohoto trendu vlivem zhruba desetiprocentního úbytku počtu fyzických osob, který byl pravděpodobně vyvolaný povinností využívat datové schránky. Z vývoje počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou, který i v roce 2023 rostl, se můžeme domnívat, že svou činnost ukončily především tzv. „spící“ subjekty.

Zemědělská produkce rostla a ve většině krajů v ní zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce.

Zemědělská produkce v b. c. v letech 2019 až 2022 ve všech krajích meziročně rostla, v roce 2022 podle semidefinitivních výsledků spíše díky cenovému vývoji, když ve stálých cenách poklesla ve většině krajů, s výjimkou kraje Jihočeského a Moravskoslezského a Kraje Vysočina. Ve struktuře zemědělské produkce zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce, která ve většině krajů i převládala – nejvíce v Ústeckém a Olomouckém kraji s tříčtvrtinovým, resp. dvoutřetinovým podílem. Nejnižší podíl rostlinné produkce byl v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina, kde byl naopak nejvyšší podíl živočišné produkce (48 %, resp. 45 % v roce 2022).

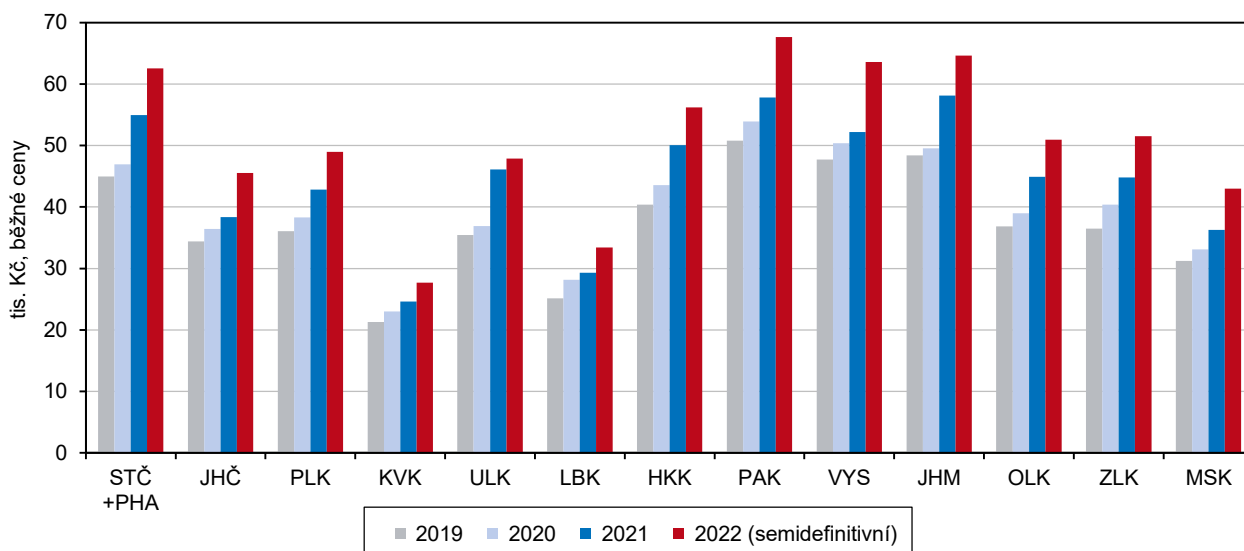

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy měli pardubičtí zemědělci.

Produkcí zemědělského odvětví České republiky dlouhodobě vytvářejí více než z poloviny kraje s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele pomyslného regionálního žebříčku držel od roku 2012 většinou Pardubický kraj díky drůbežářství, jen v roce 2021 ho těsně předstihl Jihomoravský kraj zásluhou vynikajících výsledků v rostlinné produkci. Na konci žebříčku se dlouhodobě umísťoval Karlovarský kraj, jehož produkce na 1 ha nedosahovala hodnot Pardubického kraje ani z poloviny.

Graf 5.6 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 byla sklizeň obilovin a brambor meziročně nižší, a sklizeň řepky vyšší.

Celorepublikově byly v uplynulých pěti letech z hlediska objemu sklizně obilovin na zrno a brambor úrodnější roky 2020, 2021 a 2022, ale v roce 2023 byla sklizeň těchto plodin nižší. Naproti tomu sklizeň řepky byla v letech 2019 až 2022 slabší a podprůměrná, v roce 2023 se řepce dařilo a díky výnosu a rozšíření ploch byla vyšší. Největší objem sklizně produkovaly kraje s největší výměrou orné půdy. Více než třetina sklizně obilovin Česka pocházela v předchozích pěti letech ze Středočeského a Jihomoravského kraje, více než třetina z celorepublikové sklizně brambor z Kraje Vysočina, 44 % sklizně řepky z krajů Středočeského, Jihočeského a Kraje Vysočina a téměř dvě třetiny sklizně řepy cukrové ze Středočeského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje.

Výroba mléka se dlouhodobě zvyšovala, snáška konzumních vajec se v posledních letech snižovala.

V živočišné výrobě se v Česku dlouhodobě zvyšovala výroba mléka, v roce 2023 byla nejvyšší za posledních 30 let. Snáška konzumních vajec měla do roku 2021 rostoucí trend, který se ale v roce 2022 otočil a v posledních dvou letech snáška klesala. Výroba jatečného skotu od roku 2010 kolísala, v letech 2019 až 2021 se snižovala, ale poslední dva roky rostla. Výroba jatečných prasat po výrazném poklesu v první dekádě tohoto století od roku 2013 již spíše jen kolísala, aby v posledních dvou letech opět klesala. Výroba jatečné drůbeže se po prudkém snížení kolem roku 2010 a pozdějším pozvolném zvyšování v posledních šesti letech příliš neměnila. V regionálním srovnání nejvíce skotu chovali zemědělci v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji – celkem třetinu z celorepublikového počtu – a tyto kraje měly i třetinový podíl na výrobě jatečného skotu Česka a Kraj Vysočina pětinový podíl na produkci mléka. V Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji chovali zemědělci nejvíce prasat v Česku (dohromady 45 % republikového počtu).

a podobný podíl měli i na výrobě jatečných prasat. Nejvíc drůbeže chovali zemědělci v krajích Středočeském, Pardubickém a Jihomoravském – 53 % z republikového počtu – a jejich podíl na republikové výrobě jatečné drůbeže byl ještě vyšší (zhruba 60 %).

Těžba dřeva po několika letech dramatického růstu poslední tři roky mírně klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot.

Těžba dřeva v letech 2018 až 2020 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů. Od roku 2021 sice již v Česku klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot, v roce 2023 srovnatelných s těžbou z roku 2007, kdy byly odstraňovány polomy po orkánu Kyrill. S postupem kůrovce dosáhla těžba rekordního objemu postupně ve všech krajích, pouze v Jihočeském kraji zůstal objem z roku 2007 nepřekonán.

Nejvíce dřeva se vytěžilo v Kraji Vysočina, kde se téměř výhradně jednalo o nahodilou těžbu.

Nejvíce dřeva se v uplynulých pěti letech vytěžilo v Kraji Vysočina, 22,1 % z celorepublikového objemu, kdy se téměř výhradně (z 97 %) jednalo o nahodilou těžbu. Ve většině krajů v posledních pěti letech nahodilá těžba představovala více než 80 % z celkového objemu těžby. Nejméně byly kůrovcem a polomy zasaženy lesy v Karlovarském a Zlínském kraji, ve kterých podíl nahodilé těžby tvořil 64 %, resp. 70 %.

Po kůrovcové kalamitě se od roku 2019 intenzivně zalesňovalo s mírnou převahou listnatých dřevin.

Jako reakce na kalamitu, v jejímž důsledku vznikaly holiny, se v posledních letech zvýšila plocha zalesňování, ve kterém celorepublikově na rozdíl od předchozích let mírně (z 50,3 %) převažovaly listnaté dřeviny. Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina (ze 47 % listnáči). Podíl listnatých dřevin na zalesnění byl mezi kraji v předchozích pěti letech nejvyšší v Moravskoslezském kraji (65 %) a nejnižší v Plzeňském kraji (37 %).

Regionální data z průmyslu jsou za průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji.

Z oblasti průmyslu má statistika do úrovně krajů k dispozici údaje za podniky, které v daném roce zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců a měly sídlo v příslušném kraji. Výsledky a zejména jejich srovnání v čase může být ovlivněno tím, že se zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů na základě neměnných kritérií může rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí, a proto se v této části omezíme pouze na vývoj počtu subjektů a jejich zaměstnanců.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem byl v roce 2023 ve většině krajů nižší než v roce 2019.

Poté, co v letech 2019 až 2021 počet velkých průmyslových podniků i počet jejich zaměstnanců ve většině krajů mírně klesal, se v letech 2022 a 2023 již počet podniků spíše mírně zvyšoval. Počet zaměstnanců se však v roce 2022 zvýšil jen v polovině krajů a v Česku celkem, v roce 2023 se již většinou zaměstnanost znovu snížila. Při porovnání roků 2019 a 2023 se v Česku a v jeho deseti krajích počet velkých průmyslových podniků a jejich zaměstnanců snížil. Jen ve čtyřech krajích počet podniků vzrostl, přitom však ke zvýšení počtu zaměstnanců došlo jen ve dvou z nich – v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.

Nejvíce osob bylo zaměstnáno ve velkých průmyslových firmách středních Čech.

Největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony byl od roku 2018 Středočeský kraj (110 tis. zaměstnanců v roce 2023, podíl na Česku 13,6 %) a druhým největším Moravskoslezský kraj (96,1 tis. osob, resp. 11,8 %), který měl až do roku 2017 silnější zaměstnanost v průmyslu než střední Čechy. Nejméně zaměstnanců ve velkém průmyslu dlouhodobě uváděl nejmenší Karlovarský kraj (15,6 tis. osob, podíl na ČR 1,9 %).

Objem stavebních prací „S“ v krajích většinou rostl, v roce 2020 a 2023 v šesti krajích meziročně poklesl.

Objem stavebních prací „S“ podle dodavatelských smluv (v b. c.; tedy včetně cenového vlivu), provedených stavebními podniky s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, se v letech 2019 až 2023 ve většině krajů každoročně

zvyšoval, nejvíce v roce 2022, kdy růst zaznamenaly všechny kraje (v Česku +21 %). Horší byla situace v pandemickém roce 2020 a v roce 2023, kdy objem „S“ v b. c. meziročně v šesti krajích klesl, což se projevilo v celorepublikových výsledcích v roce 2020 jako výrazné zpomalení a v roce 2023 jako stagnace. V uplynulém pětiletém období rostl objem „S“ nepřetržitě pouze v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden na stavbách v hl. městě Praze a nejnižší v Libereckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší stavební aktivita probíhala v hlavním městě, a to jak absolutně, (vyjádřeno objemem stavebních prací podle dodavatelských smluv v hodnotě „S“), tak relativně, po přepočtu na obyvatele. V posledních pěti letech z celkového objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku byla v hl. městě Praze provedena jedna pětina. Druhý největší objem stavebních prací „S“ absolutně (12,2 % z tuzemského objemu) i relativně byl realizován v Jihomoravském kraji. Po přepočtu na obyvatele se pak dále nadprůměrně stavělo v Jihočeském a Pardubickém kraji, a naopak s nejnižší intenzitou v Libereckém kraji. Z celkového objemu „S“ podle směru výstavby v posledních letech mělo hl. město Praha mezi kraji nejvyšší podíl bytových budov (téměř 1/3) a nejnižší podíl inženýrských staveb. Nejvyšším podílem inženýrských staveb (téměř polovina z objemu „S“ v kraji) se vyznačovala výstavba v Jihočeském a Ústeckém kraji, což do značné míry souviselo s výstavbou dálnic.

V úhrnu let 2019 až 2023 dosahoval podíl prací pro veřejné zadavatele méně než 48 %.

Z celkového objemu „S“ v posledních pěti letech tvořily v Česku práce pro veřejné zadavatele 47,4 %, přitom nejvyšší (51 %) byl jejich podíl při pandemické krizi. Většinou se jednalo o inženýrské a vodohospodářské stavby, které v Česku z objemu prací pro veřejné zadavatele v úhrnu let 2019 až 2023 tvořily 63,7 %. Regionálně byl podíl prací pro veřejné zadavatele z objemu prací provedených na stavbách v kraji nejvyšší v Pardubickém a Jihočeském kraji (61,2 %, resp. 58,1 %) a nejnižší v hl. městě Praze a Karlovarském kraji (34,6 %, resp. 37,8 %).

Počet zahájených a dokončených bytů v prvním pandemickém roce většinou poklesl. Pozastavení a odložení výstavby se v Česku v roce 2021 promítlo do rekordního počtu zahájených bytů.

Růst bytové výstavby z let 2015 až 2019 pozastavila pandemická krize. V roce 2020 se počet zahájených a dokončených bytů ve většině krajů a v celém Česku meziročně snížil. Hned v následujícím roce počet zahájených bytů skokově vzrostl především zásluhou nové výstavby bytových domů v hl. městě Praze, Středočeském a Jihočeském kraji. Díky tomu pak v republikovém úhrnu, v hl. městě Praze i v Jihočeském kraji dosáhl rekordní hodnoty za posledních třicet let. Od roku 2022 počet zahájených bytů ve většině krajů klesal. V roce 2023, kdy již působil efekt rostoucích cen a problémů s dodávkami stavebních materiálů, to bylo především vlivem menší výstavby nových RD, když v Česku počet bytů zahájených v nových rodinných domech poklesl o více než čtvrtinu, zatímco počet zahájených bytů v nových bytových domech se snížil o desetinu.

Počet dokončených bytů v roce 2022 díky novým bytovým domům dosáhl v Česku téměř rekordního počtu.

Dokončování bytové výstavby ve druhém pandemickém roce 2021 celorepublikově stagnovalo. V roce 2022 došlo ve většině krajů k oživení ve fázi dokončování výstavby především zásluhou dokončení nových bytových domů. Tehdy dosáhl celkový počet dokončených bytů v Česku druhé nejvyšší hodnoty za posledních třicet let. V roce 2023 počet dokončených bytů meziročně sice poklesl, přesto byl při pohledu na uplynulé desetiletí ve všech krajích nadprůměrný.

V počtu zahájených i dokončených bytů se zvýšil podíl bytů v nových bytových domech a snížil podíl bytů v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby se ve sledovaném období začal významně snižovat podíl bytů v nových rodinných domech a zvyšovat podíl bytů v nových bytových domech. Zatímco v roce 2018 bylo v Česku téměř 58 % bytů zahájeno v nových RD, od roku 2021 klesl jejich podíl pod 50 %, v roce 2023 představoval 41 %. Podíl zahájených bytů v nových bytových domech se zvýšil z 22 % v roce 2018 na 38 % v roce 2021 a 2023. V úhrnu uplynulých pěti let se v Česku zahájené byty v nových

RD podílely na celkovém počtu zahájených bytů 48,4 %, a zahájené byty v nových bytových domech 34,4 %. Ve struktuře dokončených bytů se snížení podílu bytů v nových rodinných domech projevilo se zpožděním, jejich podíl v roce 2018 představoval 56,6 % a v roce 2023 necelých 50 %.

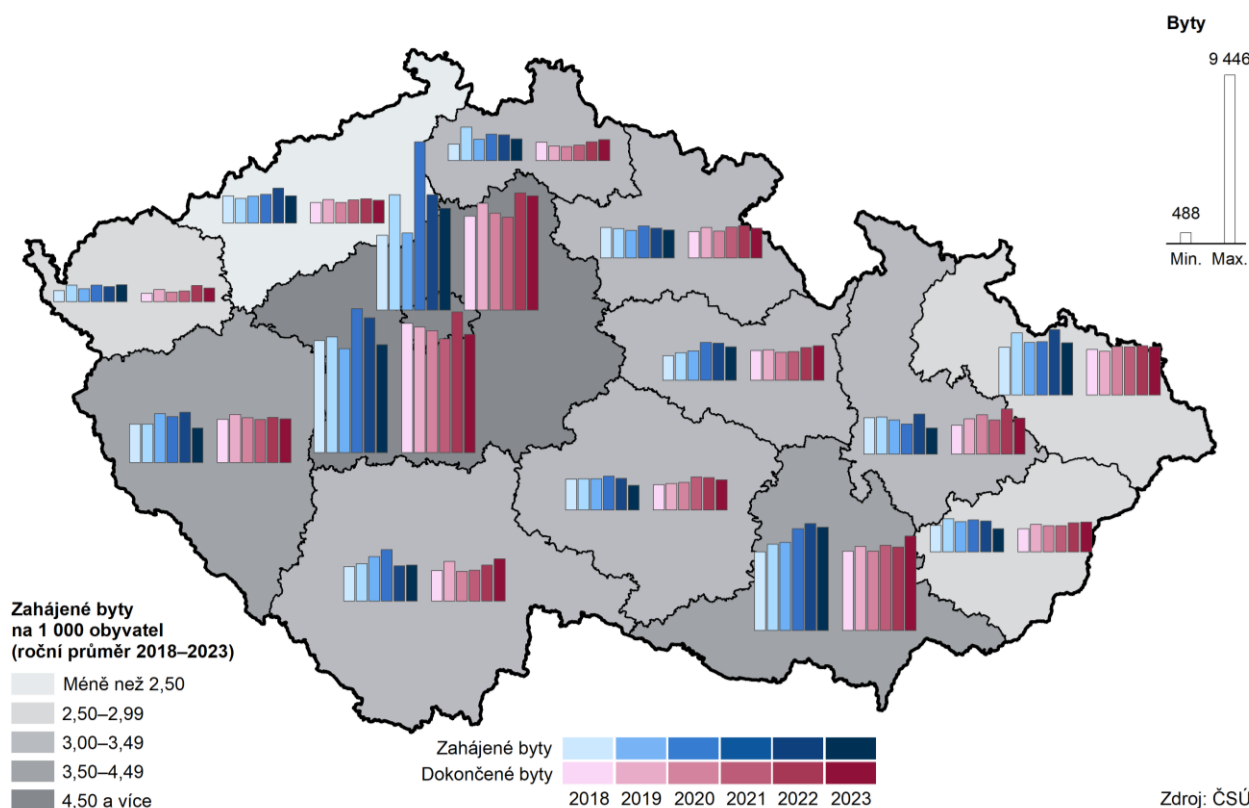
Nejvyšší podíl bytů v nových bytových domech byl v hl. městě Praze a nejvyšší podíl bytů v nových rodinných domech ve středních Čechách.

Regionálně byl podíl zahájených bytů v nových RD nejnižší v hl. městě Praze (za posledních 5 let pod 8 %) a nejvyšší, téměř dvoutřetinový byl ve Středočeském kraji. Naopak nejvyšší podíl zahájených bytů v nových BD byl v hl. městě Praze (81 %) a nejnižší v Ústeckém kraji (8 %). V Ústeckém kraji, kde podíl bytů v nových RD činil necelých 62 %, tvořily významnou část zahajované výstavby byty zahájené formou změny dokončených staveb (29 %).

Nejvíce bytů se stavělo ve Středočeském kraji a hl. městě Praze.

Absolutně největší počet bytů byl zahájen a dokončen ve Středočeském kraji, hl. městě Praze a Jihomoravském kraji, v souhrnu se na celorepublikovém počtu zahájených i dokončených bytů podílely 48 %. Tyto kraje byly na špici také v intenzitě bytové výstavby (po přepočtu na 1 tis. obyvatel), kdy se mezi ně zařadil ještě Plzeňský kraj s nadprůměrnou intenzitou zahajování a dokončování bytové výstavby za uplynulých pět let. V ostatních krajích byla intenzita podprůměrná, nejnižší v Ústeckém kraji.

Bytová výstavba v krajích v letech 2018 až 2023

Opatření přijatá proti šíření koronaviru ochromila cestovní ruch.

Pandemie koronaviru zvrátila ve 2. čtvrtletí roku 2020 do té doby ve všech krajích rostoucí trend návštěvnosti a ochromila na dva roky cestovní ruch. Pouze letní sezóna, 3. čtvrtletí 2020 a 2021, kdy došlo k uvolnění opatření, byla srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů, ve které výpadek nerezidentů alespoň částečně eliminovali rezidenti.

V roce 2023 již většina krajů překonala předpandemický počet hostů v HUZ,...

Během roku 2022 již cestovní ruch ožíval a v roce 2023 počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) většiny krajů překonal předpandemickou úroveň. Zahraniční návštěvnost na ni sice většinou stále ještě nedosáhla, ale chybějící nerezidenty zpravidla nahradili tuzemští hosté. Pouze v hl. městě Praze, Jihočeském a Ústeckém kraji se ve srovnání s rokem 2019 ubytovalo méně hostů, ale to stačilo, aby celkový počet hostů v HUZ Česka těsně nedosáhl hodnoty roku 2019 (-21 tis. osob).

...nedosáhly ho 3 kraje – hl. město Praha a Jihočeský a Ústecký kraj – a těsně také celá republika.

Ztráta hl. města Prahy v roce 2023 na předpandemický rok 2019 v celkovém počtu hostů byla 602 tis. osob (939 tis. nerezidentů), ztráta Jihočeského kraje byla 142 tis. osob (206 tis. nerezidentů), ztráta Ústeckého kraje, který patřil dlouhodobě k nejméně navštěvovaným krajům Česka, byla podstatně menší – 34 tis. osob (11 tis. nerezidentů). V Ústeckém kraji jako jediném chyběli ve srovnání s rokem 2019 vedle nerezidentů také rezidenti.

Protože se zkrátila délka pobytu hostů, byly výsledky podle počtu přenocování horší. Hodnot roku 2019 nedosáhlo 6 krajů a celé Česko.

Vzhledem k tomu, že oproti roku 2019 se průměrná délka pobytu hostů v roce 2023 ve většině krajů poněkud zkrátila, byly výsledky podle počtu přenocování v HUZ horší než podle počtu hostů. Kromě hl. města Prahy, Jihočeského a Ústeckého kraje nepřekonaly předpandemický počet přenocování dále kraje Karlovarský, Zlínský a Moravskoslezský, v celém Česku do předpandemického počtu chyběla 1,2 mil. přenocování (2,1 %).

Cestovnímu ruchu jednoznačně dominuje hl. město Praha, druhý největší počet hostů se ubytoval v Jihomoravském kraji a druhý největší počet přenocování patřil díky lázeňství Karlovarskému kraji.

Dominantní postavení v cestovním ruchu mělo dlouhodobě hl. město Praha, kde podstatnou část z ubytovaných v HUZ tvořili cizinci. Přestože počet hostů hl. města Prahy poklesl, podílelo se hl. město Praha na celorepublikovém počtu hostů více než jednou třetinou, přitom na počtu nerezidentů 61 % a na počtu rezidentů 13 %. Druhý největší počet hostů ubytovaných v HUZ měl dlouhodobě Jihomoravský kraj (v roce 2023 podíl na Česku 9,9 %) a třetím nejnavštěvovanějším byl obvykle Jihočeský kraj (podíl 7,5 %). Podle počtu přenocování se v žebříčku krajů po hl. městě Praze umístil v roce 2023 díky lázeňství Karlovarský kraj (podíl na Česku 9,1 %), který druhé místo obsazoval i v době před pandemií. V Karlovarském kraji jako jediném z mimopražských krajů ve skladbě hostů obvykle převažovali nerezidenti. V letech 2020 až 2022, kdy zahraniční cestovní ruch skomíral, se Karlovarský kraj počtem přenocování propadl v regionálním žebříčku na třetí až páté místo. Na konci pomyslného žebříčku krajů podle počtu hostů i podle počtu jejich přenocování se umisťoval Pardubický kraj.

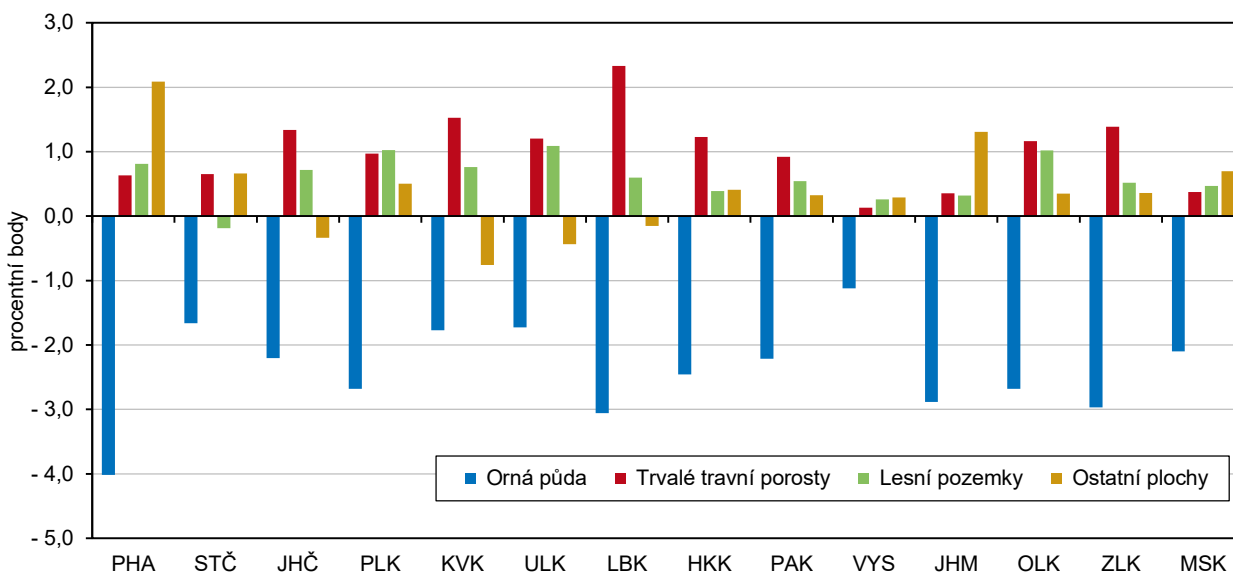
Životní prostředí

Orná půda ubývá především ve prospěch trvalých travních porostů.

Výměra orné půdy v ČR klesá, v porovnání s rokem 2001 byla její plocha v loňském roce menší o 174,5 tis. ha (o 5,7 %). Podíl orné půdy na celkové výměře ČR poklesl za tuto dobu o 2,2 p. b. Snížení podílu orné půdy na celkové výměře jsme zaznamenali ve všech krajích ČR, nejvíce se snížil v hl. městě Praze (o 4,0 p. b.). Ve většině krajů se tento pokles uskutečnil především ve prospěch podílu trvalých travních porostů. Především ve prospěch ostatních ploch se naproti tomu podíl orné půdy snížil v hl. městě Praze a Jihomoravském kraji. Podíl trvalých travních porostů, stejně jako zahrad a vodních ploch, rostl ve všech krajích. Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře vzrostl od roku 2001 nejvíce v Libereckém kraji (o 2,3 p. b.), celorepublikově se zvýšil o 0,9 p. b., podíl zahrad se zvýšil nejvíce ve Zlínském a Středočeském kraji (o 0,6 resp. 0,5 p. b.). Podíl lesní půdy se zvýšil ve všech krajích ČR s výjimkou Středočeského, kde došlo v porovnání s rokem 2001 k poklesu o 0,2 p. b. Největší nárůst podílu lesních ploch na celkové výměře zaznamenali v Ústeckém kraji (o 1,1 p. b.). Stejně jako v případě orné půdy klesá v ČR i výměra ovocných sadů, jejich rozloha byla v porovnání s rokem 2001 vloni menší o 13,1 %.

Graf 5.7 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře kraje za období 2001–2023

Zdroj: ČÚZK

Stále více půdy je obhospodařováno způsoby šetrnými k životnímu prostředí.

Dlouhodobě se rozšiřuje plocha obhospodařovaná způsoby šetrnými k životnímu prostředí. Nejvíce se takové půdy vloni soustředilo v Jihočeském a Plzeňském kraji. Nejrychleji se v uplynulých pěti letech rozšiřovaly plochy obhospodařované způsoby šetrnými k životnímu prostředí ve Středočeském kraji a také v hl. městě Praze, která však disponuje v porovnání s ostatními kraji výrazně menší výměrou zemědělské půdy a nárůst výměry v absolutním vyjádření je tak z pohledu celé ČR zanedbatelný.

Nejvíce vody spotřebují domácnosti v hl. městě Praze.

Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele nejprve v letech 2019–2021 meziročně rostlo, v letech 2022 a 2023 došlo ve všech krajích k poklesu. V porovnání s rokem 2018 poklesla spotřeba vody v roce 2023 ve většině krajů, nejvíce v Jihočeském kraji (o 7,1 %). Ve dvou krajích došlo k nárůstu spotřeby, a to ve Zlínském a Královéhradeckém kraji (o 1,8 resp. 0,2 %). Největší spotřebu vody dlouhodobě zaznamenáváme v hl. městě Praze, kde vloni bylo v průměru domácnostem fakturováno 103,8 litrů/osobu/den. Naopak dlouhodobě nejnižší je spotřeba ve Zlínském kraji, kde vloni dosáhlo specifické množství vody fakturované domácnostem 77,1 litrů/osobu/den). Celorepublikově byla spotřeba vody v domácnostech vloni při porovnání s rokem 2018 nižší o 2,5 litru/osobu/den (o 2,8 %).

Meziročně došlo k výraznému nárůstu ceny vodného i stočného. Nejdražší vodu měli vloni v Ústeckém kraji.

Cena vodného a stočného rostla ve všech krajích po celé sledované období, nejvýraznější byl nárůst mezi roky 2022/2023. Během posledních 5 let se cena vody nejvíce zvýšila v Pardubickém kraji (o 45,5 %), nejméně vzrostla v Jihočeském kraji (o 28,9 %). Ke krajům s nejvyšší cenou vody patří v posledních letech Liberecký kraj, hl. město Praha a Ústecký kraj, ve kterém jako v jediném kraji přesáhla cena za 1 m³ fakturované vody vloni hranici 60 Kč (62,20 Kč). Nejnižší cenu fakturované vody mají dlouhodobě v Olomouckém kraji, v roce 2023 to bylo 45,60 Kč za 1 m³.

Cena stočného byla nejvyšší v hl. městě Praze.

Stejně jako cena vody, i cena stočného zaznamenala v posledních letech nejvýraznější nárůst mezi roky 2022 a 2023. Tento nárůst dosáhl nejvyšších hodnot ve Zlínském kraji (26,4 %), nejméně vzrostla meziročně cena stočného v Ústeckém kraji (o 11,8 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostla cena stočného nejvíce v hl. městě Praze (o 67,1 %), kde zákazníci v roce 2023 platili i nejvyšší stočné v ČR

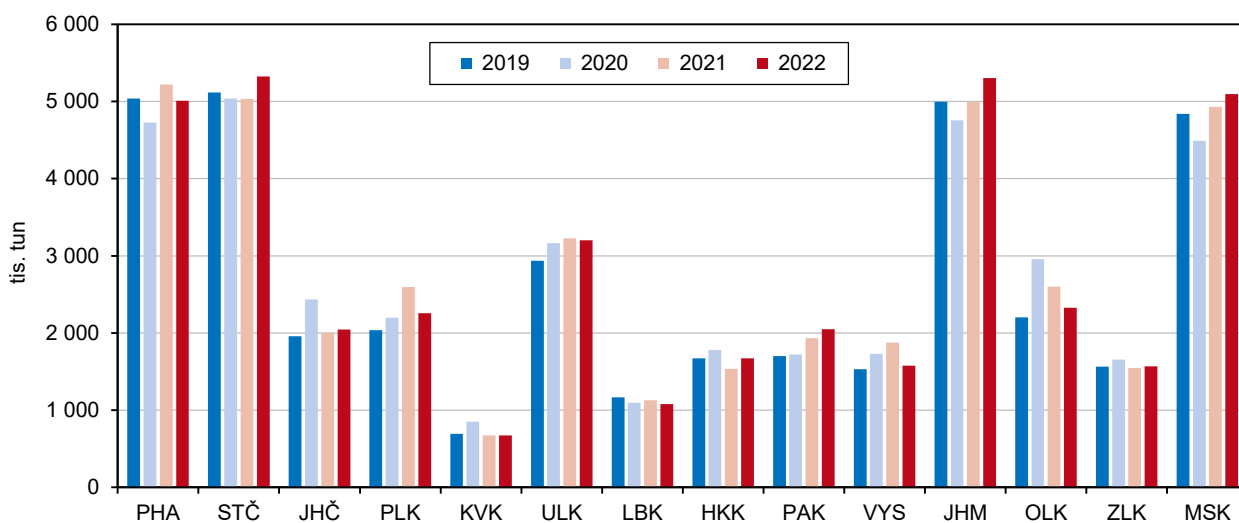
(56,80 Kč/m³). Nejméně cena stočného vzrostla za uplynulých 5 let v Ústeckém kraji (o 27,3 %). Nejnižší stočné dlouhodobě platí zákazníci v Kraji Vysočina (vloni to bylo 37,70 Kč/m³), v porovnání s ostatními kraji je nízké stočné účtováno také obyvatelům Jihočeského a Plzeňského kraje.

Nejvíce znečištěné ovzduší má hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Mezi kraje s nejvíce znečištěným ovzduším patří hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj. V Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou příčinou vysokých měrných emisí převážně stacionární zdroje, na území hl. města Prahy se na znečištění podílejí především mobilní zdroje. Z dlouhodobého pohledu je celkové znečištění stacionárními a mobilními zdroji nejvyšší v případě tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku v hl. městě Praze, emisemi SO₂ je nejvíce zasažen Ústecký kraj a emise CO jsou nejvyšší v Moravskoslezském kraji. V porovnání s ostatními kraji jsou emise CO rovněž výrazně vyšší i v hl. městě Praze.

Graf 5.8 Produkce odpadů v krajích

Zdroj: ČSÚ

Celková produkce odpadů nejvíce vzrostla v porovnání s rokem 2018 v Pardubickém kraji.

Produkce odpadů se v posledních letech v jednotlivých krajích vyvíjela různě, celorepublikově byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 3,0 %. Za toto období se zvýšila v osmi krajích, nejvíce v Pardubickém kraji (o 36,4 %), což se projevilo i v nejvýraznějším nárůstu produkce odpadů v přepočtu na 1 obyvatele (o 34,6 %). Nejvíce se celková produkce odpadů snížila v Karlovarském kraji, kde byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 nižší o 28,8 %. V přepočtu na jednoho obyvatele činil tento pokles 27,9 %. Produkce nebezpečného odpadu naproti tomu jak celorepublikově, tak i ve většině krajů klesala. Nejvíce se snížila v Karlovarském kraji, a to o 66,1 %. Kromě Královéhradeckého a Olomouckého kraje a Kraje Vysočina vzrostla produkce nebezpečného odpadu především v Pardubickém kraji, kde byl tento nárůst nejvyšší (41,9 %).

Objem vyprodukovaného komunálního odpadu se nejvíce zvýšil v Jihomoravském kraji.

Stejně jako celková produkce odpadů, vzrostla za sledované období celorepublikově i produkce komunálního odpadu. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Jihomoravském kraji, kde byla produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 10,0 %. Ve čtyřech krajích produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele poklesla, a to v Ústeckém a Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina a v hl. městě Praze.

Největší investice vložili do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze.

Celkové investice na ochranu životního prostředí, vynaložené v roce 2023 v ČR, dosáhly hodnoty 36 617,5 tis. Kč. V uplynulých šesti letech vložili každoročně nejvíce prostředků do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze (v roce 2023 to bylo 11 770,2 tis. Kč; 32,1 % všech investovaných prostředků v ČR). Druhý nejvyšší objem prostředků je pravidelně investován v Moravskoslezském kraji (v roce 2023 to bylo 4 803,4 tis. Kč; 13,1% podíl na ČR). Naopak nejméně prostředků investovali do ochrany životního prostředí ve sledovaném období investoři v Karlovarském kraji a od roku 2019 i Libereckém kraji – jejich podíly nepřesáhly jednotlivě 2% podíl na celkovém objemu investovaných prostředků v ČR.

Největší objem prostředků směřoval do nakládání s odpadními vodami.

Ze sledovaných účelů investic do ochrany životního prostředí se v roce 2023 v rámci ČR nejvíce investovalo do nakládání s odpadními vodami, nejvyšší objemy prostředků sem směřovali investoři z osmi krajů. Investoři se sídlem v hl. městě Praze, Jihočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji nejvíce investovali do ochrany ovzduší a klimatu a do nakládání s odpady směřovaly nejvyšší objemy prostředků od investorů z Libereckého a Královéhradeckého kraje.

Nejvíce se v přepočtu na 1 obyvatele investovalo do životního prostředí v Jihočeském kraji.

Investice na ochranu životního prostředí z pohledu kraje, kde byla investice uskutečněna, byly v loňském roce nejvyšší v Jihočeském kraji, kde objem vynaložených prostředků dosáhl 5 140 Kč na 1 obyvatele kraje. Druhý nejvyšší objem investic v přepočtu na 1 obyvatele byl vynaložen v Moravskoslezském kraji (4 585 Kč), jen o něco méně to bylo v Ústeckém kraji (4 508 Kč). Nejméně bylo do ochrany životního prostředí investováno na území Karlovarského kraje, a to 795 Kč na 1 obyvatele.

V případě neinvestičních nákladů směřovaly největší objemy prostředků do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v ČR v roce 2023 objemu 93 631,6 tis. Kč. Z pohledu sídla investora vynaložili nejvíce nákladů na ochranu životního prostředí investoři se sídlem na území hl. města Prahy, a to 20 104,3 tis. Kč, což bylo 21,5 % všech prostředků vynaložených v ČR. Ve všech krajích investoři vynaložili největší objem prostředků na nakládání s odpady. Tento účel byl nejvíce preferovaný investory sídlícími v Královéhradeckém kraji, kteří na něj vynaložili 85,3 % veškerých jimi vynaložených neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí.

Tabulková příloha

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel (k 31. 12.)	osoby	520 316	522 662	522 856	⁶⁾ 514 518	528 761	530 560
v tom: muži		257 948	259 694	259 789	⁶⁾ 255 355	261 290	262 028
ženy		262 368	262 968	263 067	⁶⁾ 259 163	267 471	268 532
z toho cizinci (bez azylantů)		17 575	19 248	20 551	22 080	42 564	39 357
Sňatky		2 648	2 552	2 184	2 309	2 647	2 231
Průměrný věk při prvním sňatku	roky						
ženichů		31,8	32,0	32,3	33,0	33,0	33,1
nevěst		29,1	29,5	29,8	30,3	30,3	30,6
Rozvody		1 120	1 117	1 012	955	829	907
Živě narození	osoby	5 526	5 672	5 454	5 421	4 929	4 516
z toho mimo manželství	%	48,9	47,2	48,6	48,8	48,4	47,4
Průměrný věk matky při narození dítěte	roky	30,6	30,5	30,6	30,7	30,8	30,8
prvního dítěte		28,5	28,6	28,8	28,8	29,3	29,1
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,742	1,814	1,773	1,853	1,665	1,516
Potraty		1 339	1 282	1 222	1 209	1 207	1 033
z toho umělá přerušeni těhotenství		689	664	647	620	661	593
Potraty na 100 narozených	%	24,1	22,5	22,3	22,2	24,4	22,8
Zemřelí	osoby	5 528	5 558	6 383	6 991	6 049	5 427
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2	114	-929	-1 570	-1 120	-911
Přistěhovalí	osoby	6 539	6 967	6 024	6 882	20 560	10 995
z toho z ciziny		2 681	3 089	2 231	2 945	16 248	5 614
Vystěhovalí	osoby	4 558	4 735	4 901	5 207	5 197	8 285
z toho do ciziny		541	724	898	1 078	784	1 864
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	1 981	2 232	1 123	1 675	15 363	2 710
z toho s cizinou		2 140	2 365	1 333	1 867	15 464	3 750
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	1 979	2 346	194	105	14 243	1 799
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,6	10,9	10,4	10,5	9,4	8,5
zemřelí	‰	10,6	10,7	12,2	13,6	11,5	10,2
přirozený přírůstek/úbytek	‰	-0,0	0,2	-1,8	-3,1	-2,1	-1,7
přistěhovalí	‰	12,6	13,4	11,5	13,4	39,1	20,7
vystěhovalí	‰	8,8	9,1	9,4	10,1	9,9	15,6
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	3,8	4,3	2,1	3,3	29,2	5,1
celkový přírůstek/úbytek	‰	3,8	4,5	0,4	0,2	27,1	3,4
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,5	1,6	3,5	1,5	2,4	2,0
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,8	0,9	2,2	0,7	1,8	1,8
Obyvatelé ve věku (k 31. 12.)							
0–14 let	osoby	82 063	83 010	83 619	⁶⁾ 82 885	85 537	84 560
%		15,8	15,9	16,0	⁶⁾ 16,1	16,2	15,9
15–64 let	osoby	334 475	333 567	331 606	⁶⁾ 323 389	333 271	334 506
%		64,3	63,8	63,4	⁶⁾ 62,9	63,0	63,0
65 let a více	osoby	103 778	106 085	107 631	⁶⁾ 108 244	109 953	111 494
%		19,9	20,3	20,6	⁶⁾ 21,0	20,8	21,0
Průměrný věk (k 31. 12.)	roky	42,4	42,6	42,7	⁶⁾ 42,9	42,7	42,9
mužů		41,0	41,1	41,3	⁶⁾ 41,4	41,3	41,5
žen		43,8	44,0	44,1	⁶⁾ 44,3	44,0	44,3
Index stáří (k 31. 12.) ⁴⁾		126,5	127,8	128,7	⁶⁾ 130,6	128,5	131,9
Index ekonomické závislosti (k 31. 12.) ⁵⁾		67,5	68,8	70,2	⁶⁾ 72,4	72,9	73,6
Naděje dožití (dvouleté období)	roky						
mužů při narození		76,5	76,6	76,1	75,1	75,6	76,9
žen při narození		82,3	82,2	81,9	81,0	81,2	82,8
mužů ve věku 65 let		16,5	16,5	15,9	15,0	15,3	16,5
žen ve věku 65 let		19,8	19,8	19,5	18,9	19,2	20,1

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

⁶⁾ údaje v roce 2021 navazují na výsledky SLDB 2021

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	tis. osob	437,2	438,5	439,8	438,9	421,6	427,4
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	13,5	13,9	13,3	13,0	12,9	14,3
střední bez maturity	%	35,7	36,0	35,1	36,4	36,3	35,9
střední s maturitou	%	35,3	34,6	35,8	33,8	32,8	33,9
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	15,5	15,5	15,9	16,7	17,9	15,8
Pracovní síla (ekonomicky aktivní)	tis. osob	263,1	263,8	260,9	259,5	245,2	251,4
v tom: zaměstnaní ²⁾		258,6	259,6	256,7	253,5	240,9	246,6
z toho ženy		114,8	115,7	111,7	111,4	106,3	109,7
nezaměstnaní		4,5	4,2	4,2	5,9	4,3	4,8
z toho ženy		2,7	2,0	2,0	3,2	2,0	2,2
Osoby mimo pracovní sílu ve věku 15 let a více	tis. osob	174,1	174,7	178,9	179,4	176,4	176,0
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ³⁾	%	85,8	86,5	86,6	87,4	87,7	87,2
zaměstnavatelé	%	3,6	3,1	2,5	2,1	2,2	2,3
pracující na vlastní účet	%	10,3	10,2	10,4	10,2	9,5	10,3
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	251,7	254,2	255,4	253,0	251,3	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,7	4,5	4,6	4,6	4,4	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	44,1	44,0	43,6	43,8	43,8	.
terciární (služby)	%	51,2	51,4	51,7	51,6	51,8	.
Míra ekonomické aktivity	%	60,2	60,2	59,3	59,1	58,2	58,8
v tom: muži		67,7	67,6	67,8	66,8	66,5	66,9
ženy		52,9	52,9	51,1	51,6	50,2	51,1
Míra zaměstnanosti	%	59,1	59,2	58,4	57,8	57,1	57,7
v tom: muži		66,9	66,5	66,7	65,5	65,4	65,7
ženy		51,7	52,0	50,2	50,2	49,3	50,1
Obecná míra nezaměstnanosti ⁴⁾	%	1,7	1,6	1,6	2,3	1,8	1,9
v tom: muži		1,2	1,5	1,5	1,9	1,7	1,8
ženy		2,3	1,7	1,7	2,8	1,8	2,0
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ (k 31. 12.; MPSV,MPO)							
Zaměstnaní cizinci	osoby	23 454	26 525	26 874	28 339	32 132	32 583
v tom: evidovaní na úřadech práce		21 270	24 303	24 577	25 989	29 395	29 628
s platným živnostenským oprávněním		2 184	2 222	2 297	2 350	2 737	2 955
NEZAMĚSTNANOST (k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	7 914	7 930	10 219	8 783	10 005	11 038
z toho: ženy		3 846	3 891	5 052	4 524	5 262	5 809
absolventi škol a mladiství		420	410	595	468	545	659
osoby se zdravotním postižením		1 420	1 379	1 620	1 595	1 610	1 695
osoby pečující o dítě do 15 let věku		1 529	1 572	1 985	1 888	2 092	2 183
v tom podle věku:							
do 19 let		325	332	429	349	455	624
20–24 let		666	733	961	742	959	1 055
25–34 let		1 569	1 529	1 932	1 601	1 850	2 000
35–44 let		1 704	1 697	2 168	1 835	2 068	2 210
45–54 let		1 762	1 804	2 382	2 016	2 227	2 556
55 let a více		1 888	1 835	2 347	2 240	2 446	2 593
průměrný věk	roky	42,6	42,3	42,3	43,1	42,6	42,2
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		2 150	2 166	2 555	2 336	2 749	3 094
střední bez maturity		3 353	3 354	4 306	3 706	3 988	4 458
střední s maturitou		1 845	1 805	2 561	2 133	2 365	2 560
vyšší odborné vč. nástavbového		72	83	113	76	123	116
vysokoškolské		494	522	684	532	780	810
z toho podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO):							
nemanuální pracovníci	osoby	3 186	3 254	4 424	3 689	4 229	4 580
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		921	926	1 260	964	1 126	1 210
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		2 265	2 328	3 164	2 725	3 103	3 370

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

1. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
manuální pracovníci	osoby	4 618	4 543	5 662	5 027	5 692	6 335
kvalifikovaní (třídy 6–8)		2 161	2 134	2 751	2 256	2 621	2 961
nekvalifikovaní (třída 9)		2 457	2 409	2 911	2 771	3 071	3 374
v tom podle délky nezaměstnanosti:	osoby						
do 3 měsíců		4 651	4 447	4 287	3 906	4 434	4 698
více než 3 měsíce až 6 měsíců		1 500	1 720	2 462	1 773	2 459	2 514
více než 6 měsíců až 12 měsíců		895	994	2 019	1 373	1 610	1 869
více než 12 měsíců až 24 měsíců		359	482	1 038	1 085	796	1 211
více než 24 měsíců		509	287	413	646	706	746
Průměrná délka evidence	dny	251	204	230	265	245	258
Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce ⁵⁾	osoby	7 298	7 317	9 685	8 070	9 239	10 325
z toho: ženy		3 538	3 564	4 774	4 138	4 868	5 424
absolventi škol a mladiství		409	401	592	460	534	647
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	osoby	3 921	3 892	4 413	3 899	4 222	4 453
z toho ženy		1 857	1 863	2 149	1 924	2 110	2 249
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	7 297	7 744	8 178	8 876	9 331	10 001
Podíl nezaměstnaných osob ⁶⁾	%	2,19	2,20	2,92	2,45	2,86	3,10
v tom: muži		2,20	2,19	2,87	2,31	2,62	2,87
ženy		2,18	2,20	2,97	2,59	3,11	3,33
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁷⁾	%	0,24	0,21	0,44	0,52	0,46	0,59
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	35 590	24 582	20 563	17 680	15 695	13 721
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	0,2	0,3	0,5	0,5	0,6	0,8
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
Čistý disponibilní důchod domácností celkem	mil. Kč	125 069	132 284	138 028	145 741	163 038	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	240,9	253,8	263,7	278,5	311,9	.
průměr ČR = 100	%	94,9	94,1	95,9	94,4	95,4	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁸⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	30 358	32 612	34 814	36 642	38 866	41 036
v tom: muži		32 679	35 032	36 997	38 637	41 579	43 610
ženy		27 103	29 512	31 809	33 977	35 428	37 773
Medián mezd	Kč	27 851	29 819	31 734	33 315	35 357	37 328
v tom: muži		29 606	31 804	33 450	34 851	37 531	39 650
ženy		25 425	27 383	29 420	31 194	32 942	34 998
NÁKLADY PRÁCE⁹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	39 342	42 381	44 291	46 782	48 757	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		28 563	30 681	32 286	34 267	35 204	.
sociální náklady a výdaje		10 121	11 029	11 573	12 329	12 755	.
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		18 398	18 391	17 897	17 975	18 511	18 266
základních škol		46 496	47 028	47 454	47 507	49 451	49 197
středních škol včetně konzervatoří (denní studium)		21 106	21 275	21 710	22 401	23 295	24 413
vyšších odborných škol (denní studium)		493	448	502	618	590	568
Studenti vysokých škol (občané ČR, k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		11 928	11 827	12 170	12 163	11 978	12 111
s místem výuky v kraji		6 435	6 332	6 549	6 208	6 083	6 345
z toho v prezenčním studiu	%	78,1	79,4	78,9	79,6	81,2	81,7
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	1 412	1 399	1 306	1 236	1 187	1 310
ZDRAVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	2 103	2 139	2 170	2 207	2 165	.
obyvatelé na 1 lékaře		247	244	241	233	243	.
z toho zubní lékaři		289	282	296	289	280	.
Nemocnice akutní péče		5	5	5	5	5	.
lůžka		1 976	1 973	1 973	1 998	1 998	.

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

2. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Samostatné ordinace lékařů							
praktických pro dospělé		220	213	211	213	210	.
praktických pro děti a dorost		92	88	86	86	86	.
stomatologů		233	225	219	220	218	.
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek ¹⁰⁾ celkem	tis. dávek	407,0	380,5	387,8	380,0	431,8	508,3
z toho rodičovský příspěvek		163,5	166,1	185,9	178,6	170,4	161,6
Výdaje na dávky ¹⁰⁾ celkem	mil. Kč	1 752	1 713	2 412	2 270	2 305	2 679
z toho rodičovský příspěvek		1 185	1 176	1 885	1 740	1 614	1 514
Výdaje na dávky státní sociální podpory ¹⁰⁾ na 1 obyvatele	Kč	3 375	3 287	4 609	4 418	4 383	5 053
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (k 31. 12.; MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		2 097	2 092	2 053	2 000	1 998	1 964
na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více		20,2	19,7	19,1	18,5	18,2	17,6
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		1 120	1 117	1 170	1 314	1 422	1 537
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		634	631	625	619	617	617
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹¹⁾	osoby	121 718	121 957	121 248	120 139	119 629	120 001
z toho ženy		73 191	72 948	72 103	71 257	70 778	70 662
Příjemci starobního důchodu sólo ¹²⁾	osoby	91 179	91 604	91 332	90 192	90 062	90 745
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{11,13)}	osoby	38 028	38 815	39 379	40 243	40 999	43 817
z toho ženy		21 300	21 727	22 083	22 551	23 070	24 342
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	31,2	31,8	32,5	33,5	34,3	36,5
v tom: muži		34,5	34,9	35,2	36,2	36,7	39,5
ženy		29,1	29,8	30,6	31,6	32,6	34,4
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ¹²⁾	Kč	12 190	13 238	14 250	15 187	17 800	20 026
v tom: muži		13 361	14 461	15 551	16 569	19 403	21 192
ženy		11 111	12 101	13 022	13 867	16 264	18 899
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹²⁾ na mzdovém mediánu	%	43,8	44,4	44,9	45,6	50,3	53,6
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 520 453	1 750 301	2 489 124	2 321 516	2 129 539	2 035 190
v tom dávky:							
nemocenské		1 037 146	1 227 045	1 474 338	1 525 610	1 504 900	1 489 086
ošetřovné		75 391	77 062	¹⁶⁾ 546 738	¹⁶⁾ 292 576	137 575	118 092
peněžitá pomoc v mateřství		395 517	426 703	448 603	480 426	450 273	390 461
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		125	108	116	172	114	240
otcovská poporodní péče ¹⁴⁾		10 716	13 707	12 932	14 350	26 607	26 799
dlouhodobé ošetřovné ¹⁴⁾		1 557	5 678	6 396	8 383	10 070	10 512
KULTURA (NIPOS)							
Veřejné knihovny vč. poboček		421	420	420	420	417	418
registrovaní čtenáři (tis. osob)		67	66	57	55	60	60
návštěvníci – fyzické návštěvy (tis. osob)		997	984	646	585	827	887
Muzea, galerie a památníky v provozu celkem		33	33	33	33	33	33
návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)		345	314	214	232	344	389
Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné		15	12	14	14	14	14
návštěvníci (tis. osob)		419	376	265	282	359	430
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		5 558	5 636	4 778	4 420	5 230	4 985
na 1 000 obyvatel		10,7	10,8	9,1	8,6	9,9	9,4
Objasněné trestné činy		3 675	3 613	3 004	2 730	3 028	2 958
Hlášené dopravní nehody		4 348	4 358	4 061	4 391	4 426	4 284
na 1 000 obyvatel		8,4	8,4	7,8	8,5	8,4	8,1

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřící jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	osoby	33	31	26	21	28	33
Podíl bodovaných řidičů ¹⁵⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	6,7	6,8	6,4	6,9	7,2	7,0
POŽÁRY (Hasičský záchranný sbor ČR)							
Požáry celkem		928	768	721	651	808	779
na 1 000 obyvatel		1,8	1,5	1,4	1,3	1,5	1,5
přímá škoda	mil. Kč	178	89	63	128	143	240

¹⁾ údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů); do roku 2021 přepočteno na celou populaci, od roku 2022 přepočteno na celou populaci po odečtení odhadu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty

²⁾ s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

³⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

⁴⁾ podle definice Mezinárodní organizace práce

⁵⁾ ve věku 15–64 let

⁶⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

⁷⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

⁸⁾ zdroj: MPSV (Informační systém o průměrném výděлку) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

⁹⁾ podniky se sídlem v kraji

¹⁰⁾ včetně dávek péčovské péče

¹¹⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹³⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

¹⁴⁾ dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

¹⁵⁾ bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

¹⁶⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covidu-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PRŮMYSL³⁾							
Průměrný počet podniků		135	135	140	137	137	136
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnanec	mil. Kč tis. Kč	261 120 5 265	275 411 5 614	276 285 5 760	274 553 5 761	320 937 6 701	297 030 6 425
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	49 598	49 055	47 966	47 655	47 897	46 227
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec	Kč	31 394	33 075	33 917	35 445	37 911	40 995
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	6 916	5 701	4 208	5 701	6 828	4 529
podíl na ČR	%	7,9	6,6	5,2	6,7	8,1	5,9
Spotřeba elektřiny netto	GWh	2 488	2 468	2 430	2 569	2 491	2 333
podíl na ČR	%	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,2
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 374,1	1 386,4	1 444,5	1 596,8	1 437,3	1 369,5
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	374 924	378 932	371 049	397 053	329 113	297 795
podíl na ČR	%	4,7	4,5	4,3	4,3	4,4	4,5
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	975,2	925,2	959,8	1 082,5	860,8	768,7
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁴⁾		24	26	28	28	30	27
Základní stavební výroba ⁴⁾ na 1 zaměstnanec	mil. Kč tis. Kč	7 064 2 337	7 945 2 470	8 890 2 530	9 427 2 633	11 045 2 911	11 549 3 058
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁴⁾	fyz. os.	3 023	3 217	3 514	3 580	3 794	3 777
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec ⁴⁾	Kč	32 199	35 216	36 691	37 610	38 582	42 798
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	11 180	13 174	15 469	18 846	23 369	23 602
z toho pro veřejné zadavatele		5 710	7 456	10 192	12 456	14 106	13 555
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	12 880	17 777	15 060	18 554	23 035	23 062
z toho budov (bytových a nebytových)		8 510	13 081	10 771	12 772	16 675	16 975
z toho výstavba nových bytových budov		3 650	4 233	4 914	6 488	7 214	7 479
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 892	3 596	3 023	3 614	4 947	5 398
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		1 398	1 547	1 664	2 126	2 086	1 888
z toho v nových rodinných domech		1 049	1 138	1 161	1 214	1 239	820
Dokončené byty		1 671	1 724	1 568	1 622	1 847	1 940
z toho v nových rodinných domech		1 063	1 087	1 072	1 007	1 192	1 084
Investiční náklady na výstavbu 1 m ²							
obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	37 389	37 400	39 015	42 902	48 474	53 232
obytné plochy bytu v novém bytovém domě	Kč	37 120	31 988	35 455	38 703	51 005	44 056
DOPRAVA (k 31. 12.; Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových		272 776	281 129	287 916	291 106	301 703	310 028
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		354	351	383	393	384	377
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		19 071	19 583	20 194	20 321	19 854	20 272
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	468	481	322	351	504	535
z toho ze zahraničí		64	61	24	28	57	67
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,8	3,8	4,0	3,8	3,7	3,6
z toho hostů ze zahraničí		3,9	3,7	3,8	4,0	3,4	3,3
Satelitní účet cestovního ruchu							
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu	mil. Kč	4 152	4 372	2 846 ⁷⁾	2 952 ⁸⁾	4 357	.
Průměrný počet zaměstnaných osob ⁶⁾	osoby	8 443	8 519	8 259 ⁷⁾	8 097 ⁸⁾	8 174	.

1) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

2) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2022 je vypočten z dat roku 2021, 2022 a 2023)

3) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převážující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

4) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převážující stavební činností

5) podniky s 20 a více zaměstnanci s převážující stavební činností

6) počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání (roční průměr)

7) semidefinitivní údaje

8) předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (k 31. 12.)	ha	270 081	270 000	269 898	269 764	269 619	269 498
z toho: orná půda		194 210	193 644	193 284	192 567	192 008	191 620
zahrady a ovocné sady		13 337	13 450	13 579	13 707	13 866	14 035
trvalé travní porosty		62 533	62 907	63 035	63 490	63 744	63 843
Nezemědělská půda (k 31. 12.)	ha	181 834	181 919	182 024	182 162	182 309	182 429
z toho: lesní pozemky		134 744	134 803	134 859	134 941	134 998	135 021
zastavěné plochy a nádvoří		7 367	7 501	7 404	7 428	7 438	7 461
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	97,4	97,0	96,6	98,2	99,0	97,2
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	79,7	80,2	81,4	81,8	78,8	78,5
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	34,1	35,9	37,4	39,4	41,9	49,6
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	36,2	37,3	38,6	40,0	42,2	49,9
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	74,6	74,8	74,7	76,6	78,6	77,2
na kanalizaci s koncovou ČOV		73,0	73,3	73,8	75,4	98,7	98,8
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	99,0	99,0	99,4	98,5	98,8	99,1
Čistírný odpadních vod (ČOV)		134	139	144	149	152	152
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	155 093	155 374	156 249	156 709	156 983	157 151
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	7 702	7 023	7 227	7 441	7 726	6 780
OVZDUŠÍ (ČHMÚ¹)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,72	0,71	0,61	0,86	0,94	0,82
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,65	0,64	0,55	0,78	0,86	0,74
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,07	0,07	0,07	0,09	0,08	0,08
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	1,31	1,07	1,00	1,10	1,27	0,94
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		1,30	1,07	1,00	1,10	1,26	0,93
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	3,01	2,60	2,18	2,75	2,92	2,34
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		2,23	1,86	1,53	1,92	2,06	1,51
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,78	0,73	0,65	0,83	0,86	0,83
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	7,21	7,15	6,80	9,28	8,54	7,29
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		5,65	5,82	5,63	7,98	7,40	6,17
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,56	1,33	1,17	1,30	1,14	1,13
ODPADY							
Produkce odpadů celkem	t	1 503 929	1 699 696	1 721 482	1 931 821	2 050 833	.
na 1 obyvatele	kg	2 897	3 261	3 289	3 759	3 900	.
z toho nebezpečných	t	88 155	131 538	88 466	81 889	125 101	.
na 1 obyvatele	kg	170	252	169	159	238	.
Produkce komunálních odpadů ²⁾	t	248 075	257 559	266 632	280 209	262 275	.
na 1 obyvatele	kg	478	494	509	545	499	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 337	3 321	3 949	3 076	3 170	2 717
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	1 081,3	1 983,8	1 833,6	1 217,7	1 709,1	1 497,3
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	33,8	53,4	55,0	27,1	37,1	30,8
nakládání s odpadními vodami	%	31,8	27,0	28,7	40,7	41,2	44,1
nakládání s odpady	%	22,1	11,5	13,3	23,8	13,9	14,6
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 379,3	2 511,3	2 716,6	2 774,7	3 050,4	3 538,3
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	11,3	11,5	11,3	10,2	4,7	5,2
nakládání s odpadními vodami	%	34,0	33,5	31,1	31,1	34,1	34,1
nakládání s odpady	%	47,4	49,0	51,2	54,0	56,9	55,5

¹⁾ údaje před rokem 2021 nejsou srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data převzata k 20. 9. 2024

²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Pardubického kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy	
			Chrudim	Pardubice
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	514 518	103 746	172 224
	2022	528 761	106 398	179 537
	2023	530 560	106 616	180 888
z toho cizinci (bez azylantů)	2021	22 080	2 968	13 226
	2022	42 564	6 508	22 886
	2023	39 357	5 781	21 449
v tom ve věku (%):				
0–14 let	2021	16,1	15,8	16,4
	2022	16,2	16,0	16,5
	2023	15,9	15,9	16,3
15–64 let	2021	62,9	62,7	62,9
	2022	63,0	62,7	63,4
	2023	63,0	62,5	63,5
65 let a více	2021	21,0	21,5	20,7
	2022	20,8	21,3	20,1
	2023	21,0	21,6	20,2
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	42,9	43,1	42,7
	2022	42,7	42,9	42,3
	2023	42,9	43,2	42,5
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	130,6	136,0	126,1
	2022	128,5	133,3	122,2
	2023	131,9	136,1	124,2
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,4	73,0	71,2
	2022	72,9	73,8	71,4
	2023	73,6	74,9	72,2
Živě narození na 1 000 obyvatel	2021	10,5	10,7	10,7
	2022	9,4	9,7	9,3
	2023	8,5	9,0	8,5
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	13,6	13,6	13,4
	2022	11,5	11,8	10,9
	2023	10,2	10,5	9,9
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	13,4	16,1	24,5
	2022	39,1	39,7	59,3
	2023	20,7	24,3	33,8
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	10,1	13,2	16,6
	2022	9,9	12,5	16,5
	2023	15,6	20,7	24,8
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-3,1	-3,0	-2,7
	2022	-2,1	-2,1	-1,7
	2023	-1,7	-1,6	-1,5
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	3,3	2,9	7,9
	2022	29,2	27,1	42,8
	2023	5,1	3,6	9,0
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	0,2	-0,0	5,2
	2022	27,1	25,1	41,1
	2023	3,4	2,0	7,5
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	75,9	76,7
	ženy	.	81,9	82,3

1) počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let

2) počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

v tom okresy		Rok	
Svitavy	Ústí nad Orlicí		
102 866	135 682	2021	
104 576	138 250	2022	Počet obyvatel (k 31. 12.)
104 669	138 387	2023	
2 134	3 752	2021	
5 225	7 945	2022	z toho cizinci (bez azylantů)
4 754	7 373	2023	
			v tom ve věku (%):
15,9	16,2	2021	
15,9	16,2	2022	0–14 let
15,6	15,8	2023	
63,0	62,8	2021	
63,1	62,8	2022	15–64 let
63,1	62,9	2023	
21,1	21,1	2021	
21,1	21,0	2022	65 let a více
21,3	21,3	2023	
42,9	42,8	2021	
42,8	42,8	2022	Průměrný věk (k 31. 12.)
43,1	43,1	2023	
133,2	130,4	2021	
132,7	130,3	2022	Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)
136,9	135,2	2023	
72,6	73,5	2021	
73,1	74,0	2022	Index ekonomické závislosti ²⁾
73,5	74,7	2023	(k 31. 12.)
10,5	10,3	2021	
9,4	9,2	2022	Živě narození na 1 000 obyvatel
8,0	8,6	2023	
13,6	13,9	2021	
12,6	11,2	2022	Zemřelí na 1 000 obyvatel
10,8	10,0	2023	
12,8	11,8	2021	
32,0	32,5	2022	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel
21,3	20,1	2023	
10,8	13,2	2021	
12,4	11,9	2022	Vystěhovalí na 1 000 obyvatel
17,6	17,8	2023	
-3,1	-3,6	2021	
-3,2	-2,0	2022	Přirozený přírůstek/úbytek
-2,8	-1,3	2023	na 1 000 obyvatel
2,0	-1,4	2021	
19,6	20,6	2022	Přírůstek/úbytek stěhováním
3,7	2,3	2023	na 1 000 obyvatel
-1,1	-5,0	2021	
16,4	18,6	2022	Celkový přírůstek/úbytek
0,9	1,0	2023	na 1 000 obyvatel
75,1	76,4	muži	Naděje dožití při narození
81,4	81,8	ženy	(v období 2019–2023)

**Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů
Pardubického kraje v letech 2018 a 2023**

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy	
			Chrudim	Pardubice
SOCIÁLNÍ VÝVOJ				
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	2018	7 914	1 781	2 523
	2023	11 038	2 365	3 456
z toho (%):				
ženy	2018	48,6	46,8	53,0
	2023	52,6	50,6	57,9
absolventi škol a mladiství	2018	5,3	5,8	5,7
	2023	6,0	5,9	6,1
osoby se zdravotním postižením	2018	17,9	18,9	15,1
	2023	15,4	15,6	11,5
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2018	49,5	53,2	45,9
	2023	40,3	47,3	34,1
dosažitelní ¹⁾	2018	92,2	93,0	91,4
	2023	93,5	95,1	92,5
ve věku do 24 let	2018	12,5	12,7	11,7
	2023	15,2	16,1	14,6
ve věku 55 let a více	2018	23,9	20,7	22,0
	2023	23,5	23,0	21,5
evidovaní 12 měsíců a více	2018	11,0	7,5	12,1
	2023	17,7	12,9	19,6
Podíl nezaměstnaných osob ²⁾ (k 31. 12.; %)	2018	2,19	2,48	2,08
	2023	3,10	3,37	2,81
v tom: muži	2018	2,20	2,59	1,91
	2023	2,87	3,25	2,33
ženy	2018	2,18	2,36	2,25
	2023	3,33	3,50	3,30
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,24	0,19	0,25
	2023	0,59	0,46	0,60
Pracovní místa v evidenci úřadu práce (ÚP)	2018	35 590	2 410	24 586
	2023	13 721	2 137	6 189
Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	0,2	0,7	0,1
	2023	0,8	1,1	0,6
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více	2018	20,2	28,4	8,7
	2023	17,6	24,8	8,2
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	12 190	12 141	12 360
	2023	20 026	19 937	20 206
Průměrná měsíční výše starobního důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	13 361	13 280	13 603
	2023	21 192	21 034	21 486
Průměrná měsíční výše starobního důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	11 111	11 041	11 259
	2023	18 899	18 836	19 023
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu) ⁵⁾ (%)	2018	31,2	29,1	29,2
	2023	36,5	34,7	34,5
v tom: muži	2018	34,5	32,7	32,0
	2023	39,5	38,2	37,1
ženy	2018	29,1	26,6	27,3
	2023	34,4	32,2	32,8

v tom okresy		Rok	
Svitavy	Ústí nad Orlicí		
			SOCIÁLNÍ VÝVOJ
1 998	1 612	2018	Uchazeči o zaměstnání v evidenci
2 599	2 618	2023	úřadu práce (k 31. 12.)
			z toho (%):
45,6	47,3	2018	ženy
47,1	53,1	2023	
3,7	6,1	2018	absolventi škol a mladiství
5,9	5,9	2023	
19,9	18,9	2018	osoby se zdravotním postižením
19,0	16,7	2023	
52,1	48,0	2018	s nárokem na podporu
43,6	39,1	2023	v nezaměstnanosti
92,2	92,6	2018	dosažitelní ¹⁾
94,2	92,8	2023	
11,5	15,0	2018	ve věku do 24 let
13,9	16,5	2023	
27,9	25,3	2018	ve věku 55 let a více
25,2	25,0	2023	
12,0	11,7	2018	evidovaní 12 měsíců a více
18,9	18,4	2023	
2,74	1,69	2018	Podíl nezaměstnaných osob ²⁾
3,71	2,80	2023	(k 31. 12.; %)
2,90	1,73	2018	v tom: muži
3,84	2,56	2023	
2,57	1,65	2018	ženy
3,58	3,05	2023	
0,33	0,20	2018	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾
0,75	0,55	2023	(k 31. 12.; %)
2 594	6 000	2018	Pracovní místa v evidenci
2 175	3 220	2023	úřadu práce (ÚP)
0,8	0,3	2018	Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP
1,2	0,8	2023	na 1 pracovní místo v evidenci ÚP
26,6	23,4	2018	Lůžka v domovech pro seniory
22,7	20,1	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více
12 011	12 154	2018	Průměrná měsíční výše starobního
19 808	20 037	2023	důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)
13 112	13 319	2018	Průměrná měsíční výše starobního
20 872	21 206	2023	důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)
10 978	11 078	2018	Průměrná měsíční výše starobního
18 755	18 897	2023	důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)
			Podíl příjemců předčasného starobního
33,6	33,7	2018	důchodu na počtu příjemců starobního
38,1	39,2	2023	důchodu (včetně souběhu) ⁵⁾ (%)
36,4	37,4	2018	v tom: muži
40,6	42,4	2023	
31,7	31,2	2018	ženy
36,3	36,9	2023	

**Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů
Pardubického kraje v letech 2018 a 2023**

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy	
			Chrudim	Pardubice
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2018	10,7	9,4	13,5
	2023	9,4	8,2	11,6
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2018	8,4	8,3	8,6
	2023	8,1	6,9	9,2
EKONOMICKÝ VÝVOJ				
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	204,7	208,2	217,8
	2023	183,7	185,7	195,6
z toho:				
se zjištěnou aktivitou	2018	101,9	112,8	107,7
	2023	106,9	115,1	112,7
subjekty vzniklé v roce	2018	6,1	6,6	6,1
	2023	7,2	7,5	8,0
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2018	2,7	3,3	2,8
	2023	3,6	3,2	5,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	3,2	3,4	4,8
	2023	3,7	3,6	4,6
Hromadná ubytovací zařízení	2018	354	77	59
	2023	377	83	65
lůžka	2018	19 071	3 809	4 335
	2023	20 272	4 497	4 427
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	36,7	36,6	25,1
	2023	38,2	42,2	24,5
hosté (tis. osob)	2018	467,7	110,9	124,0
	2023	535,0	135,7	134,7
z toho ze zahraničí	2018	64,2	6,7	26,6
	2023	67,1	9,4	23,6
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ				
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):				
orná půda	2018	43,0	44,7	48,2
	2023	42,4	43,9	47,8
lesní pozemky	2018	29,8	28,9	25,3
	2023	29,9	29,0	25,2
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,6	1,7	2,5
	2023	1,7	1,8	2,6

1) ve věku 15–64 let

2) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve stejném věku

3) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

5) starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

6) méně spolehlivý údaj

v tom okresy		Rok	
Svitavy	Ústí nad Orlicí		
10,8	8,2	2018	Registrované trestné činy
8,4	8,2	2023	na 1 000 obyvatel
7,5	8,8	2018	Hlášené dopravní nehody
8,2	7,5	2023	na 1 000 obyvatel
EKONOMICKÝ VÝVOJ			
192,3	195,1	2018	Soukromí podnikatelé (živnostníci)
175,7	172,7	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)
z toho:			
93,5	92,7	2018	se zjištěnou aktivitou
99,9	98,5	2023	
5,9	6,0	2018	subjekty vzniklé v roce
6,6	6,4	2023	
2,1	2,5	2018	Zahájené byty na 1 000 obyvatel
1,6	2,7	2023	
1,8	2,2	2018	Dokončené byty na 1 000 obyvatel
3,9	2,3	2023	
80	138	2018	Hromadná ubytovací zařízení
80	149	2023	
4 548	6 379	2018	lůžka
4 335	7 013	2023	
43,6	46,2	2018	lůžka na 1 000 obyvatel
41,4	50,7	2023	
⁶⁾ 73,0	⁶⁾ 159,7	2018	hosté (tis. osob)
⁶⁾ 78,9	⁶⁾ 185,7	2023	
⁶⁾ 12,6	⁶⁾ 18,2	2018	z toho ze zahraničí
⁶⁾ 13,1	⁶⁾ 21,1	2023	
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):			
44,9	35,9	2018	orná půda
44,5	35,2	2023	
31,5	31,8	2018	lesní pozemky
31,6	31,9	2023	
1,2	1,4	2018	zastavěné plochy a nádvoří
1,2	1,4	2023	

Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Česká Třebová	Hlinsko	Holice	Chrudim	Králíky	Lanškroun	Litomyšl
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	514 518	17 644	20 765	17 945	82 981	8 376	22 498	26 780
	2022	528 761	17 834	21 127	18 656	85 271	8 557	23 082	27 691
	2023	530 560	17 763	21 108	18 719	85 508	8 591	23 188	27 804
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2021	16,1	15,1	15,3	17,0	16,0	15,1	16,7	16,6
	2022	16,2	15,3	15,6	17,0	16,1	15,4	16,7	16,9
	2023	15,9	15,0	15,4	16,6	16,0	15,0	16,3	16,5
15–64 let	2021	62,9	62,6	62,5	63,1	62,7	62,4	63,2	63,1
	2022	63,0	62,3	62,3	63,7	62,7	62,5	63,3	63,1
	2023	63,0	62,1	62,0	63,9	62,6	62,7	63,6	63,2
65 let a více	2021	21,0	22,3	22,2	19,9	21,3	22,5	20,0	20,3
	2022	20,8	22,4	22,1	19,3	21,1	22,1	20,0	20,0
	2023	21,0	22,9	22,6	19,5	21,4	22,3	20,1	20,2
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	42,9	43,8	43,5	42,1	43,0	43,6	42,2	42,3
	2022	42,7	43,7	43,3	41,8	42,8	43,5	42,1	42,0
	2023	42,9	44,1	43,7	42,1	43,0	43,8	42,4	42,2
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	130,6	147,2	145,2	117,5	133,7	148,8	119,7	122,8
	2022	128,5	147,0	141,7	113,7	131,2	144,1	119,8	118,9
	2023	131,9	152,3	146,1	118,0	133,8	149,2	123,6	122,2
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,4	73,3	73,6	72,9	72,8	74,3	72,0	72,4
	2022	72,9	74,8	74,4	72,1	73,7	74,8	72,7	72,9
	2023	73,6	75,8	75,5	71,9	74,8	74,9	72,8	73,7
Živě narození na 1 000 obyvatel	2021	10,5	9,6	10,8	10,4	10,7	8,4	10,5	11,6
	2022	9,4	8,8	10,7	9,1	9,5	7,6	10,1	11,4
	2023	8,5	8,8	8,7	7,3	9,1	9,6	8,2	8,4
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	13,6	14,7	13,5	11,9	13,7	17,1	12,9	12,2
	2022	11,5	12,3	12,2	11,7	11,6	16,5	9,8	11,4
	2023	10,2	10,9	10,2	10,1	10,6	10,5	9,3	10,2
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	13,4	13,8	13,3	21,9	18,6	15,7	15,4	17,3
	2022	39,1	30,8	33,3	59,3	43,2	47,4	37,6	48,5
	2023	20,7	19,1	23,8	34,0	26,5	28,0	25,1	27,5
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	10,1	15,2	17,0	17,0	14,0	20,5	18,3	14,7
	2022	9,9	16,5	14,5	18,3	14,0	17,3	12,4	15,3
	2023	15,6	21,0	23,1	27,8	22,1	23,1	19,5	21,6
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-3,1	-5,2	-2,7	-1,5	-3,0	-8,8	-2,4	-0,5
	2022	-2,1	-3,6	-1,6	-2,5	-2,2	-8,9	0,2	0,0
	2023	-1,7	-2,1	-1,6	-2,8	-1,6	-0,9	-1,1	-1,8
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	3,3	-1,4	-3,7	5,0	4,6	-4,7	-2,9	2,6
	2022	29,2	14,3	18,8	41,0	29,2	30,1	25,2	33,2
	2023	5,1	-1,9	0,7	6,2	4,3	4,9	5,7	5,9
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	0,2	-6,5	-6,4	3,5	1,6	-13,5	-5,3	2,1
	2022	27,1	10,7	17,2	38,5	27,0	21,2	25,4	33,2
	2023	3,4	-4,0	-0,9	3,4	2,8	4,0	4,6	4,1
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	75,8	76,4	76,2	75,8	75,4	76,0	76,7
	ženy	.	82,6	82,5	81,3	81,8	80,2	81,0	82,3

1) počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Moravská Třebová	Pardubice	Polička	Přelouč	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Žamberk		
25 775	128 883	19 435	25 396	30 876	26 106	32 082	28 976	2021	Počet obyvatel (k 31. 12.)
25 961	134 359	19 904	26 522	31 020	26 493	32 804	29 480	2022	
25 976	135 309	20 005	26 860	30 884	26 419	32 915	29 511	2023	
15,0	16,4	16,1	15,9	15,9	15,8	16,1	17,0	2021	v tom ve věku (%):
14,8	16,5	16,0	15,9	15,8	15,8	16,1	16,9	2022	0–14 let
14,6	16,4	15,7	15,6	15,3	15,5	15,6	16,6	2023	
63,2	62,9	63,2	62,9	62,7	62,4	62,6	63,1	2021	15–64 let
63,4	63,4	63,4	63,3	62,6	62,5	62,8	63,1	2022	
63,3	63,4	63,4	63,3	62,8	62,6	63,0	62,9	2023	
21,9	20,7	20,8	21,2	21,5	21,7	21,3	19,9	2021	65 let a více
21,7	20,1	20,6	20,8	21,7	21,7	21,2	20,0	2022	
22,1	20,2	20,9	21,1	21,9	21,9	21,4	20,5	2023	
43,6	42,7	42,7	43,1	43,0	43,1	42,9	42,0	2021	Průměrný věk (k 31. 12.)
43,6	42,3	42,7	42,8	43,0	43,1	42,9	42,1	2022	
43,9	42,5	42,9	43,1	43,3	43,4	43,1	42,4	2023	
146,0	126,0	129,4	133,3	135,1	137,2	132,1	117,3	2021	Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)
146,5	121,7	129,0	131,0	137,6	137,0	131,9	118,1	2022	
151,1	122,9	132,7	135,5	142,5	141,5	137,4	123,5	2023	
71,7	71,1	71,8	70,7	73,9	74,8	73,7	73,0	2021	Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)
71,8	71,5	71,8	70,7	75,1	74,7	74,2	73,4	2022	
72,2	72,3	72,6	71,8	75,1	75,2	74,7	74,7	2023	
10,2	10,8	9,4	10,5	10,4	9,4	10,4	11,9	2021	Živě narození na 1 000 obyvatel
8,6	9,4	9,2	8,5	8,5	9,8	8,6	9,5	2022	
7,3	8,7	8,4	8,4	7,9	8,7	8,9	8,3	2023	
14,2	13,5	14,2	14,2	13,8	14,4	13,9	12,7	2021	Zemřelí na 1 000 obyvatel
13,9	10,7	12,3	11,8	12,7	11,8	11,5	9,2	2022	
10,4	10,0	10,6	9,7	11,7	11,3	10,2	8,3	2023	
16,3	27,9	16,8	29,9	13,1	17,0	16,0	16,7	2021	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel
26,0	62,8	41,9	64,3	24,1	33,8	42,3	33,2	2022	
25,2	37,2	30,1	44,9	17,4	24,8	29,0	22,8	2023	
13,9	20,6	12,5	16,9	13,3	17,3	16,1	18,5	2021	Vystěhovalí na 1 000 obyvatel
13,5	20,5	15,0	18,0	15,2	17,2	17,4	16,3	2022	
21,5	28,8	22,7	30,9	18,0	24,9	24,3	21,7	2023	
-4,0	-2,7	-4,8	-3,7	-3,4	-5,0	-3,4	-0,8	2021	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
-5,3	-1,2	-3,1	-3,3	-4,2	-2,0	-2,9	0,3	2022	
-3,1	-1,3	-2,3	-1,3	-3,8	-2,6	-1,3	-0,0	2023	
2,4	7,3	4,3	13,0	-0,3	-0,3	-0,1	-1,8	2021	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel
12,5	42,3	26,8	46,3	8,9	16,6	24,9	16,9	2022	
3,7	8,3	7,3	14,0	-0,6	-0,2	4,7	1,1	2023	
-1,7	4,7	-0,5	9,3	-3,7	-5,4	-3,5	-2,6	2021	Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
7,2	41,1	23,7	43,1	4,6	14,6	22,0	17,2	2022	
0,6	7,0	5,1	12,6	-4,4	-2,8	3,4	1,1	2023	
74,7	76,9	75,3	75,8	74,0	76,6	75,8	78,2	muži	Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)
80,8	82,6	81,6	81,4	81,4	81,6	82,3	82,2	ženy	

²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Česká Třebová	Hlinsko	Holice	Chrudim	Králíky	Lanškroun	Litomyšl
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾	2018	7 914	260	320	218	1 455	128	261	304
	2023	11 038	362	507	204	1 840	192	534	458
z toho (%):									
ženy	2018	48,6	48,1	49,1	55,5	46,2	55,5	51,0	43,4
	2023	52,6	54,1	48,9	58,8	51,0	50,0	52,2	46,7
absolventi škol a mladiství	2018	5,3	3,1	6,6	6,0	4,0	1,6	2,7	3,6
	2023	6,0	4,7	3,9	5,9	4,2	3,1	1,7	5,9
osoby se zdravotním postižením	2018	17,9	22,3	25,0	12,4	17,7	20,3	19,2	21,4
	2023	15,4	14,9	16,6	11,8	15,3	23,4	14,4	15,9
dosažitelní ²⁾	2018	92,2	94,2	91,6	88,5	93,4	94,5	95,4	90,5
	2023	93,5	92,8	96,1	93,1	94,7	92,7	95,7	94,3
ve věku do 24 let	2018	12,5	16,2	9,7	11,9	13,3	9,4	11,1	14,8
	2023	15,2	18,8	14,4	15,2	16,6	10,9	13,9	13,8
ve věku 55 let a více	2018	23,9	24,2	26,3	25,2	19,6	28,1	29,1	27,0
	2023	23,5	23,8	26,0	20,1	22,0	29,7	23,2	19,9
evidovaní 12 měsíců a více	2018	11,0	16,5	6,6	9,2	7,8	6,3	11,9	8,2
	2023	17,7	19,6	9,5	12,3	13,8	13,0	21,3	13,5
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	2,19	2,12	2,15	1,68	2,52	2,20	1,65	1,57
	2023	3,10	3,02	3,70	1,60	3,26	3,33	3,50	2,47
v tom: muži	2018	2,20	2,15	2,13	1,43	2,67	1,78	1,58	1,71
	2023	2,87	2,68	3,60	1,29	3,13	3,22	3,33	2,60
ženy	2018	2,18	2,07	2,17	1,95	2,37	2,65	1,71	1,42
	2023	3,33	3,39	3,81	1,93	3,39	3,45	3,67	2,34
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,24	0,37	0,15	0,17	0,21	0,15	0,20	0,14
	2023	0,59	0,64	0,36	0,21	0,47	0,47	0,78	0,35
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	0,2	0,6	0,8	0,3	0,7	0,4	0,2	0,6
	2023	0,8	1,5	1,7	1,2	0,9	2,0	1,8	0,9
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	204,7	176,1	228,4	228,6	203,0	220,3	174,8	209,8
	2023	183,7	148,1	202,8	201,4	181,5	198,5	164,7	190,4
z toho:									
se zjištěnou aktivitou	2018	101,9	79,7	115,3	111,4	112,2	97,0	89,8	106,4
	2023	106,9	85,1	121,4	114,6	113,5	109,5	96,3	112,1
subjekty vzniklé v roce	2018	6,1	7,0	8,1	5,5	6,2	7,5	4,8	6,5
	2023	7,2	6,3	7,1	7,1	7,6	6,3	6,2	7,1
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	3,2	1,0	2,8	4,4	3,6	2,4	2,2	2,2
	2023	3,7	1,0	4,5	3,6	3,3	4,0	2,8	3,9
Hromadná ubytovací zařízení	2018	354	5	12	7	65	36	28	21
	2023	377	6	16	7	67	40	29	21
lůžka	2018	19 071	189	527	678	3 282	1 711	1 374	1 365
	2023	20 272	242	752	693	3 745	1 798	1 588	1 394
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	36,7	10,4	25,1	38,2	39,4	199,2	59,3	50,5
	2023	38,2	13,6	35,6	37,1	43,8	209,8	68,7	50,1

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Moravská Třebová	Pardubice	Polička	Přelouč	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Žamberk		
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
804	1 806	274	477	608	231	432	287	2018	Uchazeči o zaměstnání v evidenci
926	2 545	350	659	841	463	577	450	2023	úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾
z toho (%):									
44,4	52,9	50,7	52,4	46,2	43,7	46,5	43,6	2018	ženy
46,0	57,8	47,7	57,5	48,6	49,2	58,8	50,9	2023	
2,1	4,4	4,0	2,9	1,8	6,5	3,9	5,6	2018	absolventi škol a mladiství
4,2	4,1	6,0	3,5	4,8	4,5	4,5	5,3	2023	
22,5	14,3	17,9	19,3	16,9	18,2	17,1	18,5	2018	osoby se zdravotním postižením
20,5	10,6	21,7	14,9	18,0	16,6	14,7	21,6	2023	
92,9	91,6	89,4	91,8	93,4	87,4	93,3	90,6	2018	dosazitelní ²⁾
95,4	92,3	91,1	93,2	94,3	92,4	92,2	90,9	2023	
9,6	11,6	15,0	12,2	10,5	18,2	16,9	14,6	2018	ve věku do 24 let
13,4	14,7	15,4	13,2	13,9	15,8	19,2	18,0	2023	
28,1	20,5	18,6	26,4	32,4	23,8	23,6	26,5	2018	ve věku 55 let a více
27,6	21,2	26,6	24,0	24,9	28,7	22,4	26,9	2023	
16,2	12,0	5,8	14,3	10,9	10,0	12,0	10,8	2018	evidovaní 12 měsíců a více
22,1	18,9	14,6	25,8	20,1	13,4	19,8	19,6	2023	
4,34	1,98	1,94	2,64	2,80	1,20	1,94	1,35	2018	Podíl nezaměstnaných osob ³⁾
5,36	2,76	2,53	3,66	4,09	2,58	2,58	2,20	2023	(k 31. 12.; %)
4,69	1,84	1,85	2,44	2,95	1,36	1,97	1,50	2018	v tom: muži
5,57	2,31	2,57	3,00	4,12	2,58	2,05	2,07	2023	
3,97	2,12	2,03	2,86	2,65	1,02	1,90	1,20	2018	ženy
5,14	3,22	2,49	4,36	4,05	2,59	3,15	2,33	2023	
0,76	0,26	0,13	0,41	0,33	0,14	0,25	0,16	2018	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾
1,25	0,56	0,40	1,01	0,87	0,37	0,55	0,47	2023	(k 31. 12.; %)
1,3	0,2	0,7	0,4	0,6	0,3	0,2	0,2	2018	Uchazeči na 1 pracovní místo
2,4	0,8	0,5	1,0	1,7	1,3	0,6	0,7	2023	v evidenci ÚP
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
182,6	218,0	189,1	209,6	187,2	203,9	193,0	209,9	2018	Soukromí podnikatelé (živnostníci)
168,4	198,3	168,9	178,0	173,2	180,0	161,4	192,6	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více
(k 31. 12.)									
z toho:									
80,5	108,4	99,7	101,8	89,7	91,4	89,6	106,1	2018	se zjištěnou aktivitou
91,4	113,8	102,2	105,9	94,9	96,7	92,0	114,3	2023	
5,5	6,2	6,1	6,0	5,7	6,4	5,1	6,6	2018	subjekty vzniklé v roce
6,0	8,5	7,0	6,5	6,3	6,3	6,3	6,6	2023	
2,0	5,2	3,1	2,6	0,5	3,9	1,6	2,0	2018	Dokončené byty na 1 000 obyvatel
3,8	4,9	1,8	3,6	5,4	1,2	1,5	4,1	2023	
19	44	25	8	15	13	15	41	2018	Hromadná ubytovací zařízení
18	49	26	9	15	16	16	42	2023	
1 644	3 340	1 106	317	433	623	533	1 949	2018	lůžka
1 526	3 319	1 031	415	384	783	567	2 035	2023	
62,5	25,8	56,7	12,5	13,8	23,6	16,4	66,4	2018	lůžka na 1 000 obyvatel
58,7	24,6	51,6	15,5	12,4	29,6	17,2	69,0	2023	

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Česká Třebová	Hlinsko	Holice	Chrudim	Králíky	Lanškroun	Litomyšl
hosté (tis. osob)	2018	467,7	5,9 ⁵⁾	6,2	7,0	104,7	70,5	15,5 ⁵⁾	28,7 ⁵⁾
	2023	535,0	6,3 ⁵⁾	17,6	10,6	118,1	79,7 ⁵⁾	26,3 ⁵⁾	33,6 ⁵⁾
z toho ze zahraničí	2018	64,2	0,9 ⁵⁾	0,6	1,6	6,1	6,0	1,5 ⁵⁾	5,2 ⁵⁾
	2023	67,1	0,5 ⁵⁾	1,3	1,2	8,1	9,2 ⁵⁾	4,2 ⁵⁾	5,1 ⁵⁾
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
orná půda	2018	43,0	24,0	31,3	39,4	49,1	15,7	37,5	56,2
	2023	42,4	23,6	30,2	39,1	48,4	12,5	37,3	56,1
lesní pozemky	2018	29,8	45,6	36,1	39,8	26,5	44,5	32,6	23,4
	2023	29,9	45,6	36,4	39,9	26,6	44,7	32,6	23,4
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,6	2,0	1,3	1,6	1,9	1,1	1,1	1,3
	2023	1,7	2,0	1,3	1,6	1,9	1,1	1,1	1,3

¹⁾ údaje za kraj jsou uvedeny včetně uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce zaevidovaných (v souladu s platnými pravidly) mimo okres svého trvalého bydliště

²⁾ ve věku 15–64 let

³⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let k 31. 12. sledovaného roku na obyvatelstvu ve stejném věku; v SO ORP na obyvatelstvu k 31. 12. předchozího roku

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ méně spolehlivý údaj

dokončení

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností									Rok	
Moravská Třebová	Pardubice	Polička	Přelouč	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Žamberk			
⁵⁾ 17,0	103,4	⁵⁾ 18,5	⁵⁾ 13,6	9,0	⁵⁾ 13,6	⁵⁾ 12,4	41,8	2018	hosté (tis. osob)	
⁵⁾ 15,5	109,8	⁵⁾ 17,2	14,3	⁵⁾ 12,5	20,8	⁵⁾ 12,8	39,8	2023		
⁵⁾ 3,1	23,8	⁵⁾ 2,4	⁵⁾ 1,2	1,8	⁵⁾ 2,6	⁵⁾ 2,5	4,7	2018	z toho ze zahraničí	
⁵⁾ 2,9	21,3	⁵⁾ 1,9	1,0	⁵⁾ 3,2	1,6	⁵⁾ 2,2	3,2	2023		
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ										
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):										
40,4	56,6	38,4	42,2	44,6	33,5	54,1	32,5	2018	orná půda	
39,7	56,1	38,1	41,8	44,2	32,8	53,7	32,1	2023		
37,9	13,3	32,4	32,2	31,2	33,2	19,5	31,5	2018	lesní pozemky	
38,0	13,2	32,5	32,2	31,2	33,2	19,6	31,6	2023		
1,1	3,4	1,1	1,9	1,2	1,5	1,8	1,4	2018	zastavěné plochy a nádvoří	
1,1	3,5	1,1	1,9	1,2	1,5	1,9	1,4	2023		

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
			Pelhřimov	PE	CZ0633
			Třebíč	TR	CZ0634
			Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031			
České Budějovice	CB	CZ0311	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Český Krumlov	CK	CZ0312	Blansko	BK	CZ0641
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Brno-město	BM	CZ0642
Písek	PI	CZ0314	Brno-venkov	BI	CZ0643
Prachatice	PT	CZ0315	Břeclav	BV	CZ0644
Strakonice	ST	CZ0316	Hodonín	HO	CZ0645
Tábor	TA	CZ0317	Vyškov	VY	CZ0646
			Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeňský kraj	PLK	CZ032			
Domažlice	DO	CZ0321	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Klatovy	KT	CZ0322	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomouc	OC	CZ0712
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Prostějov	PV	CZ0713
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Přerov	PR	CZ0714
Rokycany	RO	CZ0326	Šumperk	SU	CZ0715
Tachov	TC	CZ0327			
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Cheb	CH	CZ0411	Kroměříž	KM	CZ0721
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Sokolov	SO	CZ0413	Vsetín	VS	CZ0723
			Zlín	ZL	CZ0724
Ústecký kraj	ULK	CZ042			
Děčín	DC	CZ0421	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Chomutov	CV	CZ0422	Bruntál	BR	CZ0801
Litoměřice	LT	CZ0423	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Louny	LN	CZ0424	Karviná	KI	CZ0803
Most	MO	CZ0425	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Teplice	TP	CZ0426	Opava	OP	CZ0805
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Ostrava-město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

